Herbarius.

Publication/Creation

Vicenza : L. (Achates) de Basilea and Gulielmus de Pavia, 1491.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/rcr994zf

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

Case 2.b.9.

Bll., 1 fl. ch. Bl.
H. 8451 1 fl. marm. Bl.
dus
Compl.

Das erste weiße Bll. fehlt

Herbolarium

Vicenza
1491

Hain-Copinger 8451
Proctor 7131
Payne Herbarius p. 30
Pellechet 1314
B.M. VII, 1033
Pritzel 10755
Choulant, p. 16
Klebs, p. 17

41371

Show Case

Herbarius Latinus

Vicenza: Leonardus (Achatès) de Basilea & Guilielmus de Pavia

27 October 1491

ARNOLDI DE N

¶ Ncipit Tra

ROGAT

nũmor

occasio

pus eg

posita.

ad presens mens me

tis locis ortis siluis a

pus humanũ egrum

terit: testanti solerti t

te in amphorismis su

Cum ergo cor RIS SIC CO

practicum. O cia media. ʒ. i.

minationeʒ. Aꝗ. ⲩ. i. id est scro

quiuis hominu. i. id est mani

expensis aduer. Ana. id est de

a uertice capit ʒ. ʒ. id est libra

affligentes iux num lotonem.

de simplicibus onis. Et. ⲩ. id ē

expertam sunt

cundo suo libr

cibus. similiter VM ORDI

fusio nouerca e

omnia que a pocasto.

& numero fortagine.

metrica sua. Dglossa.

culas. In primonica.

ad appotecam ica ursina.

satarum. In secta.

uis & limitiuis sirsa pastoris.

particule deseneris.

simplicib' conicone.

ta particula denia.

bus. In quinta prea.

ta particula delamento.

septima partic ntaurea.

uenientibus abtamo.

ris deseruire hioglosa.

momilla.

amepitheos.

pillis uene

xiii. de Coriandro.

pus egrum actum curatiuum requirat seu
b id presens opusculum suam sumpsit deno
gregator practicus de simplicibus. In quo
z sibiipsi subuenire poterit paucis deductis
sus quālibet egritudinem corpus humanuz
is ad plantas peduz abintra corpus socasq;
a tenorem plurimoz solertium medicoruz
cōfuse tractantium quoz dicta ad practicā
redacta. utputa sunt. Auicenna princeps se/
o de simplicibus. necnon Serapio de simpli/
Pandecta & Platearius ꝛc. Omnis ergo cō
xistit ueritatis que ad presens resutatur. cū
imeua origine processerunt. ratione: ordine
nata sunt. & sic cognosci habz. Boetius i aris
iuiditur ergo presens liber in septem parti/
a particula tractat de uirtutibus herbarum
spectantium in modum antidotoz dispēsan
unda particula innuit de simplicibus laxati/
eu lubricatiuis superioribus anditotis prie
uientibus. In tertia particula detegitur de
fortatiuis seu spetiebus aromaticis. In quar/
lucidat de fructibus & seminibus & radici/
particula de gummis & eis similibus. In sex
generibus salis & mineris & lapidibus. In
ila & ultima considerat de animalibus & p/
eis que omnia ad practicam presentis ope/
abent.

ARNOLDI DE NOVA VILLA AVICENNA.

¶ Incipit Tractatus de uirtutibus herbarum.

ROGATU PLURIMORUM INOPUM nūmorum egentium appotecas refutantium occasione illa. quia necessaria ibidem ad corpus egrui spectantia sunt cara simplicia & cōposita. nummisq; plurimis comparanda. sed ad presens mens mea non se diuertit sed ad ea que in priuatis locis ortis siluis ac pratis inueniunt. quoq; presentia corpus humanū egrum seu neutrū ad corpus sanū reduci poterit: testanti solerti medico Arnoldi de noua uilla sic iquiēte in amphorismis suis. Cui quis poterit mederi simplicib' frustra & dolose medicamia ꝓposita querit ille. Ait etiā Auicēna scdo li. ca. 4. Medicie simplices habēt opationes uel es & pticulares. Et cū penes corp' humanū plures cōcurrūt act' sci circa pfecte sanū act' ꝓseruatiu' necessari' ē circa sensibiliter lesui act' curiatiu' iducend' ē. circa uero isensibilit lesū act' pseruatiu' seu resūptiu' necessari' ē.

Cum ergo corpus egrum actum curatiuum requirat seu practicum. Ob id presens opusculum suam sumpsit denominationem. Aggregator practicus de simplicibus. In quo quiuis hominum sibiipsi subuenire poterit paucis deductis expensis aduersus quālibet egritudinem corpus humanum a uertice capitis ad plantas pedum abintra corpus focasq; affligentem iuxta tenorem plurimorum solertium medicorum de simplicibus cōfuse tractantium quorum dicta ad practicā expertam sunt redacta. utputa sunt. Auicenna princeps secundo suo libro de simplicibus. necnon Serapio de simplicibus. similiter Pandecta & Platearius ꝛc. Omnis ergo cōfusio nouerca existit ueritatis que ad presens refutatur. cū omnia que a primeua origine processerunt. ratione: ordine & numero formata sunt. & sic cognosci habm. Boetius i arismetrica sua. Diuiditur ergo presens liber in septem particulas. In prima particula tractat de uirtutibus herbarum ad appotecam spectantium in modum antidotorum dispēsanda. In secunda particula innuit de simplicibus laxatiuis & linitiuis seu lubricatiuis superioribus anditotis prie particule deseruientibus. In tertia particula detegitur de simplicib' confortatiuis seu speciebus aromaticis. In quarta particula delucidat de fructibus & seminibus & radicibus. In quinta particula de gummis & eis similibus. In sexta particula de generibus salis & mineris & lapidibus. In septima particula & ultima considerat de animalibus & p uenientibus ab eis que omnia ad practicam presentis operis deseruire habent.

PONDVS MEDICINALE IN FIGVRIS SIC CO gnoſcens. ℥.i. id eſt uncia una. ℥.ſ. id eſt uncia media. ʒ.i. id eſt dragma una. ʒ.ſ. id eſt dragma media. ℈.i. id eſt ſcropulus unus. ℈.ſ. id eſt ſcropulus medius. m.i. id eſt manipulus unus. m.ſ. id eſt manipulus medius. Ana. id eſt de quolibet equaliter. ℔.i. id eſt libra una. ℔.ſ. id eſt libra media. Et. ℥.i. facit duos lotones. Et. ℥.ſ. unum lotonem. Et dragma una id eſt quarta pars unius lotonis. Et. ℈. id ē tertia pars unius dragme.

CAPITVLA HERBARVM SECVNDVM ORDINEM ALPHABETI.

Cap. primū de abſintheo.
Secundum de Abrotano.
Tertium de Altea.
Quartum de Acoro.
Quintum de Acetoſa.
Sextum de Agrimonia.
Septimum de Alleo.
Octauum de Alkakenge
ix. de ameos uel athanaſia.
Decimum de Aneto.
Vndecimum de Apio.
Duodecimū. d̄ arthemiſia
xiii. de Ariſtologia longa.
xiiii. de Ariſtologia rotun.
xv. de Aſarabacca.
xvi. de Atriplice.
xvii. de Aaron uel iaron.
xviii. de Auricula muris.
xix. de Arnoglosa.
xx. de Ambroſiana.
xxi. de Affodillo.
xxii. de Agnocaſto.
xxiii. de Boragine.
xxiiii. de Bugloſſa.
xxv. de Bethonica.
xxvi. de Branca urſina.
xxvii. de Bleta.
xxviii. de Burſa paſtoris.
xxix. de Berberis.
xxx. de Baſelicone.
xxxi. de Brionia.
xxxii. de Cicorea.
xxxiii. de Calamento.
xxxiiii. de Centaurea.
xxxv. de Cartamo.
xxxvi. de Cinogloſa.
xxxvii. de Camomilla.
xxxviii. de Camepitheos.
xxxix. de Capillis ueneris.
xl. de Cepis.
xli. de Coriandro.

xlii.de Cuſcute.
xliii.de Cipero.
xliiii.de Celidonia.
xlv.de Cathapucia.
xlvi.de Cucumere.
xlvii.de Calamo aromti-
co agreſti.
xlviii.de Canapo.
xlix.de Daucocretico.
L.de Diptamo.
Li.de Eſula minore.
Lii.de Endiuia.
Liii.de Eupatorio.
Liiii.de Enula campana.
Lv.de Epatica:
Lvi.de Ellebor albo.
Lvii.de Ellebor nigro.
Lviii.de Ebulo.
Lix.de Edera terreſtri.
Lx.de Edera arborea.
Lxi.de Fumoterre.
Lxii.de Feniculo.
Lxiii.de Fragaria.
Lxiiii.de Fraxino.
Lxv.de Granis ſolis.
Lxvi.de Galletrico.
Lxvii.de Garioffilata.
Lxviii.de Genciana.
Lxix.de Geneſta.
Lxx.de Gramine.
Lxxi.de Hermodattulo.
Lxxii.de Iuſquiamo.
Lxxiii.de Iſopo.
Lxxiiii.de Ireos.
Lxxv.de Iuniperis.
Lxxvi.de Iringi.
Lxxvii.de Lilio.
Lxxviii.de Lupulo.
Lxxix.de Lappacio acuto
Lxxx.de Lactuca.
Lxxxi.de Leuiſtico.
Lxxxii.de Lauendula.
Lxxxiii.de Laureola.
Lxxxiiii.de Melliſſa.
Lxxxv.de Milleſolio.
Lxxxvi.de Malua.
Lxxxvii.de Menta.
Lxxxviii.de Melliloto.
Lxxxix.de Matricaria.
xc.de Maiorana.
xci.de Marubio.
xcii.de Moracelſi uel
Morabacci.
xciii.de Mercuriali.
xciiii.de Mandragora.
xcv.de Naſtrucio ortulão
xcvi.de Naſtrucio aq̃tico.
xcvii.de Nigella.
xcviii.de Neufar.
xcix.de Origano.
c.de Piretro.
ci.de Pionia.
cii.de Petroſilino.
ciii.de Polipodio.
ciiii.de Paritaria.
cv.de Portulaca.

cvi.de Polegio.
cvii.de Porro.
cviii.de Pentaffilone.
cix.de Pinpinella
cx.de Papauere.
cxi.de Populo.
cxii. de Paſtinaca ſilueſtri.
cxiii.de Paſtinaca dõeſtica
cxiiii.de Roſa.
cxv.de Raffano.
cxvi.de Radice
cxvii.de Ruta.
cxviii.de Roremarino.
cxix.de Rapa.
cxx.de Ribes.
cxxi.de Rubea tintura.
cxxii.de Solatro.
cxxiii.de Spinachia.
cxxiiii. de Sileremontano.
cxxv.de Sinapi.
cxxvi.de Squinanto.
cxxvii.de Serpentaria.
cxxviii.de Satirione.
cxxix.de Scicados citrino.
cxxx.de ſcicados arabico.
cxxxi.de Spargo.
cxxxii.de Sauina.
cxxxiii.de Semperuiua.
cxxxiiii.de Squilla.
cxxxv.de Sanbuco.
cxxxvi.de Salice.
cxxxvii.de Saxifraga.
cxxxviii.de Scolopendria.
cxxxix.de Scabioſa.
cxl.de Saluia.
cxli.de Spica romana.
cxlii.de Spica celtica.
cxliii.de Serpillo.
cxliiii.de Taxobarbato.
cxlv.de Tormentilla.
cxlvi.de Viola.
cxlvii. de Virga paſtoris.
cxlviii.de Vrtica.
cxlix.de Valeriana.
CL.de Vſnea.

ABSINTHEVM

¶ Absintheum est calidum in primo gradu & siccum in se cundo & habet ponticum & amarissimũ saporem. & debꝫ colligi in fine ueris & in umbra exiccari & per annum ser uatur & est multe efficacie. Absintheum habet oppositas proprietates scilicet laxatiuam. Laxat enim ex caliditate & amaritudine. & habet proprietatem constrictiuaꝫ quia cõ stringit ex grossicie substancie. & sic absin. contraria opera tur ideo non debet exhiberi nisi materia existente digesta sic sua caliditate dissoluitur. & ponticitate sua constringen do euacuatur. Absintheum enim fortiter aperit opilatiões

epatis & ſplenis. propterea curat morbos ex opilatione p/
ueniens ut ſunt yctericia ydrops notanter cum proueniāt
ex cauſa frigida ut dici Aui. ii. canone. prio. ꝓ. iii. uel. ℥. ſ.
de ſucco abſin. mane bibite per decem dies continuando,
ualde curat illas egretitudines ſed apparet talis potus ab/
bominabilis ideo ualet ſibi miſceri ʒucrum ſufficiens pro
dulcoratione. Vel buliatur abſin. in ſero caprino miſcēdo
parum ʒucri. uel fiat ſyropus ex eo iſto modo diſpēſando
Recipe extremitatum abſin. m. ſ. florum centauree floruʒ
uiolarum florum boraginis florum tamariſti aā. ʒ. ii. ra/
dic. reupontici liquiricie aā. ʒ. i. uuarum paſſularum ; ℥. ſ
omnia ꝓfundantur & bulientur in aqua ad conſumationeʒ
tercie partis. poſtea cola colatum dulcoretur cum ſufficiē
ti ʒucro & fiat ſiropus de quo ſumatur tepide mane & ſero
pro qualibet uice in quantitate medii ciphi. prius ſumantur
pillule de reubarbaro. & confortatiuum diarodon ab atis
poſtremo. Item abſin. ualet in alopicia ſcʒ in caſu capillorꝫ
& in tinea. R. de abſin. & abro. & de ſpica celtica de quoli/
bet quantum placet & buliatur cum uino & inde fiat ablu
tio capit. Valet etiam ſuccus abſin. cum melle uel farina
ordei mixtus ad liuorem uel ad ueſtigia circa oculos uel
aliorꝫ locorꝫ ex ꝓcuſſione uel cōtuſiōe uenientia. Valet ſuc
cus abſin. cū puluere lumbricorꝫ mixtus cū parꝫ melle cō
tra uermes. Itē ſuccus abſin. oculo impoſitus ualet contra
rubedinem ei? & panuū. Itē uapor decoctiōis abſin. ex ui
no & aqua auri ĩmiſſus ualet ꝓtra ſorditatem & tinitū eius
Et ſuccus abſin. cuʒ oleo nucleorꝫ ꝓſiccorꝫ auri ĩmiſſus in
terficit uermes. Itē uinū decoctiōis abſin. cū cortice citri
ualet infetore oris ꝓueniente ex materia putrida in ſtoma
cho peccante. Valet ſuccus abſin. cū melle mixtus contra
ebrietatem. Valet etiā abſin. cum arthi. & oleo cōmuni co/
ctum fiat inde peſſarium menſtruū ꝓuocando.

narrobbio

ABROTANVM

¶ Abrotanum calidum est in primo & siccum in secundo Auicenna ualet in alopocia & tinea ut supra dictum est de absinti. Abrotani ualet ad accelerandum barbam & eius ortum isto modo. Recipe succum abrotani cum oleo anetino uel oleo de squinanto miscendo de quo lineatur barba uel alius locus depilatus. Item decoctio abrotani. & ysopi cum liquiricia bulienda in aqua cum zucro penidii dulcorando multum ualet ad discrasiam pectoris ex causa frigida ab intra sumendo. Sed ab extra liniatur minera pectoris cum Butiro mensis May. uel cum unguen-

unguento dialtee pro maiori molificatione humorum pec
cancium in pectore postea sumantur pillule de agarico p
euacuatione materierum peccantium per ductuum com/
munium. deinde suma diapenidiū uel diayris salomnnis.
pro confortatiuo. Item abrotanum ualet contra uermes &
lumbricos & ajcarides . Recipe abrotanum contriti & pul
ueres ludinorum añ. ℥. ʒ. misce cum felle alicuius anima/
lis & oleo de absin. & fiat linimentum supra intestina. Idem
ualet succus abrotani & absin. cum lacte bibendo . Item
succus abrotani mixtus cum mirra in modum pessary ap/
plicatus educit menstrua secundinam & fetum mortuum
eicit & clausam uuluam aperit & flecmatica apostemata
ibidem nascentia sanat. Vel fiat suffimigium. Recipe abro/
tanum saffine arthimesie añ . m. ii. polegii origani tenaceti
añ. m. i. asarebacce apii. añ. m. ʒ. confundantur omnia & fi/
at suffumigium & potenter prouocat menstrua. Item resol
uitura postemata flecmatica & dure resolutionis si miscea
tur succus abrotani cum farina ordei uel melle & suppo/
natur . Idem remouet concussiones laterum . Item abro.
fugat uenenosa animalia si ponitur in angulis domus. Vel
cum aqua decoctionis eius domus uel cubile aspergatur
uel fiat fumus in domo de abro. Item abro. coctum in ui/
no & bibitum ualet contra uenenum . Et abro. contusum
cum sale & oleo communi & pulsus manum & pedum in/
de ungantur. febrientis autem perorismi aufert rigorem.
Item abro. coctum cum apio in uino & parum dulcoratū
cum zucro stranguriam soluit & lapidem frangit. Et quā
do caput inungitur cū abro. contuso cum oleo. ualet uerti
gini & scotomie.

ALTEA

¶ Altea calida & ſicca cum equalitate. operatio & proprietas ipſius eſt leniſicare & maturare & molliſicare & reſoluere & abſtergere. Semen & radix ſunt maioris efficacie. notanter radix uiridis. Decoctio radicis altee & ſeminis eiꝰ cum abrotano & uino potata ualet ſtrangurie & lampadi & ſuperfluitatibus crudis & ſciatice & ulceribus neruoꝝ. Et quando radix altee decoquitur in acceto cum piretro & parum maſtice & fiat inde ablutio oris tepide ſumendo ualet & contra dolorem dentium. Item ſemen altee coctum cum alleo & acceto & inde liniatur morphea in ſole era

dicatur eam. Idem mixtum cum oleo & applicatum mor
sui uenenoso confert. Et similiter ualet in punctura apum.
Item quando bibitur radix altee cum uino & aqua cuꝫ pa
rum mastice decocta curat intestinorū & contusiones ner
uorum. Item radix altee ualet apostematibus calidis ma
millarum & apostematibus ani & tentōni neruorum & a
postematibus duris & scrofulis & soluit apostemata infla
ta tumorem in palpebris & glandes aurium & sedat dolo
rem iuncturarum & ualet ad extensionem neruorū deco
cta cum farina fenugreci & farina seminis lini cum sepo a
neti & termentina miscēdo. quia resoluit & maturat & ape
rit apostematibus. Idem mundificat matricem & superflu
itates partus si inde fiant pessaria. Idem decoctio radicis al
tee & abrotani cum aceto & liniatur super alopiciam cu
rat eam in sole exiccando. Item decoctio seminis altee & li
quiricie & ficuum facta cum aqua dulcorata cum ꝫucaro
albo ualet i tussi i causa frigida & facile excreare facit spu
tum. Et prohibet sputum sanguinis si additur tragantum.
Idem ualet contra sitim & ardorem urine. Et ualet etiam i
pleuresim peripulmonia tali modo. Recipe radicum altee
ʒ.i. liquiricia. ℥.s. radicum cicoree ordei seminum quattu
or frigidorum. seminis endiuie seminis portulace aā. ʒ.ii.
florum uiolarum uuarum passularum aā. ℥.s. omnia con
fundantur & buliantur. Et exhibetur eo modo quo superi
us narratum est capitulo de absintheo.

ACORVS

¶ Acorus calidus & ſiccus in ſecundo. Habet uirtutes diu reticā diſſolutiuas. abſterſiuam & apitiuam. Acorus ergo ualet ad diſſoluendū duriciem ſplenis. & ualet contra opilationem ſplenis & epatis ex cauſa frigida proueniente iſto modo diſpenſando. R. radices acori cōquaſſati quartā lb. humectetur radix in aceto ad tres dies cui adde radicem reupontici. ʒ. ii. florum boraginis ſcolopendrie añ. m. ſ. ſeminis aniſi liquiricie añ. ʒ. ii. uuarum paſſularum. ℥. ſ. oia groſſo mō trita & bulita in aqua ſimplici duarū librarū ad ꝓſumatōnē tertie ꝑtis cola & colatū dulcorādo cū ſucaro

ꝙ sufficit & fiat potus mane & sero tepide sumendus pro qualibet uice in quantitate medii ciphi. Postea sumantur pillule utputa. Recipe masse pillularum de reubarbaro. masse pillularum de lapide lazuli añ.ʒ.ʃ.misce cum siru/po de scolopédria & fiant pillule.vii.aut.ix. Deinde sumā tur diagalange uel diaboraginatum pro consoriatiuo.po/stremo ungatur minera splenis ac epatis cū unguento dial tee pro mollificatione materie opilantis. Item uinum deco ctionis acori ualet ad idem sed non febricitanti. Valet etiā acorus contra ictericiam coctus cuʒ scolopendria & endi uia & liquiritia & quatuor seminibus frigidis colatum cū ʒucaro albo dulcoretur sumatur ut supra. Item acorus ualet contra albuginem seu pannum oculorum. Recipe succi acori & feniculi añ.℥.iii.lapidis calaminaris.ʒ.i.aloe patici thutie añ.ʒ.ʃ.terenda terantur subtilissime & buliā/tur parum pro incorporatione & fiat colatura per annum quo utatur ad oculos cum penna guttatim applicando. Itē succus acori datus in potu uel eius elixatura prouocat uri nam quia abstergit & aperit. & ualet dolori lateris & pul/monis. & idem ualet morsibus uenenosis. Valet etiā ad do lorem matricis quando fit eukacisma id est sessio super a/corum decoctum. Dicitur ꝙ quando quis penes se gestat acorum nunquam incurret fluxum sanguinis uel spasmū dicit pandecta.

V

ACETOSA

¶ Acetosa alia est domestica: alia siluestris. nam frigida est in primo & sicca in secundo. In ipsa est stipticitas & acetositas superat coleram. & acetose humiditas est laudabilis. Radix acetose cum aceto cocta confert scabiei ulcerose & excoriationi unguis. Idem ualet contra morpheam & sepiginem & similibus defedationibus cutis: pluribus uicibus talia loca inungendo. Postea ungantur talia loca scabiosa cum tali unguento. Recipe succi acetose. ℥.ii. terementine. ℥.s. salis cõmunis. ʒ.i. misce cuʒ oleo laurino & fiat unguentum circa ignem incorpando. Item acetosa ualet ꝓtra

ictericiam ex opilatione causata a causa calida. Vnde decoquatur acetosa cum aqua endiuie & cum quattuor seminibus frigidis & inde potetur. Vel coquatur cum uino albo & subtili & hoc uinum bibatur & ualet contra ictericiam a causa frigida. Et tale uinum dicitur sedare nausiam. Itez acetosa ualet contra puncturam scorpionis uel alterius animalis uenenosi. Vnde dicit. Serapio & Auicenna q̃ si qs comedat de acetosa uel bibat de eius decoctione & postea pungitur a scorpione nõ nocet ei punctura & ita ualet cõtra uenenum. Item aqua acetose mixta cum parum triace ualet contra pestilentiam Vnde. Recipe aque acetose. ℥.s. &.ʒ.i.tiriace misce & fiat haustus q̃ detur tepide circa medium noctis deinde tegatur paciens ad prouocationem sudoris istud pro experto habeatur. Item acetosa habet acetositatem & stipticitatem manifestas in suo sapore a deo q̃ curat ulcera intestinorum & fluxum uentris. Et uirtus seminis eius est fortior instringendo uentrem. Valet etiam i fluxu emoroidarum succus acetose bibitus. & ualet etiam ebriosis. Item fit ex acetosa emplastrum ad scrophulas. Dicitur q̃ si eius radix suspenditur in collo habẽtis scrophulas iuuetur ab ea Auicenna. Valet etiaz succus eius uel decoctio acetose cum uino pro dolore dentium tepide abluẽdo os. Item radix eius trita & bulita cuz uino ualet fluxui matricis & frangit lapidem in renibus. Idem ualet rasure i testinorum. Auicenna.

AGRIMONIA

¶ Agrimonia est calida & sicca in secundo. Decoctio radicis eius cum saluia & premula ueris proprie flusselblomē cum uino ueteri ualet ad palisim. isto modo sirupuꝫ dispēsando. Recipe radiceꝫ agrimonie saluie premule ueris añ. m.i. radicis pionie cathapucie añ. m.s. castorie calebori cinamomi añ. ʒ.ii. confundantur grosso modo & bulianturcum uino ueteri duarū librarū ad consumationē tertie partis cola colatū dulcorare cū sufficienti melle despūmato & fiat digestiuū de quo sumat mãe & sero tepide ,p q̄libꝫ uice in quantitate medii ciphi quo sirupo cōsūpto sumant

ſequentes pillule in ſero eundo dormitum. Recipe maſſe pillularum de euforbio maſſe pillularum ſeditarū añ.ʒ.ſ. miſce cum ſirupo de ſticados & fiant pillule.vii.aut.ix.poſtea ſumatur diacaſtorium uel diamuſci pro conſo rtatiuis mane & ſero aſſumendo ungendo etiam nucham.id eſt poſteriorem partem colli & loca paraliticata cū iſto unguento prius calleſacto. Recipe ſucci agrimonie ſinapis pulpe ſeminis pionie añ.ʒ.i.caſtorei piretri añ.ʒ.ſ.croci.℈.ſ.cōterantur & miſceantur cum oleo decaſtoreo & parum cere circa ignem incorpando & fiat unguentum molle. Item ſuccus agrimonie clarificatus in quo imbibatur parū thucie puluerizate lento igne incorporate & cum reſidentiam fecerit ualet frigide applicari oculis & clarificat eos. Item ſuccus agrimonie cum farina fenugreci & boliarmeni cuʒ aſungia porci miſcendo ualet contra dolorem & tumorem membrorū. Agrimonia ſumpta in cibis uel oleribus mixta cum bletibus & ſpinachia ualet ad dolorem uentris & ſplenis. Item agrimonia eſt diureticha ualde & uiridis trita & cū aqua acetoſe potata ualet ad antraces id eſt puſtulas malas & ad morſum ſerpentum & canis & hominis rabidi. Et ualet ſimiliter ab extra applicando.

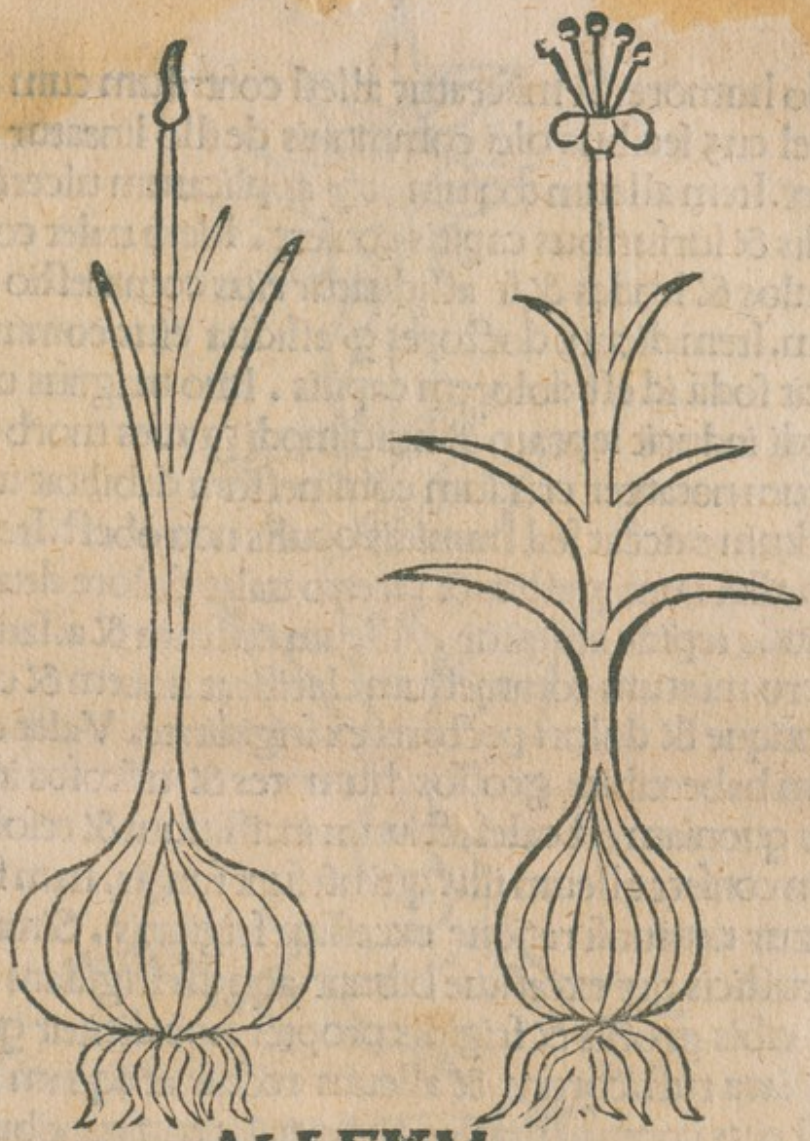

ALLEVM

¶ Alleum est planta & est duplex aliud est domesticum a liud siluestre quod scordion dicitur . est calafactiuum & exiccatiuum in tertio usq; ad quartum & siluestre plus illo. unde de facili potest disponi ꝙ fiat uenenum & hoc illo modo. capiatur semen alei & seminetur & ex illius allei producti semine iterū seminetur ex hoc fiat quinquies uel pluries . tunc aleum posterius productum erit uenenum quare alleum deplantari & non seminari debet hoc fit com muniter propter causam . iam dictam licet ortulani eam ignorant. Item alleum confert alopicie proueniente expu-

trido humore. Si misceatur alleũ contritum cum oleo lauri uel cuꝫ fecibus olei communis de illo lineatur locus & ualet. Item alleum tonsum atqꝫ applicatum ulceribus humidis & furfuribus capitis confert. Idem ualet contra pediculos & lendes & si assiduatur eius commestio ualet ad idem. Item dicunt doctores ꝙ assidua eius commestio inducit sodã id est dolorem capitis. Imo magnus usus allei crudi inducit lepram & huiusmodi graues morbos. Item alleum notanter crudum commestum debilitat uisum qa multum exiccat sed humidis oculis non obest. Item decoctio allei cum mastice & piretro ualet dolore dencium cũ os inde tepide abluitur. Alleum coctum & assatum cum zucro mixtum commestum clarificat uocem & cõfert tussi antique & dolori pectoris ex frigiditate. Valet etiam alleum habentibus grossos humores & uiscosos in stomacho quoniam est calefactiuum incissiuum & resolutiuuꝫ. Item confert alleum illis qui usi sunt fungis. nam fungi dicuntur uenenosi ratione excessiue frigitatis. Similiter ualet rusticis qui excessiue bibunt aquam frigidam & utuntur cibis grossis & frigidis propter hoc dicitur ꝙ alleum sit triaca rusticorum & alleum rectificat aquam bibitam post eius commestionem quare ualet nauigantibus qui bibunt aquam sepe numero corruptam. Item alleum contritum & sumptum cum aqua mellis educit soluendo flegma & uermes. Item alleum est ualde sedatiuum inflationum qui fiunt ex uentositate. Vnde dicit Gal. li. de conseruatione sanitatis ꝙ alleum plus resoluit uentositates aliis medicinis uentositatum resolutiuis. Item ualet succus eius ad remouendum morpheam ad ungenduꝫ eam prius scarificatam. Item contra fetorem allei commesti ualet radix yreos commesta.

ALKAKENGE

¶ Alkakenge est una species solatri & est frigida & sicca circa secundum gradum. & habet folia similia foliis solatri & habet fructum in cista rotundum similem uesice & fructus granum rubicundum simile uue & uirtus eius proxima est uirtuti uue lupine. Alkakenge delet fistulas. succus eius mixtus cum succo celidonie & cum uitriolo Romano puluerizato intromittendo fistulis pluribus uicibus interpellatis temporibus abluatur fistula cum melle Rosato donec mortificetur fistula hoc sentiens cum uirulentia amplius emanere non habet sed sanies

habet sed sanies alba tunc propinqua est consolidationi. Valet etiã ad antiqua ulcera auris & ad ulcera inflata quãdo tota herba cum stipitibus conquassata cum aceto ibidem loco emplastri apponatur. Confert etiam asmati & inflationi epatis & ycterici & difficultati urine & strangurie quia prouocat urinam & dissoluit calculum in renibus seu in uesica peccantem in forma potus sumendo Recipe succi alkakenge succi petrosilini añ lb.s. seminis feniculi. seminis apii seminis lactuce seminis saxifrage uel mily solis añ.ʒ.ii. uuarum passularum florum uiolarum añ.℥.s. buliantur omnia in aqua & parum uini albi ad consumationem tertie partis & coletur & dulcoretur cum ʒucro albo ꝙ sufficit & fiat siropus ualens ad ea ut supra narratuʒ est mane & sero tepide ad ministrando pro qualibet uice i quantitate medii ciphi quo potu consumpto sequentes pillule sumantur citra medium noctis. Recipe masse pillularum fetidarum.ʒ.ii. masse pillularuʒ de miserion.ʒ.i. misce cum siropo acetoso de radicibus & fiant pillule.ix. altera die sumatur electuarium ducis uel dialacca pro confortatiuo. Idem ualet succus alkakenge bibitus. apostematibus intrinsecis. & precipue grana alkakenge bibita ualent ulceribus renum & uesice.

AMEOS

¶ Ameos ſeu athanaſia ſen tanacetum eſt planta cuius ſemi ne utimur in medicinis. & eſt calida & ſicca in tertio ualet in dolore uentris ex uentoſitate cauſatis. Et eſt prouocati ua urine & menſtrui. ad hec omnia ualet decoctio eius cũ uino in cauſa frigida. uel fiat decoctio cum aqua in cauſa calida. Item ſuccus ameos cum melle mixtus ualet interfi ciendo uermes in uentre peccãtes nomine aſcarides uel cu curbitini ex groſſo flegmate prouenientes. Item mundifi cat renes & uenas iminericas ideo ualet calculoſis & patiẽ tibus ſtranguriam ſeu difficultatem urine: ideo ualet ad

illa decoctio athanasie acuminando cum semine feniculi. semine petrosilini. semine spargi. semine alkakenge cum melle despumato potando. Decoctio etiam eius cum scolopendria & foliis sene & seminibus petrosilini & feniculi & brusci: spargi cum uuispassulis & liquiricia cum zucaro dulcorando ualet in forma potus contra febrem quartanam mane & sero sumendo pro qualibet uice in quantitate mediii ciphi. Desuper sumēdo tales pillulas. Recipe masse pi. de lapide lazuli masse pil. de reubarbaro. aā. ʒ. ʒ. diagredii gra. iii. masticis gra. i. misce cum sirupo de scolopēdria & fiant pillule. ix. Postea sumatur metridatum cum uino pro una uice. ʒ. i. uel. ʒ. ii. Item decoctio eius in aqua cum farina tritici & paruʒ mellis miscendo & cum tali ungatur facies: detergit maculas morpheatas & liuorem eius. Item suffumigatio facta ex laudano & succo ameos mundificat matricem. Item decoctio eius cum melle despumato cum puluere yreos miscendo in potu sumpta ualet in discrasia anhelitus & pectoris facilitando saniem pectoris per uiam screatus euacuando. Item decoctio eius cuʒ menta & parum galange ualet ad nauseam & subuersioneʒ stomachi.

ANETVM

¶ Anetum est calidum inter secundum & tertium gradum & siccum inter primum & secundum gradum. Et quando aduritur fit siccum in secundo. Est resolutiuum & maturatiuum apostema & ulcerum. notanter semen aneti intelligitur contussum cum radice altee & axungia porci ualet ad apostemata flegmatica maturando ea ad saniei generationem. Et cinis seminis aneti combusti ualet ulceribus exiccando ea cum puluere radicis yreos miscendo. Item oleuꝫ aneti confert doloribus neruorum & iuncturarum cũ unguento dyaltee miscendo. oleũ etiã aneti cũ oleo papaueri

mixtum ualde inducit sõnum ungendo cum eo tempora. Item oleum aneti confert dolori auri eius humiditatẽ exic/ cando mixtum cum oleo amigdolarum amarꝰ tepide au/ ribus instillando. & assiduatio seminis aneti cóesti debili/ tat uisum Auicenna. Item semen aneti ualet contra uicium pectoris ex frigiditate proueniens. Vñ. Recipe ficus. v. aut plures in succo aneti imbibitas in nocte cum parum semi/ nis anisi & ysopi: liquiricie cum uino buliendo. deinde co/ letur & colatura detur patienti. facit enim excreare flegma in saniem conuersum. Item puluis seminis aneti in sorbitio nibus uel in iure carnium uel in pulmentis exhibitus ualꝫ mulieribus quia facit lacte abundare in mamillis. Confert etiam semen aneti confectuꝫ singultui prouenienti ex reple tione cibi natantis in stomacho. Idem ualet dolori uentris pungitino. Valet etiam cinis aneti applicatis emoroidibus natis & ano & uirge ulcerate & tumefactioni testiculorũ. Item decoctio seminis aneti cum mastice ualet contra uo/ mitum & nauseam & singultuꝫ ex frigida causa. Et frequẽs usus aneti non ualet. Auicenna & Serapio. Et quando mu/ lieres sedent in decoctione aneti hoc confert dolori matri/ cis. Item ualet semen aneti tritum & puluerizatum ulceri/ bus habentibus saniem cito incarnat & resoluit ea. Auicen na. Serapio. Pandecta.

APIVM

¶ Apium est calidũ in primo & sic. in secundo gradu. Auicenna. Sed ſm Platearium est calidum circa tertiũ gradũ & siccum in medio tertii. Est resolutiuum inflationis aperitiuum opilationis & sedatiuum doloris. & sunt plures species apii: domesticum & siluestre. & aliud quod oritur in aqua. Et semen apii debet sumi in medicinis quia in eis est maior uirtus. Semen apii masticatum ualet in fetore oris. Apium etiam ualet in opilatione splenis & epatis in causa frigida. Recipe succi apii. añ. ℥. iii. scolopendrie: boraginis añ. m. ʒ. radicum acori: brusci spargi añ. ʒ. ii. seminũ feni.

culi.petrosilini.añ.ʒ.i.fiat decoctio in aqua ad consumatio
nem medietatis coletur & colatum dulcoretur cum ʒuca
ro albo & fiat potus quo utatur ut supra dictum est cap.
ix.cum suis pillulis & confortatiuis exhibendis.Et empla
strum factum cum succo apii & semine aneti & radice al/
tee cum parum butiri may miscendo cum quo emplastre
tur regio splenis & epatis & ualet deopilando ea.Item suc
cus etiam apii cuʒ miliosolis & saxifraga & semine alkakē
ge ex his fit sirupus cum uino & ʒucaro & ualet ad frangē
dum lapidem cum de eo potatur.Item apiuʒ ualet ad alo
piciam quando bulitur apiū cum abrotano in lixiuio quo
obluatur caput.Item apium incitat ad epilentiam. Vnde
dicit Galie.ꝙ pregnantes non debent uti eo quia soluit re
tentacula fetus & in corpore infantis putrida apostemata
& scabiem facit nasci. & lactantes pueros abstineant ab a/
pio ne puer fiat insipiens & epilenticus:quia dissoluit ma/
teriam & eam mouet sursum & meatus puerorum sūt sub
tiles & propter eorum constrictionem parati sunt ad epilē
tiam.Item decoctio radicis apii & feniculi in succo fumo/
terre & storiole cum parum ʒucari dulcorando fit sirup
contra ydropisim ex flegmate.Idem ualet contra yctericia/
am prouenientem ex opilatione. Item apium decoctum in
uino cum seminibus feniculi.petrosilini & miliosolis.ualʒ
ad stranguriam & prouocat urinam & menstruum & eo
magis prouocat urinam quando miscetur liconpetron in
tali decoctione.

ARTHEMISIA

¶ Arthemisia est herba calida & sicca in tertio ſm platearium. & dicitur mater herbarum. cuius folia sunt maioris efficacie precipue uirida magis quaz exiccata. Arthemisia est aperitiua ualde ideo ualet in opilationibus splenis & epatis ex causa frigida: fiat decoctio eius & scolopendrie & parum absinthei cum uino & zucaro dulcorata. Idem ualet in yctericia uitio splenis cui addatur parum florum cẽtauree. Et residuum de herbis relictum applicetur regioni splenis tepide. hoc idem ualebit ad splenis tumorem. Itẽ balneum factum ex aqua decoctionis arthemisie & foliorum

lauri & athanasie in quo mulier sedet uel uulua fomentet multum ualet ad prouocandum menstrua & fetum mortuum expellendo. Et arthemisia cocta cum foliis lauri & oleo oliue uel nucum ualet ad menstrua prouocandu3 & inde matrix pessarisetur. Contra tenasmonem ex frigiditate recipiat patiens per annum fumum colifonie posite super carbones. deinde calefiat arthemisia in uino & posita super lapidem molarem & sedeat desuper patiens. probatum est Valet etiam puluerizata arthemisia cum rasura eboris & cornu cerui & nuce muscata cũ melle mixta & in uino decoctionis arthemisie potata mulieribus non fecundis quia ualet contra sterilitatem factam ex humiditate. Pandecta & platearius. Nã si esset sterilitas ex siccitate obesset quod potest perpendi ex complexione mulieris si sit pinguis uel macilenta & utatur tali mane & sero in modum electuarii. postea balneatur & fomentetur uulua & pessarisetur ut supra insinuatum est. Valet etiam puluis arthemisie & marubii contra glandines que nascuntur circa anum aut aures: primo scarificetur: postea apponatur puluis eius. Arthemisia fugat demonia posita uel fumigata in domo. Ite3 ipa contusa cum axungia & supposita pedum dolorem tollit tollit ex itinere.

ARISTOLOGIA LONGA

¶ Aristologia habet duas speties scilicet longam & rotundam. Ambe sunt calide in primo gradu & sicce in secundo Secundum aliquos sunt calide in tertio & sicce in secundo. Longa aristologia ē absterſiue & calefactiue uirtutis: ideo ualet in ulcerum incarnationibus. puluis aristologie longe cum puluere yreos mixtus multum ualet in consolidatione uulnerum. Contra asma humidum. Recipe partes duas aristologie longe & mediam partem genciane cum puluere yreos cōficiantur cū melle despumato & tale electuariū det. Cōtra uenenū & morsuz aialiū uenenosoz detur

puluis eius cum succo rute uel mente cum parum mellis. Puluis radicis aristologialonga mortuam carnem corrodit in uulnere & fistulis fiat licinium & desuper puluis aristologialonga spergatur & intromittatur fistulis & cōfert Item ad expellendum fetum mortuum & uiuum & secondinam deponit. Fiat decoctio aristologialonga cum pipere & mirra & de ea sumatur in potu. Sed ab extra fomentetur matrix cum decoctiōe radic. aristologialonga cum uino. Et utatur etiam pessariis factis ex radice decocta cum oleo mirra & pipere. Item infixa corpori & ulceribus seu uulneribus euocat puluis aristologialonga cū radice yreos & radice diptami cum melle miscendo in modum unguenti uulneribus talibus applicando. Itez aqua decoctionis aristologialonga ualet epilenticis ex grosso humore afflictis. Et similiter ualet asmaticis ex simili humore lapsis. Item ad membra spasmata super omne medicamenta ē utilis aristologialonga trita mixta cum radice altee contuse cum oleo & asungia porci misce ungendo talia loca. Aristologia sicca fumigata in domo fugat demonia. Pandecta Itē aristologia decocta in aqua & bibita ualet podagricis.

ARISTOLOGIA ROTONDA

¶ Aristologia rotūda est eiusdem caliditatis & siccitatis ut longa. rotunda magis competit medicine precipue radix eius. habet uirtutem dissoluendi: consumendi & expellendi Et radix debet colligi ante productionem florum Radix aristo. ro. utilissima est ad curas quia magis habet subtiliare ergo per omnia rotunda efficacior est longa in quibus uulneribus aut aliis discrasys uolumus grossum humorē fortius subtiliare. aristo. ro. est incolumior. Pandecta. Itez puluis aristo. ro. confectus cum succo lappacii & fumo terre & parvz aloepatici & calc. uiue cū oleo laurino mix;

tus ualet contra ſcabiem. Puluis etiam ariſtologie rotunde in ulceribus carnem mortuaz corrodit & notanter in fiſtulis extirpare facit cum melle miſcendo. Item contra epilentiam & paraliſim ualet unguentum factum ex puluere ariſtologierotunde. Recipe partes. ii. & caſtorei unam partem & ſulphuris uiui & euforbii añ. mediam partez miſce cum oleo de caſtoreo & cera q̃ ſufficit & fiat unguentum unde ungatur nucha cum ſpina dorſi inferius. Item uinum decoctionis ariſtologierotũ. & aſari & apii: ualent prouocando menſtrua & fetum mortuum & uiuum & ſecundinam de tali potando. Peſſaria ex his facta cum melle ualẽt ad idem addendo mirram. Item decoctio ariſto. rotun. & yſopi & liquiritie cum uino ualet aſmaticis. Valet etiã puluis ariſto. ro. cum puluere aloe & calc. uiue cũ melle mixtum ad ulcera cancroſa in naribus. Item ualet etiam ariſtologia ad dolores qui fiunt propter aliquem humorem opilantem inceſſu ſpirituum uitalium rotunda ualet magis q̃ longa. Et ualet puluis ariſtologierotunde cum melle ad putredinem oris & carnis dentine & gingiuarum. Itez puluis ariſto. ro. mixtus cum puluere radicis diptami & melle in modum unguenti ſpinas trahit. quia ariſto. ro. habet uirtutem abſtenſiuam: ſubtiliatiuam: attenuatiuaz & attractiuã in his operationibus. Ariſtologia rotunda eſt dignior longa licet longa ſit dignior in naſcentiis & uulneribus putridis: quia magis abſterſiua. Pandecta. Serapio. Platearius.

ASARVM

¶ Asarum est calidum & siccum in tertio'. apit & resoluit ꝙ abstergit & membra frigida calefacit & sedat dolores intrinsecos omnes. mẽstrua ergo prouocat & urinaꝫ de flegmate grosso retentam . ualet ergo ydropicis quos purgat per urinam isto modo. Recipe asari ameos radicem acori añ. m. ʒ. brusci: spargi: seminum feniculi petrosilini: milio solis. añ. ℥. ʒ. sumoterre. m. i. foliorum sene uuarum passularum omnia contusa buliantur cum uino & aqua añ. lb. i aceti uini albi. ℥. i. ad consumationem tertie partis coletur & cum parum ꝫucari albi dulcoretur. & fiat sirupus ma-

ne & sero sumendus eo modo ut supra dictum est cum ali-
is sirupis potandis quo consumpto sequentes pillule sumā
tur. Recipe masse pillularꝫ de reubarbaro. masse pillularꝫ
de fumoterre. masse pillularum de miserion. añ. ℥. i. pulpe
granorum coconidii numero. v. misce cuꝫ sirupo de fumo
terre & fiant pillule. vii. aut. ix. Altera die sumantur dyalac
ca uel dyacostum pro confortatiuis. Hec omnia ualebunt
contra opilationem splenis & epatis & contra yctericiam
ex frigida causa. Idem confert arteticis passionibus & pre-
cipue ualet sciatice & dolori ancharum. Et asarum purgat
aliqualiter uentrem sicut elleborus albus. Auicenna. Et de
coctio asari cum aqua & parum mellis hoc idem facit. Ra
dix asari intelligitur quia est maioris efficatie. Ga. vi. sim-
ca. de Asaro. Et eius uirtus est uirtus acori. Pandecta. Itē
ipsum asarum in coliriis appositum subtiliat tunicam ocu-
lorum. ideo clarificat uisum. Item quando asarum ponitur
musto ita ꝙ cum eo buliat: postea detur hoc uinum ydro
picis & yctericis & confert ipsis. & confert antique febri no
tanter quartane. eius decoctio cum scolopendria & foliis se
ne in uino: nam aperit opilationem splenis & epatis & con-
fert duriciei eius. Et decoctio eius in uino in spermate aug
mentum facit. Melius ꝙ ei admiscetur ad solutionem facie
dam est aqua casei cum spica & aqua mellis. Iohannes me
sue. Et oleum ipsius cum laudano iuuamentum facit ungē
do spinam dorsi febre opilationum.

ATTRIPLEX

¶ Attriplex est herba que humectat in secundo & infrigidat in primo & etiam resoluit resolutione pauca. Et ualet apostematibus calidis scz erisipile in principio sui uel eiꝰ fine. Et cum induratur & infrigidatur siluestris attriplex magis conuenit ei. Et decoctio seminis attriplicis & endiuie & scolopendrie cum aqua & parum zucari miscendo ualet aduersus yctericiá prouenientē uitio opilationis splenis & epatis ex causa calida. Et qn̄ coquitur in oleribus cū mercuriali mollit uentrē. & qn̄ fit ēplastrū ex eo & radice altee decoctum in aqua applicando apostematibus calidis

resoluit ea. Item semen attriplicis cum aqua raffani & pa-
rum croci miscendo. de quo sumatur sobrie bonam quan-
titatem tepifactam prouocando uomitum. & non solum p
uocat uomitum sed etiam assellare facit. Imo assumptio so
lius succi attriplicis in quantitate. ʒ. ii. uel. ʒ. iii. facit uome
re & assellare. Serapio. Et attriplex contusa cum semperui
ua & aceto ualet contra ignem sacrum. Attriplex etiam tri
ta cum melle ualet curando fetorem podagre. Et folia ei⁹
comesta in iure carnium uel cum oleribus dolorem uesi-
ce amputat. Et comestum cum bletibus & cum mercuria
lis febras acutas extinguit. Et lumbricos educit miscendo
succum attriplicis cum semine lũbricorum. Comestuʒ dis
sintericis auxiliatur. Attriplex contussum cum radice altee
& suppositum matricis dolorem mitigat. Itẽ attriplex cru
da siue cocta omnes duricies sanat addendo radicem altee
& semen fenugreci & semen lini cum parum butiri confun
dendo. Item succus attriplicis cum melle mixtus ualet do-
lori unguium siue ulcere. Attriplex domestica multum fri
gidior est agresti qua propter flegmatibus confert contu-
sa cum aceto applicata. Attriplex in oleribus comesta be-
ne nutrit. yctericis uero & calidum epar habentibus bene
ficium prestat.

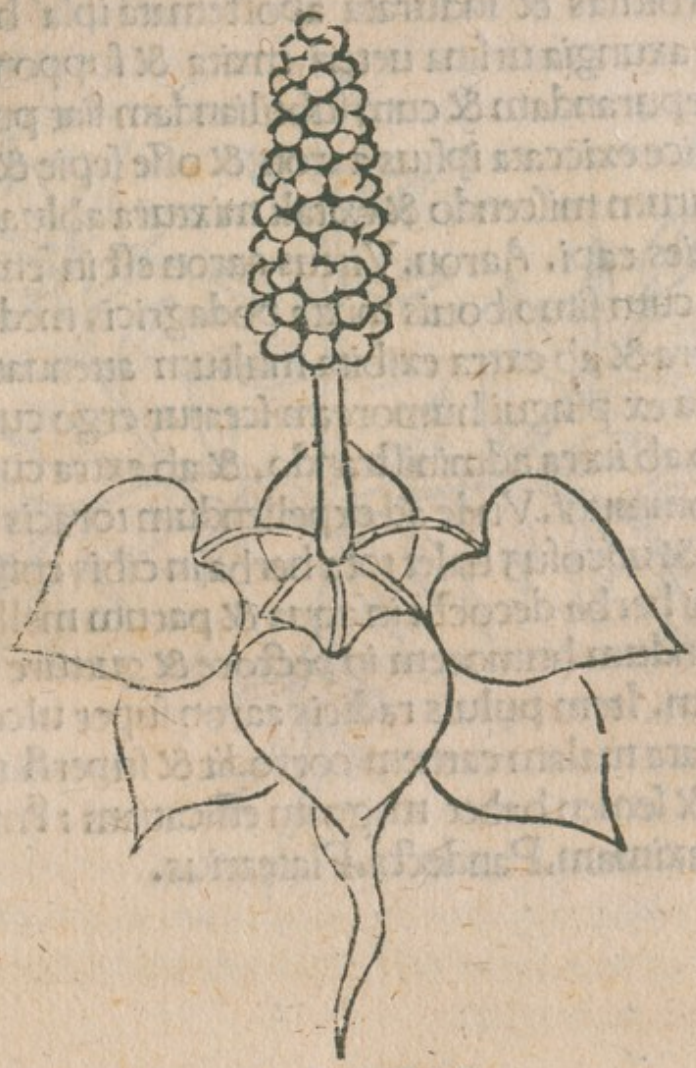

AARON

¶ Aaron.i. Iarus est calida & sicca in primo ꝑm Pandectā sed ꝑm Platearium est calida & sicca in tertio. Habet uirtutem dissoluendi: laxandi: attenuandi & abstergendi. ualet ad menstrua prouocanda fiant pessaria cū laudano & mirra cum ucco aaron. Et ualet contra inflationem aurium emplastrum factum cum ipsa aaron & cimino bulita cuꝫ parum uini & olei communis. Valet etiam contra emoroidas ipsa tota aaron & taxus barbatus cum uino & aqua cocta & fiat super illud eukacisma. Idem ualet ad ficus circa annum. Valet etiam herba ipsa contra frigida apostemata

trita cum ueteri axungia & calide apponatur. Valet etiam contra scrofulas & indurata apostemata ipsa' herba cum squilla & axungia ursina ueteri mxita & supponatur. Ad faciem depurandam & cum subtiliandam fiat puluis subtilis ex radice exiccata ipsius aaron & osse sepie & cerusa cũ aqua rosarum miscendo & ex tali mixtura abluatur facies. Diascordies capi. Aaron. Virtus aaron est in semine: foliis & radice cum fimo bouis mixta podagricis medetur. Radix ab intra & ab extra exibita multum attenuat membra tumefacta ex pingui humore: misceatur ergo cum tartaro & zucaro ab intra administrando. & ab extra cum tartaro & oleo communi. Vnde ad expellendum toracis humorez grossum & uiscosuz ualet tota herba in cibis comesta. Vel recipiatur herba decocta in aqua & parum mellis & utat ad excreandum humorem in pectore & gutture uiscosum peccantem. Item puluis radicis aaron super ulcera putrida applicata malam carnem corrodit & superfluam. & sic ſm folia & semen habet magnam efficatiam: ſm radicem autem maximam. Pandecta. Platearius.

AVRICVLA MVRIS

¶ Auricula muris est que calefacit parum & desiccat sine mordicatione & abstergit absterſione forti & attrahit. Emplastrum factuz ex auricula muris & ex aaron & taxobarbato in uino cocta ualet contra tumorez ani. Et succus auricule muris cum aqua celidonie curat caliginem oculorum. Et confert Idropicis calculosis & epaticis fit inde potus ex eo & laureola & fumoterre & endiuia in aqua & parum aceti & uuispassulis & semine feniculi: petrosilini cocta & colatum dulcoratum cũ zucaro & utatur mane & sero tepide postea sumantur pillule .R. masse pillularuz de

miſerion maſſe pillularum de reubarbaro añ.ʒ.ſ. pulpe granorum coconidii numero.v.miſce cuʒ ſirupo de fumo terre & fiant pillule.ix.Tertio ſumatur dyalacca uel electu arium ducis pro conſortatiuis.Item ipſa herba contuſa cũ radice diptami mixta attrahit infixa corpori notanter telas euocat & tumorem in uulnere non permittit. Et dolorem dentium prohibet ſuccus auricule muris cum edera terre ſtri contuſa & narribus immiſſus hic ſuccus mixtus cum melle ualet caligini oculoruʒ. Morſibus uenenatis ſuccus bibitus medicat. Succus auricule muris naribus infuſus putredinem capitis purgat.Et ſuccus eius uulnera cõglu tinat & uentrem molliſicat cum mulſa exibitus in potu.Et ſuccus eius cum taxobarbaro i uino coctus confert exitui ani.& calefactuʒ fiat eukaciſma.Et confert epilentie bibita cum uino.Et puluis eius mixtus cuʒ parum ʒinciberis fa cit ſternutare & caput inde purgat. Item auricula muris cum catapucia & cimino cocta talis potus cum uino fact ualet in colica & iliaca paſſionibus.Item ſuccus eius cum bolo armeno ualet in ſputo ſanguinis.Et ualet contra uer tiginem eius puluis naribus impoſitus euacuãdo flegma. Et ualet contra ſuffocationem matricis ſuccus eius datus cum aqua arthemiſie.

ARNOGLOSSA

¶ Arnoglossa siue plantago est frigida & sicca in secundo gradu. Et sunt due species sc3 maior & minor. utilis est ad exiccandum uulnera & mundificandum eoru3 putredinē ualet succus eius cum paru3 aloepatici puluerizati miscēdo. Epar confortat cum aqua endiuie buliendo & colatu3 cum 3ucaro albo miscendo & fiat potus in causa calida. & cum succo eius & aqua endiuie regionem epatis liniendo & epithimando. Et repugnat saero igni succus eius cū succo semperuiue & aceto miscendo. Valet etiam emorroidibus succus eius cum puluere radicis aaron miscendo.

Et omnem carnem que est ex ignis ustione refrigerat. Valet etiam dissinterricis ex fluxui uentris & contra fluxum menstruorum. Valet etiam emoptoicis & ulcerationē pulmonis curat. Recipe succum arnoglosse cum eius semine & boloarmeno & corallis rubeis puluerizatis miscendo & sumatur in potu. Itez radix eius cum aqua & piretro cocta ualet dolori dentium si os inde tepide abluatur ut ait Pandecta & Serapio ꝛc. Et succus eius cum parum aceti ualet ad maculas nigras in corpe abstergēdas. Succus eius ualet uulneri circa nasum uel oculos. Item succus eius cū parum triace ualet contra quartanam datus ante duas horas accessionis. Succus eius ualet cuz axungia ueteris porci uulneribus recentibus quia consolidat multum. Itē succus arnoglosse mixtus cum cerusa & parum aceti ualet ad pustulas & putredinem oris. Et ualet idem contra erisipilam. i. defedationem cutis ignitā. ideo ualet ulceribus corrosis propter hoc ualet ulceribus intestinoruz & incarnatea & fistulas & alia ulcera antiqua. Et semē eius & folia & radix sunt apertiua opilationis epatis & renum. Et ualet febribus tertianis & quartanis quando bibitur succus eius ante accessionem. Itez succus eius ualet ad ulcera fluentis morsui canis presidium prestat. & ydropisiz curat & ptisicis confert. Pandecta. Platearius.

AMBROSIANA

¶ Ambrosiana dicitur saluia agrestis: est calida & sicca in secundo gradu. Dyascordies dicit ꝙ ambrosiana est species arthemisie que uocatur tanacetum. Idem dicit Pandecta. Valet contra uniuersalem & particularem paralisim. Recipe ambrosiane: herbe paralisis cathapucie añ.m.i.cẽtauree.m.ʒ.castorii:sinapis añ.℥.ʒ.se.cubebarum.ʒ.i.confundantur singula & buliantur in uino & aqua añ.lb.i.ad consumationem tertie partis coletur & colatum dulcoretur cum parum mellis despumati & fiat potus quo utatur mane & sero tepide ꝑ qualibet uice in quãtitate.iiii.℥ quo

potu consumpto sequens pillule sumantur. Recipe masse pillularum de euforbio. masse pillularum. fetidarum añ. ʒ.ß. misce cum sirupo de scicados & fiant pillule. vii. Deinde sumantur dyacastorium & dyamusci pro confortatiuis Valet etiam idem potus contra paralisim lingue gargarizando pluribus uicibus. ideo ualet carentibus uoce uicio applurie particularis. Item confert etiam decoctio ambrosiane cum succo apii & endiuie & scolopendrie cum seminibus diureticis scʒ semine spargi. feniculi: petrosilini ꝛc. aduersus ydropisim & yctericiam. Et desuper sumantur pillule. Recipe masse pillularum de miserion. masse pillura. de fumo terre. masse pil. de reubarbaro: misce cũ oximelle squillitico & fiant pillule. ix. Postea sumantur pro confortatiuis dyalacca uel dyarodon abba. Itẽ succus ambrosiane mixtus cum nucleis persicorum ualet contra lumbricos. Item ualet ambrosiana cocta cum arthemisia & taxo barbato in uino contra tenasmonem cum fuerit sessio suptalem decoctionem calefactam. Item ualet etiam decoctio ambrosiane cum saluia domestica & feniculo in uino contra dolorem capitis nomine emigranea. Valet etiam decoctio eius contra dolorem neruorum ac pedum.

AFFODILLVS

Affodillus calidus & siccus i tertio gradu. Platearius. Vrinam prouocat. impat menstruis. dolorem lateris tollit prouenientem ex conquassationibus. Succus eius cum apio & athanasia cum radice bruscei: spargi & se. feniculi: petrosilini cum uino decoquendo istud ad predicta confert. Item puluis radicis eius ualet ad ulcera putrida. Et decoctio affodilli cum uino ualet ad cõsimilia ulcera ea abluendo & ea saluberrime curat. Et succus eius cum fece uini & mirra & parum croci mixtus ualet tumori & ordeolis circa oculos applicando. Item succus eius tepide auribus parum

infusus ualet dolori dentium cuꝫ succo edere terrestris mi scendo. Idem doloribus aurium singulare presidum prestat. Radix affodilli cum abrotano in lixiuio cocta & caput inde lauetur ualet ad alopiciam siue casum capillorū. Radix eius cocta cum furfure tritici in aqua liuoreꝫ faciei ex sole factam emendat. Radix etiam cocta cum aqua mollit uentrem. Affodillus multum contrarius est serpentib'. Item radix affodilli cum oleo pistata uel melle cum quo liniatur locus pilis carens & facit ibidem pilos oriri. Confert etiam contra stranguriaꝫ & dissuriam. Recipe affodillum coctum in uino cuꝫ granis milisolia & semine apii ad consumationem medietatis: da patienti colaturam cum ꝫucaro. Item cum scribitur. Recipe affodillorum debet itelligi radix. Item ualet contra ydropisim ex causa frigida scꝫ contra leucoflegmanciam & yposarcam. Recipe succi affodillorum: mediani: cordicis sambucis & ebuli añ. ℥. iiii. se. apii. se. spargi: radicuꝫ brusci. añ. ʒ. ii. omnia contusa buliantur in uino cum parum aceti ad consumationeꝫ medietatis colatum dulcoretur cum ꝫucaro & fiat potus habens prerogatiuaꝫ super alios potus consimilis intentionis quo bibito sequentes pillule sumantur. Recipe masse pillulaꝝ de miserion: masse pillularū fetidarum añ. ʒ. ꝯ. turbit. ℈. ꝯ. ꝫinciberis gra. i. misce cum oximelle squilitico & fiant pillule. ix. Postea sumat dyalacca uel dyacurcuma uel dyacostum pro confortatiuis.

AGNVSCASTVS

¶ Agnuſcaſtus eſt arbor calida & ſicca i tertio. Serapio. Et habet uirtutem ſubtiliandi & reſoluendi & habet etiam uirtutem ab cindendi coitum & maxime quando comeditur ſemen eius in cibis. Et illa que adminiſtrantur in medicina ex hac arbore ſunt folia: flores & ſemen. & prouocat menſtruum eius decoctio. Item ſemen eius comeſtum in multa quantitate inducit ſodam & ſubet. Item agnuſcaſtus ualet in opilationem ſplenis & epatis. Eius decoctio cum ſcolopendria & abſintheno & liquiricia cum uino cocta & colatum cum zucaro ſumantur in potu.

Idem ualet si bibatur cum oximelle ydropicis. Item agnus castus ualet contra duriciem uentris & splenis. Recipe seminis agnicasti puluerizati .ʒ.ii. radi. altee contuse misce cum fece olei & parum uini & fiat unguentum quo ungatur regio splenis uel uentris indurati. Item emplastrum factum ex foliis & floribus eiʹ & castoreō & aceto & cathaplesmentur genitalia ualet contra gomorreā id est euacuationem spermatis in somno. Item ualet etiam aguscastus libidinem reprimendo detur succus ipsius in potu i quo decoquatur parum castorei. Fomententur etiam genitalia ex aqua decoctionis ipsius & libido carnis reprimitur. Quidam faciunt lectulus ex foliis agnicasti ut reddat hominē castum. Quidam extinguunt libidinem sperma inspissādo cum semine lactuce psilii. se. citrulli: mellonus cucumeris cucurbite: portulace cum aceto: agresta & camphora ꝛc. sumendo eorum decoctionem in potu uel in fomentationibus circa genitalia. Aliqui laborant inaniendo spiritus & consumendo sperma ut sūt ruta: maiorana: agnuscastus. ciminum: anetum: calamentum ꝛc. sunt enim calida & aperitiua uentositatem consumentia. Item fomentum factum ex decotione agnicasti & ceptri galli & arthemisie i aqua superfluitates matricis exiccat & ipsius orificius angustat & ad conceptionem disponit. Item contra litargias accipe agnū castum: castoreum: apium & saluiam & fiat decoctio in aqua salsa cum qua fortificetur posterior pars capitis embrocando posteriorē partes capitis. pandecta. Platearius.

BORAGO

¶ Borago eſt calida & humida in primo gradu. Eius folia dum ſunt uirida precipue competũt medicine exiccata nõ comferunt ſecundario ſemen. Virtutẽ habet generandi bonum ſanguinem. Vnde ualet conualeſcentibus ex egritudine eius decotio. Valet etiam cordiacis ſiue ſincopiſantib' & melancolicis borago cum carnibus comeſta uel loco oleorum. Contra ſincopim tali modo fiat potus. Recipe ſucci boraginis. lb. i. uini decoctiõis citri quart̃. i. oſſz de corde cerui. ʒ. i. miſce cum ʒucaro albo & fiat inde potus quo utatur mane & ſero quantum placet. Conſert etiã aduerſus

opilationem ſplenis & contra melancoliam ſeu febrẽ quar-
tanam. Recipe ſucci boraginis lb.i.ſcolopendrie : cu cute
añ.m.ſ.foliorum ſene:radicum bruſci:ſpargi:e minum fe
niculi:petroſilini:aniſi:liquiricie añ.ʒ.ſ. omnia buliantur
in aqua & uino añ.lb.ſ.ad conſumationeʒ tertie partis:co
letur & colatũ dulcoretur cum ʒucaro & fiat ſirupus quo
utatur tepide mane & ſero pro qualibet uice in quantitate
medii ciphi quo ſumpto recipiantur ſequentes pillule. Re
cipe maſſe pillularum de reubarbaro maſſe pillularum
de lapide lazuli añ.ʒ.ſ.pulpe granorum catapucie nume
ro.vii.miſce cuʒ ſirupo de ſcolopendria & fiant pillule.ix.
Deiceps ſumatur tiriace.ʒ.i.cũ parꝰ uini uel dyacorus pro
confortatiuis. Radix boraginis non competit uſui medici-
ne.Herba cruda comeſta cum bugloſſa generat bonũ ſan
guinem. Contra yctericiam ualet ſuccus eius uel ipſa her-
ba cum attriplice cum carnibus cocta cuius ius uel bro-
dium confert. Item olera facta cum boragine & bletibus
& petroſilino in iure carnium elixata preſtant bonum nu-
trimentum. Item borago ſua proprietate habet cor confor
tare. Vnde aqua boraginis eſt multum cordialis & ualet i
pluribus paſſionibus & in ipſa aqua decoquatur folia ſene
& fiat inde ſirupus cum ʒucaro & ualebit patientibus mul
tum debilitatis. Serapio. Pandecta. Auicenna.

BVGLOSSA

¶ Buglossa siue lingua bouis quod idem est quia assimilatur in figura sua lingue bouis. Et uirtus eius prima est que calefacit & humectat. Secunda uirtus est que confert tussientibus ex asperitate pulmonis. Isto modo fiat potus Recipe succi buglosse.lb.i. ysopi:mellisse añ.m.s.radicis lilii:radi.yreos: enule campane: liquiricie.añ.ʒ.s.siccum siccarum numero.vii. buliantur singula cum aqua.lb.ii. ad comsumationem medietatis colatum dulcoretur cum melle despumato & fiat potus administrandus mane & sero tepifactus pro qualibet uice.ʒ.v. quo consum-

pto ſequentes pillule ſumantur circa medium noctis. Re/
cipe maſſe pillularum de agarico.ʒ.i. agarici.℈.ſ.ſalis gē
me gra.i.miſce cum ſirupo de liquiricia & fiant pillule.ix.
Poſtea ſumantur dyapenidium uel diairis ſalomonis pro
confortatiuis. Poſtremo ungatur regio toracis cuʒ unguē
to dyaltee mane & ſero cui miſceatur parum olei amigda/
larum dulcium. Virtus eius tertia eſt que letificat cor ſcʒ
quando buglolſa decoquitur cum carnibus uel miſceatur
in oleribus que fiant ex buglolſa boragine & bletibus in
iure carnium recentium decoquendo. aut fiat decotio cum
uino quod uinum ſimile operatur. Serapio. Et quando fo/
lia eius comburuntur iſtud ualet fluxibilitati dentium ex
gingiuarum. Idem ualet ad alcolam & proprie in ore pue/
rorum & in omnibus caliditatibus que fiunt in ore. Et pro
prietas eius eſt purgare coleram & melancoliam. & quan/
do aliquis uult eam ſumere ſumat ſuccum eius cum ſene
puluerizato cum parum ʒinciberis & parum ʒucari. Me/
ſue. Valet etiam ut ſumatur ſuccus eius cum bolo armeno
in cordiaca paſſione miſcendo parum de mellecrato. Pan/
decta.

BETONICA

¶ Betonica eſt calida & ſicca in tertio . Hebet uirtutem abſtergendi & incidendi groſſos humores. ideo ualet ad frangendum lapidem renum & ueſice & prouocat menſtrua & ualet in doloribus laterum. Et ualet contra opilationem ſplenis. ad hec omnia confert decoctio eius & ſcolopẽdrie & radicis feniculi cũ uino potando. Idem ualet in ydropiſi addendo radices bruſci: ſpargi notanter in cauſa frigida. Item puluis betonice ualet ad conſolidandum uulnera capitis com mira & parum croci miſcendo. Item betonica decocta in aceto cuꝫ edera terreſtri & parum piretri ualet ad

dolorem dentium os abluendo. Aqua betonice cum pul uere aloepatici & parum thucie puluerizate miſcendo ua let contra obſcuritatem uiſus imponendo oculis guttatim Item decoctio betonice in uino & parum abſinthei & cube barum ualet ad dolorem capitis confortando neruos. Et betonica cum ſpica celtica & cubebis in lixiuio cocta ua let contra uertiginem & dolorem capitis ipſum caput cre bre inde lauando. Idem ualet contra epilentiam. Item deco ctio betonice cum aceto ualet contra morſuram animalis uenenoſi deſuper applicando. Et uinum decoctionis eius cum parum galange puluerizate ualet eructuationi aceto ſe. Item decoctio radicis betonice & florum cartami data in potu cum ydromelle facit potenter uomere flegma. Itē quando bibitur betonica cocta in uino ualet maliciei indi cinarum mortiferarum. Serapio. Et uinum decoctionis be tonice cum bolo armeno mixtum ualet ſpuentibus ſangui nem ex pectore. Confert etiam uinum betonice cum ebu lo & catapucia decoctum contra arteticam. Item ualet co lice paſſioni. Et uinum betonice ualet mulieri in partu nō febricitanti. Et febricitanti ualet aqua betonice. Pandecta. Serapio & Platearius.

BRANCA VRSINA

¶ Branca urſina eſt herba calida & humida i ſecundo gradu. Virtutem habet molliſicandi & maturandi & leniendi ualet contra ariditatem neruorum & membrorum & ad apoſtemata indurata. Et contra uicium ſplenis indurati ſiat unguentum ex branca urſina & radice altee & ſe. ſenugre. & lini cum oleo communi buliatur & coletur colato addatur cere qd' ſufficit. & ſiat unguentum quod ualet uniuerſaliter ad omnia apoſtemata indurata & ad uitiu3 pectoris ex flegmate fiſcoſo ibidē peccāte quod idiget molliſicatōe ut p uiā ſcreatus facilius euacuet & ſi leco olei cōis reci-

piatur oleum amigdalarum dulcium confortat eo melius pectus liniendo. Item unguentum ualet ad dolorem matricis & ad dolorem aliorum membrorum ex frigiditate & uentositate quod sic potest dispensari. Recipe succi brãce ursine. ℥.iiii. sauine: polegii: arthemisie: abrotani: absinthei: saluie: maiorane: rosmarini añ. m.i. cinamomi: spice: cimini galange añ. ℥.ii. omnia confundantur & buliantur cum uino ad uini consumationem postea exprimatur succus cui adde cere albe ꝙ sufficit & fiat unguentum molle species supradictas in fine addendo & inde liniatur uenter uel alia loca dolorosa ex flegmate seu uentositate. Branca ursina sedat dolorem iuncturarum cum adipe anseris & radice altee ꝗ parum uini miscendo. similiter ualet ad extensionem membrorum inde linita. Item decoctio brance ursine & foliorum altee & semine psilii in aqua ualet contra ardorem urine & intestinorum dolorem. Et precipue ualet contra sitim & apostemata ipsius anni & contra morsum ueneno/si. Pendecta. Platearius ꝛc.

XXVII

BLETA

¶Bleta eſt frigi.& humide complexionis. & ſunt due ſpe-
ties alba & nigra.Alba habet uirtutez abſtergendi & lenie
di & humectandi & infrigidandi.Sed nigra habet aliquale
ſtipticitatem:ideo nigra ſtringit uentrem. ſed alba ſua hu-
miditate laxat uentrem:ideo cõſtipatur ualet decoctio ble
te in carnibus . Valet etiam expurgando ſuperfluitates ca-
pitis fiat inde ſternutatorium cum ſucco blete & melle &
parum zinciberis imponendo naribus.Et ſuccus eius cuz
ſemperuiua prohibet generationem apoſtematis.Idem ua
let ad ignem ſacrum & ad eriſipilam cum aceto mixtum.

Et uſus blete nimi⁹: mordicat ſtomachum & inteſtina. & ambe ſpeties ſunt pauci nutrimenti propter nitroſitatem q̃ eſt in eis. Serapio. Sed bleta eſt bona in aperiendo opilationem ſplenis & epatis ab intra capiendo eius decoctionem cum ſcolopendria loco cibi. Item ex decoctione eius radicis & abrotani abluitur caput aufert furfures & lendes capitis & pediculos. Item ex ſucco blete & ſale nitri fiat mixtura qua abluatur morphea & confert. Idem ualet ad ulcera fraudulenta putridam carnem abluendo. Idem ualet ad ulcerationem oris. Idem ualet ad impetiginem & curat ulcera narium. Item cum liniatur caput cum ſucco blete & abrotani facit oriri pilos in alopicia. Itez decoctio blete ualet contra ſitim & tuſſim. Et decoctio blete cum ſinapi aut cuz aceto comeditur ſpleneticis confert & eis eſt bona medicina magis q̃ nutrimentuz. Dyaſcorides capitulo de bleta. Bleta epati laborantibus & ſpleneticis cum ſinapi utiliſſime eſui datur. Ignem ſacrum & que aduſta ſunt cuz albumine illinita reſtringit & ad incolumitatem reducit. Item ſuccus blete auribus tepide parum infuſus ſedat dolorem aurium. Et liniatur cum eo cicatrix aufert eius liuoré ſeu nigredinem. Pandecta.

BVRSA PASTORIS

¶ Bursapastoris siue sanguinaria est fri. complexiōis habz uirtutem stipticitandi. Et sunt due speties: una habet folia ī modum pere & dicitur bursapastoris. sed alia dicitur centinodia & est herba serpens super terram habens folia in modum rute & semen habet circa folia & dicitur etiam lingua pessarina. Hee herbe multum iuuant ad apostemata calida scz ad erisipilam & ualet similiter ad flecmones siue pustulas rubicundas ex calore: ideo bursapastoris cum aceto contusa & telibus iam dictis applicata repercutit humores ne reumatizare habeant ad locum apostematum.

Et ſummum eſt remedium diſſintericis & emoptoicis de-
coctio burſepaſtoris cum plantagine & bolo armeno cuꝫ
aqua pluuiali decoquendo & inde bibatur donec ceſſet ta-
lis fluxus. ſed ab extra ſuper inteſtina fiat cathaplaſma cuꝫ
tota herba ipſius burſepaſtoris & plantaginis & boli arme
ni & albuminis oui cū aqua pluuiali decoquendo hoc ma-
gnum preſtat in tali caſu iuuamentum. Item ſuccus burſe
paſtoris eſt conſolidatiuum uulnerum ſanguinoſorum.
Iuuat etiam ad ulcera in auribus exiſtentia repleta putredi
ne pus ibi exiſtens exiccat. Iuuat etiaꝫ ad fluxum meſtruo
rum decoctio burſepaſtoris & perſecarie. i. herbe cum ma
culis nigris cum aqua pluuiali. Et cum eodem fiat fomen-
tatio per inferius circa femoralia. Succus etiam bibitus cū
bolo armeno mixtus emoptoicis medicatur & ſtranguirio
ſis opitulatur: urinam prouocat: morſibus uenenatis cum
uino bibitus prodeſt: dolorem aurium compeſcit. Et deco
ctio burſepaſtoris cum ſempuiua in aceto & applicata lo-
co ignito ualet contra ignem ſacrum.

BERBERVS

¶ Berberus eſt fri. & ſic. in ſecundo. ſed ſilueſtris eſt ſicca & frigida in fine tertii gradus. & eſt frutex cum ſpinis. Et fructus eius eſt cum ſtipticitate forti uincenti colerá. Succus fructus eius cum aqua plantaginis abſcondit fluxum uentris inueteratum & humiditates a matri fluentes. Et quando fit emplaſtrum cum fructu berberis trito cũ ſucco diptami uel auricule muris attrahit ſagittas infixas carni uel ſpinas & alias ſimilia. Et ſuccus fructus berberi auſert ſitim calidam & fortificat ſtomachum & epar preter naturaliter calefacta uicio colere. Et ſuccus berberi cum

aqua rosarum ualet apostematibus calidis cum albumine oui miscendo ipsis suppositum. Et confert ualde fluxui sanguinis prouenientis ex rasura intestinorum succum fructꝰ berberi cum aqua plantaginis cum parum mastice miscēdo. Valet etiam contra calefactionem epatis succus berberi cum aqua endiuie & parum sandali rubei miscendo & epar epithimando crebre donec ꝓpendas eius infrigidationem. Valet etiam contra discrasiam febrilem notanter in febre terciana isto modo. Recipe succi berberorum: succi endiuie aā. lb. s. florum uiolarum. m. i. seminum quatuor frigidorum. ʒ. ii. prunorum damasceni numero. vii. omnia buliantur i aqua simplici. lb. ꝛ. ad consumationem tertie partis colando: colatum dulcorando cum ʒucaro albo & fiat sirupus sumendus ut supra dictū est in aliis capitulis: quo consumpto sequentes pillule sumantur. Recipe masse pillularum de reubarbaro. ℈. ii. masse pil. de fumo terre. ℈. ii. diagredii gra. iii. misce cum sirupo de endiuia & fiant pillule. ix. sequenti die sumatur dyarodon abbat. uel triasandali pro confortatiuis. postea epithimando epar ut supra. Pandecta platearius.

BASELICON

¶ Baſeliconis ſunt due ſpeties. una eſt garioffilata: quia habet odorem garioffilorũ & eſt cali. in primo gradu & ſic. in ſecundo & eſt maioris efficatie. Platearius autoritate cõſtantini. Sed citrinum eſt calidum & ſic. in primo. Et cum reperit baſelicon i receptis: ſemen intelligit in medicinis. ſed i emplaſtris ipſa herba ſumit. Et ſua aromaticitate habet uirtutẽ ꝓfortandi & diſſoluẽdi: cõſumendi: abſtergendi & mũdificandi. Pãdecta auctoritate Dyaſcoridis capitulo de Oꝫimo uel baſelicone: ꝙ uirtus eius inter medicos penitus ſit incerta. & dicunt ꝙ ſint inutilis ſtomacho &

oculos ebetat & insaniam facit. Et quando baselicon putre fit in sole contingit uermes generari ex ea herba. Et putant aliqui q̃ si quis eo die quo baselicõ sumpserit a scorpione ferietur non posse saluari. sed hec opinio falsa est. Pandecta. ymo stomacho prodest eo q̃ inflationes eius dissoluit & ualet ad alia iuuamenta quoniam ualet ad sincopim & cordiacam passionem: detur aqua decoctionis uel uinum decotionis eius cum citro in modum infusionis per noctẽ. Ipsa herba ualet infrigidatione stomachi hoc modo: decoquatur in uino cum menta & galanga. Sic idem ualet contra indigestionem ex frigiditate. Valet etiam ad fluxuẽ uẽtris ex frigiditate: principaliter ad lienteriam que dicitur fluxus uentris cibalis tali modo. Recipe semẽ baseliconis cum parum acacie. i. succi prunorum agrestũ in aqua pluuiali & detur patienti & ualebit. Valet etiam ad matricem mundificandam & menstrua prouocanda fiat decoctio eiꝰ cum art hemisia & foliis lauri & fomentetur matrix & fiat inde pessarium siue suppositorium ad uuluam: hoc idem ualet ad conceptum. Ipsa herba baselicon & taxus barbatus cum uino cocta cum oleo mixta & cathaplasmata anchis iuuat ad tehnasmonem. Baselicon comestum in oleribus prestat bonum anhelitum. Et decoctio eius cuẽ uino bibita ualet doloribs oculorum. Pandecta. Platearius.

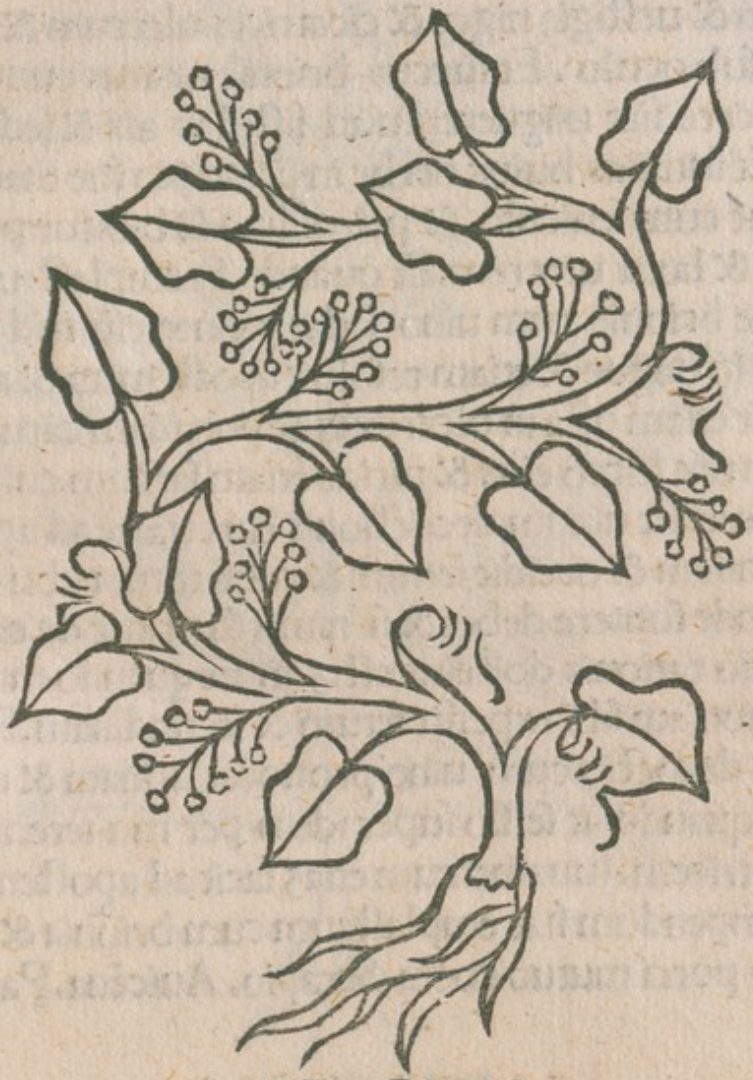

BRIONIA

¶ Brionie eſt calide & ſicce complexiõis ſcz tota herba ſcz folia fructus & radix. & habent uirtutẽ abſtergendi & ſubtiliandi & diſſoluendi: ideo ualent induricie ſplenis faciendo emplaſtrum ex eo & radice altee & fic bus cum aqua decoquendo cũ axungia porci & loco indurato ipſius ſplenis applicando uel alio membro indurato & ualebit. Item cum ſucco brionie abraduntur pili coriorꝫ. Et ſucus brionie cum ſale communi confert ulceribus fraudulentis quãdo abluuntur cum eo. Idem ualet curando fixuras tibiarꝫ Item radix eius contuſa cum fenugreco & orobo & acetp

quo abluatur cutis mundificat & abſtergit eam & aufert pannum & ueſtigia nigra & cicatrices ulcerum & aufert liuorem ſub oculo. Et ſuccus brionie mixtus cum oleo & parum cere fiat unguentum ad fiſtulas ani & ſedat dolorem. Et ſumitas huius herbe in principio ſue maturitatis coquitur cum feniculo & petroſilino & bibitur prouocat urinam & laxat uentrem. Et quando fit emplaſtrum ex decoctione brionie cum uino ſedat pannericium id eſt apoſtemata in ungue & etiam reſoluit apoſtemata & aperit ea Extrahit etiam oſſa in ulceribus & putridam carnem. Unguentum ex ſucco eius & uiride etiam factum cum paruꝫ olei & cere. Et uinum decoctionis eius ualet ad apoplexiā & epilentiam & occidit fetum. & confert morſibus triti & paruꝫ inde ſumere debet & ſi nimis ſumatur de ea accidit permixtio rationis doſ eius eſt. ʒ. ii. Et quando mulier ſubicit brioniam ſibi expellit fetum & ſecundinam. Et ſi bibitur eius decoctio cum uino prouocat urinam & menſtruum. Et quando fit ſeſſio ſuper idem per mulierem mundificat matricem. Iuuamentum etiaꝫ facit ad apoſtema ſanioſum rumpendum fiat emplaſtrum cum brionia & altea & axungia porci mutuo cocta. Serapio. Auicēna. Pandecta.

CICOREA

¶Cicorea eſt frigida & humida in ſecũdo. Et ſunt due ſpe ties: una agreſtis: alia ortulana. Et ortulana magis infrigi dat q̃ ſilueſtris. Succus eius ualet contra opilationem epa tis & eius caleſactionem iſto modo ſumendo. Recipe ſucci cicoree & endiuie: ſcolopendrie añ. lb. ſ. flos uiolarũ uua rum paſſulas añ. ⅔. ſ. quatuor ſeminũ frigidos. ſemis latu ce: ſeminis portulace añ. ⅔. ii. ſpodii. ʒ. i. contuſa buliantur cum lb. ii. aque ſimplicis & parum aceti ad conſumationẽ medietatis colatum dulcorando cum ʒucaro albo & fiat ſi rup' quo utatur mane & ſero tepide ut ſupra. quo ſirupo

consumpto sequentes pillule sumantur .R.masse pillularꝫ de reubarbaro.ʒ.ii.masse pillularum stomaticarum.ʒ.i. dyagredii gra.iii.misce cum scirupo de endiuia & fiant pil lule.ix.Altera die sumatur dyarodon abbat uel triasanda li uel dyadragantum frigidum pro confortatiuis.Et ab ex tra fiat inuncio super mineram epatis cū unguento triasan dali.uel fiat epithima super epar cum aqua endiuie miscen do puluerizatum sandalum rubeum cum pannis lineis im bibitis in ipso epati applicatis.Succus etiam cicoree iuua mentum prestat morsui animalis uenenosi.Idem ualet eri sipule seu apostemati ignito cū sanich ordei siue ordeo fra cto cum aceto miscendo & parum ceruse inde fit unguen tum utile ubi oportet ifrigidare. Sucus cicoree mixtus cū succo altee & herba paralisis cum oleo lini & parum cro ci miscendo ualet ad podagram notanter se dando dolorez eius. Item aqua cicoree mixta cum nitro siue sale nitri ua let contra morpheam ipsam abluendo crebre.Pandecta. Item succus eius cum aqua lactuce ualet confortando cor Auicenna de uiribus cordis.

CALAMENTVM

¶Calamentum eſt calidum & ſiccum in tertto gradu . Et ſunt tres ſpecies: una eſt in odore ſuo & in foliis ſimilis polegio niſi ꝗ folia ſunt maiora & aliqui nominant illud polegium agreſte. Et ſecunda ſpecies nominatur nepita. Et eſt tertia ſpecies ſimilis mẽte agreſti niſi quia folia ſunt longiora foliis mente. Pandecta. Serapio auctoritate Gali. quando bibitur ſuccus eius cum aqua mellis prouocat ſudorẽ. Et calamentum tritum cum oleo & parum ſalis & parum aceti quo ungatur pulſus manuum & pedu3 confert rigoribus parioticis ante peroxiſmum per horam ungendo.

Idem ualet ſciatice paſſioni ipſam ſciam inde ungendo. Et ſuccus calamenti cum uino ſumptus uel decoctio eius i uino ſumpta in potu pro uocat menſtrua efficaciter. Et quãdo calamentum ſumitur in medicinis conferentibus leproſis multum confert ipſis reſoluendo humores reſolutione forti. Et eius emplaſtratio cum uino aufert liuorem ſub oculo. Et quando ſumitur ſuccus eius in potu uel miſcetur in cliſteri occidit aſcarides & lumbricos. Et occidit ſimiliter uermes qui generantur in auribus & in ulceribus profundis. Et quando fit peſſarium ex calamento contuſo cuꝫ parum uini occidit & expellit fetum igitur inſciſſiua quedam uirtus ineſt ei propter caliditatem eius & ſubtilitateꝫ partium & eius amaritudinem. Et ſola herba in potu data confert aſmaticis & yctericis propter amaritudinem maxime aperiendo epatis opilationeꝫ. unde bibita decoctio eiꝰ urinam prouocat & morſibus uenenatis occurrit eius ſuccus quo ungatur cutis leſa & torionibus uel conquaſſationibus membrorum ſubuenit. Et bibitum calamentum cũ uino uenenum amputat. Et comeſtum & bibitum ſtomaticis preſtat effectum & ſuo fumigio ſerpentes de domibꝰ fugat. unde nobiliſſimis antidotis meruit aſcribi. Pandecta & hodie a medicis dyacalamentum predicatur.

CENTAVREA

¶ Centaurea est calida & sicca in tertio gradu. Et sunt due speties scz maior & minor. & est consolidatiua tantuz quia si radix centauree maioris ponatur in olla buliente in qua sunt carnes seperate eas conglutinat. Et si recens ponatur super uulnus consolidat uehementer. & similiter exiccata puluerizata idem facit. Radix centauree maioris sumpta i potu cum riquilicia ualet in sputo sanguinis. Itez decoctõ centauree maioris uel minoris cũ scolopendria & uuispassulis & liqricia & colatũ cũ zucaro dulcoratũ ꝓfert febricitantibus. Dicit Platea. autoritate Galie. ꝙ centaurea ẽ ex

medicinis nobilibus remouendo opilationez splenis & epa
tis sine nocumento ergo yctericia causata ex opilatione ua
let decoctio iam superius dicta. Item decoctio eius cum
uino prouocat menstrua & educit fetum. & nullo modo
pregnanti exhibeatur quia aborsum causat. talis etiam de-
coctio cum semine feniculi & petrosilini prouocat urinam
Et similiter uinuz decoctionis centauree addita zucaro ua
let contra opilationem splenis & epatis: renum & uesice &
contra stranguriam & dissuriam. Et centaure cum uino &
oleo cocta & cathaplasmata circa renes & pudibundas &
pectini & etiam super splenem confert. Vnguentum etiam
factum ex succo eius & puluere & oleo & parum cere ua-
let super splenem induratuz. Item in duricie splenis & epa
tis & ad alia predicta & principaliter contra yctericiaz ua
let talis sirupus. Recipe succi centauree lb. i. aque scolopē
drie lb. s. radicis feniculi: petrosilini: apii: quattuor seminū
frigidorum añ. ℥. s. quibus decoctis ad consumationē ter-
tie partis colatum cum zucaro dulcoretur & fiat. potus su
mendus ut supra. Prius sumantur pillule de reubarbaro
& dyacalamentum pro confortatiuo. Idem potus ualet cō
tra yliacam passionem. Item pro oculis clarificandis ualz
succus eius cum aqua ros. Pandecta & platearius.

CARTAMVS

¶ Cartamus est cali. in primo & siccum in secundo gradu & melior pars plante ipsius est semen post illud flos eius. Est autem cartamus aperitiuus: absterſiuus: conturbatiu' faciens nauseam. ideo inest ei uirtus prouocatiua uomitus & laxatiua per uentrem. & multum nocet stomacho faciés fastidium. sed est debilis solutionis: ideo additur ei parum zinciberis pro certificatione sed ꝙ nocet stomacho emendatur cum galanga uel macibus. Semen cartami datuz cũ parum mellis despumati & parum galange purgat uentré Item flos cartami tritus mixtus cum aceto & liniatur sup

malam carnem siue impetiginem aufert eaꝫ. Et idem autoritate mesue linitum super linguam puerorum uel os ulceratum confert. Cartami flores decocti cum uino ab erxta applicando lac coagulatuꝫ dissoluit & dissolutum coagulat. & laxat humores flegmaticos & adustos cum parum zinciberis miscendo. Decoquitur etiã medulla seminis cartami cum speciebus ut supra in iure galli. & multuꝫ ualebit pro eductione flegmatis peccantis in pectore seu stomacho per uomitum similiter per uentrem. Idem ualet in colica per uiam clisteris. Decoctio uero floris cartami in aqua mellis remouet yctericiam. Valet etiam potus florũ cartami contra puncturam scorpionis. Idem lac amigdalarum dulcium cum succo seminum cartami & aqua ordei aut psilii cum aniso & parum mellis fiat decoctio & colatura quod ualet in dissinteria & dicunt multum ualere. & quantitas illius pro una dosi est. ʒ. vi. Item flores cartami contusi cum aceto & puncture scorpionis appositum confert. Et quidam putant q̃ si percussus a scorpione si tenuerit radiceꝫ cartami non sentiet dolorem & quando proicit eam sentiet. Item gallus antiquus uirga percussus & illico interfect' & deplumatus & in eius uentre ponatur de cartamo & polipodio & aniso & calamẽto & cinamomo & buliatur in aqua cuius ius multum ualebit ad predicta. Pandecta. Plateari'.

CINOGLOSSA

¶ Cinoglossa.i.ligua canis. Et dicitur a cinos qd' est canis & glossos qd' est lingua. Et est herba similis arnoglosse: nisi quia sunt ei glosse apparens i foliis. Et succus mixtus cũ aceto medetur ulceribus oris & aliis ulceribus fraudulentis. Et est frigide & sicce complexionis. Et eius succus cuꝫ succo plantaginis & radic. yreos & parum mellis ualet ad alcolam siue apostema oris ulcerati. Et balneum decoctionis cinolosse cum plantagine & bursepastoris ualet cõtra geomoream. & post balneuꝫ fomententur genitalia cũ decoctione florum agnicasti & parum castorei & aceti.

Vel fiat potus cum semine lactuce:psilii:citrulli:melonuꝫ cucumeris:portulace:storiole:sumat cuꝫ aceto & agresta qui potus extinguit libidinem inspissando sperma. Alia autem sunt inaniatiua spiritus consumendo sperma & uentositates:ut agnuscastus:ruta:maiorana:calamentuꝫ:ciminuꝫ anetum:sunt enim aperitiua & resolutiua. Platearius capitulo agnuscastus. Confert etiam decoctio cinoglosse contra uiscositatem stomachi & contra discrasiam pulmonis ex calida causa cum aqua mellis ministrando. Item accipias linguam canis siue cinoglossam cum corde ranicule & eius matrice:pone ubi uis & post modicum temporis congregabuntur omnes canes uille. & si predictum sub pollice pedis habueris omnes canes obmutescent nec poterint latrare. Et si predictuꝫ in collo alicuius canis posueris: ita ꝙ non possit ore attingere : semper uertetur in circuitu ad modum rote uolubilis donec cadat in terram uelut mortuus & hoc est expertum nostro tempore. Albert⁹ de uirtutibus herbarum.

CAMOMILLA

¶ Camomilla est calida & sicca in primo : habet uirtutem mollificandi & dissoluendi : frondes & flores sunt equalis uirtutis. Et aqua decoctionis eius cum arthemisia cuꝫ qua fomentetur matrix ualet prouocando menstruum. Idem ualet mulieribus difficulter parientibus. Decoctio floruꝫ camomillarum & extremitatum absinthei & radicum feniculi: petrosilini & quatuor seminum frigidoruꝫ in uino cũ ꝫucaro albo dulcorando. de quo bibatur ualet urinam ꝓuocando: lapidem expellendo: inflationem splenis & dolorem epatis & iliorum dissoluit & yctericiã curat. Confer.

etiam decoctio camomillarum & florum uiolarum & q̃tuor seminum frigidarum & se. latuce & endiuie cum liqritia & ficubus cum aqua & paruꝫ ꝫucari miscendo in potu exhibendo ualet peripulmoniacis & epaticis. Item flores camomillarum cum aceto & parum salis cõmunis & oleo eius mutuo conquassata ualet febribus pioticis pulsum manuum & pedum inde emplastrando ante oram pximi. Sed cum oleo camomillarum ungatur dorsum patiẽtis febrem tertianam ualet contra rigorem eius. Et cum aliquis fuerit fatigatus propter laborem tunc inungatur dorsum cum oleo eius & oleo aneti & de mane nihil sentietur. Et decoctio eius & arthemisie in uino bibita & supposita fomento menstruis imperat: aborsum celebrat: calculos frangit: urinam prouocat: torsionibus & inflationibus auxiliatur. Est autem extenuatoria & proptera diuretica est & relaxatiua condensat & arefacit. ideo in doloribus mulꝫ iuuat. Item flores camomillarum in oleo cocti cum quo ungatur ypocundria dolorem sedat. Item sedat dolorem capitis & oculorum. Epaticis succus eius potui datus precipue febricitantibus cum aqua endiuie mirifice predest. Pandecta. Camomilla sedat dolorem apostematum mollificando & resoluendo. Auicenna.

CAMEPITEOS

¶ Camepitheos calidum & ſiccum in ſecundo gradu . Et dicitur camedros maior. Habet uirtutem diureticam mundificatiuam & laxatiuam. Et eſt reſolutiuum ventoſitatuꝫ & attenuatiuum groſſorum humorum : ideo ualet contra opilationem ſplenis & epatis atq; matricis: urinam prouocat & menſtrua extirpat & yctericiam curat & nefreſi auxiliatur & nteſtina purgat. Iſto modo fiat potus ſumendus Recipe camepitheos : arthemiſie : ſcolopendrie aã . m.i. radicum bruſci : ſpargi : ſeminum feniculi: petroſilini aã. ʒ.ii. omnia buliantur in uino & aqua ad conſumationem

tertie partis:colatuꝫ dulcoretur & fiat potus qui ad omnia predicta presidium prestat. Et succus camepitheos cum mellicrato & bibitur ualet strangurie. Et succus camepitheos habet uirtutem consolidandi uulnera magna: & curat plagas putridas. & resoluit duricies mamillarum miscendo succo eius farinam fenugreci & farinam seminis lini cum succo radicum altee. Et quando bibitur de succo camepitheos cum ydromelle. xl. diebus curat yctericiam. & ualet in potu egritudinib⁹ epatis ad stranguriam & dolorem renum & ad punctiones intestinorum. Item succus camepitheos cum succo caulium cum melle miscendo ualet ad conglutinandum uulnera & prohibet dilationes formice & aliorum apostematum de putredine multum corrosiua. Item puluis camepitheos cum melle datus ualet contra lumbricos cum succo centauree miscendo. Item succ⁹ eius cum succo premule ueris uel succo herbe paralisis in uino cocta miscendo castoreum quo inungatur loc⁹ paraliticus magnum prestat iuuamentum. Et decoctio camepitheos cum abrotano & uino & ꝫucaro miscendo in potu data matricem infrigidatam calefacit & mundificat a superfluitatib⁹ flegmaticis. Pandecta.

CAPILLVS VENERIS

¶ Capillus ueneris alio nomine adiautas. Pandecta & Iohannes mesue ca. de Capillis ueneris dicitur capillus fontium. & ſm quoſdam coriandrũpute in nuncupatur. Et ē herba cuius folia ſunt ſimilia foliis coriandri. Et ſm Dyaſcoride dicitur poletricon que omnia in idem redunt. Naſcitur in locis umbroſis & aquoſis & parietib⁹ humidis & circa fontes: frigide & ſicce eſt complexionis temperate. Platearius. Virtutez habet diureticam: recens eſt multe efficacie: exiccatus pauce uirtutis: herba utilis eſt non radix Confert contra calefactionem epatis & febri terciane pro

deſt ex eo factus ſirupus. Recipe aque decoctionis eius & endiuie & ſcolopendrie cum ſeminibus quattuor frigi. & ſeminis portulace & lactuce & ex hiis fiat ſirupus cuʒ ʒu caro quo utatur mane & ſero pro qualibet uice in quantita te medii ciphi. Deinceps ſumantur pillule de reubarbaro cum acumine trium granorum diagredii uel loco pillula rum. Recipe electuarii de ſucco roſ. dyaſene añ. ʒ. ii. caſſʒ fiſtule. ʒ. iii. miſce & fiat bolus. Poſtea ſumantur tria ſanda lum uel dyadragantum pro confortatiuis. Capillus uene ris facit oriri capillos in alopicia & diſſoluit ſcroſulas. eiꝰ ſuccus mixtꝰ cum ſucco abrotani & parum mellis quo li niatur locus depillatꝰ. uel ponatur ipſa ad lixiuium quo a bluatur locꝰ depilatꝰ ratificando cutem calloſam inde lini atur locꝰ talis cum ſuccis. & cum melle ut ſupra. Item ſuc cꝰ capilli ueneris cum ſemine feniculi & miliiſolis decoctꝰ cum uino frangit lapidem & iuuat ad excreandum humo res flegmaticos in pectore peccantes cum ſucco yreos & parum ʒucari miſcendo. Serapio. Item elixatura capilli ue neris & ſcolopendrie in uino ualet opilationi ſplenis & epa tis & ſtrangurie & abſcindit fluxum ſanguinis. Pandecta.

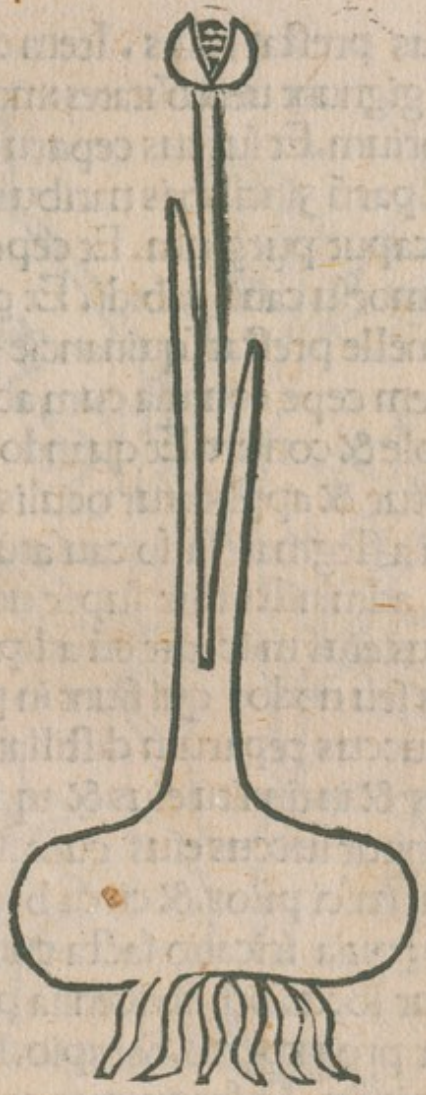

CEPE

¶Cepe calide ſunt in quarto cum aliquali humiditate. Et cepe longe ac rubei coloris ſunt acutiores rotundis & cepis albis. & eſt apertiua: quia apit orificia uenarũ que ſũt in ano: ideo aperiunt cepe emoroidas qñ applicantur ano. Et prouocant menſtrua applicando cepe in modu3 peſſarii. Item cepe eſt inflatiua & difficilis digeſtionis notanter cruda. Et cepe cocta calefacit corpus & ſubtiliat in ipſo groſſos humores flegmaticos: ideo hominibus colericis nocet ſed ipis flegmaticis & habũdantib⁹ flegmate uiſcoſo & crudo ꝓfert: qa cepe inſcindit & ſubtiliat groſſos humo/

res ideo talibus epulas preſtat tutas. Item cepe generant ſitim & mordicant & gignunt uentoſitates: molliunt uentrē & fit ex eis ſuppoſitorium. Et ſuccus ceparuʒ mixtus cuʒ puluere maiorane & parū ʒinciberis naribus inflatus purgat caput. & dicitur caput purgium. Et cepe contuſa cuʒ aqua & ruta ualet in morſu canis rabidi. Et cepe mixta cū nido yrundinum & melle preſtat ſquinancie preſidium ab extra applicando. Item cepe contuſa cum aceto & inde liniatur morphea in ſole & confert. Et quando ſuccus ceparum cū thucia miſcetur & applicatur oculis ualet ad pruritum oculorum qui a flegmate ſalſo cauſatur. & quando miſcetur cum ſale & adminiſtratur ſuper uerucas aufert eas. Et quando ſuccus eius miſcetur cū adipe galine & apponitur aufert calles ſeu nodos qui fiunt in pedibus propter calciamenta. Et ſuccus ceparum diſtillatus in aurē cōfert debilitati auditus & in tinnitu eius & aqua deſcendenti in eam. Et quando linitur ſuccus eius cum ſucco abrotani ſuper alopiciam facit naſci pilos. & circa barbam inunct' facit eam accelerare: quia fricatio facta cum cepis aperit poros & inde apratur locus pre creſcentia pilorum in longum & hoc habetur pro experto. Serapio. Iteʒ cepe ualēt ad prouocandum coitum. Et frequenter comeſtum obtenebrant uiſum. Item inducit ſomnum: quia replet caput uaporibus.

CORIANDRVM

¶Coriandrum eſt planta cuius ſemine cõmuniter utimur in medicinis. & eſt frigidum in primo & ſic. in ſcdo. Auicẽna. S3 Serapio dicit ipſum declinare ad caliditatem: Similiter Galienus. Sed Dyaſcorides contra dicit & uult q̃ ſit frigidum. Nota ſuccus eius ualet apoſtematibus calidis cu3 aceto & ſucco ſemperuiue miſcendo. Item ſuccus coriandri cum farina fabarum & furfure tritici cum roſ & aceto miſcendo remouet inflationem teſticulorum ipſis applicãdo. Item coriandrum prepatum cum aceto poſt prandiũ comeſtum ualet ad prohibendum aſcenſum uaporum ad

caput: ideo epilentia proueniens ex uaporum exalatiõe ad caput per coriandrum post prandium comestum curatur Et coriandrum prepatum puluerizatum cum succo plantaginis bibitum ualet contra fluxum sanguinis. & succus eius cum aceto ualet contra ignem sacrum. Item semen ei' cum aqua plantaginis potatum a muliere ilico stringit mẽstruum & fluxum uentris: patet experientia. Pandecta ca. de Coriandro Coriandrum recens est frigidum narcoticũ inducens sincopim & stuporem: quia suo odoratu congelat uapores & fumositates ascendere ad caput ideo ualet i soda siue dolore capitis. & ualet ebrietati: ideo ponitur in cibis epilenticorum quoniam cause epilentie sunt uapores ascendentes a stomacho. Et aqua infusionis coriandri cum zucaro abscindit uirge erectionem & desiccat sperma. Itez succus coriandri naribus inflatus restingit sanguinem narium. Idem fit quando odoratur. Item succus coriandri cũ succo semperuiue & cbeti cum pane miscendo ualet applicare in erisipila uel apostematibus calidis. Vel miscendo succum coriandri cum lacte uel cerusa & aceto uel oleo ros' & idem facit in igne persico. Serapio. Item coriandruz prepatum ualet contra uertiginem causatum a uapore calido aut flegmatico. Et succus eius distillatus in oculo sedat eius puluerizationem. Et coriandrum ualet in tremore cordis dando eius puluerem cum aqua boraginis.

CVSCVTA

¶ Cuſcuta eſt res inuoluta ſuper linum: eſt calidum in primo & ſiccum circa ſecundum. Eſt mundificatiuuꝫ & purgatiuum melancolie principaliter ſecundario flegma iſto modo. Recipe cuſcute: ſcolopendrie añ. m. i. polipodii: radicis eſule: foliorum ſene añ. ℥. florum uiolarum boraginis añ. m. ſ. omnia buliantur in uino & aqua añ. lb. i. aceti pagꝗ ad ꝯſumatiõeꝫ tertie ꝑtis colatũ dulcoret cũ ꝫucaro & fiat potꝰ ſumẽdus ut ſupra poſtea ſumant pillule ſequẽtes. R. maſſe pil. de lapide lazuli. maſſe pil. ſtomati. añ. ʒ. ſ turbit. ℈. ſ. ʒinciberis gra. iii. miſce cum ſirupo de ſcolopẽ

dria & fiant pillule.ix.uel ſumatur dyaſene.℥.ſ.cum pre-
dicta decoctione loco pillularum.poſtremo ſumatur dya
calamentum uel dyacapeſ pro confortatiuis. Valet etiam
predictus ſirupus aperiendo contra opilationez ſplenis e-
patis & renuz. Ad idem ualet decoctio cuſcute cuz ſcolo-
pendria & ſeminib⁹ diureticis.ſ. ſemine feniculi petroſilini
in uino. Idem potus prouocat urinam & confert ycterice
que fit ab opilatione ſplenis ac epatis & iuuamentum pre-
ſtat proprie febribus infantium cum zucaro dulcorata iã
dicta decoctio. Item decoctio cuſcute eſt bona ſtomacho
& maxime quando miſetur cum ea aniſum:apium & galã-
ge. Serapio Confortat etiam ſtomachum & aufert quod i
eo eſt fixum de ſuperfluitatibus decoctio iaz dicta. Et quã
do bibitur cum aceto ſedat ſingultuz & aperit opilationes
cum uino potata. Et aqua decoctiõis eius eſt mirabilis ad
yctericiam. Et decoctio eius & aniſi & ſcabioſe confert do-
lori pungitiuo uentris: quia mundificat ſordes inteſtinorũ
& matricis & renum. Auicenna. Item eius complexio eſt
ſecundum complexionem herbe cui adheret:quoniam fit
calida per adherentiam calide herbe ſeu arboris. & fit fri
gida per adherentiam frigide. Pandecta.

CIPERVS

¶ Ciperus est ca. & sic. in secundo. Et est herba triangularis. Et radix eius confert usui medicine: habet uirtutez diureticam: ideo ualet contra stranguriam: dissuriam & contra lapidem: tali modo fit usus. Recipe radicis ciperi bene triti radicis petrosilini aã. ℥. vi. seminum apii: fenculi saxifrage aã. ℥. i. omnia confusa buliantur in uino ad cõsumationem tertie partis colatuz cuz zucaro dulcoretur & fiat potus. Ad idem ualet cathaplasmatio cuz cipero bulito & conquassato in oleo & applicata pectini procerto prouocat urinã humores dissoluendo. Et decoctio radicis ciperi

in uino cum saxifraga & cum siringa in uirgam iniecta: al-
pidem frangit procerto confert. Item ualet contra dolores
stomachi & intestinorum ex frigiditate & uentositate pre
dicta potio uel ad idem ualet uinus decoctionis ciperi cũ
cinamomo: habet enim confortare uirtutem digestiuam.
Item decoctio ciperi triti in oleo fere usq; ad consumatio-
nem postea super carbones ponatur & patiens recipiat fu-
mum per os & per nares: optimum remedium est in litar-
gia. i. obliuione seu apostemate flegmatico. Puluis radicis
eius positus uulneribus putridis putredinem tollit. Platea
rius. Item usus eius facit bonum colorem & bonum odo
rem oris. Item ciperus tritus & mixtus cuũ succo paralisis
& parum olei castorei ualet ad dolorem iuncturarum ea
tepide ungendo & neruos debilitatos. Item frequens usus
ciperi inducit lepram quia adurit sanguines. Auicenna. Itẽ
decoctio ciperi confert putredini narium & oris & molli-
ficationi gingiue. Et uinum decoctionis eius confert distil
lationi urine & debilitati uesice ualde & frigori eius uehe-
menter & similiter operatur in renibus. Similiter confert
frigori matricis & emoroidibus auxilium prestat empla-
strando cum decoctione eius. Et decoctio eius superius di
cta ualet febribus inueteratis ex flegmate. Serapio. Pande
cta. Platearius.

CELIDONIA

¶Celidonia calida eſt & ſicca in quarto gradu. Et ſunt due ſpeties ſcilicet maior & minor. tamen una pro alia poteſt poni. Et cum in receptis reperitur radix non herba debet poni. Radix eſt maioris efficatie. Virtutem habet diſſoluẽdi: conſumendi & attrahendi. Confert dolori dentiũ ex frigida cauſa: radix aliquantulum trita & circa dentes tenea tur. Confert etiam ad caput purgandum a frigidis humoribus. & uuluam repletas flegmate exiccare habet. Radix celidõie trita coquat & patiẽs fumũ p os recipiat: poſtea fiat gargariſma ex celidõia i uino cocta & colato addat pa

rum ʒinciberis & piretri & paruʒ aceti & mellis & ualebit Item celidonia trita & in uino cocta & spongia infusa in tali decoctione intestinis applicata ualet in collica passione. Confert etiam ad menstrua prouocanda & ad matricē mūdificandam fiat fomentum crebre ipsi matrici ex aqua decoctionis ipsius. Item aqua decoctionis ipsius cum melle mixta ualet ad cancrum oris addendo puluerem rosarum siccarum in uiodum pulmenti. Item puluis radicis celidonie mixtus ualet ad fistulas ori eius imittendo. Platearius Et succus celidonie uel aqua eius in qua sit dissoluta thucia utilis est ad uisum confortandū in quo cernitur aliqd grossum ꝗm pupillam. Quidam recipiunt uinum decoctionis eius radicis contra yctericiam. Dyascorides capitulo de celidonia dicit. Succus celidonie maioris melle coctus super carbones oculorum maculas detergit. Itez succus celidonie cum parum sulphure quo ungatur cutis eiꝰ scabiem detrahit & ungues leprosos excludit. Succus eius mellis mixtus naribus ifusus caput purgat. Pandecta. Idē dicit Serapio auctoritate Dyascoridis.

CATAPVCIA

¶ Catapucia calida eſt in tertio & humida in ſecundo gradu. Quando autem in receptis reperitur fructus non herba debet poni remoto exteriori cortice. Et catapucia uiridis uirtutem habet principaliter purgandi flegma ſecundario melancoliam & coleram. Habet etiam uirtutes purgandi humores per ſuperiora ex unctuoſitate & lenitate q̃ habꝫ. unde quandoq; ſatis confert ſanis pro reſeruatione ſanitatis. Et datur etiam egris ad exitudinem remouendam contra febrem quottidianam de flegmate ſalſo ex quo generatur ſcabies. Iſto modo fiat potus. Recipe catapucie:

ſcabioſe:ſumoterre aã.m.i.radic.eſule minoris: polipo lii aã.℥.ſ.cuſcute:folioruꝫ ſene aã.ʒ.ii.omnium iſtorum fiat bulitio in aqua in eius colatura addatur parum mellis deſpumati & fiat ſirupus digeſtiuis & laxatiuis . Ad idem claretum capiendo catapuciam tritam cum ſpeciebus ſcꝫ cinamomo:galanga ℞.cum uino parum decoquatur cuꝫ melle miſcendo & per ſacculum diſtillando ut moris eſt multum ualebit delicatis patientibus febrem quottidianã. Idem etiam modus prodeſt podagricis. Item in iure carni u n recentium uel aliorum ciborum tale claretum poteſt miſceri. Confert etiam uinum decoctionis catapucie ĩ ylia ca paſſione. Idem preſidium preſtat contra paraliſim & ar teticam cum radice eſule & herba nomine premula ueris decoquendo cum parum mellis deſpumati miſcendo. Iteꝫ puluis catapucie cum parum cinamomo in ouo ſorbili ſũ ptus uel in prodiis ſumendo ſine moleſtia purgat humo/ res flegmaticos. Et uirtus foliorum catapucie eſt debilior granis. Et grana.xv.excorticata & mixta cum parum aloe patici & parum maſtice in modum pillularũ purgant fleg ma & coleram & humiditates aquoſas & prouocat nauſeã & uomitum. Et confert etiam potus decoctionis eius con/ tra ſcabiem & in lepra auxilium preſtat & lumbricos laxã do expellit. Serapio. Pandecta.

CVCVMER

¶ Cucumer est frigidus & siccus in secundo. Semen in receptis assumitur. Et semen citrulli & cucurbite & melonũ & cucumeris sunt fere eiusdem uirtutis. Ista semina sedant caliditatez & coleram. & prestant cucumeres & citrulli ꝛc malus chimum & prepant ad humorum putrefactionem & ad febres. Et semẽ cucumeris melius est semine citrulli Citrullus longioris ẽ digestionis cui⁹ usus generat febres cronicas: cui⁹ nocumentũ expellit anisus a uehemẽtia iflationis stomachi. Itez habentes sincopim calidaz odorantes ipsum reuiuiscunt. Item succus cucumeris uel citrulli ꝛc:

ſedat ſitim. Et quando bibitur de radice eorum cum ydro melle facit uomere humorem ſubtilem eo magis quando huic cõminiſcetur decoctio catapucie. Et ſuccus eorum confert doloribus teſticulorum & ueſice. Et ſemina predicta ſunt diuretica ideo precipue medicine competunt. Et ualent etiam ſemina contra opilationem ſplenis & epatis renum & ueſice & contra apoſtemata pectoris a corticibus exterioribus mundata unde conterantur in aqua & ordei coquantur & colatum cum parum ʒucari miſceatur & cõfert predictis diſcraſiis. In acutis etiam febribus precipue tertianis continuis uel interpellatis confert decoctio quattuor ſeminum predictorum in modum ſirupi tali modo diſpenſando. Recipe decoctionis quattuor ſeminum frigidorum & ſucci endiuie añ. lb. ii. florum uiolarum uuarũ paſſularum añ. ℥. ſ. ſeminum lactuce ordei: portulace: iuiube: ſebeſten añ. ʒ. ii. prunorum damaſceni. numero. vii. buliantur omnia cum predictis ſuccis & parum aceti ad conſumationem tertie partis colatum dulcoretur cum ʒucaro albo & fiat ſirupus ſumendus ut ſupra in aliis capitulis inſinuatum eſt. Poſtea ſumatur electuarium de ſucco roſʒ. ℥. ſ. cum parum caſſiʒ ſiſtulis miſcendo pro laxatiuo Poſtremo ſumatur triaſandali uel dyaradõ. abbat pro cõfortatiuis. Idem ſirupus ualet acute febricitantibus epaticis & ethicis & equaliter per urinam purgat & laxat. Pandecta. Serapio. Platearius.

CALAMVS SILVESTRIS

¶Calamus ſilueſtris aromaticus eſt calide & ſicce cõplexionis. & habet uirtutem ſubtiliandi & fortificandi ſua aromaticitate. Et prouocat urinam & menſtrua bona prouocatione notanter uinum decoctionis eius cum aſarabacca & abrotano cuꝫ parum melle deſpumati dulcorando de quo ſumatur in potu mane & ſero pro qualibꝫ uice in quãtitate medii ciphi. & tales herbe relicte poſt decoctionem caude applicetur circa femoralia matricem aptat pro prouocatione menſtrui. Similiter ualet uinum decoctionis calami ſilueſtris cum gramine & ſemine apii & ebuli contra

ydropisim ex causa frigida addendo colato parum zucari. Idem etiam confert distilationi urine scz strangurie & egritudinibus renum. Et quando pessariū fit ex herbis relictis post decoctionem iam dictam prouocat menstruum & cōfert dolori matricis. Ad idem ualet balneum in quo sint p̄dicte herbe bulite qd balneum aufert matrici dolorem. Serapio. Itez emplastruz factum ex dicto calamo cuz salnamundi & radice diptami mutuo cum oleo conquassato confert & auxilium magnuz prestat in fractura crurium uel in eorum contusione: ideo in lingua uulgari sumit sibi proprium nomen ascriptum sue uirtuti nomine beyniuel de: cum eius uirtus in restauratione crurium dissolutionē continue patientium uel contussionem patet per experiētiam. Et radix calami siluestris est multuz aromatica & similis calamo aromatico. Valet contra dolorez stomachi & intestinorū ex frigiditate & uentositate. Vinuz decoctionis eius cuz cinamomo & galanga digestionez confortat. uel detur puluis eius cuz galanga & cinamomo & parum zucari in moduz tragee.

CANAPVS

¶ Canapus est calidus & siccus in secundo gradu. Semen canapi est maioris efficatie q̃ herba qd' exiccat exicatione forti. Et habet uirtutem resoluendi inflationes & uentosita tes: ideo ualet ipsum administrare in ydropisi ex causa frigi da. Et quando nimiũ comedit expressio sui succi desiccat sperma. & quidam exprimunt succum eius qui distillatur in aurem & sedat dolores eius potenter. Serapio. Et radix qñ coquitur cũ radice malue & solatri in modũ emplastri ualet apostẽatib' calidis. Et cortex ẽ ydoneus ad faciendũ funes. Et de proprietate eius est ꝙ desiccat humiditates

que fiunt in auribus quando distilatur in eis ex oleo eius.
Et quãdo allquis utitur succo expresso a semine facit sodã
Et folia canapi cum abrotano in lixiuio bulita & caput in
de lauetur delet furfures & facit ad pillorum longitudinẽ
Et eius nutrimentum non est conueniens stomacho : quia
dure digestionis existit. Itez semen eius educit uentositates
Itez succus totius herbe applicatus uulneri dolorem eius
mitigat. Item sirupus acetosus de zucaro exhibitus post
sumptionem ipsius canapi aufert nocumentum prestitum
ex esu ipsius canapi : cum canapus sit multum euaporati-
uus uaporum ad cerebrum unde generatur soda siue do
lor capitis ob id sirupus acetosus de zucaro prefatus tale
nocumentum aufert. Item ex decoctione radicis & seminis
canapi cum cerusa & oleo rosarum fit empiastrum aposte
matibus calidis & erisipile. Itez cum comeditur succus se-
minis canapi in cibis facit stomachum dolentez dolere &
facit etiam malum humorem in stomacho erectuare. huic
obruat dyaciminum quod est uentositatuz resolutiuuz.

DAVCVSCRETICVS

¶ Daucuſcretic⁹ calidus & ſiccus i tertio gradu. cuius flo res magis competunt uſui medicine q̃ folia:& radix mini⁄ me.cuius due ſunt ſpeties ſcilicet daucuſcretic⁹ qui eſt ma ioris efficatie:& daucus aſininus qui exiſtit cibus aſinoru3 hic innuitur daucuſcretic⁹. Virtute3 habet diſſoluendi:cõ ſumendi:attenuandi.& eſt diureticum. Cum frigidu3 aſma & tuſſim de frigida cauſa confert detur uinu3 decoctionis eius & ficuum ſiccarum cum liquiricia ſi ſit talis diſcraſia ſine febre.ſed cum febre detur aqua decoctionis diuretici & ficcuum ſiccarum liquiricie. & detur etiam dyapraſſiũ

cum uino decoctionis eius in causa frigida. uel cum aqua decoctionis eius in causa calida. Confert etiam uinum decoctionis eius cum aniso contra grossam uentositatem unde yliaca passio sepenumero impregnari habet. Cōtra ydropisim ex frigida causa detur talis sirupus. Recipe florum dauci. m. i. se. apii: feniculi: petrosilini añ. ℥. ß. brusci: spargi añ. ʒ. ii. buliantur ī uino & aqua añ. ℔. i. ad consumationē fere medietatis & colatum dulcoretur cum parum mellis despumati & fiat potus sumendus ut supra: quo consumpto sumantur pillule de miserion. & postremo exhibeantur dyalacca uel dyacoros pro confortatiuis. Talis etiam potiam dictus opitulatur opilatione splenis ac epatis & uias meatuum urinarum aperit. Talis autem potus matricem mundificat & abstergit a suis superfluitatib' sine molestia miscendo cum triffera magna nicolai. Vel fiat pessarium inde cum triffera cui misceatur puluis dauci & parum mirre in oleo buliendo & matrici imponatur. Item contra uicium lapidis & contra stranguriam & dissuriam ualet uinum decoctionis dauci. Platearius. Pandecta. Serapio.

DIPTAMVS

¶ Diptamus calidus & siccus in tertio gradu in calidis locis lapidosis precipue reperitur. Radix diptami maioris é efficatie q̃ herba. & radix in receptis reperitur. Eligenda é radix que interius habet solidam substantiam non perforatam. uirtutem habet dissoluendi: consumendi: attrahédi uenenum unde precipue ualet ad morsum animaliũ ueneno/sorum ipsa herba trita cum succo ceparũ & applicata morsui miro modo ualebit. Pot' etiã factus ec diptão & arthemisia: sanamũdi & auricula muris cũ uino decoquédo uꝫ ut ꝗnerib' ab itra sumédo & istũ potũ uulgares ꝛputãt ,p

magno ſecreto & talis potus ab intra uulnerata mẽbra con ſolidat ut experientia docet. Sed puluis diptami cum ceru ſa & parum terepentine miſcendo in modum unguenti qd' ab extra applicatur uulnus conſolidat. Item ad menſtrua prouocanda & ad ſetum mortuum & ad ſecundinam edu cendam ualet potus factus ex decoctione diptami & arthe miſie & abrotani cum uino & paruꝫ mellis deſpumati. Ad idem ualet puluis diptami cum mirra & ſucco arthemiſie miſcendo in modum peſſarii matrici imponendo quod efficatiam magnam habet in prouocatione menſtrui & alio rum ut ſupra. Confert etiam iam dictus potus contra ſtrã guriam & diſſuriam. uel uinum decoctionis radicis dipta mi cum ſucco abſinthei contra dolorem ſtomachi ex uſu ſungorum tactum. Item contra frigidum aſma fiat deco ctio ficuum ſiccarum in uino & exprimatur cui miſceatur puluis diptami. Item decoctio diptami cum ebulo & apio in aqua & parum mellis deſpumati confert contra ydropi ſim ex frigida cauſa. Item quãdo fricatur corpus in balneo cum decoctione diptami ualet contra yctericiam. Itẽ quã do ſternitur hec herba in domo fugat animalia uenenoſa. Platearius. Pandecta. Serapio.

ESVLA MINOR

¶ Esula est calida & sicca in tertio cuius radix usui medicine competit: habet uirtutem purgandi flegma principaliter & melancoliam. Confert esula contra febrem quotidianam. similiter ualet contra arteticas passiones scz cōtra podagram: cirogram & contra paralisim & contra yliacam passionem & contra ydropisim ex frigida causa. isto modo Recipe radicis esule: radicis petrosilini: ebuli: radicis acori añ. ℥.i. seminis feniculi seminis apii & anisi. ʒ.ii. masticis: cinamomi añ. ℥.i. ex hiis fiat decoctio in aqua lb.ii. & cum ʒucaro dulcoretur colatum & fiat sirupus sumendus ut su

pra digeſtiuis & laxatiuis. Et ſi delicati abborretur talem potum decoquantur radices eſule cum carnibus recentib⁹ & uuiſpaſſulis & aniſo & de brodio eius ſumant & ualebit ad ſupradictas paſſiones: uel fiat claretum ex puluere radicis eſule & aliis ſpetiebus ſcilicet cinamomo: galanga: aniſo maſticis ꝛc. & erit minus abbominabile & magis delectabile. Et eſula interdicta ſit habentibus calidam complexionē & inducit febrem potans eam: & inuenerunt plures tale nocumentum in eius operatione. Serapio. Et precipue nocet patientibus emoroidas: nam aperit uenas ani & inducit fluxum ſanguinis earum quia uene ille de natura ſua ſunt fluxibiles. Et uenas quas aperit etiam obſtruit ſua ſtipticitate & ſiccitate & ſic facit uenas emoroidales tumeſcere & ille medicine que laxant cum ſtipticitate & acuitate ſicut eſula & miſerion faciunt hoc. Serapio capitulo de Streban. i. eſula. Item in lacte eſule non eſt aliqua bonitas: imo nocet illi qui accipit ipſum. Et medici uiatores cuꝫ tali lacte multos homines interfecerunt propter paucitatem ſcientie ipſorum Et queſitum eſt ab eis: que eſſet medicina quam dabant in potu: denudabant lac eſule fore cum oleo ſiſamino mixtuꝫ & laxabant aliquos uſq; ad mortem. Serapio. Pandecta. Platearius.

ENDIVIA

¶ Endiuia est frigida & sicca in primo : semina & folia medicine competunt. & folia usui ciborum ualent & maxime uirida sunt magne efficatie sed sicca nullius. Et diuretica3 habet uirtutem confortandi ex frigiditate alterandi : ideo ualet contra opilationem splenis & epatis ex causa calida. Et ualet etiam contra yctericiam & simplice3 tertianam & duplicem & contra calefactionem epatis & calidum apostema. ad hec omnia ualet talis potus. ℞. succi endiuie lb. i scolopendrie: cicoree: lactuce aã. m. 5. flor3 uiolarũ uuarum passulaꝝ. quattuor. seminũ frigidorum aã. ʒ. ii. omnia

buliantur in aqua. ℔.i. ad consumationez quasi medietatis colatum dulcoretur cum zucaro & fiat sirupus quo utat̃ ad plures uices ut supra insinuatum est. Deinde sumatur reubarbari. ʒ.ii. in infusione cum aqua endiuie cui cum forti expressione addatur dyasenicomis & cassie fistule añ. ʒ.ii & fiant austus laxatiuus. Deide sumatur triasandali uel cõserua uiolarum pro confortatiuis. Sed ab extra obuiando huic discrasie ualet epithimare regionem epatis cum aqua endiuie cui parum de sandolo rubeo misceatur pro dieta i ciborum ac potunz amministratione sumantur cibaria ad frigiditatem declinantia ut sunt sorbella de ordeo & zucaro uel pultes de farina ordei cum zucaro & parum aceti miscendo & cancrum usus cum aceto decocti confert & aqua ordei cum zucaro albo decocta confert loco potus & ita obuiabis predictis discrasiis. Item aqua endiuie cum cerusa & aceto ẽ mirabile epithima super membra preternaturaliter calefacta. Ex aqua etiam endiuie & succo altee cũ parum croci fit inunctio optima ad podagram. Item lac quidam endiuie cum thucia mixtum abstergit albugineʒ oculi. Item fit ex aqua endiuie & farina ordei cum parum croci emplastrum tremori cordis & confortat cor. Auicẽ.

EVPATORIVM

¶ Eupatorium est calidum in primo & siccum in secundo Idem est ꝙ saluia agrestis. ualet contra uniuersalem paralisim & particularem. Contra uniuersalem talis confert potus. Recipe succi eupatorii: saluie añ. lb. i. premuleueris: origani: maiorane añ. m. s. castorei: cinamomi añ. ʒ. ii. fiat decoctio cum ʒucaro albo dulcorãdo de qua sumatur mane & sero tepide administrando proqualibet uice in quantitate medii ciphi: quo potu consumpto recipiantur pillule sequentes. Recipe masse pillularum de euforbio. ℈. ii. masse pillularum fetidarum ℈. i. turbit. ℈. s. ʒinciberis gra. iii.

miſce malaxando cum ſirupo de ſticados & fiant pillule. vii. aut. ix. Quibus pillulis ſumptis ſumatur dyacaſtoriuꝫ uel dyancos nicolai pro confortatiuis. Item contra ydropiſim & yctericiam ex cauſa frigida ſi fiant ex opilatione ſplenis & epatis talis congruit potus. Recipe eupatorii: ſaluie ebuli añ. m. i. ſeminum apii: fenſculi: petroſilini añ. ℥. ſ. omnium fiat bulitio in uino & cum ꝫucaro fiat ſirupus ſumendus ut ſupra. Deinceps ſumantur pillule de miſeriõ. Et poſtremo recipiatur dyalacca uel electuarium ducis pro cõfortatiuis. Item decoctio eupatorii & abrotani ualet in alopicia & tiria caput inde lauando. Item ſuccus eupatorii cũ ſucco lapacii acuti & fumoterre cuꝫ oximelle miſcendo cõfert ſcabiei & pruritui quando potatur cum aqua ſcabioſe Et ſuccus eupatorii cum ſucco lapacii acuti cum axungia ueteris porci & parum ſalis cõmunis mutuo miſcendo cũ parum ſulphuris ſi placet in modũ unguenti quo ungatur locus ſcabioſus & multum prodeſt. Item uinum decotionis eupatorii cum abſintheo & parum ꝫucari confert febribus cronicis & antiquis. & ſi addatur aſſarum: ualebit eo melius. Confert etiam loco potus uinum decoctionis eupatorii & aniſi doloribus & ulceribus inteſtinorum. Aui-

ENVLA

¶Enula cuius radix prestat iuuamentum in medicinis est calida & sicca in secundo gradu & in ipsa est aliqualis humiditas superflua propter hoc non calefacit corpus statiz qñ ei occurrit. Confert omnibus lesionibus & doloribus frigidis & inflationibus uentositatum. Confert etiam dolori prouenienti ex contusione lacertorum. hiis omnibus succurrendum erit cum emplastro facto ex decoctione radicis enule & yreos & radicis ipsius altee cuz parum olei immiscendo & predictis locis exhibendo & auxiliabitur ipsis. Confert etiam omnibus predictis de causa frigida

potus ex enula factus dum radice yreos & semine anisi cũ parum mellis despumati miscendo. Confert etiã predictũ emplastrum sciatice & dolori iuncturarum. Prefactus etiam potus auxilium prestat mundificando pectus & adiuuat ad expuendum seu excreandum humorem flegmaticũ in pectore peccantem. & ualet contra tussim & est bone operationis quando ei admiscetur dyairis solomonis. Et uinum decoctionis enule cum cinamomo & galanga miscendo confortat stomachum infrigidatum & cor Auicenna capitulo de enula. Et enula est duplicis maneriei, scz ortulana & campestris. De ortulana mens hic non uersatur. Et uinum decoctionis enule cum parum zucari mixtum cõfert spiritualibus membris seu cordialibus: iuxta illud. Enula campana reddit precordia sana. Contra dolorez stomachi & intestinorum & contra yliacam & stranguriam & collicam passiones ualet talis tragea ex frigida causa intelligendo. Recipe enule campane: cinamomi añ. ʒ. ii. galange: anisi liquiricie añ. ʒ. i. radicis yreos: zinciberis añ. ʒ. s. macis: gariofilorum: nucis muscate añ. ℈. i. omnia puluerizentur & cum sufficienti zucaro albo misceantur & fiat tragea. Item quando bibitur decoctio enule cum semine spargi & miliisolis prouocat uriná & menstrua. Pandecta. Serapio.

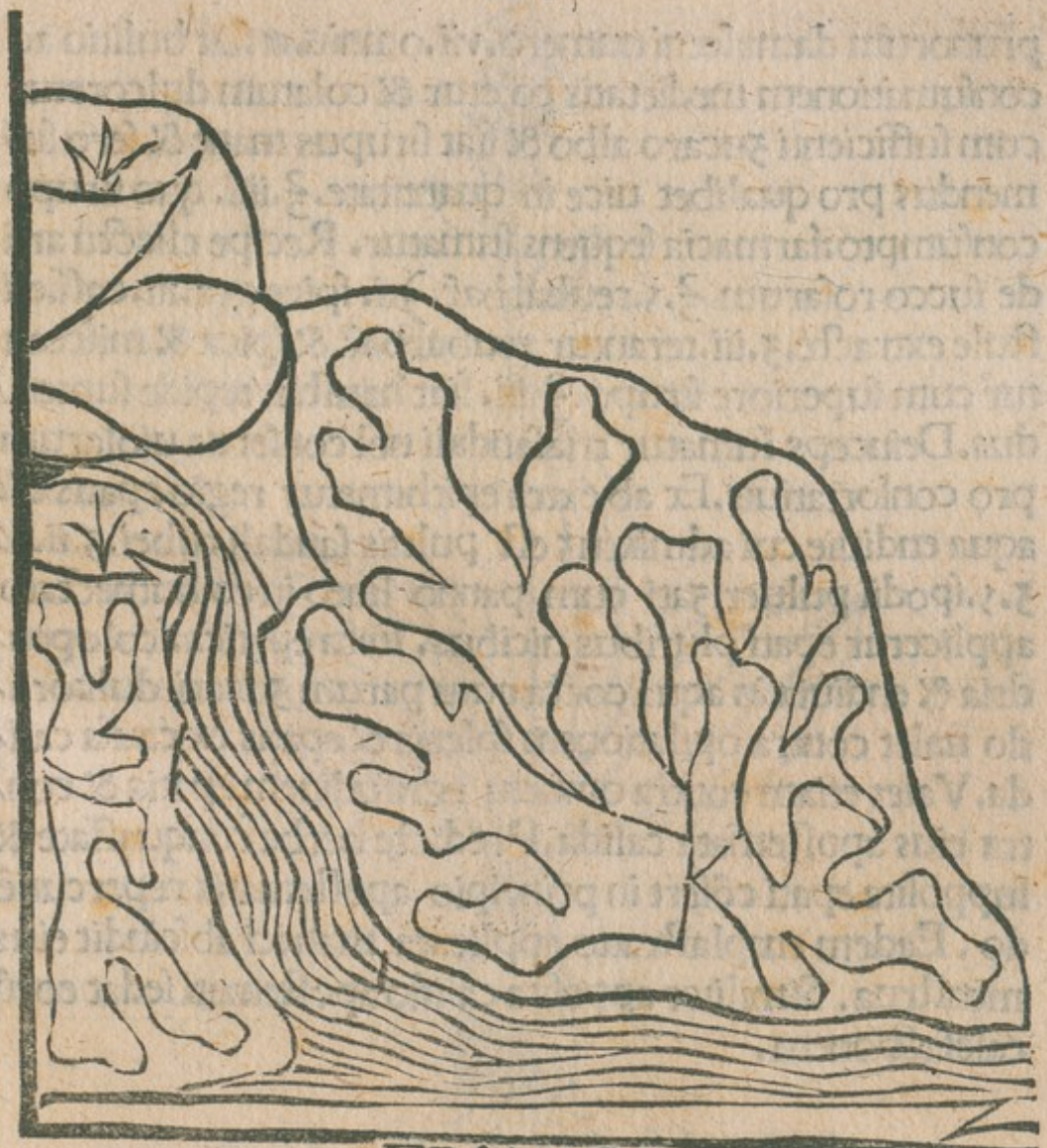

EPATICA

¶ Epatica frigida est & sicca i primo gradu. Est herba iuxta aquas crescens in lapidibus humidis. Et ualet cōtra uitium epatis unde denominata est. Et ualet contra calefactionem epatis & contra yctericiam: detur aqua decoctionis epatice & endiuie cum ʒucaro miscendo. Et contra easdem passiones & principaliter contra febrem tertianaʒ continuam uel interpellataʒ uicio epatis exuberanter calefacti uel apostemati fiat sirupus talis qui maiorem prestat incolumitatem predictis discrasiis. Recipe succi epatice: endiuie: lactuce añ. lb. i. florum uiolarū uuarum passulaꝝ añ. ℥. s

prunorum damasceni numero.vii.omnium fiat bulitio ad consumationem medietatis coletur & colatum dulcoretur cum sufficienti zucaro albo & fiat sirupus mane & sero sumendus pro qualibet uice in quantitate.℥.iiii. quo sirupo consumpto:farmacia sequens sumatur. Recipe ellectu arii de succo rosarum.℥.ʒ.reubarbar.℈.i. spice gra.iii.cassiefistule extracte.ʒ.iii.terantur reubarbar.& spica & misceantur cum superiore sirupo.℥.iii. fiat haustus tepide sumendus.Deinceps sumatur triasandali uel conserua uiolarum pro confortatiuis.Et ab extra epithimetur regio epatis cũ aqua endiuie cui admixtuz est puluis sandali rubei.ʒ.ii.& ʒ.ʒ.spodii pulueriʒati cum panno lineo in eo humectato applicetur epati pluribus uicibus. Item epatica:scolopendria & endiuia in aqua cocta cum parum zucari dulcorãdo ualet contra opilationem splenis & epatis ex causa calida.Valet etiam contra omnem egritudinem epatis & contra eius apostemata calida.Predicte herbe conquassate & supposite epati cõfert in principio apostematis repercutiẽdo . Eadem emplastratio applicata matrici abscindit eius menstrua. Similiter apposita calido apostemati sedat eorũ calefactionem.

ELLEBORVS ALBVS

¶ Elleborus albus calidus eſt & ſiccus ĩ tertio. Cuius due ſunt ſpeties ſcilicet albus & niger. Albus dicitur: quia eius radix exiſtit alba uel album humorem ſc3 flegmaticum purgat:& nigra dicitur: quia nigrum humorem uel melã colicũ purgat. Et cum in medicinis reperitur eius radix in receptis ĩtelligit̃. Et hec proprietates ellebori albi ponim̃ Antiq aũt utebãt̃ elleboro albo ĩ prurgatõib̃ ſicut & nos nũc utimur ſcãmonea: qa tũc erãt corpora fortiora & eĩ uiolẽtiã poterãt ſuſtinere. Nũc aũt hũana corpa debiliora ſunt & ellebo.al. uiolentiã tollerare nõ pñt:unde cũ ſũma

cautela moderno tempore danda est medicina elleborata. unde debilibus ac macilentis elleborus precipue albus & strictum pectus habentibus non debet dari quia cuz uio lentia uomitum prouocat & similiter per se cessum uiolen ter purgat. sed flegmaticis facile uomentibus & pinguib' potest dari. Item infusio ellebori albi per noctem in aqua feniculi que misceatur cum oximelle ualebit multuz febri quotidiane de flegrate uitrio. Item confert aduersus arte/ticam passionem & podagram & cirogram & contra para/lisim. Oximellis est decoctio facta ex aceto & melle. Con fert etiam ab extra applicare decoctionem ellebori albi cũ origano emplastrata membris paraliticatis uel arteticam passionem patientibus cui parum almuri admisceatur de aqua salsa ex piscibus sale conditis extracta ut est aqua q̃ alleca condiri habent. Itez puluis elleboris albi mixtus cũ succo persicarum uel oleo amigdalarum amarum aurib' instil latus ualet contra uermes aurium. Item elleborus al bus de coctus in lixiuio quo abluatur caput ualet contra pediculos & furfures. Item contra scabiem ualet unguen/tum factum ex elleboro albo: litargio & oleo cõmuni & aceto. Pandecta. Serapio. Platearius. Mesue ꝛc.

ELLEBORVS NIGER

¶ Elleborus niger calide & ſicce exiſtit complexionis & ſi debite preparetur totum corpus rectificat & bonum colorem dat. ſanguinem bonificat. quia ſolutiuus eſt melancolici humoris. Et rectificatur ſi immittatur galline & cum ea buliatur & addatur feniculus & illud brodium magnum preſtat iuuamentum. Item decoctio ellebori nigri ualet ad cutis defedationem. Item puluis tã albi q̃ nigri ellebo. corrodit carnem putridam in ulceribus putridis. Puluis etiam ellebori nigri mixtus cum melle ualet applicare fiſtulis & in tribus diebus poſſibile eſt curare eã. Pandecta. Vterq

elleborus tam niger q̃ albus ſunt abſterſiue uirtutis ideo conueniunt in morphea & lepra & ſcabie ſcz decoctio elle/ bori utriuſq; in ſucco lappacii acuti. cum litargiro & pax mellis miſcendo. Acetum decoctionis utriuſq; ellebori cõ fert dolori dentium os tepide abluendo. Et in tali decoctio ne miſceantur piſa uel frumentuz & propinetur columbis in cibo occidat eas. Item elleborus niger eſt cali. & ſic. in tertio. Pandecta. Et eſt ſubtiliatiuus ſolutiuus melancolici humoris & corroſiuus carnium putridarum in ulceribus & dicitur ꝙ quãdo naſcitur elleborus niger apud radices alborum fiunt fructus illius arboris ſolutiui. Contra uer/ mes aurium puluis ellebori nigri miſceatur cum ſucco ab ſin. & guttatim & tepide auribus inſtilletur & confert. Itez inſuſio radicis ellebori nigri cuz ſemine feniculi aut petro ſilini in aqua ſcolopendrie cum parum zucari miſcẽdo co leram & flegma per uentrem purgat. purgatio illa melan/ colicis epilenticis. artheticis & paraliticis medicatur. Et peſſarium factum cum melle & elleboro nigro menſtrua prouocat & ahorſuz facit. Pandecta. Iohannes meſue dicit album elleborum debere uitari. quia preſocatiuus & ue/ nenum corpori.

EBVLVS

¶Ebulus est calide & sicce complexionis quia uirtus eius desiccat & incarnat & resoluit resolutione temporata. Radices eius & folia sunt ea que in uia medicine ualent. Item multum resoluit & aperit ideo prouocat menstrua fiat fumigatio cum ebulo & arthemisia & abrotano in uino decoquendo circa matricem applicando. Item ebulus ualet cõtra podagram inflata3 uel alia membra inflata ex materia flegmatica isto modo. Recipe ebuli floru3 camomillaru3 melliloti aã.m.i.furfuris tritici.m.ii.bulianť i lixiuio & cũ eo ter uel q̃ter i die lauent pedes aut pars inflata & pfert.

Succus etiam ebuli cum aqua salsa ualet contra arteticam & cirogram & podagram ab extra applicando. Cōfert etiā uinum decoctionis radicis ebuli seminum seniculi petrosilini & apii in ydropisi de frigida causa & in tali discrasia eximium remedium est. Pandecta capitulo de ebulo. Itez succus ebuli auri immissus sonitum earum compescit & uermes aurium cum succo absinthei miscendo occidit. Succ' ebuli morsibus uenenatis occurrit. Et sanguinem & lac cōgellatum soluit. & sanguisugas occidit succus ebuli bibit' & uinum decoctionis eius cum liquiricia. tussim antiquaz compescit & squinaticis singularem prestat effectum. Succus ebuli cum aqua plantaginis cum parum piretri & parum mellis rosati miscendo in moduz gargarismi. idem p̄hibet reuma. fluere ad guttur. Confert etiam idem ad dolorem dentium os abluendo. Idem subuenit uulue pendenti. Item aqua decoctionis radicis ebuli cum scolopēdria spleneticos mire iuuat: & uinum decoctionis eius & apii calculosis prodest. Pandecta.

EDERA TERRESTRIS

¶ Edera terrestris quantum ad eius folia usui medicine cõ petit. Item folia eius cum aceto cocta cum foliis altee & radice acori splenem tumentem attenuat. Isto modo dispensando. Recipe succi edere terrestris succi scolopendrie añ. lb. s. altee. farine fabarum. radicis acori añ. ℥. omnia confusa buliantur cum succis & parum aceti quo emplastretur splen tumefactus & confert. Sed ab intra sumendo confert sequens potus tumefactioni splenis & omni opilationi splenis. & aliis discrasiis uitio splenis prouenientibus: ut febris quartana. ydropis. yctericia nigra a causa frigida. Recipe

ſuccorum edere terreſtris.ſcolopendrie añ.lb.i. foliorum extremitatum abſinthei aſari florum centauree añ.m.ſ.flo rum boraginis uuarum paſſularum folioruz ſene añ.℥.ſ epitimi.cuſcute.ſemi.aniſi.apii.feciculi petroſilini.radicuz bruſci.ſpargi añ.ii.liquiricie.℥.ſ.omnium fiat bulitio cuz lb.i.uini albi ad conſumationem fere medietatis coletur & dulcoretur cum ſufficienti zucaro & fiat ſirupus quo uta tur tepide mane & ſero pro qualibet uice in quantitate me dii ciphi uel.℥.iii.ſ.quo conſumpto ſumatur tale purgati uuz.Recipe electuarii amec.meſue.diaturbit.diaſene añ. z.ii.caſſ.extracte.℥.ſ. miſce cum ſirupo iam dicto & fiat hauſtus.Sed pro confortatiuis.ſumatur diacorus uel dia cappere uel diacalamentum poſtremo applicetur empla ſtrum predictum ſupra ſplenem tepefactum primo regio nem ſplenis ungendo cum unguento dialtee de ſuper apli cando emplaſtrum.Itez ſuccus edere naribus infuſus pur gat caput & dolorem capitis mitigat.& ſuccus cum herba auri dextre infuſus ſiniſtro denti dolenti medetur.Item de coctio edere in lixiuio cum corticibus nucum nonduz ma turat nigreſcit capillos.Pandecta.

EDERA ARBOREA

¶Edera arborea ab herendo eſt dicta eo q̃ arboribus ad hereat. uel dicitur ab edo quia a capris editur & ipſis lac multiplicat. Radix eius frigide eſt nature & frigidam indu cit eſſe terram ubi creſcit uirorem ſeu uiriditatem diu ſer uant folie eius. & eſt amari & ſtiptici ſaporis. Edere autez due ſpeties ſcz alba & nigra ſiue maſculus & femina. edera alba defert fructũ albũ. & nigra nigroꝝ & edera coronari ſolebãt poete in ſignũ uinacis ingenii & ſubtilis. Vñ albet magn alexãder ſuos milites coronauit. Eſt ãt talis edera arbor. ut dicit plini multũ in altũ ſe extendẽs q̃ diu iuenit

arborem uel murum per quem ſerpit radicoſa ſeu ramoſa habens folia interciſa & anguloſa grauis odoris. amari ſaporis ſub cuius umbra latent uermes. Edera q̃uis ſit amara utilis eſt medicina. Nam uirtus ineſt ei ſtiptica & conſtrictiua ideo diſſintericis medetur. Item ſuccus eius mixtus cum oleo amigdalarum amarum auribus immiſſus iuuat contra ſorditatem. Item ſuccus naribus inſtillatus caput purgat. dolorem eius mitigat. & contrariis eſt compoſita & ideo in cauſis contrariis operatur. propter quod uirtutem habet maturatiuam attractiuam. mundificatiuam. & mittigatiuam ideo hircus nutritus edera arborea eius ſanguis acquirit proprietatem diureticam ad frangendum calculum in renibus & ueſica. Eſt autem quedam ſpecies edere ſuper cuius folia ros inuiſcatur ac in laudanum conuertitur cuius uirtus magna medicis experitur. Nã fumus eius menſtrua prouocat & educit. & ſecundinas expellit. Serapio.

FVMVSTERRE

¶Fumusterre calidus est & siccus in secundo gradu. Pandecta & dicitur fumusterre quia generat a fumositate grossa a terra resoluta & superficiei terre ad herens & quanto uiridior tanto efficatior existit & exiccata nullius uirtutis. principaliter purgat melancoliam. secundo flegma salsum & coleram & est diureticum. Vnde decoctio eius cuꝫ aliis appropriatis ualet leprosis & ydropicis de frigida causa. recipe succi fumiterre lb. i. extremitatum absinth. florum centauree florum boraginis añ. m. ꝯ. radicis esule polipodii radicis ebuli añ. ⅔. i. cuscute dithimi. foliorꝫ sene añ. ⅔.

ʒ.ſeminum ſeniculi petroſilini apii. leuiſtici.mirabolonoꝝ kebulorum indorum añ.ʒ.ii. liquiricie.ʒ.i. omnia groſſo modo confundantur & buliantur cuʒ aqua ſimplici lb.i.ʒ cum parum aceti ad conſumationem medietatis coletur & dulcoretur cum ʒucaro & fiat ſirupuʒ.qui ſumatur mane & ſero tepide pro qualibet uice in quantitate medii ciphi. Quo conſumpto ſequentes pillule ſumantur. Recipe maſſe pillularum de miſerion.℈.ii.maſſe pillularum de fumo terre.℈.i.turbiti.℈.ʒ.granoruʒ conidii numero.v.ʒincibe ris gra.iii.miſce malaxando cum ſirupo de fumoterre & fiant pillule.ix.Poſtea ſumantur dialacca uel diacoſtuʒ uel diacorus pro conſortatiuis.Confert etiam ſuccus ſumiterre cum ſero caprino cum mirabolonis miſcendo cum predictis paſſionibus. Itē ſuccus ſumiterre cui miſceatur pul uis miliiſolis uel ſaxifrage & confert prouocando urinam Item ſuccus ſumiterre ualet ad putrefactionem oris & gingiuarum os cum eo abluendo. Item ſuccus ſumitterre cū ʒucaro ualet ad opilationeʒ ſplenis & epatis de frigida cā. Item ſuccus ſumiterre cuʒ ſulphure & oleo lauri ualet cō tra ſcabiem.Pandecta.Platearius.

FENICVLVS

¶Feniculus est calidus & siccus in secundo gradu. Virtutem habet diureticam. Semen & folia & radix eius ūsui medicine competunt. Item aqua feniculi sua proprietate clarificat oculos cum thucia & lapide calaminaris pulueriza⁊tis miscendo fiat inde colirium. Vt serpentes exeuntes de cauernis habentes malos oculos uadunt ad feniculum. Itē semen feniculi uel radix uel folia eius comeste facit mulieribus augmentare lac. Itez decoctio seminis uel radicis feniculi cū semine petrosilini & miliisolis & saxifrage i uino ꝓuocat urinam & menstrua. Itē uinum decoctionis fenicu

li & brusci:spargi:leuistici confert opilationi splenis & epa tis. Idem est resolutiuum uentositatum. Item contra mor sum animalium uenenosorum ualet decoctio feniculi cuʒ cepis in modum emplastri loc o aplicando. Item ualet con tra morsum canis rabidi. Idem uinum decoctionis fenicu li & mente digestiuam confortat & nauseam sedat ex causa frigida prouenientem. Item uinum decoctionis fenicul. ua let difficulter urinantibus & contra stranguriam & dissu riam. Item uinum decoctionis feniculi cum radice hermo datuli & radicis esule cum ʒucaro miscendo confert cõtra ydropisim ex frigida causa. Item succus feciculi soli expo situs per uiginti dies ualet contra pannum uel maculam oculorum. Et contra eorum oculorum pruritrum certuʒ est remedium conficiatur parum aloepatici cum succo fe niculi & ponatur in uase eneo ad solem ad. xx. dies & pona tur in oculis more colirii. Platearius. Item feniculi usus fre quens tarde est digestionis licet conferat nausie & inflatio ni stomachi tamen malum prestat nutrimentum. Auicen na de feniculo. Idem in febribus cronicis seu iueteratis ua let aqua decoctionis feniculi petrosilini & radicis esule cũ parum ʒucari miscendo. Pandecta Platearius.

FRAGARIA

¶Fragaria eſt frigide complexionis. Valet contra apoſtemata gutturis iſto modo. Reci. ſucci fragarie & aque plantaginis. añ. ℥. iiii. mellis roſati. ℥. i. ſucci mororuꝫ celſi. ℥. ſ albi greci balaoſtie añ. ʒ. i. fiat inde cum parum aceti gargariſmus. Item aqua decoctionis fragarie ualet contra ſudorem & calorem. Et ſi in tali decotione fragarie diſſolue, rentur dragantum ualet contra ſitim. Confert etiam uinuꝫ decoctionis fragarie ſeminis petroſilini & ſaxifrage contra calculum de tali potando. Item ſuccus fragarie cum melle roſarum ualet ad ulcerationeꝫ oris. Et fragaria ſumpta cũ

boragine in cibis generat bonum ſanguinem. Succus etiam fragarie cum cinamomo ſumptus ualet contra fetorem oris. Idem ualet pro dolore capitis & corde. Item olera facta ex foliis fragarie & bletibus & boragine cum uuiſpaſſulis ualent contra ethicam. Et ſuccus fragarie cum foliis fraxini mutuo decocta in modum emplaſtri ualent contra fracturam cruris quia conſolidat. Item emplaſtrum cum foliis altee incorporatum contra contuſionem in corpore in membris a caſu uel percuſſione factam multũ prodeſt. Item omnia uulnera cum ſucco fragarie linita conſolidat & ſiquis fuerit leſus quantum ad membra interriora ſuccus fragarie cum ſucco conſolide minoris mixtus conſolidat uulnera ibidem diſcontinuata ſi ſumatur in potu. Prodeſt etiam mulieribus contra nimium fluxum menſtruorum cum ſucco plantaginis mixtum.

FRAXINVS

¶Fraxinus frigidus & ſiccus in ſecundo. Virtus eius ē que cum fuerit recens conglutinat uulnera rec tia & aqua in qua folia recentia fraxini cum radice eius ſint cocta in mo dum emplaſtre conſert fracture oſſium ipſa conglutinan do & conſolidando. Item uinum decoctionis corticis fra xini & cortici tamariſci datum in potu infallibiliter ſplenē attenuat. Nam res probata eſt q̃ ſi detur porcello bibere aliquibus die bus & interficiatur minimū inuenies ſplenem Pandecta ca. de fraxino. Item ualet contra diſſinteriā & liē teriam & fluxum uentris aqua pluuialis decoctionis corti

cis.fraxini & ſeminis plantaginis. Et ex tali decoctione fiat fomentum cum ſpongia ſuper inteſtina ualet ſimiliter contra predictas paſſiones. Idem applicatum cum ſpongia ſuper ſtomachum addendo parum aceti ualet contra uomifraex debilitate uirtutis ꝓtentiue. Itez ex cineribus corticũ tũ xini & ſucco lappacii acuti cum parum oleo laurini & parum argenti uiui.mutuo miſcendo in modum unguenti qd' ualet ſcabioſ.Item.3.i.ſ. pulueris corticis fraxini cuz uino miſcendo purgat flegma. Serapio cap.de fraxina. Et hnmiditas que reperitur in capitibus que in principio naſcuntur in ramis quando apparent ſi liniatur facies cum ea humiditate abſtergit maculas ſedas faciei.& ex illa exiccata humiditate generantur animalia que aſſimilantur cimicibus.Item fraxini contra uenenum ſunt utilia. Nam ſucco expreſſo & potui dato contra ſerpentes ſeu uenenum ſummum opiferum eſt.Et tantam habet uirtutem ut ſerpentes eius umbram matutinam uel ueſpertinam non attingant. Quod ſi inter ignem folia fraxini ponatur ſerpens in igne plus q̃ in fraxinum fugient.Bartholomeus anglicus dicit. de proprietatibus rerum.

GRANASOLIS

¶Grana ſolis.i.milium ſolis eſt calidum & ſiccuz in tertio eius ſemen eſt maioris efficatie & album rotundum & lapidoſum.naſcitur in locis aſperis & altis. Virtus ſeminis eius eſt prouocatiue urine & fractiua calculi ideo uinum decoctionis miliiſolis & ſeminis feniculi.petroſilini prouocat urinam & frangit lapidem.Sz fiat potus inde qui melioris eſt efficatie. Recipe ſucci miliiſolis aquarum feniculi: petroſilini añ lb.s.ſeminum miliiſolis ſaxifrage:alkakenge apii añ.ʒ.s.radicum bruſci:ſpargi añ.ʒ.ii.ſeminis melonũ ſanguinis hirci añ.ʒ.i.oia confuſa buliantur in uino lb.i.s

ad consumationem fere medietatis colatum cum zucaro dulcoretur & fiat potus mane & sero sumendus. Item uinũ decoctionis miliisolis uel puluis miliisolis in cibis mixtus soluit stranguriam & dissuriam & yliacam passiones. Serapio auctoritate raſ. q̃ puluis miliisolis mirabilis est in prouocatione urine & menstrui & frangit lapidem in renibus & uesica quocũq; modo sumatur. uel in uia cibi aut decoctionis aut tragee. Item tragea communis exhibita cibis mixta cum milioſolis miro modo conferre habet tum in prouocando urinam tum in purgando menstrua & frãgendo calculum in renibus ac uesica. Recipe seminum miliisolis saxifrage alkakenge seminis spargi apii & melonis añ. ʒ. i. cinamomi garioſolorum macis galange sanguis hirci añ. ʒ. ß. ʒucari albi quartam. lb. misce & fiat targea in uino aministrando uel in uia cibi. Et melius ualebit ammministrare trageam tpe necessitatis in balneo aque dulcis cum aqua feniculi uel raffani maioris. Et in aqua balnei sint cocte tales herbe utputa absintheum. feniculus petroſilinum tanacetum flores camomillarum. Platearius. Pãdecta. Serapio.

GALLETRICVM

¶ Galletricum alio nomine ceptrum galli. calidum est sic cum. De proprietate galletrici est purgare matricem potum inde faciendo. Recipe succi galletrici. succi arthemisie añ. lb. abrota. seminum feniculi anisi petrosilini añ. m. ʒ cinamomi galangi añ. ʒ. i. omnia buliantur in uino sufficiẽti ad consumationem medietatis. colatum dulcoretur cuʒ melle spumato & fiat potꝰ sumẽdus mãe & sero ad placitũ quo potu ꝓsũpto sequẽs euformatũ cõferre habet. R. gere pigr̃ galieni. ʒ. iii. diafenicõis. ʒ. i. cassie extracte. ℥. ʒ. misce cũ predicto potu & fiat haustꝰ. Deiceps sumantur diãbra

uel electuarium de gemis uel zucarum regal pro confortatiuis. Balneum etiam aque dulcis cum suis herbis appropriatis postremo conferre habet matricem mundificatam a suis fecibus magis aptando ad eius conceptionem. Herbe conuenientes matrici in balneo sint mellissa matricaria arthemisia Galletricū ysopus origanum menta ꝛc. Itē post balneum sumatur. ʒ. i. de metridato cum aqua arthemisie & in presenti casu multum ualebit. Et aliis diebꝰ fiat fomentum cū decoctione galletrici & arthemisie & matricarie ꝛc in uino cocta matricem inde fomentando istud crebre fiat & eo melius aptabis matricem infrigidatam ad potentiam conceptionis. Et ad cibos misceat zucarum regal uel tragea cōmunis pro confortatione stomachi & aliorum membrorum. Platearius.

GARIOFFILATA

¶Garioffilata calida est & sicca in secūdo & ista herba magnam habet efficatiam scdm folia maiorem. q̄ scdm radices. Vnde folia non radix in medicina poni debent & recentia maioris sunt uirtutis q̄ exiccata. Habet autem uirtutem dissoluendi consumendi aperiendi & gariofilata dicit quia habet odorem similem garioffilis. fomentuz factum ex uino decoctionis garioffilata & galletrici & arthemisie menstruum prouocat. & suppositorium uel pessarium factum ex succo garioffilate & arthemisie. cuz mirra miscendo ualet ad idem matrici applicando. Item uinum decoctionis

garioffilate & mente cum galanga miſcendo. ualet ad con-
fortandum digeſtiuam & contra dolorem ſtomachi & in-
teſtinorum & contra uentoſitates ex frigiditate. Item uinu3
decoctionis garioffilate & coriandri preperati ualet in do-
loribus capitis. ex ueutoſitate ex ſtomacho proueniente.
Item garioffilata ſua aromaticitate emendatur in paſſioni-
bus cordis. Item uinum decoctionis garioffilate cum cina
momo & macibus miſcendo ualet contra cordis diſcraſia3
Item ſuccus garioffilate mixtus cum parum uiridis eris fi
ſtulis iniectus curat eas. Item uinum decoctionis eius &
cimini & ſcabioſe confert in colica & yliaca paſſionibus.
Et ſuccus garioffilate cum aqua plantaginis miſcendo eſt
ſiccatiue uirtutis & ſecundum uentrem reumata ſufficien-
ter. Pandecta capitulo de garioffilata.

GENCIANA

¶Genciana calida est & sicca in secundo gradu cuius herba eodem nomine appellatur. Et eius radix usui medicine competit. Vnde radix non herba in medicinis ponitur. Et genciana multam habens amaritudinem bona est & paruam amaritudinem abicienda est. habet enim uirtutem dissoluendi consumendi & attrahendi & est diureticum. Vinũ decoctionis eius radicis & radicis yreos cum liquiricia. ualet contra inueteratã asma. Ad idẽ ualet emplastꝝ factũ de puluer gẽciane & radicis yreos cũ melle miscẽdo pectori applicãdo uel ũgat pect' cũ ũguẽ. dialtee cui misceat pul

uis radic. yreos & magnum prestat presidium. Item epile
ticis confert puluis genciane cũ aqua maiorane. Et puluis
eius datus cuꝫ succo mente in potu prodest morsui anima
lium uenenoforum. Et puluis genciane mixtus cum succo
ceparum ualet contra morsum reptilium animalium uul
neri supponendo. Item puluis genciane mixtus cum pul
uere abrotani cum succo arthemisie & parum mellis fiat
pessarium matrici supponendo ad prouocanduꝫ menstru
um fetum mortuum & secundinaꝫ & miro modo conferre
habet. Platearius. Et uirtus eius magna existit aperiendo
opilationes. Et quando sumitur succus genciane uel aqua
decoctionis eius cum cinamomo prodest dolori lateris &
torsioni neruorum & eorum corrosioni & dolori epatis &
stomachi. Et puluis genciane mixtus cum puluere aloe
patici curat ulcera corrosiua & fraudulẽta. & succus abro
tani cum puluere genciane mixtus aufert morpheam albã
Platearius. Pandecta.

GENESTA

¶ Genesta est frutex calide & sicce complexionis in secundo gradu. & producit flores citrini coloris similes figure lune. & semen eius est calidum. & in flore eius & stipite est humiditas superflua cum uirtute incisiua quare multiplicat uomitum. & sunt omnes ptes eius conturbatiue incisiue subtiliatiue & prouocatiue. nocet stomacho & cordi. & cum melle ros tollitur eius nocumentum & cum mastice. Semen autem eius propinandum est cum aqua mellis rosarum aut cum semine anisi aut feniculi aut auferunt. nocumentum florum uel semine geneste. Et flos geneste deco-

ctionem mediocriter sustinet semen autem eius plus susti-
net. Est autem alia que uocatur genesta frigide & sicce cō
plexionis similis geneste superiori sed minor est & habet
stipites minores & angustiores & album florem facit Pan
decta hec dicit capitulo de genesta. & diascorides simili ca
pitulo dicit ꝙ semen geneste & flos bibitus cum mulsa hu
mores uomitibus purgat. Iohannes mesue dicit per uomi
tum & per uentrem educit flegma & per iuncturas forti
motione materias educit. Et mundificat renes ab omnibus
superfluitatibus & prouocat urinam fortiter. & frangit la
pidem in renibus & uesica neq; permittit materiam figi in
eis neq; lapidem condensari. Ad hec omnia potus ex semi-
ne & floribus geneste fact' conferre habet isto modo. Re-
cipe florum geneste & seminis eius & seminis anisi & feni-
culi añ. m. ʒ. radicum spargi & petrosilini añ. ℥. ʒ. masticis
ʒ. ʒ. fiat oim decoctio in uino & aqua añ. lb. i. ad consuma
tionem tertie partis & colatum dulcoretur cum melle ros
& fiat potus sumendus ut supra. Idem ualet ad apostema
splenis. Item aqua decoctionis florum & seminis eius cum
aqua plantaginis ualet contra dissinteriam. Et fomentum
ex tali factum ualet ad constringendum fluxuʒ menstruo
rum. Pandecta.

GRAMEN

¶Gramen eſt frigidus & ſiccus in principio primi gradus Aqua decoctionis eius & radic. petroſilini ualet contra diſ ſuriam & frangit lapidem & curat uulnera ueſice & prouo cat urinam & ē conglutinatiua & curat reuma uentris. Ite ſuccus graminis uulnera recentia dū ſunt ſanguinoléta cō glutinat. ſed ſemen eius prouocat urinam & deſiccat qd' currit ad ſtomachum & inteſtina ex humiditatibus qa uir tus eius ē teſtificatiua ſine ſtipticitate. Itē radix ei' ē ſangui lentorꝫ ulcerꝫ cōſolitatiua ipa radix cū ſucco eius deſupe: cathaplaſmata & id ꝓfert. Itē elixatura graminis torſiōib

uentris & diſſurie medicatur uulnera ueſice optime curat & calculos frangit & urinam prouocat. Canes quando uolent ſe purgare hanc herbam manducant. Item in ſplenis dolore ualet uinum decoctionis graminis & ſcolopendrie & radicis fraxini cum parum zucari miſcendo & potum tale3 adminiſtrando. Sed talis decoctio ſine zucaro ualet ipſi ſpleni ab extra applicando ipſum ſplenem fomentando inde mox ſentiet beneficium. Pandecta ca. de gramine. Et auicenna eodem ca. dicit. Gramen facit coherere plagas ſeu uulnera ſanguinea. Et decoctio eius cum diptamo ex ſemine petroſilini ſaxifrage in uino extrahit lapidem. Et ſemen eius in uino decoctum uel aqua prouocat urinam prouocatione forti & abſcindit uomitum & fluxum uentris. Pandecta auctoritate galieni. Item ſuccus graminis cum parũ abrotani puluerizati & parum mellis in potu datus ualet contra uermes ſeu lumbricos a proprietate. Sed ab extra ualet ſuccus eius cum felle thauri mixtus in teſtina ungendo. Item ſuccus graminis cum herba & parum aceti ualet contra ignem ſacrum.

HERMODATTVLVS

¶Hermoda ttulus eſt herba que creſcit in fine autũni. Et q̃ dam habet florem album & quidam ad nigred nem declinantem. & eſt quidam dattulus habens florem rubeum ſꝫ album florem deferens eſt melior alii ſunt tanq̃ uenena. Et eſt calidum & ſiccum circa ſcd̃m gradum. Auicenna ſecundo libro capitulo de hermodattulo. Et ſolutione educit flegma a iuncturis. & eſt medicina conferens artheticis paſſionibus. Et quia nocet ſtomacho & nauſeaꝫ preſtat & uentoſitates impregnat ideo ualet radici hermodattuli miſcere ꝫinciber & maſticem & ciminuꝫ & doſ eius eſt a. ꝫ. i

ad.ii.Mesue Hec radix si crude comedatur occidit strangulando sicut fungus occidit.Serapio eodem capi. Ne aliquis erret comedendo radicem hermodattuli loco ceparũ quia est dulcis & delectabilis saporis. Et radix cõfert illis comedentibus fungos malos est eis summum remedium Item albus est bonus podagre sed rubeus occidit.Sera. idem confirmat mesue.Et radix hermodattuli puluerizata exiccat ulcera antiqua & abstergit ea cum paruꝫ melle miscendo.& est cali.& siccuꝫ in tertio Mesue.Et radix hermodattuli ualet uariolis.Et melior ex eo est qui est albus exterius.Niger uero & rubeus sunt ambo interficientes & eius radicis nimius usus facit cõmouere sanguineꝫ & inducit eius adustionem & nocumentum magnum & egritudines sicut erisipilam in capite & aliis partibus corporis. Serapio.Item radix eius habet uirtutem attrahendi &consumendi & dissoluendi.Et aqua feniculi decoctionis radicis hermodattuli ualet ylliaca & collica passionibus febre nõ existente acuta.Et puluis radicis eius ualet benedicte laxatiue miscendo purgando humores in articulis peccantes. Et puluis eius cum sapone ualet fistulis imponere.Pan.

IVSQVIAMVS

¶ Iusquiamus est frigide & sicce complexionis. Et ex eo deterius & fraudulentus est nigrum deinde rubeuz sed albũ est magis in colume. Et est id qd' administratur. Si autem non reperitur album administretur rubeũ & alitur nigrũ semper. Nigrum est frigidum & siccum in fine tertii & album in principio ipsius Auicenna ca. de iusquiamo. Et est superfactiuũ & abscindit fluxũ sanguinis & sedat sua stupefactiõe dolores pcussos & sedat doloré apostematũ calefactoꝝ preternaturaliter iõ ualet erisipile eiꝰ succꝰ cũ paꝝ aceti. Et succꝰ eiꝰ cũ furfure tritici & paꝝ aceti. Et succus

tionem & dolorem testiculorum. Et succus iusquiami cũ succo herbe paralisis cum quo epithimetur locus doloro sus artetice passionis & magnum prestat iuuamentuꝫ & bibatur. ℈.i. de semine albo cum ydromelle añ & eo melius ualebit. Item succus uel oleum eius sedat dolorem auris tepide imponendo. Et succus eius cum aceto uel uinum decoctionis eius cum aceto & piretro ualet dolori dentium. Et succus eius cum aqua rosarum applicatus fronti inducit somnuꝫ. Et si ex foliis ipsius comedatur aliquid conturbat rationem. Item succus foliorum ipsius linitus super oculos sedat eorum dolores & prohibet fluxum humoruꝫ ad oculos. Et fit ex foliis iusquiami emplastrum cum parꝫ aceti ualet apostematibus mamillarum. Et eius succus cũ foliis iusquiami mixtum in modũ pessarii ualet dolori matricis & abscindit fluxum menstruorum. Item usus eius ẽ uenenum quo ratio permiscetur & destruit memoriam & inducit inaniam. Item contra instantiam uigiliarum in acutis febribus ualet inducere somnum fomentando pedes & tempora cum aqua decoctionis foliorum iusquiami sed ad frontem addatur lac mulieris cum albumine oui & paruꝫ aceti. Platearius.

ISOPVS

¶ Isopus alius est montanus. alius in ortis repertus calid⁹ est & siccus in tertio gradu. confert pectori & pulmoni. & contra asma & tussim antiquam. Decoctio ysopi & yreos cum ficubus & liquiricia isto modo. Recipe foliorum ysopi mellisse añ. m. i. radicum yreos & lilii añ. ℥. ii. liquiricie enule campane añ. ℥. i. ficuum numero. ix. omnium contusorum fiat decoctio in uino & aqua añ. lb. i. ad consumationem tertie partis colatum dulcoretur cum zucaro uel melle despumato & fiat potus sumendus mane & sero tepide pro qualibet uice in quantitate medii ciphi quo consum

pto ſequentes pillule ſumantur. Recipe maſſe pillularum de agarico.℈.ii.maſſe pillularum agregatiuarum.℈.i.agarici.℈.ſ.ſalis gēme gra.i.miſce cum ſirupo de yſopo & fiāt pillule.ix.Deinde ſumantur dyayſopum uel dyapraſſum uel dyadragantum calidum pro conſortatiuis. hec omnia ualent predictis diſcraſiis a cauſa frigida prouenientibus. Item uinum decoctionis yſopi & ficuum ſiccarum & liquiricie ualent contra tuſſim frigidam. Vinum etiaꝫ decoctionis yſopi & ficuum & ſeminuꝫ feniculi petroſilini ualet dolori ſtomachi & inteſtinorum. Et ſi cum hiis decoquitur arthemiſia mundificat matricem a ſuis ſuperfluitatibus frigidis. Et fomentum factum ex decoctione foliorum yſopi & arthemiſie & abrotani in uino ualet matricis a ſuis ſuperfluitatibus mundificando & abſtergendo. Item contra catarrum frigidum & caſum uuule fiat gargariſmus ex decoctione yſopi & florum roſarum & piretri cum uino & parum aceti. poſtea uuula ſubleuetur cum digito & ſuꝑſpergatur puluis ziaciberis & piretri. Auicenna.

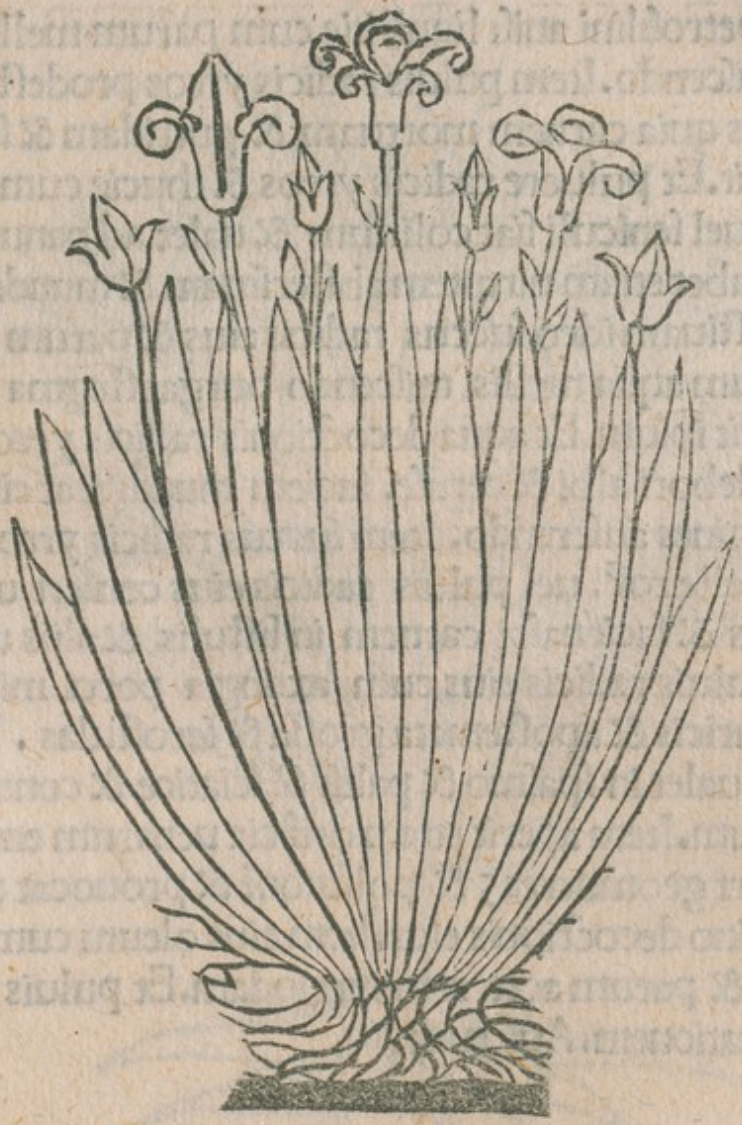

IREOS VEL IRIS

¶Iris & yreos conueniunt in foliis & differunt in floribus Vnde uersus. Iris purpuream florem gerit yreos album. Gladiolus croceum sed spatula fetida nullum. Calidu3 & siccum est in fine tertii. Radice utimur in medicinis. Et una radix pro alia poni potest Platearius. Virtuté habens diu reticam dissolutiuá & apitiuam. ideo ualet contra opilatio ne3 splenis & epatis. renũ & uesice & contra uitiũ pectoris & pulmonis & stomachi & intestinorũ ex uẽtositate. & cõ tra ydropisi3 ex causa frigida pro hiis oib⁹ discrasiis ꝓdest uinum decoctionis ꝗ radicis yreos & ysopi & seminum se,

niculi petrosilini anisi liquiritie cum parum mellis despu/
mati miscendo. Item puluis radicis yreos prodest ulcerib⁹
putridis quia carnem mortuam & putridam & superfluã
corrodit. Et puluere radicis yreos & thucie cum aqua ro/
sarum uel feniculi fiat colirium & ualet ad panum oculo/
rum. habet etiam uirtutem abstersiuam & mundificatiuaʒ
& digestiuam ideo succus radicis eius & parum puluieris
esule cum aqua mellis miscendo purgat flegma grossum
& educit ipsum. Et aqua decoctionis radicis yreos cuʒ pa
rum ellebori albi & ceruse. faciem mundificat eius pannũ
& lentigines auferendo. Item succus radicis yreos mixtus
cum melle ros. uel puluis radicis eius confert ulceribus
sordidis & facit nasci carnem in fistulis & aliis ulceribus
Item puluis radicis eius cum axungia porci mixtus leni/
ficat duricis & apostemata grossa & scroffulas. Item eius
oleum ualet in spasmo & palisi & sciatice & contritioni la/
certorum. Item aperit etiam orificia uenarum emoroidaꝝ
& aufert geomorreaʒ & polutionẽ & prouocat menstrua
cum uino decoctionis eius. Item eius oleum cum oleo ro/
sarum & parum aceti remouet sodam. Et puluis eius facit
sternutationem. Auicenna.

IVNIPERVS

¶ Iuniperus est calidum & siccum in tertio gradu. cum reperitur in receptis fructus intelligitur. Habet autem uirtutem dissoluendi & consumendi. Et ualet contra fluxum uẽtris ex scãmonea uel alio acuto laxatiuo adherẽte uilis stomachi & intestinorum fiat decoctio. Iuniperi in aqua pluuiali & patiens se submergat in tali aqua usq; ad umbilicu3 Et uinum decoctionis Iuniperi & radicis yreos cõfert strãgurie & dissurie & iliace passiõi. Item oleum iuniperi efficacissimum est contra quartanam ex melancolia. detur oleum in quantitate. ʒ. ß. in cibo uel alio modo materia dige

sta. Vngantur etiam partes dolentes in yliaca & strangui-
rea passionibus. Et contra epilentiam ungatur spina dorsi
Idem ualet contra quartanam ut supra ungendo spinam
dorsi & pulsuum manuum ante peroxismum per horam.
Item ualet etiam oleum iuniperi contra uicium lapidis ini
ciatur per siringam. Contra asma inueteratuꝫ ex frigida cā
dentur fructus cum ficubus siccis. Vel detur uinum deco
ctionis fructuum Iunlperi & ficuum siccarum & liquiri-
cie. Platearius. Oleum etiam ualet contritioni lacertoruꝫ
& doloribus pectoris & ī tussi cum oleo amigdalarū dul
cium mineram pectoris circa ignem ungendo. Oleum ēt
ipsius ualet doloribus iuncturarum. Vinum decoctionis
iuniperi aperit opilationes circa stomachum factas & ma
tricis & confert doloribus eius & fomentetur matrix cum
decoctione Iuniperi & arthemisie & radicis yreos & mun-
dificatur matrix prouocando menstruum. Oleum expel-
lit nocumentum puncture animalium uenenosorum ungē
do locum puncture ipso oleo. Auicenna eodem capitulo

IRINGVS

¶ Iringus est calidus & humidus in primo & humiditas amplior est caliditate sua. & usus radicis in melle condite augmentat multum sperma & auget in coitu & ad uirge erectionem & prestat bonum nutrimentum. Serapio eodem capitulo & auicenna. Et radix yringi cum aliquali spetie aromatica comeditur aut cum melle aut zucaro & cinamomo conficiatur. Iringus est spetie spine cuius folia apponuntur oleribus & melius prestant nutrimentum ꝛc. Et uirtus ipsius radicis yringi est sicut uirtus baucie siue pastinace domestice. Itē radix yringi id ē secacol cruda co

mesta curat geomorream. Pandecta eodem ca. & folia iri
gi & plantaginis in aqua & aceto cocta conferunt inflatiõi
stomachi & apostematibus oculi & aliis apostematib⁹ ca
lidis. Et quidam dicunt q̃ flos huius herbe cuius color é
purpureus si bibatur aqua decoctionis eius confert squi-
nantie & epilẽtie que accidit infantib⁹. Et succus eius inun-
ctus super apostemata calida lumborum sedat eorũ pul
sum seu pulsationem. Pandecta. Et quando bibitur succus
radicis iringi albi coloris prouocat urinam & menstrua
dissoluit iflationes & tortiones stomachi. Et quando bibi-
tur cum uino decoctionis radicis eius ualet dolori epatis
& morsibus uenenatis. Pandecta. Item Serapio dicit uerũ
yringum tpe ueris in sumitate eius deferre florez cuius co
lor est sicut color uiolarum. nisi quia sunt maiores eis. &
quando cadunt flores habet semen in quantitate ciceris ple
num humiditate nigrum dulcis saporis. Serapio eodez ca
pitulo.

LILIVM

¶ Lilium est calidum & humidum in primo. Et est domesticum cuꝫ albis floribus. ualet ad apostemata frigida maturanda cum axungia & oleo tritum & coctum & superponatur. Item radix lilii cum radice brance ursine & radice altee mutuo cocte cum uino & coletur & colature addatur cera & oleum aãã. ℞ sufficit & fiat unguentum contra uicium splenis & duriciem eius. Et radix lilii domestici cum aceto mutuo conquassata ualet contra maluꝫ mortuum siue scabiem malam ipsam ungendo. & uirtus radicis est que desiccat desiccatiõe tpata & abstergit absterstiõe

temperata.& radix mundificat & maturat. Item radix lilii & radix altee mutuo bulita in aqua in modum pultis cum butiro mixta in modum emplastri ualet potissime i passionibus pectoris tale emplastrum pectori tepide applicandum erit in asmate uel in tussi sicca pro mollificatione materie flegmatice in pectore uel pulmone peccantis ut eo facilius poterit per uiam screatus eam euacuare. Item radix lilii cum aceto cocta seu assata maxime ualet in conbustione ignis uel aque calide. Item oleum lilii ualet ad remouendum tinitum aurium & ad sedandum dolorem auris unde ponatur parua quantitas talis olei tepefacti in aurem & p dest. Item radix lilii domestici est bona ad incarnandum omnia ulcera & mollificat duricies matricis & prouocat menstrua.& oleum lilii resoluit sine mordicatione & mollificat.ideo confert duriciei matricis ipsam matricem ungẽdo cum unguento superius dicto de asmate uel de tussi sicca uel cum radice lilii assata cũ oleo lini & butiri fiant pessaria suo modo applicanda & ualebit multum. Pandecta Serapio.Platearius.

LVPPVLVS

¶ Luppulus eſt calidum & ſiccum in primo gradu: ad frigiditatem declinans. Eſt autem ſedatiuus doloruz calidorum & extiguitiuus inflãmationuz & lenitiu⁹. Indiget rectificatiõe quia aperit orificia uenarũ propter quod miſcẽdum eſt ei aliquid ex draganto aut maſtice & recti⁹ quod uigorat eius opationem eſt aqua caſei cum ſpica & maſticie. Pandecta capitulo de uolubili. Luppulus educit ſolutione coleram citrinam & mũdificat ſanguinẽ ab ea & clarificat ipſum & ſedat inflationem eius. Et offert ei iuuamẽtum magnuz infuſio luppuli in aqua caſei. Et ſirupus lup-

puli remouet yctericiam & confert in ydropisi a causa calida. Isto modo fiat sirupus. Recipe succi luppuli & endiuie & scolopendrie añ. lb. i. florum uiolarum & boraginis uuarum passularum añ. m. i. seminum anisi: ordei: quattuor seminum frigidorum maiorum añ. ℥. s. aceti: uini albi. ℥. i. omnium fiat decoctio ad consumationem medietatis. colatum dulcoretur cum ʒucaro albo & fiat potus quo utatur mane & sero ut decʒ postea sumantur pillule tales. Recipe masse pillularum de reubarbaro. ℈. ii. masse pillularum de fumoterre. ℈. i. dyagredi gra. iii. misce cum sirupo de fumeterre & fiant pillule. ix. Et sumantur triasandali uel dyaradon abbat pro confortatiuis. Itē succus luppuli cum sorbello ordei ualet in dolore capitis a causa calida & confert etiam calefactioni stomachi & epatis. Et sirupus iam dictus prodest febribus colericis & sanguineis & solutione educit coleram adustam cum facilitate & aperit opilationes epatis & splenis & miseraicarum. Item succus luppuli cum aqua casei uel endiuie multum ualet in yctericia & confert apostemati epatis calidi. Pandecta ca. de uolubilo.

LAPPACIVM ACVTVM

¶ Lappacium acutum est calidum & siccum in tertio sed3 Platearium. Et sunt due species sc3 acutum & rotundum & dicitur acutum quia acuta habet folia. rotundum rotunda habet folia. Cum simpliciter ponitur rotundum intelligitur. Lappacium acutum ualet contra scabiem impetiginem seu serpiginem in modum unguenti. Recipe succi lapacii cuti lb. s. olei nucum quar. i. & ℥. s. picis buliantur simul & coletur & colature addatur pulueris sulphuris & tartari añ. ℥. s. & misce fiat unguentum. Item ad apostema maturanda recipiatur lappacium acutu3 & in oleo coctū

& cum axungia porci mixtum. Valet etiam contra duriciē splenis succus lappacii acuti cum storace liquida & armoniaco & aceto conficiatur & dimittatur sic tribus diebus. postea fiat decoctio & coletur & colature addatur cera & oleum quantum sufficit & fiat unguentum. Item uinum & aqua decoctionis eius & radicum brusci & spargi soluit opilationem splenis & epatis. Contra scrofulas & nodositates in corpore uel alias excrescentias cutis. ualet emplastrum ex radice lappacii acuti & axungia simul tritis. Semen lappacii acuti habet quid stipticum manifeste. ideo succus lappacii acuti & plantaginis confert in dissinteria & dyarea. Pandecta ca. de lappacio acuto. Item contra stranguriam & dissuriam fiat decoctio lappacii acuti & radicis yreos i uino & bibatur. Et ad idem ualet decoctio lappacii acuti & radicis yreos & petrosilini in uino & oleo pectini suppo natur. Idem prouocat urinam in multa quantitate. Contra ydropisim nomine leuco fleumancia fiat potus ex succo lappacii acuti lb. i. & uini lb. s. fiat decoctio cum. ℥. i. esule & radicis yreos. ℥. s. cum melle despumato detur pacienti colatura. Platearius.

LACTVCA

¶ Lactuca eſt duplex ſcz domeſtica & ſilueſtris. Virtus lactuce domeſtice eſt frigide & humide complexionis temperate. Decoctio lactuce in aqua & parum aceti confert a poſtematibus calidis & erilipile ſuper ea emplaſtrando. Et lactuca ſumpta in uia cibi abſcindit ſitim & abſcindit etiam diſtillatione humiditatis ſpermatice & confert pollutioni que fit in ſomno. Ad idez ualet ſemen eius in potu ſũptum. Ex rebus enim que ſunt contrarie ſpmati eſt ſemen lactuce qñ bibit cũ aq̃. Et lactuca ẽ melioris nutriméti & melioris hũoris oib⁹ olerib⁹ aliis qa ipſa generat ſanguinẽ

quencunq; multum non malum imo bonum in fine bonita tis. Serapio ca. de lactuca. Et non reperio aliquam herba3 cum possim curare adeo uigilas sicut cum illa herba. humor enim qui generatur ex ea est frigidus & humidus. Et non accidit ex ea nocumentum sicut accidit ex aliis olerib' & non restringit uentrem nec laxat eum quia non habet sti pticitatem nec ponticitatem nec salsedinem nec acuitatem. Et uniuersaliter non est in ea uirtus abstersiua uel uentris laxatiua. Item lactuca emplastrata cum suo succo aposte mati calido manifestabitur eius infrigidatio. Item lactuca domestica est bona stomacho & infrigidat uentrem & facit dormire & mulieribus prouocat lac. Et quando ipsa de coquitur in cibis precipue cu3 carnibus recentibus est bo ni nutrimenti notanter in corpore preternaturaliter calefa cto ideo ualet colericis. & in febre acuta lactuca multum ualebit cum parum aceti aministrando in cibis cocta uel cruda comesta. Et aqua decoctionis lactuce cum parum zucari ualet contra opilationem splenis & epatis & somnū inducit. Et semen eius cum lacte mulieris & albumine oui super frontem ungendo inducit somnum. Serapio.

LEVISTICVS

¶ Leuisticus calidus est & siccus in secundo gradu. Semē & radix non herba in medicinis debet poni cum inuenitur in receptis. Virtutem habe. diureticam aperiendi: extenuā di. Vnde uinum decoctionis leuistici confert contra opila tionem splenis & epatis a causa frigida uel aqua decoctio nis leuistici ualet ad idez a causa calida. Sz melius isto mo do dispensabitur potus ad idem conueniens. Recipe succi scolopendria lb. i. succi absinthei quar. i. florum luppulo rum: boraginis: seminum leuistici: feniculi: petrosilini aā. m. i. uuarum passularum. radicū brusci. spargi: reupontici

añ.ʒ.ß.liquiricie.ʒ.ii.omnium grosso modo contritorum fiat bolitio in aqua lb.ii.cum parum aceti ad consumationem medietatis colature addatur ʒucari albi ꝗ sufficit ꝓ dulcoratione & fiat potus mane & sero sumendo tepide eo modo ut supra in aliis capitulis insinuatum est. Quo potu consumpto sequentes pillule sumantur. Recipe masse pillularum de miserion masse pillularum de lapide lazuli añ.ʒ.ß.turbit.ℸ.ß.ʒinciberis gra.iii.misce cuʒ sirupo de scolopendria & fiant pillule.ix. Et pro confortatiuis sumatur dyairis solomõis uel dyacoros uel dyacapperis. Et idẽ potest conferri in febri quartana uicio opilationis splenis proueniente. Itez uinum decoctionis leuistici & radicis galange & cinamomi ualet contra dolorem stomachi: splenis & intestinoruʒ ex uentositate factum. Item puluis seminis leuistici & cinamomi & reupontici & galange cum ʒucaro albo miscendo in modum tragee de qua tragea detur ĩ cibis & ualebit ad idem iam dictum dolorem stomachi & intestinorum & splenis. Platearius.

LAVENDVLA

¶ Lauendula est calide & sicce complexionis que sua aromaticitate confortat neruos. & sua calefactione consumit materiam paralisis. Isto modo dispensando sirupuz. R. florum lauendule: maiorane: sticados arabici añ. m. s. floruz rorismarini. seminis coriandri preperati cubebarum: seminis rute: castorei añ. z. ii. omniũ ipsoꝝ cõtusoꝝ fiat decoctõ in uino & aqua saluie añ. lb. i. ad consumationez tertie partis coletur & colature addat zucari albi qd sufficit & fiat potus sumẽdus mane & sero tepide pro q̃libet uice i q̃tita te medii ciphi. quo potu psumpto sequentes pillule sumãt

Recipe masse pillularum cochiarum:masse pillularuʒ de hermodattulo añ.ʒ.ʃ.turbit.℈.ʃ. ʒinciberis gra.iii. misce cum sirupo de sticados & fiant pillule.vii.Pro confortatiuis sumantur electuarium pliris arcotiden uel dyanthos uel dyacastorium ꝛc.Fiat etiam caputpurgium uel sternuratorium contra predictam discrasiaʒ neruorum uel paralisis. Recipe pulueris florum uel folioruʒ la uendule florum rorismarini seminis baseliconis & nigelle añ.ʒ.i.pirethri:ʒinciberis añ.ʒ.ʃ.decoquantur in aqua saluie & eius colatura attrahatur per nares & purgabitur inde cerebruʒ. Vel misceantur predicta puluerizata & naribus attrahat̃ talis puluis erit sternutatoriũ pro purggatione capitis uel cerebri a quo omnes nerui habent originem tanq̃ riuoli ex fonte.Et nucha siue posterior pars colli ungatur cuʒ oleo castorei cui puluis eruce & parum croci & cinamomi misceantur uel cum oleo lini uel oleo uulpino & confert.

LAVREOLA

¶ Laureola calida & ſicca in quarto . frutex eſt cuius ſemē uſui medicine competit. & appellatur coconidium. Et cuꝫ reperitur in receptis laureola uel miſerion fructus eius id eſt coconidium intelligitur. Virtuteꝫ habet purgandi flegma & coleram. unde & ſanis & egris non multum febricitā tibus poteſt dari. Et quia nocet epati ideo eius acuitas frā gitur cum aceto in quo humectetur & exiccetur . Et eius malitiam etiam corrigitur cum ſucco abſinthei uel muſci lagine pſilii uel ſucco portulace. & ſunt due ſpecies melius miſerion eſt in quo ſunt plurima folia & ſimilia foliis oliue

& ſubtiliora. Et eſt acutuz mundificatiuum & excoriatiuũ Valet ergo ſuccus laureole cum parum aceti cum litargi ro & ceruſa mixtus ad morpheam & alboras & ad lentigi nes liniendo eas. Et quando miſcetur ei ſulphur & admini ſtratur ualet ad ulcera ſordida & ad malam ſpeciez ſcabiei cum melle miſcendo. Item aqua decoctionis laureole cũ parum aceti ualet in dolore dentium. Item ſoluẽdo educit aquam citrinam & flegma & melancoliam. Infuſio foliorũ eius uel ſemina in aqua abſinthei uel fumiterre cum zuca ro dulcorando ualet in ydropiſi de frigida cauſa. Idem ua let in difficultate urine uehementer. Caueas ne des in ſub ſtantia quia multum moleſtat corpus humanũ. Et pillule de miſerion fiunt inde quibus miſceantur aliqua grana co coniidii quo ad eius pulpam cum parũ maſticis & ſoluũt mirabiliter aquaz citrinam in ydropiſi. Ad reprimendum eius acumen quia naturam mouet ſurſum per uomitum & deorſum per uiam inteſtinoz lubricando. Puluis ergo co riandri & ſeminis plantaginis diu buliantur in oleo & ex ta li oleo ungatur pecten & inteſtina & renes propter ſtran guireã & diſſuriã. Et oleũ decoctionis eius ualet ad aures contra ſorditatez. Platearius. Serapio eodez capitulo.

MELLISSA

¶ Mellissa calida & sicca est in secūdo gradu. uiridis & sicca magne est efficatie exiccata prius ad solem postea i umbra ad annum seruatur. Virtutem habet confortandi: consumendi: dissoluendi & extergendi similem habet effectuʒ maiorane. Item decoctio mellisse & arthemisie & matricarie in uino cum parum ʒucari albi. colatum dulcoretur & multum ualebit prouocando menstrua. & mundificando matricem ad conceptioneʒ adiuuat. Ad idē ualet ad fomentandum matricē cū uino decoctiōis mellisse & matricarie & arthemisie. Ad idē similiter uʒ pessariū ex p̄dictis herbis

contusis factum cum succo ceparum inunctum. Et ui uuz decoctionis mellisse & corticis citri & parū cinamomi ualet contra sincopim quia multum confortat cor. Auicenna de uirtutibus cordis. dum fuerit sincopis a causa frigida. Item mellissa in uino decocta cum altea & oleo cathaplasmata super dura apostemata maturat ea. Et idem ualet cōtra duriciem splenis & epatis quia eam relaxat & resoluit. Idem confert puncture scorpionis uel morsui canis membrum lesum emplastrando. Itez mellissa ore masticata cū parum piretri confert dolori dentium. Et aqua decoctiōis mellisse & seminis plantaginis confert diffintericis si cum aqua pluuiali decoquantur ualebit eo melius. Itez uinū decoctionis mellisse & radicis yreos & liquiricie cuz parum zucari opitulatur asmaticis & anhelosis. Et quando fit emplastruz cuz mellissa & premula ueris & ebuli & altee cū oleo castorii & camomillarum sedat dolorem iuncturarū scz podagre: cirogre ꝛc. Proprietas mellisse in cibis comeste est letificare cor & facit digeri cibum grossum aperit opilationes cerebri & remouet accidentia solicitudinis & timoris que accidunt a melancolia & humore adusto. Pādecta eodem capitulo.

MILLEFOLIVM

¶Millefolium est herba habens folia similia foliis feniculi & plurimisq; foliis fulcitum est unde sumpsit nomen. & est frigide & sicce complexionis. Vulnera conglutinat eius succus & sine tumore pseruat. Succus millefoliis cum decoctione piretri in aceto mixtus confert dolori dentium a cā calida. Dyascorides auctoritate Pandecte capitulo eodem. Valet etiam succus eius contra urine difficultatem. Et idē ualet contra calculum cum aceto miscendo. Pandecta. Galienus. vii. simplicium capitulo de millefolio dicit q; millefolium est siccatiue uirtutis intantū ut consolidet uulne

Ad ignem ſacrum ſummum remedium eſt. Succus mille folii cum ſucco ſemperuiue cum aceto mixtus preſidium preſtat magnum. Et milleſolium ſ̃m Plinium caulis eſt te ner ſimilis feniculo plurimiſq; foliis unde & nomen acce pit. naſcitur in paliſtribus locis. Eius emplaſtrum factum cum milleſolio & edera terreſtri contuſis cum parum ace ti & cum piretro contrito miſcendo & ſuper maxillam ap plicando multum confert. Et ſi de eadem mixtura aliquid apponatur denti dolenti ualebit eo efficatius. Et fiat empla ſtrum cum milleſolio & plantagine & urtica cum aceto & ſale miſcendo applicando pulſui manuum & pedum ante poxiſimum per horam aufert febrem pioticam. Confert etiam aqua decoctionis milleſolii & plãtaginis & burſe pa ſtoris & roſarum contra fluxum ſanguinis uel contra flu xum quecunq; uentris. Vel iplaſtretur ſuper inteſtina mil leſolium contuſum cum plantagine & burſapaſtoris cum albumine ouorum miſcendo & ſuper inteſtina emplaſtran do hoc multum ualebit contra fluxum inteſtinorum.

MALVA

¶ Malua frigida eſt in primo: humida in ſecundo gradu. Cuius duplex eſt maneries ſcilicet domeſtica que in ortis & ſerre in omnib' locis reperitur. Et eſt ſilueſtris que mal uauiſcus & biſmalua dicitur & creſcit altius & latiora habet folia & habet uiſcoſam humiditatem que eſt minus frigida. Malua cocta cum uermiculari & aceto in principio applicata apoſtemati calido confert. Ad maturandu3 apoſtemata folia malue cum radice altee & farina fenugreci buliantur cum axungia porci recenti miſcendo & ipſa apoſtemata indurata emplaſtrando & eius duriciem tollet.

Idem confert ad duriciem ſplenis & epatis. Item fomentuz factum quantum ad pedes cum decoctione malue & florꝫ camomillarum & abſinthei ualet ad ſomnuz prouocandū in febribus acutis. Item malua cum mercuriali cocta cum carnibus aut oleribus & comeſta ſoluit uentrez in febribꝰ propter uentris conſtipationem. Item ad menſtrua prouocanda recipiatur radix malue in modum digiti & aliquantulum radatur exterius & inungatur cum melle & poſtea aſpergatur puluere ſcámonee & ſupponatur & certum eſt remedium. Item maluauiſcus ſiue altea plus ualet in preſēti caſu q̄ malua quia magis molliſicat & maturat quā ſolia uel radix malue. Etiam ſola radix altee cum axungia porci trita poſita ſupra apoſtema maturat eius duriciē & molliſicat & relaxat. Vel fiat unguentum iſto modo. Recipe ſuccum malueuiſci & pulueris farine fenugreci & farine ſeminis lini cum parum butiri & olei & cere fiat ex illis unguentum quo ungantur apoſtemata indurata. Idez unguētum multum prodeſt induricie ſplenis & contra diſcraſiaz pectoris & contra tuſſim ex cauſa frigida. Et ualet contra aſperitatem pectoris & pulmonis. Serapio.

MENTA

¶Menta calida & ſicca eſt in ſecundo gradu cuius plures ſunt ſpeties. Eſt enim domeſtica & ortulana dicitur & hec mediocriter calefacit & confortat. Et eſt alia ſilueſtris que mentaſtrum dicitur & hec maiorem habet uirtutem calefaciendi. Menta domeſtica magis competit uſui medicine & uiridis. & exiccata eſt magne efficatie. Debet autem exiccari in umbroſo loco per annum ſeruatur menta in uirtute magna. Virtutem habet diſſoluendi & conſumendi & confortandi ex aromaticitate. Item ad appetitum prouocandũ uicio materie frigide & humide peccantis in ore ſtomachi

fiat salsamentum ex menta & cinamomo & galanga & pap
piperis cum aceto miscendo. Item succus mente ortulane
cum aceto mixtus ualet contra fetorem oris: gingiuarum
& dentium os inde abluendo. Postea fricentur dentes cum
menta sicca & eo medius ualebit. Item decoctio mente cũ
aceto & albumine oui prodest contra uomitum applicata
ori stomachi: proueniente3 ex debilitate uirtutis retentiue
ex frigida causa. Item uinum decoctionis mente ualet con
tra sincopim si fuerit sine febre. Cu3 febre autem ualet suc
cus mente cum parum aceti cum frusto panis tosti & hu
mectati in succo tali & naribus applicando & inde fricent
labia & lingua & gingiue & dentes & tempora. & ligetur
super pulsatiles: uenas: temporum & brachiorũ. & patiẽs
etiam masticet mentam & humorositatem transgliciat. Ad
matricem mundificandam folia mente & arthemise & abro
tani in uino & oleo buliantur & matricem inde fomentan
do. Item menta & anetum cocta cum uino & oleo & super
ponatur mamillis prodest contra coagulationem lactis.
Item decoctio duorum uel trium manipulorum mente &
scabiose in uino superponatur intestinis confert contra co
licam. Item uinum decoctionis mente & scolopendrie &
absinthei cum parum mellis despumati ualet contra opila
tionem splenis & epatis & urinaliũ uiarum ex humore fri
gido causatam.

MELLILOTVM

¶Mellilotum calidum est & siccũ in primo gradu. In ipo est stipticitas pauca cum resolutione. propter illud digerit Et est liquefactiuum superfluitatum. & reso utiuum subtiliatiuum & confortatiuum & sedatiuuꝫ doloris isto modo Recipiantur flores melliloti & flores keuri. id est flores uiolarum citrinarum & folia altee cum farina seminis lini & farina fenugreci & seminis papauieris cũ butiro fiat emplastrum mitigatiuum doloris super apostemata calida applicãdo Idẽ ualet ad apostẽata idurata qa mollificat & resoluit. Idẽ ualꝫ ad duriciẽ splenis & epatis & ꝓtra aspitatẽ pe

ctoris & pulmonis ipsis membris ab extra applicando. Itē succus melliloti uel oleum melliloti distillati in aures confert apostematibus earum & doloribus. Ex floribus melliloti & absinthei & maiorane fiat decoctio cum qua decoctione embracetur caput & sedabit sodam. Item decoctio florum melliloti & farine fenugreci & furfuris tritici cum aceto & applicata apostemati ani & testiculorum & iuuamentum prestat magnum. Auicenna eodem capitulo. Itē mellilotum habet uirtutem confortandi sua aromaticitate & diureticam ex subtilitate substantie. Vnde uinum decoctionis eius confortat digestionem uentositatem resoluit opilationem renum & uesice aperit. Semen eius in brodiis & cibis cōmixtum confert ad predicta & reddit cibum boni odoris & saporis. Et succus melliloti cum succo celidonie & cum parum pulueris uiridis potissimum est remedium contra cancrum & fistulam & emoroidas. Item suffumigatio camomillarum prouocat menstrua & facit aborsum. Item mellilotum coctum in uino cum menta: absintheo & emplastrum super stomachum sedat dolorem eius. Item flores melliloti & semen aneti in uino cocta & emplastrata confert apostematibus oculorum. Item si manus alicuius liniatur succo melliloti fortiter & sine lesione poterit portare ferrum cadens intra manum. Pandecta.

MATRICARIA

¶Matricaria id est arthemisia quod idem est ut dicit Pandecta capitulo de arthemisia. & dicitur etiam alio nomine mater herbarum. Et est eiusdem complexionis & uirtutis ut arthemisia: existit calida & sicca in tertio gradu. cui⁹ folia competunt usui medicine. Et maioris sunt efficacie uirs dia q̃ exiccata. Item matricaria confert ad conceptionem perficiendam & contra sterilitatem factam ex humiditate. Recipiat̃ puluis matricarie & mellisse & rasure eboris cũ uino potentur non parum conferre habet ad conceptionẽ notanter sumatur post fluxum menstruog. Etiam melissa

& matricaria cum succo satirionis in uino bulita & empla strata super matricem. uel matrix inde fumigata miro mo do confert ad conceptionem post purgationem. Prodest etiam si balnietur mulier in aqua ubi cocta sunt arthemisia mellissa: matricaria. Et pessaria ex hiis herbis facta scz cõquassando has tres herbas iam dictas miscendo cum rasura eboris & imponantur spudendis & confert prouocando menstrua. Contra tenasmonẽ ex frigiditate recipiat patiẽs fumum colisonie posite super carbones deinde calefiat arthemisia super testam addito taxobarbato & hiis herbis calefactis ponantur super lapidem molarem & sedeat patiens desuper & anus intrabit. istud pro experto habetur. Et ualet contra glandulas que nascuntur circa aures & anum: fiat prius circa ea loca scarificatio postea supponatur puluis arthemisie & marubii & prodest.

MAIORANA

¶ Maiorana calida & ſicca in tertio gradu. uirtutem habet confortandi ex aromaticitate diſſoluendi & conſumendi & mundificandi ex qualitatibus ſuis: habet etiam uirtutem calefactiuam ualde. Et quando ſumitur in potu decoctionis eius in uino cuꝫ cathapucia & ebulo confert ydropicis in principio eius & ſtranguirie. Et qñ ſuccus foliorum eiꝰ miſcetur cum melle & fit linitio cum eo aufert liuoreꝫ ſanguinis morſui qui eſt ſub oculo. Et qñ fit naſtale uel peſſariuꝫ cuꝫ decoctione maiorane & abrotani cũ albo contuſo & puocat mẽſtrua. Itẽ puluis maiorãe cũ pauꝫ ziciberis

& parum piretri naribus inflatus purgat caput & confor-
tat. Et uinum decoctionis eius stomachuʒ confortat & di
gestiuam uirtutem. & infrigidatum stomachuʒ calefacit si
militer facit puluis maiorane in cibo sumptus. Et tota her
ba etiaʒ ipsius maiorane ut supra cuʒ origano calefacta su
per testaʒ & in sacculo posita & dolori stomachi uel inte-
stinorum applicata doloreʒ ex uentositatibus aufert. Capi
ti etiam superposita prodest contra frigiduʒ reuma. Item
fomentuʒ factuʒ ex decoctione maiorane & arthemisie in
uino cocta uulue applicando matriceʒ mundificat & sup-
flua consumit. Iteʒ maiorana cuʒ aceto contusa & sale cõ-
fert puncture scorpionis uel alioruʒ animaliuʒ uenenosoꝝ
Item decoctio maiorane cum foliis altee & farina fenugre-
ci & seminis lini in uino in causa frigida uel cuʒ aqua i cau
sa calida miro modo sedat dolorem apostematum flegma-
ticorum uel super tortiones lacetorum uel neruorum ap-
plicata. Item succus eius cum melle linitus super uestigia
facta post uentositationem delet ea ne appareant cicatrices
Item caputpurgium factum cũ puluere eius ut supra ape
rit opilationes cerebri ideo ualet in epilentia & paralisi &
tortura oris & emigranea id est dolor capitis. Serapio.

MARVBIVM

¶Marubium id est prasium calidum & siccum in tertio gradu. Virtutem habet dissoluendi & consumendi ex qualitatibus suis & ex amaritudine diureticus est dissoluit eni & aperit. Eius potus cōfert discrasie pectoris & pulmonis ex flegmate uiscoso. ideo ualet contra asma & contra tussis isto mō. Recipe succi marubii ℔.i. ysopi: mellisse añ. m.ꝯ. ficuum siccarum numero. vii. uuarum passularum. ℥.i. liquiricie. roꝑ. ʒ.ii. draganti. ʒ.i. omnium contusarus fiat bullitio cum ℔.i. uini albi ad consumationem tertie partis: colatum dulcoretur cū sufficienti zucaro & fiat potus tepide

ſumendus mane & ſero proqualibet uice .ʒ.iiii.quo conſū
pto ſequentes pillule ſumantur. Recipe maſſe pillularum
de agarico.℈.ii. maſſe pillularum fetidarum.℈.i. agarici.
℈.ſ.ſalis gemme gra .i. miſce cum ſirupo de liquiricia &
fiant pillule.ix. Altera die ſumatur dyapraſſium uel dya/
dragantum calidum pro confortatiuis. Et ab extra ualet
ungere mineram pectoris cum unguento dyaltee pro ma
iori mollificatione materie peccantis. Item ſola decoctio
praſii & ficuum ſiccarum in uino ualet contra tuſſim ex
frigida cauſa & ſi additur ſuccus liquiricie ualebit eo me/
lius. Item uinum decoctionis praſii & ſeminis feniculi con
fert ſtranguirie & diſſurie & contra colicam paſſionē. Ipſa
herba con foliis lilii & altee in uino & oleo cocta applica/
ta pectini & inteſtinis in modum emplaſtri ualet ad idem
ex frigida cauſa. Contra emorroidas inflatas & non ulcera
tas prodeſt decoctio praſii & aneti cum uino & aqua ſalſa
& fiat eukaciſma id eſt ſeſſio ſuper ipſas herbas. Contra
uermes aurium iniciatur ſuccus eius auribus. Item uinuʒ
decoctionis eius aperit opilationes ſplenis & epatis. & mū
dificat pectus & pulmonem per ſcreanum. & prouocat
menſtrua quando bibitur. Serapio.

MORACELSI

¶ Moracelsi dulcia sunt calida & humida. sed acetosa sunt ad frigiditatem & humiditatem declinantia & illa sunt domestica. Et sunt siluestria nomine morabacci & sunt frigide & sicce complexionis & sunt rubea in primis & cũ sunt nigra colliguntur. Domestica uirtutem habent dissoluẽdi: ꝓsumendi & mũdificandi. Confert contra squinantiã & cõtra casum uuule & brancos & uicia saucium. Et electuarium i tali casu ꝓueniẽs dyamorõ det & fit ide gargarisima R. succi mori dõestici uel dyamorõ. ℥. i. ʒ. aq̃ plãtagis. ℥. iii. aceti mel. rosar̃ añ. ℥. ʒ. misce & fiat garga. V3 ẽt loco

dyamoron decoctio succi mori celsi cum melle despumato & seruatur ad longum tempus. Itē succus etiam de moris dulcibus aliquantulus calefactus & datus potui soluit uentrem si sit constipatus ex frigida causa. Et uinum decoctionis mororum mundificat intestina. succus corticis uel puluis corticis eius cum melle lumbricos necat . Cortex moricelsi uirtutem habet consumendi: dissoluendi & mundificandi . Mora siluestria uirtutem habent constringendi gratia acetositatis. Item decoctio foliorum & corticis mori in uino & parum aceti ualet in dolore dentium os inde abluendo. Item emplastrum ex foliis moricelsi & oleo ualet in conbustione ignis uel aque calide. Item decoctio foliorum mori & uitis & ficuus in aqua pluuiali denigrat capillos. Item succus mori acetosi & foliorum eius confert ad apostemata oris & uulue & est ultimum ad squinantiā & prefocationem. Morum malum est stomacho corrumpitur enim in eo. Et oportet ut comedantur omnes species eius ante cibum. & post cibum sumpta corrumpuntur: & colericis non obsunt. Et morum aliqualiter exiccatum retinet uentrem & opitulatur dissintericis. Auicenna eodem capitulo.

MERCVRIALIS

¶ Mercurialis calide & ſicce complexionis in primo gradu & eſt duplex ſcz maſculus & femina que eſt maior & maſculus minor. & habet rotunda ſemina. Pâdecta auctoritate Auerrois libro colliget capit. de mercuriali. Vtere mercurialis in cibis elixatus & comeſtus uentrem ſoluit. Elixatura eius accepta humores aquoſos purgat ut mercurialis cum bletibus & uuiſpaſſulis buliantur cum iure carnium recentium de illo brodio multum ſumat & ſufficienter lubricat. Fit etiam ex mercuriali cliſtere iſto modo. R. mercurialis bletis matris uiolarꝫ malue añ. m. i. ſo-

liorum sene:polipodii añ.℥.i. decoquantur in aqua lb.i.ʒ ad consumationem terre tertie partis coletur colature misceatur cassiefistule extracte.℥.i.benedicte laxatiue.℥.ʒ.olei uiolarum:olei aneti añ.℥.i.salis gẽme.ʒ.ʒ. misce & fiat euema id est clistere. Dicitur ꝙ folia femine trita & perunꝛ cta uertebro uel succus femine bibitus feminas generare facit. Et de foliis masculi & succo eius simili disciplina factum masculos generare facit. Item mercu.in capone coctus & eius caponis decocti acceptum purgat humores grossos & aquosos & nigram coleram. Item confert febribus temporalibus & tipicis seu interpellatis egritudinib⁹ tremoribus & inflationibus stomachi & asmaticis & arteticis singulare remedium est. Galienus.vii.simplicium.capitulo delinosostida id est mercuriali. Vtimur quidem omnes eo ad uentris subductiones solum. Et uinum decoctionis mercurialis & calamenti sufficiens dyaforetica est. Pã decta eodem capitulo.

MANDRAGORA

¶Mandragora eſt frigida & humida in tertio gradu ſ̃m Auicennam: ſed ſ̃m Pandectam eſt frigida in tertio & eſt i ea cum hoc caliditas pauca. ſed in pomis mandragore eſt humiditas & propter hanc cauſaꝫ inducunt ſubet id ē ſom num profundū. ſed cortex eius rꝑdicis eſt frigidus multū & cum hoc deſiccat. Et qn̄ ex iſta radice exibetur alicui in potu uel in cibo cuꝫ pane incidit ſumens eam in ſubet id ē ſomnum. & ideo utuntur cirogici quādo uolunt membrū ꝛcidere. Et ſi radix in uino decoquatur donec minuit tertia pars & colatur & reponitur & ſi accipitur ex ea q̃titas. ʒ. i

& administratur ad nimias uigilias & ad sedãdos dolores. Et quando fiunt necesse incidere uel cauterisare aliqd' mẽ/ brum uolumus quod non sentiatur detur ei in potu prius ʒ.i.uel.ʒ.i.ß.succi radicis cũ mellicrato facit euomere fleg ma & coleram sicut elleborus: sed si accipiatur nimiuʒ oc cidit. Item quando cortex supponitur ano sicut suppositorium facit dormire. Et quando radix eius elixatur cuʒ ebo re sex horis mollificat ipsum & facit ipsum abilem ad faciẽ dum quamcunq; figuram uolueris. Radix uero eius quan do fortiter teritur & fit emplastrum cuʒ ea & aceto curat rat erisipilam. hoc idem quando miscetur cũ oleo uel mel le confert morsui uenenoso. Et quando miscetur succus ra dicis uel decoctio cum uino & sauit ordei ualet in sedando dolorem iuncturarum & omnes alios dolores. Pandecta.

NASTRVCIVM ORTVLANVM

¶Nastr uciuꝫ domesticuꝫ & agreste. domesticum est calidum & siccum in tertio. & est similis uirtute sinapis. Est resolutiuum maturatiuuꝫ cum lenitate. Retinet callidos cadentes uinũ decoctionis eius & linitio succi eius super crines. Emplastrum etiam ex eo factuꝫ cum succo eius & sẽ peruiua & sale & super carbunculuꝫ applicando uel sup ignem persicum confert. Etiam succus nastrucii cum melle mixtus ualet ad scabiem ulcerosam. Prodest etiaꝫ in doloribus iunctuaruꝫ uinũ decoctionis eius. Et emplastrũ factuꝫ ex eo cuꝫ aceto & sanich de ordeo illud ꝓfert omni

mollificationi neruorum. Vinum etiam decoctionis eius cũ succo yreos uel puluere yreos mundificat pectus & pulmonem ideo ualet in asmate propter illud quod est in eo de incisione & subtiliatione. Et uinum decoctionis eius calefacit stomachum & epar & confert grossiciei splenis. Et emplastrum ex eo & melle factum spleni ualet. Et quando bibitur succus eius cum succo attriplicis & parum aceti facit uomere coleram rubeam & educit eam. Item eius usus augmentum facit in coitu sumendo in salato cum baucia & cum radice yringi. Item succus eius cum succo absinthei educit solutione uermes & prouocat menstrua & eicit fetum. & uinum decoctionis nastrucii soluit uentositates & confert colice passiõi. Et succus eius confert puncture uenenosorum animalium bibitus & more emplastri suppositum cum melle. Et quando ex eo suffumigatur domus effugat ea. Auicenna. Contra stranguiriam herba ipsa decocta in uino & oleo posita super pectinem prodest. Valet etiam tenasmoni puluis nastrucii & cimini & colifonie. Item semen eius masticatum ualet in palisi lingue. Item puluis seminis eius naribus inflatus ualet contra frigiditatem & humiditatem cerebri.

NASTRVCIVM AQ. VATICVM

¶ Nastrucium aquaticum id est senation caliduz in primo & siccum in secundo gradu. Pandecta. sed ꝯm Platearium est caliduz & siccum in tertio. Nastruciū coctuz cum carnibus addendo mellissam mundificat pectus & pulmonez a frigidis humoribus. Itez olera facta ex nastrucio aq̃tico & petrosilino & anecto ualet ꝓtra colicaz & yliacaz passiones. Et fomentuz factuz ex eisdem herbis cum uino coctis super intestina applicando ualet ad easdē passiones. Semen nastrucii aquatici stringit uentrē q fluit ꝓpter caliditatem qn̄ bibitur decoctio eius ī aq̃ pluuiali uel sumit cū succo

citoniorum & ipſum confortat membra. Semen naſtrucii aquatici crudum comeſtum uel mixtum cum ſemine apii petroſilini cum brodo carnium recentium ſumendo ualet contra calculum & urinam prouocat & menſtruis impe/rat. Et diſſintericis prodeſt decoctio ſeminis cum aqua ſal ſa & oleo decoctionis naſtrucii aquatici ualet ad dolorem yliacum. & ualet ad ſtranguriam & diſſuriam naſtrucium cum uino coctum & cum marubio cathaplaſmatum ſup pectinem magnum preſtat preſidium. Et illa herba poteſt crude ſumi in ſalato cum foliis feniculi & petroſilini cum lactuca & boragine cum parum aceti & ſalis & paruꝫ olei oliue fit inde bonum ſalatum conueniens in prouocando urinam calculum eiciendo. & menſtrua prouocat & fetuꝫ expellit etiam quando ſe ſola comeditur. Et ualet ulcerib⁹ inteſtinorum. Serapio eodem capitulo.

NIGELLA

¶Nigella calida eſt & ſicca in tertio. Virtus exiſtit in ſemine. Virtutem habet diureticam ex amaritudine diſſoluendi conſumendi ex qualitatibus ſuis. Item emplaſtrum factuꝫ ex farina ſeminis nigelle cum ſucco abſinthei circa umbilicum applicatum pueris lumbricos necat. Vnguentum factum contra ſcabiem fiat decoctio pulueris nigelle in magna quantitate cum ſulphure in forti aceto ad aliqualé ſpiſſitudinem addito oleo fiat inde unguentum bonum ad ſcabiem & impetiginem. Et ad lentiginem faciei ualet farina ſeminis nigelle & ceruſe cum aceto confecta. Et oleū amig

dalarum amarum decoctionis farina seminis nigelle instil
latus auribus uermes aurium necat. Itez uinum decoctio
nis nigelle & seminis nastrucii & seminis aneti & seminis
petrosilini ꝓfert contra stranguriam & dissuriam & yliacā
passiones. Et nigella in minima quantitate sumpta necat.
Pandecta. Sed in magna quantitate cuz uino & oleo cocta
& in sacculo applicata pectini & renib⁹ ualet ad predicta.
Vrina decoctionis farine nigelle & succi uermicularis cu
rat carbunculum cum aceto coquendo. Et farina seminis
nigelle cum aceto cocta miscendo parum piretri & in ore
retentum mitigat dolorem dentium. Et uinum decocti ōis
nigelle & arthemisie pluribus diebus potatum menstruis
imperat: urinam prouocat. & lac deponit quia desiccat ni
mis. Et pingues & glutinosos humores digerit. Et caput
purgium factum cum puluere eius & puluere radicis yre
os naribus inflando confert ne aqua descendat ad oculos.
& proprietas eius est que aufert febrem flegmaticā & me
lancolicam. & confert morsui serpentum. Pandecta.

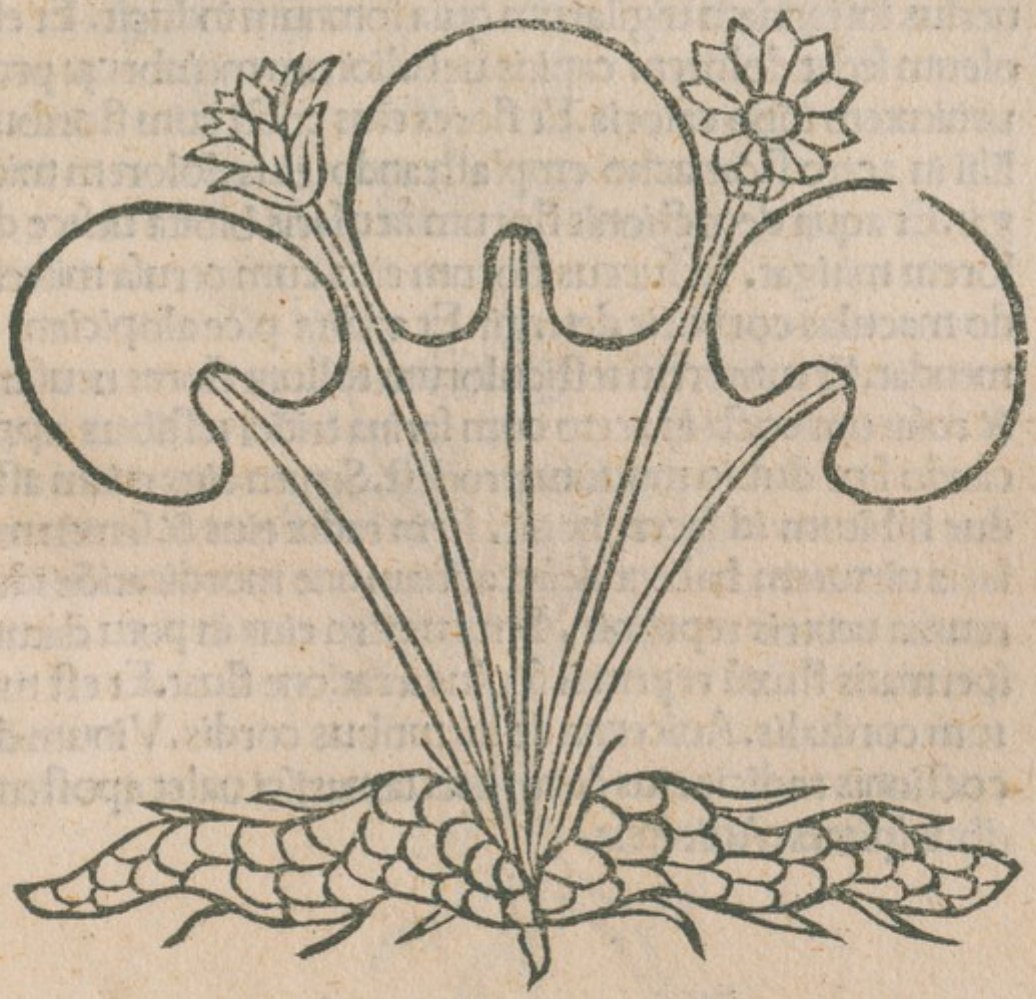

NENVFAR

¶ Nenufar frigidũ & humidũ in secundo gradu. Et est duplex quedam defert albũ florem que est melior. & est croceum florem producens quod non est adeo bonũ. Et flos eius usui medicine competit. Et ex floribus fit sirupus cõtra febrem acutam & epatis calorez. flores nenufaris & flores uiolarum & semen endiuie & semen lactuce & portulace & semina quattuor frigida que omnia decoquantur in aqua & parum aceti & colature addatur zucarum sufficiens & fiat sirup' ꝗuenientes ꝑdictis discrasiis. Cõtra dolorez capitis ex calore recipiant flores nenufaris & ifũdãt i

aqua ſimplici per noctem: mane talis aqua bibatur. & flo
res naribus etiam applicentur & ualebit. Idem confert ad
uerſus inſtantiam uigilarum quia ſomnum inducit. Et ei⁹
oleum ſedat dolorem capitis uel aliorum membrorꝝ pro-
uenientem uitio caloris. Et flores eius cocti cum floribus
lilii in aceto ſtomacho emplaſtrando eius dolorem miti-
gat. Et aqua decoctionis florum neufaris bibita ueſice do
lorem mitigat. Et ſuccus florum eius cum ceruſa miſcen-
do maculas corporis detergit. Et addita pice alopiciam e-
mendat. Et tumorem teſticulorum tollunt flores neufaris
& roſarum cocti in aceto cum farina tritici teſtibus appli
cando ſine dubio multum prodeſt. Semen eius etiam aſſi-
due bibitum id facere nouit. Item radix eius & ſemen neu
faris uirtutem habent deſiccatiuam ſine mordicatiõe ideo
reuma uentris reprimit. Semen uero eius in potu datum
ſpermatis fluxũ reprimit ſi plus a ratione fluat. Et eſt mul
tum cordialis. Auicenna de uirtutibus cordis. Vinum de-
coctionis radicis eius & corticis tamariſci ualet apoſtema
tibus ſplenis. Auicenna.

ORIGANVM

¶ Origanum calidum eſt & ſiccum in tertio gradu. cuius duplex eſt ſpecies ſcilicet origanum ſilueſtre quod latiora habet folia & fortius operatur. Aliud eſt domeſticum qd̃ in ortis reperitur & minora habet folia & ſuauius operat̃ & iſtud in medicinis ponendum eſt. Virtutem habet diſſol uendi: conſumendi: attrahendi relaxandi. Item folia origa/ ni cuꝫ floribus & maiorana in ſacculo poſita & ſuper teſtã calefacta ſine liquore capiti applicetur ſacculus cõfert cõ tra frigidum reuma caput cooperiatur ut ipſum ſudet. ui/ num decoctionis illarum herbarum cum olibano mixtuꝫ

& gargariſmatum gingiuarum & faucium conſumit humi
ditates. Et puluis origani cum zincibere & parum ſalis cō
munis uſti poſitus ſuper uuluam inflatam ex humiditate
ditate conſumit eam. Contra frigidum reuma utimur ui
no decoctionis eius & ficuum ſiccarum. & uinū decoctio
nis eius confortat digeſtionem cuz puluere galange miſcē
do: dolorem ſtomachi & inteſtinoruz ex uentoſitate exclu
dit. Et ipſa herba cum naſtrucio ortulano in uino cocta &
ſuppoſita renibus ſtranguriam ſoluit. Idem confert tenaſ
moni ex frigida cauſa cum anus fuerit extra ſuum ſitum
ipſam decoctionem herbarum ano applicando & fiat eu
kaciſma. Item idem orificio uulue applicatum cum oleo
mixtum duriciem matrtcis ſoluit. Et fomentum factum ex
aqua decoctionis eius & arthemiſie matricem mundificat
& menſtrua prouocat. Serapio. Et uirtus ambarum her
barum eſt calida & prouocat urinam. Et quando bibitur
decoctio earum laxat uentrē & facit deſcendere ſuperflui
tates colericas. Et quando ſumitur ī potu cum aceto con
fert ſpleneticis & potui uenenoſo. Serapio eodez capitulo.

PIRETRVM

¶ Piretrum est calidum & siccum in tertio. Auicenna melius est qd' est acutum est & mordificatiuuꝫ lingue. Et radix piretri ponitur in medicinis. Nota ꝙ acutum piretrum primo cum masticatur non percipitur: sed debet aliquantulum masticari & teneri in ore. habet autem uirtutem dissoluendi: attrahendi & consumendi. Gargarismus cum aceto & uino decoctionis radicis piretri & ꝫinciberis & ficuum siccarum cerebrum a superfluitate flegmatica mundificat & humiditatē uue ꝯsumit. Idē facit radix piretri sola masticata. Et iter dētes radix ei' masticata tollit dolorē dētiuꝫ.

Et masticatum paralisim lingue aufert. Et radix piretri cõ tusa cum herba paralisi in uino & oleo cocta emplastrata loco paralitico & artetico & podagrico multum confert. Item radix piretri trita cũ uino & succo herbe paralisis cocta ad spissitudinem cui addatur oleum & cera quod sufficit & fiat unguentum ualens ad predicta optimum. Platearius. Et uirtus radicis piretri est adustiua. Et prouocat sudorem decoctio radicis piretri puluerizati & succi calamenti cum uino & oleo quo ungatur corpus. Fricatio facta ex decoctione radicis piretri in uino & oleo ꝓfert mollificationi neruorum antique & stupori neruorum. & prohibet generationem alcuset. id est spasmi in cruribus aut aliis membris. Et uehementer aperit opilationes calotorii & constrictioni narium. Et eius decoctio i uino cõfert dolori dentium ex frigida causa. Et acetum decoctionis eius confirmat dentes mortos si teneantur i ore. Et quando fricatur cum eo & oleo corpus ante peroxismum rigoris cõfert rigori febris.

PIONIA

¶Pionia calida & ſicca in ſecundo gradu. Cuius radix in medicinis ponitur cum reperitur in receptis eligenda eſt illa que nigra exiſtit & continua non perforata. & i hyeme colligitur & per annum ſeruatur. Virtutem habet occultam contra epilentiam & ſuſpenſam collo preſeruat ab epilentia: teſtante Galieno experto de quodam puero cuius collo talis radix appenſa erat & non patiebatur: radice eni ſubtracta ſtatim puer patiebatur epilentiam. Ad idem ualet puluis pionie datus cuꝫ uino decoctionis pionie uel arthemiſie. Et puluis eius cũ uino decoctionis caſtorei ꝓfert

aduersus paralisim. Contra stranguriam & dissuriam ua/
let uinum decoctionis puluis radicis pionie ad matricem
mundificandam fiat fumigium uel fomentum ex aqua de/
coctionis pulueris radicis pionie & arthemisie. Contra te/
nasmonem decoctio pulueris radicis eius & taxibarbati fi
at sessio super talem decoctionez & confert. Eius decoctio
cum ceruſa in aqua ualet abstergendo uestigia nigra in cu
te. Suffumigatio facta cum semine pionie confert demonia
cis & epilenticis & sanat eos. Et similiter uinum decoctio/
nis florum uel seminum eius cum melle rosꝰ & bibatur cõ
fert ad idem uehementer. Auicenna autem dicit pioniam
romanam talem efficatiam habere contra discrasias predi
ctas. sed illa que penes nos in almania reperitur non habet
magnum effectum. Et si bibantur .xv. grana de semine
pionie in uino aut mellicrato conferunt in cubo ualde.
& semen eius confortat stomachuz & sedat eius dolores &
mordicationez. Et aqua decoctionis eius ualet in ictericia
& apperit opllationes epatis & prouocat menstrua & uri/
nam. Auicenna eodem capitulo.

PETROSILINVM

¶ Petrosilinum est calidum & siccus in secundo. cuius duplex est maneries scz domesticum & agreste. quorum semia precipue competunt in medicinis. Et cum i receptis petrosilinum reperitur semen intelligitur ipsius domestici. semina per annum seruantur. uirtuté habet diureticam. Ex feniculo & petrosilino & nastrucio aquatico & boragine & lactuca potest fieri competens salatum cum aceto & parum olei oliue & parum salis. Fit etiam inde salsamentum cōtra calidas discrasias corporis humani. Herba ipsa in cibis posita digestionem confortat & uentositates excludit.

Item ſuccus petroſilini clarificatus mixtus cũ puluere thu
cie preparate in aqua roſ fit inde colirium pro oculis. Itẽ
ſemen petroſilini cum ſemine feniculi & apii in cibis come
ſta confert calculoſis. Vel iſta ſemina puluerizata mixta
cum ſaxifraga cum ʒucaro albo miſcendo in modum tra/
gee & ualet ad idem. Item radices petroſilini ſunt dure di/
geſtionis ergo potius confert eius brodium. Item petroſi/
linum damus in opilatione ſplenis & epatis cum ſcolopen
drie & leuiſtico in cibis ſumendo. Similiter ualet uinum
decoctionis illarum herbarum contra eandem diſcraſiam
Decoctio illarum herbarum confert in colica & ſtrangui
ria quia digerit & reſoluit. Decoctio etiam ſeminis petro/
ſilini & feniculi & ſcolopendrie in aqua abſinthei cuius co
latura cum ʒucaro mixta confert ycterici e uitio opilatiõis
precipue ſplenis. Item uirtus etiaʒ totius herbe eſt prouo
catiua urine & menſtrui. & eſt conueniens inflationib⁹ ſto
machi & inteſtinorum. Serapio.

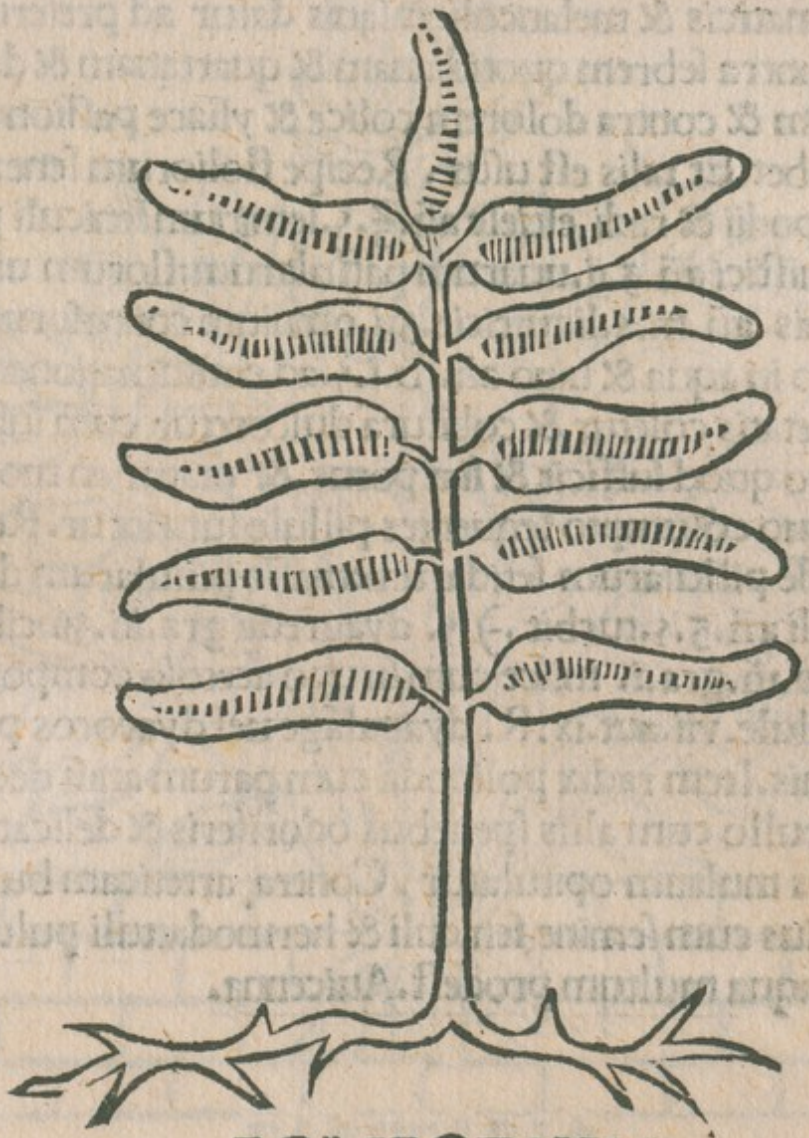

POLIPODIVM

¶Polipodium calidum est in secundo: siccus in tertio gradu. Virtus est in radice que in sapore dulcis est & nodosa. & qd' nascitur super radices quercus est efficatius. Est resolitiuum uentositatum & humiditatum & in decoctione polipodii debet poni aliquod exclusiuum uentositatis ut ē anisi & semen feniculi & cimini: quia polipodium resoluit humores in uentositates. Virtutem etiam habet ipsum polipodium dissoluendi & attrahendi. & etiam purgandi pricipaliter flegma & melancoliam secundario. unde competenter ponit in decoctione flegma & melancoliā purgāte.

Et flegmaticis & melancolicis ſanis datur ad preſeruatio-
nem. Contra febrem quotidianam & quartanam & dolorē
arteticum & contra dolorem colice & yliace paſſionuz cō
ferre habet. Et talis eſt uſus. Recipe floliorum ſene: radi-
cis polipodii & radi. eſuele añ. ℥. ſ. ſeminum feniculi petro
ſilini: leuiſtici añ. ʒ. ii. uuarum paſſularum: florum uiolae
boraginis añ. m. ſ. liquiricie. ʒ. i. omnium contuſorum fiat
decoctio in aqua & uino añ. lb. i. ſ. ad conſumationem fer-
re medietatis coletur & colatura dulcoretur cum ſufficiē-
ti ʒucaro quod ſufficit & fiat potus & utatur eo modo ut
ſupra. quo cōſumpto ſequentes pillule ſumantur. Recipiā
tur maſſe pillularum fetidarum: maſſe pillularum de lapi
de lazuli añ. ʒ. ſ. turbit. ℈. ſ. dyagredii gra. iii. ʒinciberis:
maſticis añ. gra. i. miſce cum ſirupo acetoſo compoſito &
fiant pillule. vii. aut. ix. R. dyagalāge uel dyacoros pro cō
fortatiuis. Item radix polipodii cum parum aniſi decoqua
tur in pullo cum aliis ſpetiebus odoriferis & delicatis ho-
minibus multum opitulatur. Contra arteticam buliatur
radix eius cum ſemine feniculi & hermodattuli pulueriza
tum in aqua multum prodeſt. Auicenna.

PARITARIA

¶ Paritaria calida & sicca in tertio gradu. uiridis magne ē efficatie: exiccata uero nullius. Virtutem habet dissoluendi: consumendi: dyaforetica est & extenuatiua uentositatuꝫ Vinum decoctionis paritarie & absinthei cum parum ꝫucari confert contra frigiditatem stomachi & intestinorum & dolorem eorundem ex frigiditate & uentositate. Idem ualet contra stranguriam & dissuriam & yliacam passionem paritaria calefacta in testa sine aliquo liquore. suppositū lotio patienti. uel etiam in uino decocta cum semine anisi super locuꝫ dolorosuꝫ tepide applicatū miro mō mitigat

dolorem & resoluit. Ipsa etiam paritaria sola decocta cuꝫ carnibus & comesta confert dolori stomachi & intestinorum ex frigiditate uel uentositate. Plures moderni homines faciunt tortas ex ouis & foliis paritarie cōtra predicta accidentia & confert. Cathaplasma etiam factum ex paritaria & aq̄ salsa & oleo mutuo cocta & pectini[1] apposita ualet contra stranguriam & dissuriam ꝛc. Semen etiam cathaplasmatibus exhibitum ignem sacrum extinguit miscendo cum succo semperuiuiue. & etiaꝫ conbustionibus medicatur. Tumores omnes compescit cum aceto & furfurib[9] tritici cocta. Et pustulas emendat eius succus cum oleo mixtus. Succus paritarie cum ceruſa & aceto mixtus igneꝫ sacrum extinguit & herpostimenum si inde ungantur. Et podagricis medicatur succus eius cum uino & parum croci mixtus. Et succus foliorum eius cum succo liquiricie i potu acceptus tussientibus antiquis opitulatur. Et succus ei[9] cum oleo ros mixtus dolorem aurium mitigat. Succus ēt eius tumores faucium loco gargarismi conpescit. Pande-

PORTVLACA

¶Portulaca infrigidat in tertio & humectat i secundo gradu. uirtutem habet leniendi & humectandi & infrigidandi Optimus cibus est febricitantibus de colera & colericis. Similiter sanis etiam cruda uel cocta confert. ualet etiam ad calorem interiorum membrorum. Confert etiam contra constipationem uentris aqua decoctionis portulace & lactuce & prunorum & uuarum passularum. Item ualet ad infrigidandum calorem febrilem. ualet etiá contra strãguriam & dissuriam tunc operatur constrictionem uentris. Omnia enim in quantum urinam prouocant intantu5

uentrem constipant. Platearius. Sed portulaca cum conue
nienter apponitur constrictionem uentris prohibet: hume
ctat enim & relaxat. Confert etiam contra ragadias. i. scis/
suras labiorum & ad ulcera eorum. Radices portulace bu
liantur in uase eneo & fiat puluis confectus cum melle &
labia inde ungantur hoc idem ragadias leprosorū palleat
Confert etiam portulaca contrita cum aceto contra apo/
stemata calida in principio ipsis apposita. Et succus portu
lace & etiam tota herba si comedatur confert ulceribus i/
testinorum quia linit ipsa. Et conuenit fluxui matricis im/
moderato. & succus ei⁹ ē fortior in hoc. Et portulace usus
nimius debilitat uisum. & infrigidat corp⁹ & prohibet uo/
mitum colericum & aufert libidinem. Item portulaca ma/
sticata cum parum aceti fluxum sanguinis prohibet nariū
uel etiam comesta ardorem stomachi tollit uitio colere: p
pterea causonicis plus aliis febribus prodest. super stoma
chum etiam emplastrata cum parum aceti miscendo idem
facit. stuporem etiam dentium sanat masticata. & quandoq;
stiptica ē in sapore ideo ualet dissintericis in cibis sumpta.
& quando fricantur ueruce cum ea eradicat eas proprie/
tate sua nō qualitate. eius succus sedat sodam calidam. & cō
fert etiam doloribus renum & uesice & eorum ulceribus.
& ipsa retinet fluxum menstruorum & ualet ulceribus ma
tricis. & aqua eius ualet emoroidibus sanguis. Pandecta.

POLEGIVM

¶ Polegium est multum odorifera. Est autem secundum Platearium calidum & siccum in tertio gradu. Cuius uirtus consistit in foliis & floribus. & debet colligi quando ē flore. Et est duplex scilicet domesticum & agreste & utrū q̃ est multum utile & medicinale. uirtutez enī habet disoluendi: consumendi & confortandi. Et reuma frigidum constringendi & desiccandi & matricem mundificandi & coartandi uentris uuluā. habet etiā uirtutez educendi mēstrua & frangendi aut destruendi calculum & cōfortendi stomachum. In eo etiaz est uirtus exitandi appetitū & extenuādi

uentositatem. Et eius uirtus mirabilis est mitigandi dolorem interiorum membrorum scz intestinorum. Et eius usus multum facit ad conceptum ut dicit Plinius. Item polegium impositum sacculo super testam calefactum sine liquore aliquo & sacculus adeo calid' applicetur capiti ualet contra reuma frigidum: & si maiorana apponitur cum scicados arabico erit eo efficatius. Et gargarismus factus ex aceto decoctionis polegii & ficuum siccarum ualet contra frigidam tussim ex conglutinoso humore uel aquoso. Item aqua eius cum thucia mixtus ualet contra dolorem oculorum. Et fomentatio eius super aures sedat dolorem earum. Et uinum decoctionis polegii & mente ualet contra dolorem stomachi & intestinorum ex frigida causa uel uentositate. Torte etiam facte ex polegio & menta cum ouis conferunt ad idem. Emplastrum etiam factum ex polegio & menta cum uino stomachum applicatum prodest ad idem. Fomentum etiam factum ex decoctione polegii & arthemisie humiditates superfluas matricis desiccat & uuluam coartat. & hodierno die plures mulieres tali fomẽto utuntur. Et decoctio polegii & seminis feniculi & anisi ĩ uino & oleo pectini emplastretur prodest contra stranguriam & dissuriam. Platearius.

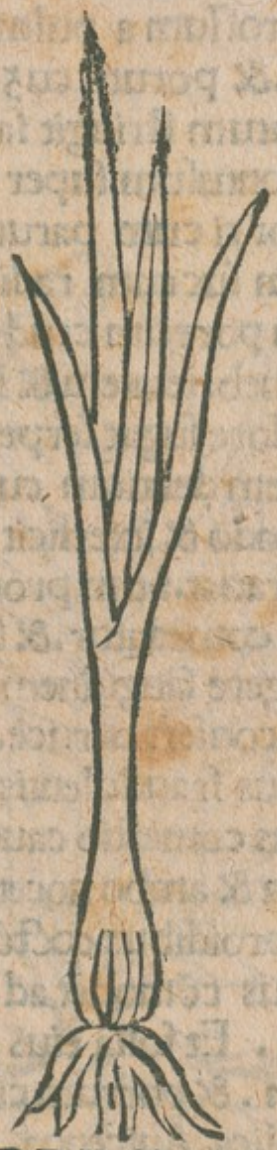

PORRVM

¶Porrum aliud domesticum aliud siluestre: calidus i ter tio siccum in secundo gradu. Et siluestre ē calidius & siccius propter illud ē deterius. Porrum nocet stomacho causans inflationem ac uentositatem. Et cum sui acumine neruos mordet faciet enī fumos melancolicos ex alare caput obfuscando uisus. Et eius usus causat somnia terribilia. unde caueant accolerici & melancolici seu inaniati & opilatōnem in capite habentes. uolentes ea comedere capiam postea lactucam: endiuiam & similia ut calor tēperetur. au porrum crudum bene lotū elixetur cus lactuca: ideo mū

dificat humor emigrossum a pulmone & opilationem epa tis & splenis aperit. & porum cuʒ aceto & succo plantagi nis naribus applicatum stringit sanguinem earum. Item porrum crudum contusum super morsum serpentis con, fert. Item succus porri cum parum mellis sanat uulnera. Et succus porri cum succum radicum lilii soluit lumbo, rum dolorem. Item porrum crudum cum caulib⁹ come stum ualet contra inebrietatem & stimulat ad coitum. & porrum solo suo odore fugat serpentes & scorpiones. Cō, fert etiam ad dolorem dentium cum piretro & succo por ri dentibus applicando & interficit uermes earuʒ. sed usus eius stomachum grauat. sitim prouocat sanguinem incen dit si ex eo nimium comedatur. & semen porri & allei i po tu mixta facit stringere sanguinem ex pectore. Item succ⁹ eius cum sumatur confert ueruce. Et succus cuʒ sale mix tus confert ulceribus fraudulentis. & porrum siluestre ul cerat corpus. & eius comestio causat sodam. & prouocat urinam & menstrua & ambo nocent uesice & renibus ulce ratis. & confert emoroidibus coctū & more emplastri sup positum. & eius usus cōmouet ad coitum & similiter eius semen torrifactum. Et folia eius cum granis mixti ualet contra tenasmonem. & porrum cum oleo amigdalarum coctum ualet in colica. Auicenna.

PENTAFILON

¶ Pentaffilon grece quinq; folium latine. eius radix ſiccatiua in tertio gradu minime uero caliditate manifeſta participat. Elixatura eius cuʒ edera terreſtri dolorem dentiũ mitigat ore retenta. & ex decoctione eius & piretri & parum mellis fit gargariſmus qui putredinem oris tollit. & decoctio eius cum plantagine uentrem ſtringit. diſſintericis neceſſe adhibetur: arteticis & ſciaticis preſtat effectuʒ. Elixatura eius cum aceto & cathaplaſmata herpoſtimẽo conſert ſeu prodeſt & ignem ſacrum extinguit cum ſucco ſempuiue miſcẽdo. & ad apoſtẽata & panericiũ apppoſita

ad ſanitatem perducit. ſcabiem ſoluit. Succus radicis eius cauſas epatis & pulmonis ſaluat. & potionibus uenenoſis occurrit. decoctio foliorum eius cum uino cum foliis ſene addito pipere quartanariis remedium eſt. Et ab epilēticis accepta triginta diebus preſtat effectum. Succus etiā foliorum eius ycterici preſidium confert. Et fiſtulis ſuccus eius imiſſus preſtat ſanitatem. Pandecta. Itē decoctio radicis eius cum aceto ualet ad ulcera de ambulantia. Idē confert eriſipilis & panneritio & ſcabiei & doloribus iuncturarum. Idem confert ad alcolam. i. apoſtema oris. Et uinum decoctionis foliorum eius ualet ad epilentiam decem diebus in potu exhibitum. Succus etiam radicis confert ad ſolidandum ulcera inteſtinorum & emoroidarum. Auicenna. Et ſi ſuccus eius ore teneatur omnes oris curat paſſiones. Et ſi quis ſecum deferat opus dat & auxilium. Amplius ſi quis uult a rege ſeu principe aliquid impetrare copiam dat eloquentie ſi ſecum ipſam herbam deferat & obtinebit. Albertus dicit libro ſecretorum de uirtutibus herbarum.

PIPINELLA

¶ Pipinella eſt herba ſimilis ſaxifrage non differens niſi in pliofitate: quia pipinella eſt piloſa ſed ſaxifraga non habet pilos. Vnde uerſus. Pipinella pilos: ſaxifraga non habet pilos. Et eſt calide & ſicce complexionis. Virtutem habet diureticam & uirtutem diſſoluendi: lapidem frangit in renibus & ueſica. confert etiam contra ſtranguriam & diſſuriam. Ad hec omnia ualet uinum decoctionis pipinelle & ſaxifrage & miliiſolis cum radice petroſilini & ſpargi. hec eadem decoctio multuz prodeſt in colica & yliaca paſſionibus. Similiter preſtat auxiliuz contra opilationē ſpleni

& epatis. uel detur sequēs potus qui maioris erit efficacie aduersus easdem egritudines predictas. Recipe pipinelle: saxifrage: scabiose: cathapucie añ. m. i. florum uiolarum & boraginis uuarum passularum añ. ℥. ʒ. seminum petrosili ni: miliisolis: anisi liquiricie. radicū spargi & tamarisci añ. ʒ. ii. foliorum sene. ℥. ʒ. ʒinciberis. ʒ. ʒ. omnia contundant grosso modo & buliantur in ℔. ii. aque ad consumationē tertie partis coletur & colatum dulcoretur cum sufficiēti ʒucaro & fiat potus mane & sero tepide sumendus pro q̄ libet uice in quantitate medii ciphi. quo potu consumpto sequentes pillule circa medium noctis exhibeantur. Recipe masse pillularum fetidarum: masse pillularum aggregatiuarum añ. ʒ. quinq; pulpe granorum coconidii numero. vii. misce mallaxando cum sirupo aut potu superiori & fiant pillule. ix. Postea datur dyaciminum uel electuarium ducis pro confortatiuis. & ungantur regiōes splenis uel intestinorum uel renum cuʒ unguento dyaltee ubi dolor expostulat & summum erit remedium.

PAPAVER

¶Papauer frigidum & ſiccum in ſcdo ſcz.album .ſed papauer nigrum eſt frigidum in tertio.Auicenna.Semen papaueris medicine competit notanter album & ſemen papaueris nigri non debet dari quia magis mortificat.uirtutez habet inducendi ſomnum.fiat emplaſtrum ex ſemie papaueris & lactuce mulieris & albuminis oui circa tempera. & quidam dant pueris pulueres papaueris albi cum lacte ut eo melius dormiant.& ſemen papaue.uel ipſa herba trita cum oleo roſ & ſupponat aut ligatur Apoſtemati calido in principio.& ſimiliter ualet ꝓtra calefactionē epatis.

Et oleum uiolarum cum ſemine papaueris albi conficiat & inde ſpina dorſi ungatur febricitantibus: ideo ualet contra ſiccitatem mēbrorū ut in ethica & in aliis febribus. Itē contra ſiccitatem pectoris & conſumptionē membrorū conſert dyapapauer. uel conficiatur electuarium ex ſucco liquiricie: gumi arabici: draganti. aniſi & ſeminis papauerī albi iuxta quantitatem aliorum & conficiatur cum ſirupo de papauere & fiat electuarium quod ualet tabefactis & exiccatis ſeu ethicis ut ſupra. Item ſi caput lauetur cū de coctione ſeminis papauerī & radice eius inducit ſomnū in febribus acutis in quibus inſtaneia uigiliarum aſſiſtit. Itē ex ſucco papauerī marini fit opium qd' eſt frigidum in q̄rto gradu & ſiccum in tertio. Item omnia papauera in figura foliorum conueniunt: ſed differunt in floribus: quia aliquod papauer ſcilicet album habet florem albū. & papauer rubeum habet florem rubeum. & papauer cornutum gerit florem glaucum. Et omnia papauera producunt ſemen nigrum preter papauer albū qd' habet ſemen albū Et ex ſucco papauerī nigri fit opium forte. Item ellixatura papauerī in cibis ſomnum inducit. Et folia papaueris cum aceto exhibita tumorem tollunt. & ignem ſacrū extingūt & maxime dolorem auferunt ab extra applicando. Et tuſſim mitigat & fluxum uentris abſcindit & ſi uinum bibitur litargicos facit & occidit dolorem capitis & aurium cum croco mixtum ſedat. Pandecta.

POPVLVS

¶ Populus eſt arbor cuius complexio eſt compoſita ex ſubſtantia aquea & terrea ſubtili : propter hoc accidit ꝙ eius uirtus eſt compoſita. Et uinum decoctionis corticis eius confert ſciatice & diſtillationi urine. Et dicitur ꝙ prohibet conceptionem quando bibitur de radice eius. & dicitur quando potatur de foliis populi idem facit poſt mũdificationem menſtruorum. & ſuccus foliorum populi quando diſtilatur in aurem tepide confert doloribus eius Item ab iſta arbore fluit reſina. & hec reſina a dyaſcoride & ab aliis medicinalis iudicatur. & ſanguinem ſtringit: ſu

dores & alios fluxos noxios compescit. Ex eis quidam sumitatibus ante productionem foliorum solet fieri unguentum frigidum opilatiuum & caloris mitigatiuum & somni prouocatiuum. Et hoc unguentum a medicis appellatur unguentum populion & in multis causis necessarium iudicatur & hoc unguentum dicitur populion: quia fit de oculis populi: ualet contra calorem febrilem acutum. Et ualet hiis qui dormire nequiunt unctis temporibus & pulsibus & plantis manuum & pedum. Hoc idem unguentum cum oleo rosarum uel uiolarum mixtum & super epar inunctum calorem mirabiliter tollit. & super umbilicuz unctum sudorez prouocat. Et tale unguentum fit isto modo Recipe oculoruz populi lb. i. so. papauer. so. mandra. so. iusquiami: solatri: uermicularis: lactuce: sempuiue añ. ℥. ß omnia confundantur & buliantur cum uino ad uini consumationem. postea comprimatur per annum forti compressione cui colato adde axunge nouelle porcine sine sale quantum sufficit & moueatur in patella iuxta ignem in moduz unguenti & in uase reconde. Nicolaus in auditorio suo. Serapio.

PASTINACA SIL.

¶Pastinaca siluestris.i.daucus asininus. cuius uirtus cale facit & abstergit.prouocat urinam & menstrua: tota her/ ba facit hoc:maxime uero semen & radix. Sed quando ex foliis eius fit emplastrum super ulcera que incipiunt cor rodi cum plantagine conuenit ne amplientur . Item quan/ do fit fomentatio cum foliis pastinace siluestris & arthemi/ sie cum uino prouocat menstrua. Et post talem purgatio nem bibatur de uino decoctionis seminis pastinace cuꝫ ra sura eboris facit ad conceptionē. Vinuꝫ etiā decoctiōis pa stinace siluestris & semis petrosilini:seniculi ꝓfert strāgurie

Et ualet eius decoctio foliorum paſtinace cum foliis altee & radicum lilii cum butiro in patella impaſtando in modum emplaſtri minerā pectoris ungendo qd' ualet ī pleuresi. Et radix paſtinace ſilueſtris in cibis ſumpta ad coitū exitat non fortiter & prouocat urinam. ſed paſtinaca ſilueſtris minus ualet in cibis. Domeſtica uero paſtinaca nomine paucia conuenientior eſt in cibo que multum inflatiuū eſt aliquod uentoſitatis habet in libidinoſitatis. Semen ergo paſtinace domeſtice id eſt baucie incitatiuū eſt ad coitum. Paſtinaca uero agreſtis non adeo eſt inflatiua ideo diureticum eſt & menſtruorum cōmotiunm herba etiaꝫ eſt ſurmacum dyaforeticum exterius poſitum cum uino cocta addito calamento. eſt tamen herba debilior in omnibus reſpectu ſeminis propter āmixtionem aquoſe humiditatis. Paſtinaca uero ſilueſtris fortior eſt ad omnia. urinas autem mouet & menſtrua prouocat & tota quidē herba & maxime ſemen & radix. Quidam autem ſilueſtrem paſtinacam uocant daucum ſilueſtrem. Pandecta. radix paſtinace apenſa collo ualet ad tumorem eius. etiam ſerpens non poteſt nocere deferenti radicem. Macer.

PASTINACA DOMESTICA

¶Paſtinaca domeſtica.i.baucia calida eſt in medio ſecundi & humida in principio eiuſdem.Et eſt duplex eius maneries ſcilicet domeſtica & agreſtis.alio nomine paſtinaca domeſtica baucia anpellatur . eſui plus competit talis paſtinaca q̃ medicine. Virtutem habet generandi ſanguinem multum & ſpiſſum.unde auget libidinem cõualeſcentib' & malencolicis ualet cruda uel cocta comeſta . & uiridis maioris eſt efficacie.ſicca minoris. Fit autem inde uinum conditum ex radicibus ſicut de yringis ad coitum incitandum. & uſus radicis generat bonum ſanguinem & multi-

plicat ſperma.ualet digeſtionem bonam procurandam.Et poteſt iſto modo ad condiri.Recipe radicũ paſtinace mũdate & coque bene & coctas minutim ſcinde & exprime a quam cui addatur mellis conſumptione ʒ & continuo moueatur ne adhereat cacubo & circa finem decoctionis appone pineas mundatas.poſtea apponas ſpẽs aromaticas ut cinamomi:ʒinciberis:galange:macis: nucis muſcate ꝛc.
Et uſus illius conditi uirtutem digeſtiuam miro modo cõfortat & bonum ſanguinem propagat & multiplicat ſperma.Eodem modo fit conditum radicũ yringi uel ſecacol.
Platearius. Et paſtinaca domeſtica a quibuſdam daucus domeſticus appellatur ſiue baucia.Eſt autem talis magis digeſtibilis q̃ daucus ſiluestris quantum ad radices.Et radix talis paſtinace domeſtice eſt exitatiua ad coitum quia eſt uentoſitiua & calefactiua & humectiua que tria ut plurimum concurrunt ad carnis libidinem.Pandecta.

ROSA

¶ Rosa frigida est in primo & sicca in secūdo gradu. & rosa uirides & sicce competunt usui medicine. eligende sunt rose rubee in medicinis. de rosis uiridibus multa fiunt scz mel rosarum: zucarum rosarum & mulsa rosarum: sirup' rosē: oleum rosē & aqua rosarum. Mel rosarum sic fit. mel despumet & coletur cui misceantur folia rosē minuti icisa & aliquantulū decoquitur. zucarum rosarū sic fit. recipiāt folia rosarū optime ptussa uel minuti icisa & cū zucaro albo & soli presentet pro ipsi' fermētatione. Sirupus rosarū sic fit. R. succi rosarū cum zucaro albo misceat penes ignē

coquendo ut decet & conuenienter datur flegmaticis: melancolicis & colericis debilitatis propter dissolutionem spirituum. Ad idem ualet zucarum rosarum notanter colericis: sed flegmaticis datur mulsa ex aqua & melle rosarum facta. uel datur mel rosarum cum aqua decoctionis seminis feniculi flegmaticis ad mundificandum stomachum a suis humoribus. zucarum rosarum habet uirtutem constringendi & consortandi. ideo ualet dissentericis & lientericis seu dyaricis & in tali casu misceatur parum masticis pro consolidatione ulcerationis intestinorum qd' ut plurimum consequitur dissinteriam. Confert etiam zucarum rosarum contra uomitum cum aqua pluuiali. Contra sincopim & cordiacam passionem que fit ex calefactione spiritualium membrorum detur aqua rosarum uel sirupus rosarum uel zucarum rosarum. Item contra calefactionem epatis & dolorem capitis fiat inunctio regionis epatis cum oleo rosarum. uel frons uel tempora ungantur pro dolore capitis. uel frons uel tempora ungautur pro dolore capitis. & cōtra dyaforesim uel nimium sudorem ungatur corpus cum oleo rosarum mixto cum puluere sandali rubei uel albi ꝛc Et oleum rosarum ꝑm quosdam fit emplendo uas uitrium rosarum & oleo & faciunt bulire in caldario aqua pleno. Item contra corrosionem oris ualet mel ros cum aqua rosarum mixtum. & contra sincopim & cordiacam passiones detur aqua ros in potu & facies irroretur. Et in coliriis oculorum miscetur. Serapio. Pandecta. Auicenna de uiribus cordis.

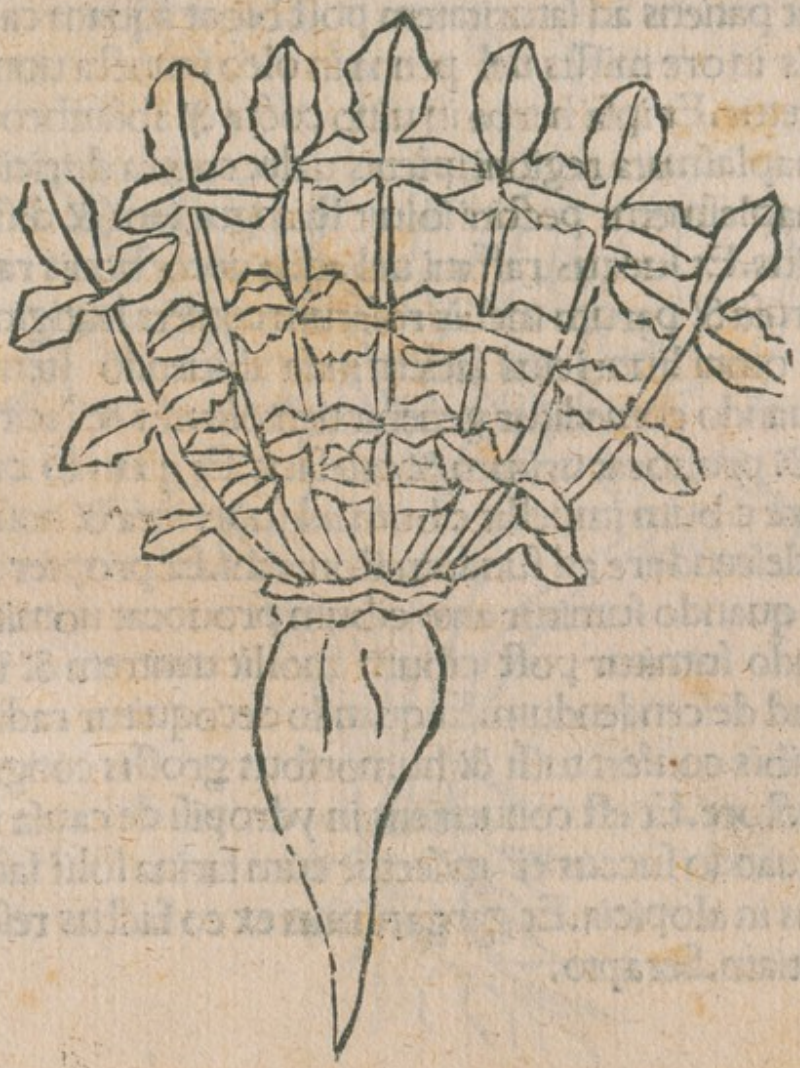

RAFANVS

¶ Raffanus calidus est & siccus in scdo gradu. Radix aũt eius magis competit usui medicine & uiridis magis q̃ sicca habet autem uirtutem incidendi & dissoluendi. & ex eo fit oximel hoc modo. Radix confundantur & mittatur in aceto ad tres dies postea aliquantulũ buliatur & colature detur mellis sufficientia. tale oximel ualet contra quartanam & quotidianam. Sed si predicte colature misceatur ʒucaʒ fit sirupus conueniens contra quotidianam ex flegmate salso uel contra tercianam notam. i. impuram scʒ mixtam ex colera & flegma. Item si frigidi humores sint indigesti in

stomacho radices raffani infusas in aceto & paruz mellis comedat patiens ad saturitatem post bibat aquam calidaz & digitis in ore missis uel penna in oleo inuncta uomitus prouocetur. Et ipsa herba in uino cocta & absintheo & oleo cathaplasmata regioni splenis ualet contra duriciẽ ei⁹. uel cathaplasmetur pectini soluit stranguriam & dissuriã Platearius. Et succus raffani uel aqua decoctionis raffani cum cerusa & parum mellis rosarum confert lentiginibus faciei & omni liuori eius faciem inde abluendo Item raffanus quando comeditur generat uentositates & facit eructuare & prouocat urinam & calefacit. Et quando comeditur ante cibum impellit cibum ad superiora & non facit cibum descendere ad fundum stomachi. Et propter hanc causam quando sumitur ante cibum prouocat uomitum. Et quando sumitur post cibum mollit uentrem & iuuat cibum ad descendendum. Et quando decoquitur radix raffani in cibis confert tussi & humoribus grossis congregatis in pectore. Et est conueniens in ydropisi de causa frigida. Et quando succus ei⁹ miscetur cum farina lolii facit nasci pillos in alopicia. Et gargarismus ex eo factus resoluit squinantiam. Serapio.

RADIX

¶ Radix calida est & sicca i tertio gradu. & est herba cui radix simili modo appellatur. & radix usui medicine competit. Et radix raffani domestici similem habet uirtutē raffani in capitulo precedenti & confert contra easdem causas & eodem modo sed non adeo efficax. Platearius. Item radix eius ualet contra calculum se resoluentē: principaliter eius aqua prodest. Similiter ualet aqua eius calida sumpta prouocando uomitum cum penna uel cum folio quercus Et raffanus domesticus est radix: sed quod nos uocamus raffanū, est raffanus agrestis. Pan. Et folia radicis in cibis

ſumpta reſiſtunt ueneno. Radix etiam ieiuno ſtomacho ſũ
pta comeſta uel potata magnum preſtat ſanitatis adiuto-
rium: ſed inflationem facit & ructuationes fetidas. ſemen
eius urinam mouet: uentrem malaxat. decoctio enim radi-
cis in cibis ptiſicis prodeſt & flegma thoracis purgat. Et
decoctio radicis cum oximelle ſumpta uomitum mouet.
cum melle mixta putredinem oris curat abluendo os. Et
decoctio radicis i aqua liuorem faciei tollit & uim fungo-
rum uenenoſorum compeſcit. Semen uero eius cum aceto
coctum & potatum plenem minuit. decoctio totius herbe
radicis & altee in modum cathaplaſmatis ydropicis appli
cata conſert & ſpleneticis. Et Pandecta dicit nos autem ex
perti ſumus de hac planta multotiens ꝙ quãdo coquitur
multum cum kiſtordei donec diſſoluatur i decoctione &
detur in potu habet magnam efficatiam in egritudinibus
pectoris antiquis que fiunt ab humoribus groſſis. Item ſe
men eius conſert uenenis ſicut teriaca. & raſis dicit aucto-
ritate Serapionis ꝙ expertus fuit hoc & inuenit uerum ꝙ
aqua radicis raffani domeſtici ſuper ſcorpionem diſtillata
uidit ipſum ſtatim imobilẽ. & deinde inflatus eſt & crepu
it per medium. Serapio.

RVTA

¶ Ruta calida est & sicca in tertio gradu cuius duplex est maneries scilicet domestica & agrestis que pigamē dicitur Et folia & semina competunt usui medicine. Virtutem habet diureticam & dissoluendi & consumendi. Puluis rute cum piretro naribus inflatus flegma educit & cerebrum mundificat: ideo ualet ad epilentiam & alias discrasias cerebrales uicio flegmatis causatas. Vinum etiam decoctionis rute & pionie & rosmarini ualet ad idem notanter ad epilētia. Itez uinum decoctionis rute in potu datum ualet contra defectum uisus. Vnium decoctionis rute cum piretro

ualet dolori dentium abluendo os. Et contra paralisim membrorum ualet uinum decoctionis rute & castorii & herbe paralisis. Item contra yliacam passionem & colicaz ualet succus rute cum parum puluueris esule & mellis mutuo miscendo & detur patienti in potu. Item contra tenasmonem decoquatur ruta & taxusbarbatus in uino & oleo & fiat eukacisma. i. sessio super talem decoctionem calefactam. Vinum etiam decoctionis rute & absinthei & corticis tamarisci uel florum geneste confert opilationi splenis & epatis. Et ruta & anetuz cocta i uino & oleo & cataplasmata pectini confert strangurie & dissurie. Itē ad mēstrua prouocanda & fetum mortuum & secundinam educendaz detur triffera magna cum succo rute. Item operatur succ' eius solus per os datus aut pessarizatus cum mirra. Et cōtra lipitudinem oculorum & rubedinem puluis thucie cū succo rute conficiatur. Contra uenenum bibitum uinū rute bibatur. Et contra morsuz animalium uenenosoruz ualet ruta emplastrata morsui. Et si quis fuerit totus circundatus ruta uiridi secure potest accedere ad basiliscum interficiendum. Serapio auctoritate Dyascoridis ruta est de rebus conferentibus inflationib' & uentositatibus & ipsa extinguit libidinem & etiam prouocatiua urine & menstruorum.

ROSMARINVS

¶Rosmarinus calidus & siccus.& est frutex cui⁹ excessus in qualitatibus per Platearium non determinatur. Sꝫ Pan decta auctoritate mesue est ca.& sic.in tertio gradu.& ei⁹ sunt plures speties.Et uirtus omniuꝫ speciez est similis ex hoc ꝙ resoluit:mollificat:abstergit & icidit . Et succus ei⁹ cum aqua mellis curat obscuritatem uisus que fi ex hu miditate grossa. Emplastrum factum ex foliis rosmar: & succi plantaginis confert fluxui sanguinis emoroidarum . & idē sedat ad apostemata calida ani & extenuat emoroi das egrediētes & maturat scrofulas & apostēata difficilis

maturationis addita radice altee. Et uinum decoctionis foliorum rosmarini cuꝫ scolopendria & boragine cõfert icte ricie. & quando sumitur in potu cuꝫ uino addita paritaria confert torsionibus uentris. Et uinum decoctionis eius & seminum feniculi & petrosilini & arthemisie prodest urinam & menstrua prouocãdo. Et succus eius expressus cũ aqua feniculi cũ thucia miscendo fit inde coliriuꝫ qd̃ acuit uisum. Et semen eius quando sumitur in potu facit idem. Et quando decoquitur ipsa tota herba rosmarini cum calamento in uino & oleo & ungatur inde corpus prouocat sudorem. & sic confert in ydropisi. Et uinum decoctionis rosmarini & rute ualet in epilentia addito parum piperis. Et puluis rosmarini cum farina lolii uel furfuris cum succo ebuli & parum aceti miscendo ualet in podagra. & quãdo abluitur caput cum aqua decoctionis rosmarini & maiorane & florum scicados confert cerebro & dolori capitis. Contra sincopim detur dyanthos cũ uino decoctionis rosmarini. Contra humiditatem uue uinum decoctionis eius gargarizetur cum parum piretri. Contra dolorem intestinorum ex uentositate detur uinũ decoctionis eius & cimini. Ad menstrua prouocanda & ad conceptionem fiat fomentum circa pudenda cum aqua decoctionis eius & mellisse. Serapio.

RAPA

¶ Rapa calida in ſecundo & humida in primo. multum plus aliis herbis nutrit. dure tamen eſt digeſtionis. mollē & inflatam facit carnem propter ſui uentoſitatem & inflationem ideo augmentat ſperma & prouocat coitu3. Et q̃tomagis decoquantur & melius nutriunt. & nocumentum earum aufertur & decoqui debent cum carne pinguium. Item podagrici & artetici ſi fomententur in earū decoctione dolorem ſedant. Et uinum decoctionis ſeminis raparū domeſticarum ualet contra ſerpentis morſu3 & tale uinū illinitum ſuper morſum ſerpentis prodeſt. Item rapa iflat

& ſemen ſeu ſeu ſperma in homine generat. Item due ſunt ſpeties raparum ſcilicet domeſtica que ſuperius dicta eſt. & agreſtis que uocatur rapola ſcdm Pandectas: cui⁹ ſuc⁹ mirabiliter herpetibus & fiſtulis impoſitus medetur. & ſemen eius eſt teriaca uenenis. Rape cocte & comeſte nutriunt & generant uentoſitates & incitant ad libidinem & augent in ſpermate. Et decoctio raparus applicata ſuper podagram & ſuper ſciſſuras que fiunt a frigore confert eis. Et quando fit emplaſtrum cum rapa contrita cum ſucco ebuli facit ad idem. Et quando fodiatur rapa una ad cuius cauatur am ponatur cera liquefacta cum oleo roſ⁹ & ponitur ſuper cineres calidos & calefiat multum confert ſciſſuris que fiunt a frigore. Item folia raparus cocta cus petroſilino & feniculo & boragine in iure carnium & comedantur prouocant urinam. Item ſemen rape ponitur in confectionibus teriacarum que fiunt contra uenena. & ſemen rape agreſtis adminiſtratur in medicinis que mundificant faciem corporis ſcilicet cum farina lupinorum & ceruſa i aqua miſcendo. Et eſt alia ſpeties rape que parue quando comeditur generat inflationes. & eius nutrimentum eſt minus alterius rape. Serapio⁹

RIBES

¶ Ribes est frigida & sicca in secundo gradu. & est frutex cuius fructus est rubeus & dulcis cum acetositate & stipticitate. & ex hoc contingit ꝙ infrigidat stomachum & abscindit fluxum uentris: uomitum & sitim. & rob eius. i. succus eius confert cordiacis & uomitui & fluxui qui fiunt a colera. & prouocat appetitum cibi sua frigiditate. & succ' eius exprimitur ex fructib' qñ teruntur & coquit expressura illa donec habeat substantiã & talis succus abscidit sitim que accidit a caliditate & a colera. Et ꝙfert morbi llis & bothar que fiũt in corpe sicut sũt uariole cũ similibus.

Et modus ſirupi eius eſt ſicut ſirupus de berberis . & eſt frigidus & ſiccus qui poteſt iſto modo fieri. Recipe ſucci ribes lb.i.ſucci boraginis q̃r.lb.ſeminis plantaginis:ſemi nis citoniorum añ.ʒ.ii.buliantur cum parum aceti ad cõ ſumationem tertie partis & colature ,addatur ʒucari albi qd' ſufficit pro dulcoratione & fiat ſirupus conueniens ca lori febrili & fluxui uentris ex colera. ualet etiam contra peſtilentiam cum aqua acetoſe exhibendo & ſiti extinguit. Et ſtupefacit dentes eius ſuccus ori exhibitus. Et ſuccus ribes cum aqua plantaginis potatus confert emoroidibus & ebrietati.Serapio & Pãdecta autoritate raſ.ribes eſt fri gida & ſicca ſtringit uentrem. & idem auctoritate Meſue: frigida eſt & ſicca in ſecundo gradu rob eius.i.ſuccus fru ctuum.Ribes eſt ſicut rob acetoſitatis citri calorem cole re & exuberantiam ſanguinis extingui.Et ualet epoſtema tibus peſtiferis ſeu peſtilentie.Item ſuccus ribes cum pul uere thucie mixtus acuit uiſum.etiam ſuccus ei' ualet do lori capitis ex frigiditate.

RVBEA TINTORVM

¶ Rubia tintorum est calida & sicca in secundo secundum plures autores. Sed ſm Auerroim in colliget ca. de rubea tintorum calidum est & siccum in tertio gradu. Et est duplex ſcz domestica & siluestris uel maior & minor. Maior est que maior habet folia. minor que minora habet folia & minoris uirtutis. habet uirtutem confortandi sua ponticitate & diuretica est sua amaritudine. Contra debilitatem stomachi & epatis ex relaxatione detur uinũ decoctionis eiꝰ & masticis. Valet etiam emplastrum super stomachum factum ex puluere radicis rubee tinctoꝝ & puluere galãge

& mastice & oleo & cera ad menstrua prouocanda & fetū mortuum & secundinam educendam confundatur radix rubeetinctorum cum melle ungatur & cum scāmonea spgatur & fiant inde pessaria & imittatur matrici & ualebit ad predicta. Itē aqua decoctionis eius si caput inde abluatur reddit cappillos rubeos. Quidam propinant radices rubeetincture puluerizatas cuꝫ mellicrato sciaticis nectō paraliticis. Succus eius auribus ifusus dolorem aurium mitigat cum sulphure mixtus. Pandecta. Virtus etiam radicis rubeetinctorum mundificat epar & splenem & aperit opilationem eorum & prouocat menstrua & urinam grossam prouocatione forti. & abstergit absterstione tempata omnia que indigēt absterstione. ideo confert morphee albe puluis radicis eius cuꝫ puluere aloepatici & succo allei & parum mellis inde ungendo morpheam. Et radix huius herbe est rubea sicut appellatur. & habet uirtutem prouocandi urinam. Et quando bibitur succus radicis cum mellicrato confert yctericie sciatici & paralisi & facit mingere urinam multum grossam. & fortassis facit migere sanguinem ideo ualet miscere masticem. Serapio capitulo eodē.

SOLATRVM

¶Solatrum est siccum in secdo . & sunt quattuor species. una earum comeditur alie uero non . & illa que comedit est domestica & est herba non magna habēs ramulos plurimos.& folia eius nigra similia foliis baseliconis & habet semen rotundū cuius color est uiridis & niger .sed qñ maturatur fit rubeum & qñ frangitur inuenitur in eo hūmiditas multa & granula sunt semina eius & sapor eius est stipticus & est cōpositū ex uirtutibus compositis uult innuere . Serapio quia in eo sunt due substantie scilicet terrea & aquosa.Et quādo fit emplastr ex foliis solatri & lappacio

acuto cum aceto & sale factum resoluit apostemata & cu-
rat scabiem ulcerosam & pruritum eius. Et idez ualet ifla
tioni stomachi. & succus solatri ualet doloribus capitis ex
causa calida ab extra applicando. Et succus eius misceatur
cum cerusa & litargiro & oleo rosarum & paruz aceti cō
fert erisipile & aliis apostematibus multuz ignitis. & quā
do idem miscetur cum pane ualet scabiei ulcerose. & quan
do fit pessarium cum succo solitri & plantaginis & pulue-
re boliarmeni confert cursui humiditatum matricis. Et cū
succo solatri & succo scolopendrie cuz zucaro fit sirupus
cum clarificatione cui addendo reubarbarz & maxime cō
fert opilationi splenis & epatis. Vel qd melius est. R. succi
solatri. ℥. iii. reubar. z. i. spice. ℈. s. zucari. ℥. s. terenda terā-
tur & tepide āministretur. Et cōtra calida apostemata sto-
machi uel epatis uel intestinorū confert succus solatri cū
aqua ordei & multum approbatur. Idem ualet contra ca-
lefactionem epatis pecia panni intincta in succo eius sepe
applicata regioni epatis prodest. Idem fiat contra colicam
& podagram. uel ipsa herba trita cum oleo uel aqua rosa
rum desuper ponatur. contra calida apostemata i pricipio
confert solatrum cum aceto contritum pro repercussione
& solatrum raro pro alimēto sumitur sed ut medicina gra
tia infrigidationis. Pandecta. Serapio ꝛc.

SPINACHIA

¶ Spinachia eſt frigida & humida in fine primi gradus. Lenire habet uentrem & confert dolori pectoris & pulmonis & doloribus qui fiunt a colera & ſanguine. Et nutrimẽtum attriplicis & eſt operatio ſpinachie prope operationẽ attriplicis. & in ipſis eſt uirtus abſterſiua: lauatiua. & uincunt coleram. & comeduntur i oleribus uel buliantur cũ carnibus recentibus. Conferunt etiam doloribus dorſi uitio ſanguinis & eſt lenitiua uentris. & fortaſſe reſtringunt ſtercus a iure eorum ergo auferantur ſpinachie a fure ſuo & ſi comedant conferunt anhelitui & pectori & pulmoni

calido. Item ſpinachia ingreditur optimum genus olerum tempore conſtipationis uentris quod notanter poteſt ſumi tempe eſtatis & fit iſto modo. Recipe ſpinachie & bletes & attriplex & lactuce: borago que omnia buliantur maxime in iure carnium recentium & multum conferunt ad p̄ dicta accidentia. Sed ubi eſt maior intentio infrigidationis in corpore exuberanter calido poſſunt addi portulace. & ubi eſt maior intentio lubricationis precipue in corpe multum conſtipato ex calore addatur mercurialis cum uuis paſſulis. In hieme uero conferunt olera facta ex naſtrutio aquatico: petroſilino & urtica minori & feniculo & ſpinachia qd̄ omni tempore poteſt ſumi & nunq̄ expedit corpi temperato ꝙ herbe crude ſumantur exceptis lactucis & portulacis & boragine temporibus feruidis ad compeſcē dum ſanguinis feruorem & eſtuationē in ſtomacho & epate. Et frequens uſus olerum non confert ut patet per Auerroim. v. colliget. omnia olera generant melancoliam dempta lactuca & boragine.

CXXIIII

SILERMONTANVM

¶ Silermontanum.i.ſiſelios calidum & ſiccum in fine ſecũdi gradus ſ̃m pandectam & Auicennam. Virtutem habet incidendi & diſſoluendi humores flegmaticos uiſcoſos & congelatos. & propter hoc aperit uias omnes & cannales opilationes & prouocat urinam & menſtrua. Et confert aſmati & omnibus egritudinibus flegmaticis. Et ſemẽ ſileris montani ponitur in medicinis. Virtutem habet diureticaꝫ. Vinum decoctionis ſeminis eius confert contra ſtranguriam & diſſuriam & contra opilationes ſplenis & epatis: renum & uesice. Et puluis ſeminis ſileos cum ficubus ſiccis

mixtus confert ad idem. Fumigatio etiam facta cum herba ſileris montani & abrotano menſtrua prouocat & ualꝫ contra ſtranguriam & diſſuriam. ipſe herbe in uino cocte pectini emplaſtrata ſtranguriam ſoluit. Et uinuꝫ decoctionis ſileris montani & radicis yreos confert in aſmate & epilentia. Et Serapio auctoritate Dyaſcoride. Virtus eius eſt calefactiua ſcꝫ radicis eius & ſeminis. Et quando ſumitur uinum decoctionis eius prouocat urinã & coartationi anhelitus confert & ſuffocationi matricis. & in prouocando menſtruum expellit ſetum & idem etiam confert tuſſi antique & debilitati digeſtionis & torſionibus uentris & debilitati epatis. & quando ſumitur ex ſemine eius aut radice eius in uino & pipere preſeruat & defendit hominem a frigore aeris. & propter hoc confert itinerantibus in hieme. & quãdo homines & alia animalia de hac planta comedũt tempe coitus eorum confert eis ſtatim ad pregnandum. Pandecta. Serapio. Auicenna. Vinum decoctionis radicis eius. & ſeminis confert in dolorem dorſi. Et aqua decoctionis eius & roſ ualet in ſoda id eſt dolore capitis.

SINAPIS

¶ Sinapis eſt calida & ſicca in quarto gradu. Et ei' duplex eſt ſpẽs. una ẽ cuius ſemina exterius ſunt ſubnigra : interi' uero alba. Alia cuius ſemina exterius & interius ſunt alba & habent unam uirtutem ſed prima ſpeties ẽ acutior ſecũda. Et ẽ eligendum illud qd' non ẽ nimis ſiccum nec extenuatum & ſit granum groſſum & ſi frangitur eſt album. Virtus foliorum ẽ ulceratiua propter hoc pungit multũ quando teritur & miſcetur cum radice enule puluerizate & dimittatur per horas & conſert ſciatice ulceroſe. Et quãdo miſcetur cum oleo lauri & ide linitur ſcabies ulceroſa

anat eam. & idem confert dolori splenis & aufert etiam maculas unguium. Et quando radix eius suppenditur collo pacientium dolorem dentium prodest. Et habet etiam uirtutem attrahendi & consumendi superfluitates cerebri qñ masticatur uel fiat gargarismus cum puluere eius & pirethri & zinciberis añ. pondere cum melle rosarum & aqua plantaginis miscendo. Idem confert apostemati oris & in casu uuule. Et quando fit ex semine sinapis & uitello oui & parum salis unguentum ualet ad scrofulas. Et puluis eiꝰ mixtus cum zincibere narib⁹ aposit⁹ causat sternutationē & ualet in epilentia & litargia. quia exitat eos talia patientes Etiam quando fit emplastrum ex eo & semine rute & eiꝰ oleo confert in litargia capiti applicando: pilis priꝰ abrasis. Et semen sinapis cum succo abrotani mixtꝰ ualet ad alopiciam & ad dolores antiquos sc̃z splenis & sciatice passionis: quia trahit materiam ad exteriora & consumit eam. Et quando miscetur eiꝰ semen cum cerusa & melle & aqua dissolutionis furfuris tritici mundificat faciei maculas. Et semen eiꝰ coctum cum aceto ualet ad scabiem ulceratam. Et aqua decoctionis eiꝰ ualet febrib⁹ pioticis siue interpellatis. Pandecta. Auicenna.

SQ. VINANTVM

¶ Squinantum dicitur palea camelorꝫ. qa camelli eam herbam comedũt calidum & siccum in scdo. Pdecta & Auicenna. In arabia repit. Eligendũ est subalbidũ. & qd' dupꝫ existit circa stipitem abiciat. Virtute habet purgandi flegma principaliter nõ qd' per se ponitur sed cũ purgantibus flegma ut polipodio esula ꝛc. In ipso est stipticitas quare confert in fluxu sanguinis itestinorꝫ renum. Et quando bibitur uinũ decoctionis eiꝰ cũ polipodio & succo fumiterre cũ zucaro miscẽdo ꝓfert i ydropisi d̃ frigida cã. Et uinũ decoctiõis eiꝰ cũ pipere ualet i spasmo & dolore lacertorꝫ

Confert etiam in dolore matricis uitio eius nimie lubrica-
tionis fiat ex ipso & plantagine & bursapastoris cum uino
eukacisma. Et squinantum est herba similis cipero & repe
ritur in pratis. Et fortassis ex eo tota herba ubi nascitur &
quando desiccatur fit album. Et quod ex ipso āministrat
sunt folia: flores & radices. Auicenna dicit q̃ squinantum
est duarum spēcrum. una earum est que non habet fructus
nigrum sed apparet ut cauda equina. Aliud est arabicum
& est boni odoris & est maioris efficatie. Squinantum ī ui
no decoctum cum arthemisia & cathaplasmatum puden-
dis menstrua educit: stranguriam & dissuriam soluit. Et
prouocat urinam uinum decoctions eius & seminis fenicu
li. & in radice eius est stipticitas & propter hanc stipticita
tem āministratur in fluxu sanguinis. Serapio. Flos eius ē
pauce stipticitatis calefactiuus. mollificatiuus: frangens la
pidem aperitiuus orificōrum uenarum. prouocatiuus uri
ne & menstruorum & resoluit inflationes. & confert sputo
sanguinis & dolori stomachi. Et oleum squinanti prodest
in pruritu. Auicenna. Squinantum est stipticum qua pro-
pter confert eius flos fluxui sanguinis undecunq; fit. Pan-
decta.

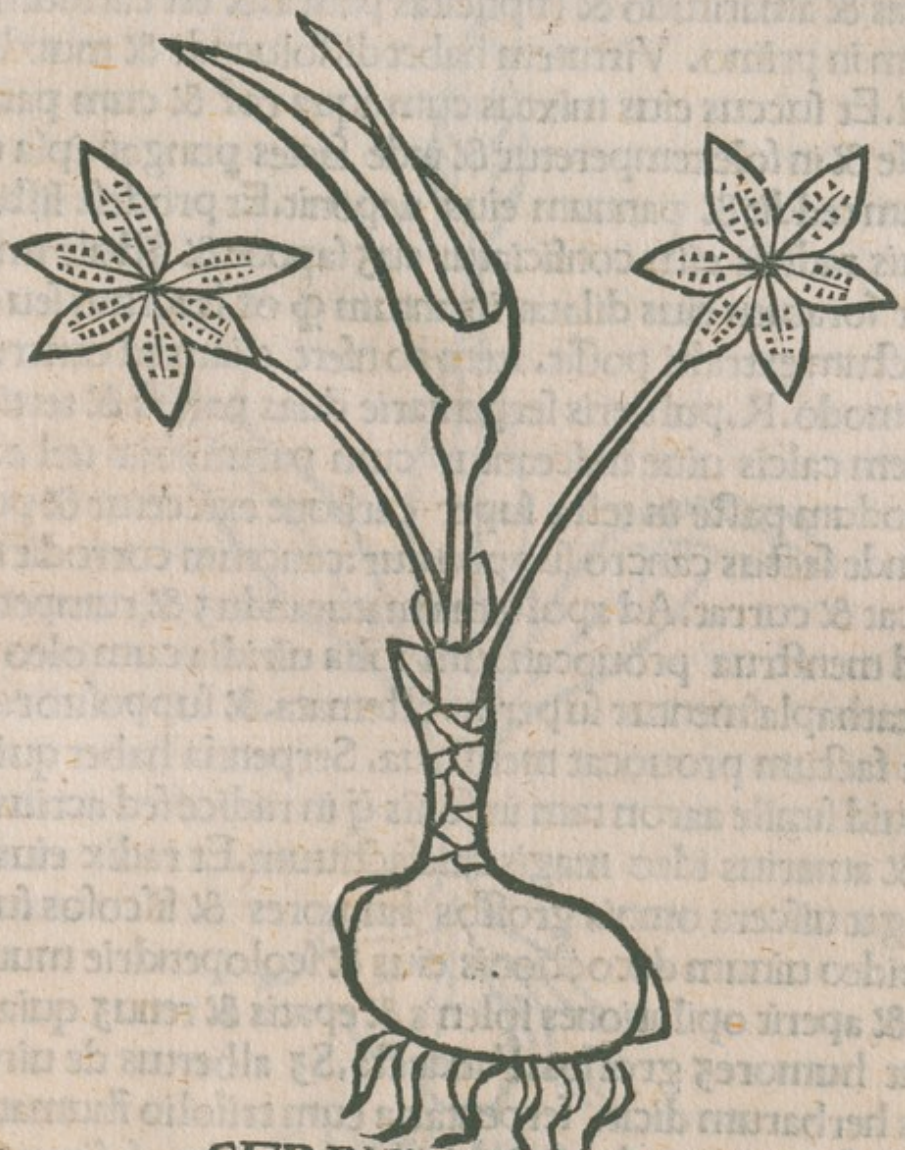

SERPENTARIA

¶ Serpentaria.i.draguntea maior calida & ſicca.herba eſt cuius radix uſui medicine competit:exeſſus eius non determinatur ab autoribus. Serapio. ſed Pandecta auctoritate Serapionis.ca.de luff.i.dragũtee dicit ꝙ dragũtea eſt maior & minor. Maior eſt que uocatur ſerpentaria qa habet ueſtigia in modum ſerpentis uel quia uenenum ſerpentis fugat. Sed minor eſt illa que uocatur aaron & eſt illa que habet folia plana. Pandecta etiam auctoritate Galieni.vii ſimplicium capitulo de ſerpentaria.ſubſtantia radicis eius ſubtilior eſt ſubſtantia radicis aaron & in ſapore eius eſt

acuitas & amaritudo & stipticitas pauca. & est calidum & siccum in primo. Virtutem habet dissoluendi & mundificandi. Et succus eius mixtus cum aqua ros & cum parum ceruse & in sole temperetur & inde facies pungat ipsa eni claram reddit & pannum eius deponit. Et prodest fistule puluis radicis eius conficiatur cum sapone & fistule imponatur foramen eius dilatat intantum q̃ os fractum seu putrefactum extrahi possit. Item conferet etiam ad cancrum isto modo. R. pulueris serpentarie duas partes & tertiam partem calcis uiue misceantur cum parum uini uel aceti in modum paste in testa super carbone exiccetur & puluis inde factus cancro supponatur: cancrum corrodit mũdificat & currat. Ad apostema maturandum & rumpendũ & ad menstrua prouocandum folia uiridia cum oleo cocta cathaplasmentur super apostemata. & suppositorium inde factum prouocat menstrua. Serpentria habet quidem aliquid simile aaron tam in foliis q̃ in radice sed acrius est eo & amarius ideo magis calefactiuum. Et radix eius expurgat uiscera omnia grossos humores & fiscosos subtiliat: ideo uinum decoctionis eius & scolopendrie mundificat & aperit opilationes splenis & epatis & renum quia subtiliat humorem grossos. Pandecta. Sz albertus de uirtutibus herbarum dicit. serpentaria cum trifolio ĩhumata generat serpentes rubeos & uirides de quibus si fiat puluis & ponatur in lampade ardente uidebitur copia serpentũ.

SATIRION

¶ Satirion.i.testiculus uulpis est calidus & humidus i primo.habet folia similia foliis lilii albi & etiam in floribus cõuenit.& quod de ipsa ãministratur est radix que dulcis est.& i humiditate eius est inflatio superflua gratia cuius incitat ad libidinem.Et uinum decoctionis radicis eius incitat ad libidinem. Et radix eius elixata cum carnibus recentibus uel assata magis conuenit ad carnis libidinem.& Dyascorides dicit capitulo Orchis.i.satirion.quod si uir comedat maiorem partem radicis satirionis generat masculos . & si minorem partem genera feminam .

Et mulieres partium ytalie dant eam radicem tritam cum lacte caprino ad incitandum libidinem. Virtus etiam radicis eius est que resoluit apostemata inflata quando ponit super ea decoctio radicis cum oleo. Et eius succus cũ mel le rosarum mundificat ulcera sordida & apostemata fraudulenta putrida curat & erisipilam que est defedatio cutis uicõ sanguinis colerici. & in ipsa est stipticitas ideo retinet parum uentrem quando bibitur precipue alia eius species que simili modo apparet. sed illa species habet florem purpureum. & illa species trita cum sale aperit emoroidas. Et quando amministratur sicca prohibet dilatationem ulcerum & abscindit putredinem eorum & curat ulcera fraudulenta que sunt in ore. Sed est alia species satirionis que uocat palma xpi cuius folia sunt similia foliis prime speciei satirionis sed sunt graciliora cum nigris maculis que uenenis resistit quam si quis penes se habuerit a maleficiis & uenenis securus erit. Pandecta. Et illa species est calida & sicca in secundo. & est ei proprietas mundificandi cutem & confert membris neruosis. Pandecta auctoritate Auicenne.

SCICADOSCITRINVM

¶Scicadoſcitrinum eſt abſintheũ marinum calefacit in ſecundo gradu & deſiccat in tertio : hñs minutum ſemen ſimile ſemine herbe que dicitur abrotani. & eſt plena ſemine & habet folia ſtricta & nõ eſt ita amara ſicut abſintheũ & habet odorem grauem & non eſt tante ſtipticitatis ſicut abſintheum:ſed uirtus eius eſt diuerſa a uirtute abſinthei. nam eſt mala ſtomacho & occidit uermes in uentre pluſq̃ abſintheum quando apponitur extra & quando recipitur ab intra . Et quando ſumitur cum melle interficit uermes & ex expellit eos cum laxatione leni . & quando coquitur

cum lentibus & bibitur facit idem. Virtus etiam scicadoſci
trini eſt inſciſiua reſolutiua uentoſitatum. Et eius cinis cum
oleo eius uel oleo amigdalino linitus cõfert alopicie. & eius
oleum facit naſci barbam que tardatur. Et eius oleum pro
hibet herpoſtimenum & carcũculos. Item ad obtalmiam
ualet uapor decoctionis eius in aqua roſ & reſoluit eam.
Confert difficultati anhelitus uinum decoctionis eius. Itẽ
decoctio eius & abſinthei in aqua & exhibeatur cum parũ
mellis extrahit uermes & aſcarides & iterficit eas. Et uinũ
decoctionis eius cum arthemiſia & ſemine petroſilini pro-
uocat urinam & menſtrua. Et eius oleum confert frigori ri
goris febrilis pulſuum manuum & pedum ante oram rigo
ris inde ungendo. Idem oleum confert puncture ſcorpio-
nis aut aliorum animalium uenenoſorum. Item uinum de
coctionis eius & draganti ſpiritualia calefacit membra mi
ſcendo cum parum zucari propter eius amaritudinem. Idẽ
ualet contra ſtrangüriam & diſſuriam & ad opilationem
ſplenis & epatis addendo ſcolopendriam. Item cum infir-
mus ſurgit ab infirmitate ad neruorum confortatõm ualet
aqua decoctionis eius & lauendule.

SCICADOSARABICVM

¶ Scicadosarabicum est calidum & siccum in tertio gradu Pandecta. Sed ꝯm Io. mesue capitulo de scicadosarabico est calidum in primo & siccum in secundo. & est compositum ex partibus terreis frigidis dantibus ei stipticitatem paucam & ex partibus igneis subtilibus a quib⁹ insunt ei acuitas & amaritudo. sed acuitas plus est sua amaritudine & amaritudo plꝰ est stipticitate ipsius propter qd' est subtiliatiuum: resolutiuum: apitiuum opilationum: absterstiuũ & resolutiuum nature & est preseruatiuũ prohibens a putrefatione. & est ex parte stipticitatis pauce confortatiuus

cordis & cerebre & neruorum & uiscerum .Et prohibendum est habentib⁹ coleram in stomacho:conturbat enim eam inducens sitim & uomitum & est estuationez laboriosam.Et etiaz colericis obest.Et est ex debiliter soluentib⁹ propter quod miscendum est ei sal gēma aut mirabolani indi seu kebuli magnificant enim operationem ei⁹. Et scicados arabicum solutione educit melancoliam & flegma. mundificat cerebrum & neruos & membra sensuum & ꝓprie in egritudinibus capitis. Effusio florum scicados arabici scz.℥.ʒ.uel.℥.i.in aqua casei cum uuispassulis additis mirabolanis nigris uel kebulis.ʒ.ii. stet in fusione per noctem coletur & colature addatur dyaseniconis uel dyasene.ʒ.i.cassiʒfistule.ʒ.ii.misce & fiat haustus conueniens ꝓ solutione humorum ut supra.Et fomentatio facta ex eo & maiorana & spicaceltica cum aqua decoctionis eius : uel lotio capitis confert egritudinibus frigidis capitis.Et oleū scicados ara. confortat cerebrum & neruos & os calefacit & uiuificat.& euaporatio decoctionis ei⁹ aperit opilatiōes nariūm.Et uinum decoctionis ei⁹ & scolopendrie cū sqlla est medicina bona in opilatione splenis: epatis & uiscerum & est sedatiuum doloris lacertorum & neruorū & iunctu-rarum ꝗm omnem modum administrationis.Mesue.Serapio.

SPARGVS

¶ Spargus calide & ſicce complexionis. habet uirtem aperitiuam opilationum ſplenis & epatis & renum. & habet etiam uirtutem abſterſiuam & proprie ſemen eius & radix. Et quando decoquitur radix eius & bibitur decoctio ipſius confert ſtrangurie & ycterici & ſciatice paſſionibus in uino decoquendo. Et quando ex decoctione eius cum uino addito piretro fit mixtio & inde abluatur os cõfert contra dolorem dentium. Et quando elixatur una una elixatione ſeu ebulitione & comeditur mollit uentrem & prouocat urinam. & quando oquitur in uino

prodeſt decoctio eius morſui animalium uenenoſorum. Et ſemen eius quando bibitur facit operationes radicis. & dicitur ꝙ elixatura eius occidit canes. & dicunt aliqui ꝙ q̃ do cornua arietum ſepeliuntur in terra naſcuntur ide ſpargi. & propietas eius eſt remouere dolorem lumborum q̃ fit a flegmate & uentoſitate. & etiam remouet dolorem colice paſſionis. quia mollificat uẽtrem. & ſi homo utitur eo multum facit nauſeam. Radix & ſemen ſpargi ſunt diuretica modicum nutrimenti habentes & non bene digeruntur. Eſt etiam abſterſiue uirtutis nõ tamen caleſacit manifeſte neq; infrigidat ideo tamen renum q̃ epatis opilatiuus eſt magis ſemen & radices q̃ herba. Pandecta & Serapio. Et ſm Platearium ſpargus eſt calidus & ſiccus in tertio & ſemen & radix uſui medicine cõpetunt. & extremitates ſpargorum ante productionem ſeminis cum carnibus elixate. uel cum ſola aqua ualent contra opilationem ſplenis & epatis & contra ſtranguriam & diſſuriam. & ſimiliter cõtra dolorem ſtomachi & inteſtinorum & contra yliacam paſſionem. Item uniuerſaliter aqua decoctionis ſeminis eius ualet ad predicta. Et ſemen eius per annum ſeruatur.

SAVINA

¶ Sauina calida & ſicca in tertio gradu. ſolum folia medici ne competunt. Vinum decoctionis eius ualet contra dolo rem ſtomachi & inteſtinorum & yliace paſſionis & contra ſtranguriam. Et ſauina cocta cum ſemine aneti & foliis al- tee in uino & cathaplaſmata ſuper pectinem ualet contra ſtranguriam & diſſuriam. & inde prouocat urinam ſedan do dolores ueſice. Eſt enim ſauina dyaforetica & diuretica fomẽtatio ex ea facta ex aqua decoctionis eius uel uino ua let contra predicta ſcilicet prouocando urinã & menſtrua & ſecundinam educit decocta in oleo. & contra tenaſmon

ex frigida causa decoctio in uino & aceto cum taxobarbato miscendo & fiat eukacisma id est sessio super talem decoctionem & multum ualebit. Ponitur etiam sauina puluerizata cum sulphure & litargiro & succo lappacii acuti & parx axungie porci & fiat unguentum contra scabiez ulcerosam seu sauiosam Vapor etiam decoctionis sauine & bethonice in uino decoquendo prodest aduersus reuma frigidum per nares sumendo. Pandecta. Item uirtus etiam eius dissoluit & dispergit putredinem ulcerum putredoruz malorum corrodentium antiquorum. & succus eius cuz mel le mixtus mundificat ulcera melancolica sordida & aufert erisipilam. & propter causam sue subtilitatis prouocat menstrua plus omni alia medicina. Et eius usus nimi? facit migere sanguinem & interficit fetū uiuentem & expellit mortuum. Serapio. & folia eius contusa cū aceto prohibet dilatationem ulcerum corrodentium & sedat apostemata corrosiua. Et aqua decoctionis eius cum cerusa aufert liuorē cutis & aufert escaram factam ex igne.

SEMPERVIVA

¶Semperuiua est herba sic dicta quia semper uiridis. frigida est in tertio gradu cum siccitate pauca. Et uiridis est multe efficacie & in medicinis non ponitur exiccata. Virtutem habet infrigidandi & alterandi cathaplasmata cum aceto uel agresta mixta super membra multum calefacta & apostemata calida quia extinguit calorem extraneum & sedat dolorem factum ex causa calida cuiuslibet membri in principio applicando gratia repercussionis materiei licet postmodum absit inspissando materiam. Contra combustionem aque uel ignis fiat unguentum ex succo eius &

oleo ros & parum cere sed non debet poni in primis trib⁹ diebus sed calida ponantur ut fumositatis fiat euaporatio. unde prius inungamus sapone & similibus. post tertiuꝫ uero diem inungimus unguento ut supra ad liniendum. Iteꝫ succus semperuiue uel eius aqua confert fluxui sanguinis narium ungendo frontem: tempora & guttur & epar miscēdo parum sandali rubei. Et experimento habetur ꝙ multum ualet notanter fluxui narium prouenienti ex ebulitione sanguinis in iuuenibus & epate calefacto. Et sunt due species scilicet maior que ut plurimū nascitur in locis edificatis ex lateribus. quidam faciunt eam nasci in domibus suis supra tectū. Sed minor scꝫ uermicularis nascitur in muris & in locis petrosis. & substantia eius est aquosa & sapor eius stipticus. Confert etiam succus eius erisipile & apostematibus multum calidis que dilatantur in corpore. Item semperuiua cocta cum radice plantaginis posita supra podagram confert & sedat dolorem eius. Item succus cum aceto confert in plaga sancti antonii. Serapio.

SQ. VILLA

¶ Squilla est calida & sicca in tertio gradu & dicitur cepe muris quia mures interficit. Est enim com ˙osita ex igneis partibus in superficie dantibus ei acuitatis uehementiam & ex partibus terreis adustis dantibus ei amaritudinez & ex partib⁹ aereis dantibus ei de dulcedie aliquid. Est eniz inscisiua & ulceratiua: adustiua: resolutiua materierum. at tractiua ad exteriora. subtiliatiua partium grossarū & uiscosarū a putredie ꝓseruatiua. & rectificatuı cū assatiōe & prepat cū aceto ut materias grossas & adherētes submersas facile poterit expellere. & meli⁹ ē ꝙ cepa sqlle assetā uel

coquatur & postea amministretur & sic minuetur fortitudo & acuitas sue uirtutis & assata habet multa & maxima suuamenta. Et assatur inter prunas uel inuoluatur pasta uel luto in furno donec coquatur: deinde extrahatur. & acetum squilliticum sic fit: cepa squille scindatur in laminas & cum filo separatum affigantur & siccentur in umbra. xl diebus. post ea sumatur quantitas unius manipuli & ponatur in uase uitriaco & proiciatur desuper acetũ fortissimũ & ponatur in sole. xl. diebus. Et cum aceto squillitico fit ablutio oris & restringit gingiuas laxas & confirmat dentes cõmotos & aufert putredinem oris. & elixatura squille preperata cum melle in potu ãministrata fortificat trabeã arteriam & clarificat uocem & confert ad debilitatem stomachi & ad maliciam digestionis & opilationes eius & ad melancoliam & apoplexiam & epilentiam & frangit lapidẽ uesice & ꝓfert suffocationi matricis & apostematibus splenis & ad sciaticam & meliorat colorem & acuit uisum. & eius succus proiciatur ad aurem & confert grauitati auditus. Et uniuersaliter ualet omnib⁹ egritudinib⁹ corpis preterq̃ ulcerib⁹ intrinsecis. & confert in ydropisi & ycterície & strangurie & paralisi. Auicenna. Pandecta. Serapio.

SAMBVCVS

¶Sambucus est calidus & siccus in trrtio gradu:est quod dam diureticam id est aperitiuum & dyaforeticum.i.sudo ris prouocatiuum. Folia sambuci humida non sicca quãdo contusa cum aceto & sale ponuntur super empetiginẽ id est malam spetiem scabiei & pannum faciei multum cõ fert & resoluit omnem superfluitatem cutis. Idem aqua de coctionis eius cũm cerusa & odor'florum sambuci indu cit sodam.i.dolorem capitis illorum qui sunt calide cõple xionis.& si tales odorent nimium de eo incurrunt fluxum sanguinis narium. Et uinum decoctionis eiꝰ & lauendule

confert in catarro & omnibus abundantibus flegmate salso & senibus frigide complexionis & confert doloribus q̃ fiunt ex flegmate uiscoso. folia uel flores sambuci & folia altee cum uino cocta & emplastrata prodest. Et oleuꝫ florum sambuci confert egritudinibus frigidis in neruis. & odor eius licet causet dolorem capitis uerũtamen cum hoc resoluit sodam factam a flegmate quando odoratur. & facit possidere rubedinem in facie multitudo odoramẽti eiꝰ. Et folia eius quando coquuntur cum aliis oleribus laxat flegma. Similiter sumitates ramorum elige & comeste faciunt. Radix uero eius per se uel cum radice ebuli in uino cocta & datur ydropicis miro modo confert. Et quando coquitur in aqua cum arthemisia & fiat eukacisma in quo sedet mulier laxat duriciem matricis & dilatat orificium eius & mundificat eam & secundinam expellit. & est bonũ combustioni ignis & morsui canis succus eius. Et succus eius denigrat capillos & conglutinat ulcera concaua & fistulas. & ex succo eius & sepo ircino addito succo altee cõfert podagre. & succus eius imissus auri sedat tinitum eiꝰ & occidit uermes in eis. Serapio. Pandecta.

SALIX

¶Salix est frigide & sicce complexionis in primo gradu. Virtus foliorum & corticum & fructus sa'icis & succi ei⁹ est stiptica. Et quando bibuntur folia ei⁹ cum uino & pipere conferunt colice passioni. Et quando sumitur aqua decoctionis ei⁹ prohibet impregnationem. Et aqua decoctionis fructus ei⁹ confert sputo sanguinis qñ bibitur. Et cortex ei⁹ similiter hoc facit. Et decoctio ei⁹ administrata super pedes podagricorꝝ cõfert eis multũ. Idẽ mundificat furfures capitis lixiuium inde factum. Et aqua seu humiditas reperta itra corticem abstergit oculũ & aufert tene-

brositatem eius. Item succus salicis glutinat uulnera recē-
tia. Et succus eius confert fluxui sanguinis. Item cinis sali-
cis scꝫ corticis eius est exiccatiuus multum in omnibus i
quibus medicus indiget exiccatione. Item succus eius cuꝫ
aqua plantaginis multum confert in dissinteria. Et succus
foliorum salicis cum accto remouet uerucas & nodos &
pustulas in corpore genitas. Item succus eius confert i do
lore auris. & uirtus fructᵒ & foliorum est stiptica sine pū
ctione & desiccat exiccatione occulta. Et ex aqua decotio-
nis foliorum salicis & corticum eius & plantaginis cuꝫ bo
loarmeno fit clistere illi qui egerit sanguinem & succus eiᵒ
mittitur in aures ex quibus emittitur sanies. & succus eius
consolidat & conglutinat ulcera magna. & operatio in hiis
rebᵒ est fortior quando bibitur cum uino stiptico nigro.
& quando ex foliis recentibᵒ eiᵒ solis fit emplastrum con
fert fluxui sanguinis undecūq; exeat. Et succus foliorum
eiᵒ cum aqua endiuie cum parum ꝫucari albi ualet contra
calorem febrilem in potu exhibitus. Item aqua eiᵒ ualet
contra yctericiam & opilationem epatis. Item folia eiᵒ in
cubili sparsa febricitantes refrigerant. Auicenna. Serapio.

SAXIFRAGA

¶ Saxifraga calida & ſicca in tertio. ſic dicitur. quia ſaxum frangit. Virtutem habet diureticam & diſſolutiuam. lapidem frangit in renibus & ueſica. Valet etiam contra ſtranguriam & diſſuriam & uitium lapidis. Vinum decoctiõis ſaxifrage & ſeminis feniculi. petroſilini. miliiſolis confert multum talibus diſcraſiis iam dictis. Idem ualet cõtra colicam & yliacam paſſiones. Et puluis ſaxifrage in ouo ſorbili exhibitus ualet ad idem. Vel detur ſequens potus qui maioris eſt efficatie aduerſus predictas diſcraſias. R. ſaxifrage. ſcabioſe. catapucie añ. m. i. floru3 boraginis uiolar

uuarum passularum añ.℥.ſ.ſeminum feniculi petroſilini apii miliiſolis & aniſi liquiricie añ.ʒ.ii.omnia confundant & buliantur in duabus ℔.aque fontalis ad conſumationē tertie partis & colatum dulcoretur cum ſufficienti ʒucaro albo & fiat potus mane & ſero ſumendus pro qualibet uice in quantitate medii ciphi tepide ſumēdo.quo potu cō ſumpto ſequens euformatum exhibeatur circa mediuʒ noctis.Recipe benedicte laxatiue dyafenicōis añ.ʒ.ii.caſſie extracte.℥.ſ.miſce cum decoctione communi & fiat hauſtus.poſtea ſumatur electuarium ducis uel dyaciminum pro conſortatiuis & ſuper inteſtina doloroſa ungatur unguentum dyaltee & miro modo conferre habet. Iteʒ uinū decoctionis ſaxifrage & florum tamariſci confert multuʒ aduerſus opilationem ſplenis & epatis.Item uinum decoctionis ſaxifrage & radic. feniculi & eſule necnon hermodattuli añ.ʒ.ii.poſt coletur & de tali colatura mixta cum parum ʒucari detur patienti in mane ſtomacho ieiuno exiſtente & confert aduerſus ydropiſim ex frigida cauſa.

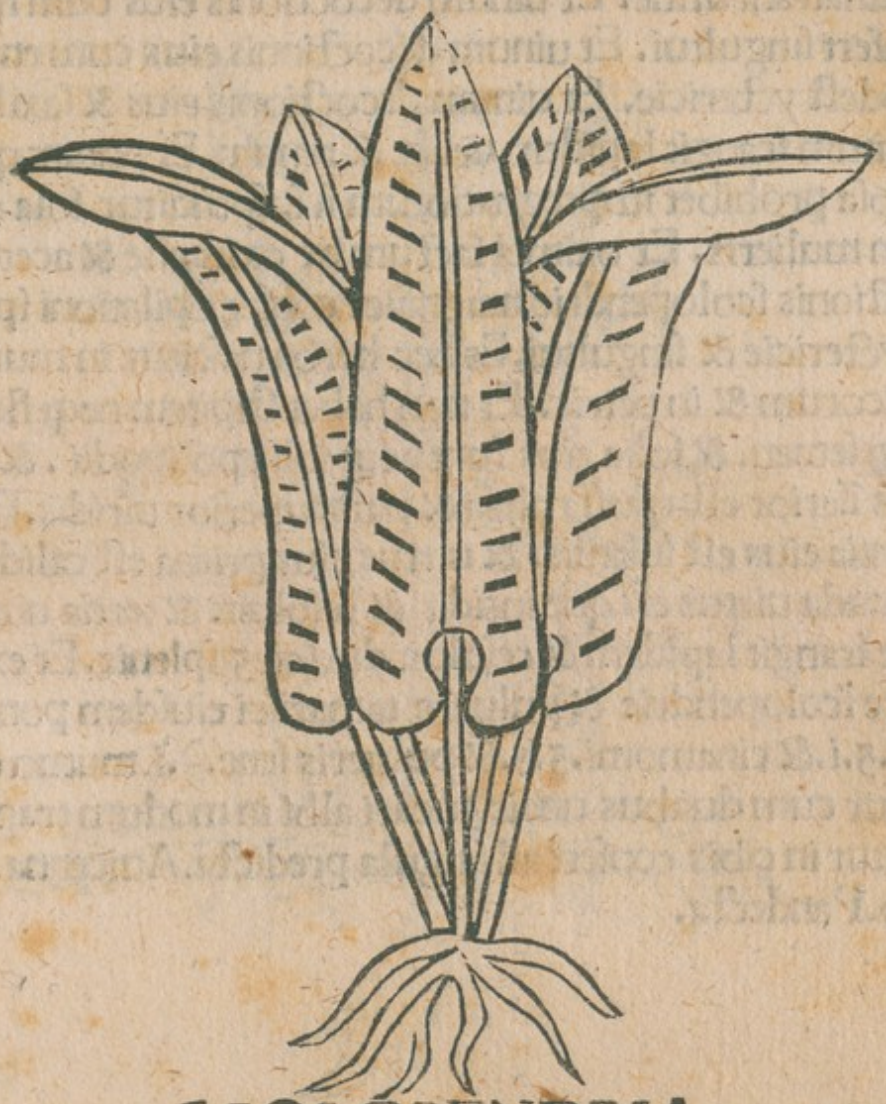

SCOLOPENDRIA

¶ Scolopendria calida eſt in primo & ſicca in ſecundo gradu. Virtutem habet incidendi & reſoluendi duriciem ſplenis. Et ſcolopendria ſtipticitate cum amaritudine participat. quapropter confert ſpleni bibita cum aceto. Vel uinũ decoctionis eius confert ad idem addito tamariſco de quo potetur quadraginta diebus reſoluit & extenuat ſplenem. Et hec herba creſcit in muris & fontibus in locis petroſis Et folia ſcolopendrie cum foliis altee in uino cocta & cathaplaſmata ſuper ſplenem & confert debilitati eius. Et uinum decoctionis ſcolopendrie & petroſilini confert

distillationi urine. Et uinum decoctionis eius cum menta confert singultui. Et uinum decoctionis eius cum endiuia prodest yctericie. Et uinum decoctionis eius & saxifrage bibitum frangit lapidem uesice & renum. Et putant quidã q̃ ipsa prohibet impregnationem si suspenditur sola ad colum mulieris. Et oximel factum ex oximelle & aceto decoctionis scolopendrie magnifice confer opilationi splenis & yctericie & singultui. Et hec herba nascitur in muris edificorum & in petris. Et non habet stipitem neq; florem neq; semen. & folia eius sunt sicut folia polipodii. & pars eius iferior est quasi rubea & pars superior uiridis. Et substantia eius est subtilis. & uirtus eius prima est calida. & secunda uirtus est que incidit & resoluit. & tertia uirtus ẽ que frangit lapidem & resoluit duriciez splenis. Et ex puluere scolopendrie & puluere tamarisci eiusdem ponderis sc3.3.i. & cinamomi.3.s. & puluueris sene.ʒ.i. mutuo miscentur cum duabus uncis zucari albi in modum tragee & utatur in cibis confert ad singula predicta. Auicenna. Serapio. Pandecta.

SCABIOSA

¶ Scabiosa calida est & sicca in secundo gradu. ualet contra scabiem. Succus eius cum sulphure & litargiro & oleo lauri fit unguentum contra scabiem. Et idem unguentum addito puluere abrotani confert alopicie. Et succus eius lumbricos necat & eo magis quando cum succo absinthei & parum mellis miscetur & potui exhibeatur. Vel fiat cathaplasma super uentrem ex foliis decoctionis eius & abrotani & absinthei cum melle & aceto misceudo. Et decoctio totius herbe in uino confert ad emoroidas constringendas. Dicitur ꝙ sanctus Vrbanus ad petitionem

cuiusdā sororis sue anhelantis super scabiose uirtutes quo niam ipse utebatur continue misit sibi super petitionem in fra scriptos uersus. Vrbanus pro se nescit preciū scabiose. Nam purgat pectus qd' comprimis erga senectus. Lenit pulmonem purgat laterum regionem. Apostema frangit si locum bibita tangit. Tribus uncta foris antra:em liberat horis. Ex illo habetur ꝙ scabiosa est herba magne uirtutis. quia confert pectoris uitio flegmatis ibidem peccantis & precipue senibus confert in pectore discrasiatis. Similiter eius succus cum liquiricia lenit pulmonem & dolores laterum sedat. Et aqua decoctionis eius & betonice cum parum zucari bibita apostema dissoluit. Et similiter emplastrata scabiosa cum plantagine in aceto & aqua rosarū decocta super antracem aut alia apostemata ignita applicata liberat patientem ad aliquas horas a tali discrasia. Itē balneum decoctionis scabiose & taxibarbati sup tales herbas sedendo cofert ad exitum ani & ad restringendū emoroidas. Pandecta. Platearius.

CXL

SALVIA

¶ Saluia est calide & sicce complexionis. Succus saluie & succus herbe paralisis cum oleo castorii ualet ad membra neruosa & ualet in paralisi ungendo loca & membra paraliticata. Ad idem confert uinum decoctionis saluie & rorismarini & herbe paralisi proprie schlusselblōmē. Et aqua saluie ualet in tremore manuum. unde lauentur manus cū aqua saluie. Item succus saluie confert ad confortandum gingiuas os abluendo cum parum mellis rosati miscendo Et saluia in cibis comesta confortat stomachum. Et uinum decoctionis saluie & petrosilini aperit uiam urinarū.

Item caputpurgium factum ex succo saluie cui misceatur piretrum istud maxime educit flegma de capite. Decoctio foliorum saluie & ramorum eius & arthemisie quando bibitur prouocat urinam & menstrua & expellit fetum. Et succus saluie confert morsui uenenoso. Et succus saluie denigrat capillos liniendo eos cum succo. & confert apostematibus. & abscindit fluxum sanguinis. & mundificat ulcera fraudulenta. Et decoctio saluie in aqua cum parũ mellis rosarum cum qua abluantur genitalia uirorum & mulierum sedat ipsorum membrorum pruritum. Virtus saluie est diuretica. i. aperitiua: menstruis imperat. aborsum facit & sanguinem ex uulneribus fluentem stringit. sordida uulnera purgat. Vinum decoctionis eius confert paraliticis & cathaplasmatum super partem paraliticatam. Et dicunt magni de saluia ꝙ ipsa putrefacta sub fimo generatur auis quedam habens caudam serpentinam & albam de cuius cinere si ponatur in lampade apparet ꝙ domus sit plena serpentibus. Pandecta. Idem dicit Albertus de uirtutibus herbarum.

SPICANARDI

¶ Spice tres ſunt ſpeties. quedam eſt ſpicanardi que etiam aromatica dicitur. & eſt calida i primo & ſicca in ſecundo gradu. Et alia eſt ſpica romana & dicitur celtica. Et ē alia montana. Hic intelligitur ſpicanardi. cuius ſubſtantia eſt compoſita ex tribus ſubſtantiis. una earum eſt uirtus ſtiptica. & ſecunda eſt acuta non nimis. tertia declinat parum ad amaritudinem. Et uinum decoctionis ſpice bibita urinas mouet & mordicationem ſtomachi ſanat. & fluxuz uētris ſiccat. & caput conſortat. confert epati & ori ſtomachi Et uirtus ſpicenardi eſt abſterſiua autoritate Serapionis.

& confert epati & ori ſtomachi. & quando bibitur & poni tur extra prouocat urinam & deſiccat humores qui adue niunt ad inteſtina. & confert humoribus qui congregantur in capite & pectore. & fortior ſpetierum ſpice in hoc eſt in/ dica de qua nunc loquimur. Et idem autoritate Dyaſcori/ de. Virtus ſpicenardi eſt calida & ſicca & prouocat urinã & propter hoc quando bibitur ſtringit uentrem. Et quan/ do fit ex eo naſtale ſiue peſſarium cum mũmia & parum olei roſarum ſtringit menſtrua & deſiccat humiditates q̃ currunt ad collum matricis. & quando bibitur cum aqua frigida ſedat ſincopim & confert cordiace paſſioni & inflã/ mationibus epatis & yctericie & egritudinibus renuꝫ. Et quando decoquitur in aqua & ſedet in ea mulier confert a/ poſtematibus calidis que fiunt in matrice. Et confert talis ſpica caſui capillorum & palpebrarum propter eius ſtip/ticitatem & facit ipſos pilos naſci. & confert medicinis ocu lorum ſcꝫ puluis ſpice cum puluere thucie miſceatur in a qua roſ & fiat colirium. Contra debilitatem cerebri appli cetur ſpica naribus. & contra ſorditateꝫ ex frigida cauſa ua let oleum de ſpica. Et uinum decoctionis ſpice confert cõ/ tra opilationem ſplenis & epatis. Et oleũ de ſpica optimũ eſt paralitticis & arteticis. Auicenna. Serapio.

SPICACELTICA

¶ Spicaceltica est spica romana que nascitur in siria. & est calide & sicce complexionis. & est planta habens folia lõga cuius color uergit ad rubedinem. Et flos est citrinus. & melior ex ea est recens boni odoris multarum radicum non facile frangibilis. & quod de ipsa amministratur est radix eius & stipites & flores. quia in eis est bonitas odoris & ipsa euellitur cum radicibus & fiunt fasciculi plene manus. Et uinum decoctionis eius prouocat urinam & multum confert stomacho quando bibitur cum decoctione absinthei. Et aqua decoctionis eius confert apostematibus

calidis epatis & yctericie & inflammationi stomachi. Et quando bibitur cum uino confert apostematibus splenis & dolori uentris & uesice & renum. & acetus decoctionis eius confert morsibus uenenosorum animalium. Et proprietas eius est q̃ retinet menstrua superflua quãdo sumitur in potu. Et ꝯm dyascoridem eius uirt̃ est diuretica & prodest iecoris tumori. & yctericis confert aqua decoctionis eius & absinthei. Et spleni uesice & renibus medetur. Sed & morsibus uenenatis cum uino data opitulatur. Et spica celtica ingreditur in confectionibus ungentorus calidorum. Et omnes species spice cum bibuntur cum uino conferunt spleni. Et omnes spice prouocant urinam & prohibent omnia apostemata matricis sedendo in decoctione earum. & conferunt doloribus renum & prohibent cursũ materierum ad intestina & habent proprietatem in retinẽdo fluxum superfluum matricis. Et spica celtica est calidior spica montana & est in uirtute similis spice montane nisi quia prouocat plus urinam & confert magis stomacho. Serapio. Pandecta.

SERPILLVM

¶ Serpillum calefacit & desiccat in tertio gradu. Et dicitur serpillum: quia serpit super terram. Et est serpillus domesticum & aliud silueſtre. Domesticum ramos diffundit super terram. silueſtre in longum crescit. Serpillum prouocat menstrua & urinam quando sumitur in potu. Et idem confert torsionibus uentris & attritionibus musculorum & apostematibus epatis calidis. & est bonum contra nocumentum uenenorum quando bibitur. Et fit emplastrũ supra morsum animalium uenenosorum. Et quando serpillum coquitur cum aceto & parũ olei ros & proicitur sup

caput ſedat ſodam id eſt dolorem capitis:& eſt conueniēs proprie litargie & frenaſi. Et quando ſumitur acetum decoctionis eius in potu ſedat uomitum ſanguinis. Et uinuz decoctionis eius in potu exhibitum confert contra ſincopi & contra diſtilationem urine ſcz contra ſtranguriaz & diſſuriam.& confert lapidi renum & ueſice. Et emplaſtrū ex eo cum aceto factum ualet contra puncturam apum & aperit opilationes uiarum urine.& de eo bibitum tumorez epatis compeſcit. Item emoptoicis mederi dicitur acetum eius decoctionis datum. Pandecta & Auicenna dicit. quando pecudes de ſerpillo paſcuntur facit emulgere ſanguinē Et decoctio ſerpilli cum radice yreos cum zucaro penidii dulcorata extrahit hūiditates uiſcoſas a pectore & pulmone. Et confert conturbationi ſtomachi & nauſee & prouocat menſtrua & urinaz fortiter. quia uirtus eius eſt ſubtiliatiua & reſolutiua & aperitiua. quia aperit opilatiōes narium. Et folia & flores medicine competunt que in olla caleſacta & in ſacculo poſita & capiti exhibito ualet contra frididum reuma. Et uinum decoctionis eius cum ſucco liquiricie ualet contra tuſſim. Et uinum decoctionis eiꝰ cū aniſo ualet contra dolorem ſtomachi ex uētoſitate. Platearius. Pandecta. Serapio.

TAXVSBARABTVS

¶ Taxusbarbatus est frigide & sicce complexionis. Et duo sunt eius genera scilicet masculus & femina. Vna est masculus & est alba. & alia est femina & est nigra. Masculus autem habet folia oblonga & angusta & hastá tenuē & semen tenue. Femina uero habet folia cauliculo similia sed asperiora & latiora & hastam longam unius cubiti albam & asperam flores uirides & albos & semen nigrum. Radix est dura grossitudinem pollicis habens & nascitur in campis. Item radices ois generis sunt stiptice. fluxum uentris cum uino stringit. Elixatura earum bibita cōquassationes

& dolores laterum tollit. tussim mitigat. uinum decoctio/
nis eius cum succo liquiricie miscendo. & dolorem dentiũ
compescit succus eius cum piretro os inde abluendo uel
gargarizando. & folia eius cocta in aqua & cathaplasma
ta super duricies & tumores oculorum conferunt. Et ma/
ligna uulnera succus eius melle & uino mixtus ad sanitatẽ
perducit. Aceto uero mixto uulneribus recentibus singu/
lare presidium est. Et succus taxibarbati punctũ scorpio/
nis mitigat. Et folia contrita cum aceto conbustioni opitu
lantur. Radix fluxibiles passiones iuuat. Quidam gargari
zant radicis decoctionem cum aceto & piretro addito ad
dentium dolorem. Folia uero dyaforetice sunt uirtutis cũ
decoquantur cum calamento in uino & cathaplasmentur
super stomachum. Decoctio etiam florum taxibarbati ca
pillos purificat. Fomentatio etiam facta ex uino decoctio
nis eius ualet contra emoroidas fluentes. Ad idem ualet si
anus ex uino decoctionis eius tergatur post assellationem
Valet etiam ad tenasmonem eukacisma ex aqua decoctio/
nis eius & arthemisie. Pandecta platearius ꝛc.

TORMENTILLA

¶ Tormentilla est herba similis pentaffilomi : nisi quia habet septem folia utraq; pilosa. Cui⁹ radix rubea & tortuosa similiter galange sed non habet acumen flos eius rube⁹ Et ipsa iudicatur frigida & sicca in tertio. & habet uirtutes consolidandi & confortandi conceptum. Puluis eius cum puluere yreos super uulnera spersa consolidat ea. Et uinũ decoctionis radicis tormentille & spice bibitum multum facit ad conceptionem. Et similiter fomentatio facta ex foliis tormentille & mellisse & taxibarbati in uino ad sex uel ad septem dies desuper sedendo notanter post purgationes

confert ad conceptionem. Et ualet ad suriam & dissuriam cum uiuo decoctionis eius. Ad constringendus menstrua fiat fomentum ex aqua pluuiali decoctionis pulueris eius. Vel ex duabus partibus tormentille & una parte spice cũ melle miscendo & super uentrem ungatur iuuat ad conceptionem. Et puluis tormentille & liniatur cornu ceruini cum parum zucari albi in modũ targee in uino datus multum confert ad conceptionem. Item puluis tormentille cũ albumine oui coquatur super tegulam & detur patiẽti cõfert contra uomitum & debilitate stomachi. Et tormentilla ualet contra tenebrositatem oculorum coquatur in uino & cum thucia in lapide calaminari trita & colatum exhibeatur. Idem ualet ad lipotomiam & in obtalmia & rubore oculorum. & aqua tormentille ualet ad idem. Item puluis eius ualet ad cancrum & contra uenenum animale aut pestilenciale ab intra sumptus cũ aqua acetose. Pandecta.

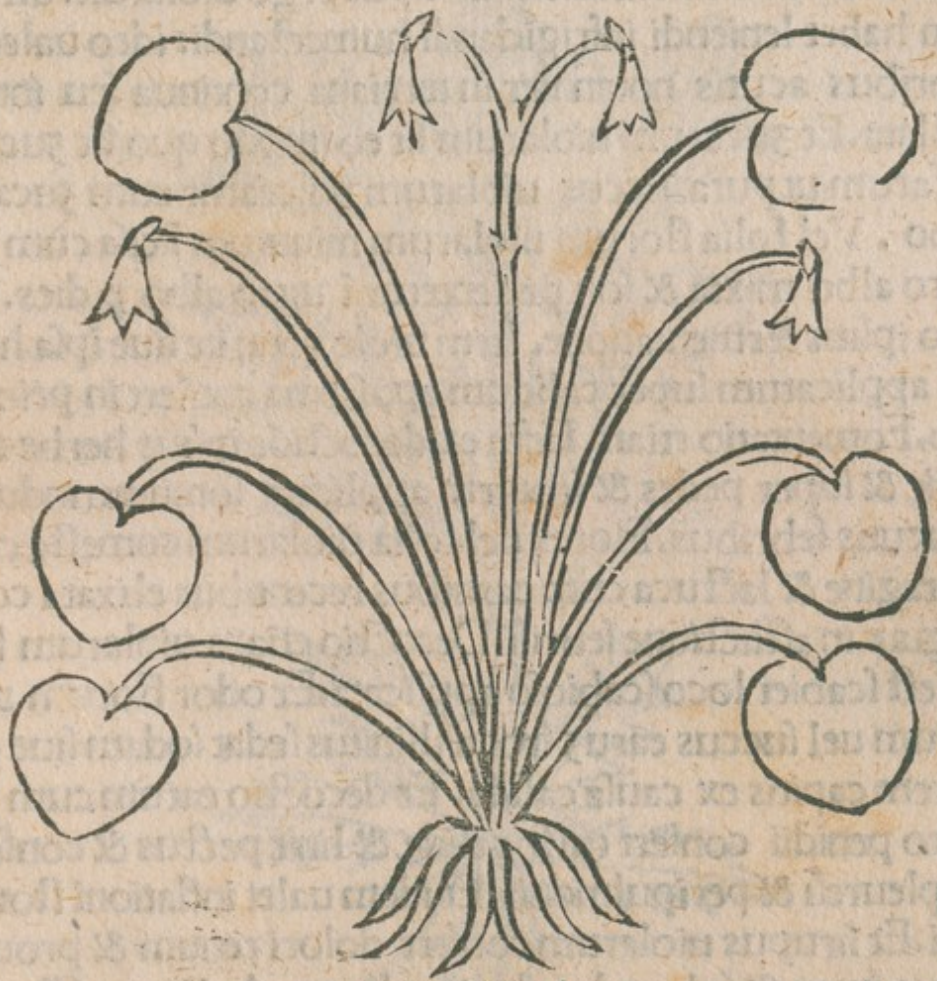

VIOLA

¶ Viola frigida est & humida in primo gradu. De floribus uiolarum fit sirupus & zucarum uiolarum & oleum uiolarum. Et sirupus uiolarum fit sic. flores uiolarum coquãtur in aqua & ex colatura & zucaro fit sirupus. uel ex succo florum uiolarum & zucaro fit sirup' uiolarũ. Vel flores uiolarum dimittantur in aqua tepida per noctem ex cuius colatura & zucaro fit sirupus uiolarum. Sz ex uiolarum succo & zucaro melior fit sirupus. Et oleũ uiolarum fit per decoctionem florum uiolarum in oleo oliue & ei' colatura dicit oleũ uiolarum. Et inunctio olei uiolarũ exterius facta sup epar

confert contra calefactionem epatis. Vntio etiam facta sup tempora & frontem dolorem capitis ex calore factum remouet & somnum inducit. Sirupus ergo uiolarum uirtutem habet leniendi infrigidandi humectandi: ideo ualet in febribus acutis notanter in terciana continua seu interpellata. Et zucarum uiolarum fit eo modo quo fit zucarorosarum ut puta succus uiolarum misceatur cum zucaro albo. Vel folia florum uiolarum minutum iscisa cum zucaro albo mixta & soli presentetur i uitro albo p dies. xl. pro ipsius fermentatione. Item uiole contrite siue ipsa herba applicatum super calidum apostema confert in principio. Fomentatio etiam facta ex decoctiõe ipsius herbe uiolarie & super pedes & frontem applicata somnum inducit in acutis febribus. Flores uel folia uiolarum comesta cuz boragine & lactuca cum carnibus recentibus elixata conflignt in afflictione febrili. Decoctio etiam uiolarum bona est scabiei loco scabioso applicata. Et odor florum uiolarum uel succus earuz fronti illinitus sedat sodam siue dolorem capitis ex causa calida. Et decoctio earum cum zucaro penidii confert tussi calide & linit pectus & confert in pleuresi & peripulmonia. Et idem ualet inflationi stomachi. Et sirupus uiolarum confert dolori renum & prouocat urinam & soluendo educit coleram. Auicenna. Platearius. Serapio.

VIRGAPASTORIS

¶ Virgapastoris: eius uirtus infrigidat & desiccat in principio tertii gradus. Et radix eius desiccat in secūdo gradu Et sunt due speties scilicet masculus & femina. Succus ei' mixtus cum litargiro curat seissuras ani & fistulas & emoroidas interriores. Et uermes que in capite huius plante inueniuntur in curio ligati & collo suspensi dicuntur febrez quartanam penitus curare. Et uirgapastoris habet uirtutem repercutiendi & incarnandi. & confert inflāmationi oris stomachi quando sez apponitur extra contriti cum aq̄ rosarū. Et idem confert apostemati quod erisipile appelat

& apostematibus antiquis. & idem repercutit & prohibet humores qui fiunt ad membra. Et est ex melioribus medicinis erisipile quando dilatatur & quãdo extenditur ambulans de membro ad membrum. & confert ulceribus aliis ad que fluunt humores. Et succus eius ꝓglutinat uulnera recentia cum suo sanguine. Et confert ulceribus auris. & si est in ea sanies desiccat eam. Et abscindit fluxum menstruorum imoderatum fomentatio facta ex uirgapastoris & arnoglossa cõtusis & matrici applicatis. Et decoctio eius cum boloarmeno in potu datacurat ulcerationem intestinorum & sputum sanguinis. & sistit fluxũ humorum undecũq; fluunt cum succo plantaginis miscendo. Idem confert fluxui sanguinis antiquo uicio colore. & decoctio eius cum uino confert distillatione urine quia ꝓuocat urinam prouocatione forti. & quando idem bibit in febribus perioticis ante accessionem peroxismi per horam confert multum. Idem ualet in morsibus uenenosis. & succus eius confert in fistula matricis. Pandecta Serapio.

CXLVIII

VRTICA

¶ Vrtica & ſemen eius ſunt calida in principio tertii & ſicca in ſecundo. & ſemen eſt minoris ſiccitatis q̃ ipſa herba. & uirtus urtice eſt ulceratiua. attractiua. reſolutiua & uirtute aduſtiua. & in ipſa etiam eſt uirtus aperitiua & abſterſiua fortis. Vrtica cum raffano cocta & farina ſeminis lini diſrumpit apoſtemata maturationi propinqua. & cinis cóbuſtionis eius confert in cancro. & cinis talis cum ſale mixtus prodeſt ulceribus que accidunt a morſura canum & ulceribus malignis & cancro. Et emplaſtrum ex ea & ſale factum ualet contritioni neruorum. Et folia urtice con/

trita abſcindunt fluxum ſanguinis narium. Et ſemen eius contritum & nar ribus inflatum aperit opilationem colatorii fortiter. Quando bibitur ſemen tritum cũ aqua ordei mundificat pectus educendo humores groſſos. Et ſemen eius in uino coctum exitat cotium. Vel puluis ſeminis urtice in ouo ſorbili ſumptus ualet ad idem. Aperit etiã orificum matricis matricis ut matrix recipiat ſperma. Et ſimiliter ſi comedatur cum cepis & ouis idem facit. Et quando ſupponitur cuꝫ mirra prouocat menſtrua & aperit matricem. Et ſimiliter quando bibitur eius decoctio cum parũ mirre. uel folia urtice contrita cum mirra & parum uini ĩ modum emplaſtri confert aperiendo matriceꝫ quando ei applicatur ſoluendo educit flegma & humorem crudum ſua abſterſione non cum uirtute ſolutiua que fit ĩ ipſa urtica. Et oleum urtice confert ad idem. & confert etiam ad membra paraliticata ungendo ea. & ſuppoſitoria facta ex melle & puluere urtice ſoluunt. Et urtica habet ĩ ſe aliqd' uẽtoſitatẽ ad luxuriam prouocandũ maxime ſi cum ſapa bibitur .i. uino dulci. Auicenna. pandecta. Serapio.

VALERIANA

¶ Valeriana est calida in secundo gradu. sicca in fine eius. Et uirtus eius assimilatur uirtuti spicenardi. Et multi ualerianam nardum agrestē appellant. & radix eius in medicina ponitur. Virtutem habet diureticam. Dyascorides dicit. fu. i. ualeriana feruentis est uirtutis inictualis in prouocando urinam. Vinum decoctionis eius cum semine feniculi & apii multum prouocat urinam. Et eius elixatura mitigat lateris dolorem & incitat ad prouocationem menstruorum. Confert etiam contra stranguriam & dissuriaz Detur uinum decoctionis eius addita radice petrosilini.

Valeriana etiam cum uino cocta cum apio & emplastrata pectini prouocat urinam. & uinum decoctionis eius cõforiat digestiuam. & cõfert dolori stomachi ex frigida cã & uinum decoctionis ualeriane & masticis & amente ẽ maioris efficatie in confortando uirtutem digestiuam & in pacificando dolorem stomachi. Contra uitium pectoris & frigiũa causa detur uinuʒ decoctionis ualeriane & radicis yreos & liquiricie & draganti & multum ualebit inscidendo & eradicando humorem crudum & fiscosum pee uiã screatus. Idem confert contra tussiʒ siccam ex frigida causa. Et ad superfluitatem matricis desiccandam fiat fomentum ex aqua decoctionis ualeriane & arthemisie. Contra opilationem splenis & epatis ex frigida causa. Vinuʒ decoctionis ualeriane & florum tamarisci in potu detur. Pandecta. Dyascorides. Auicenna.

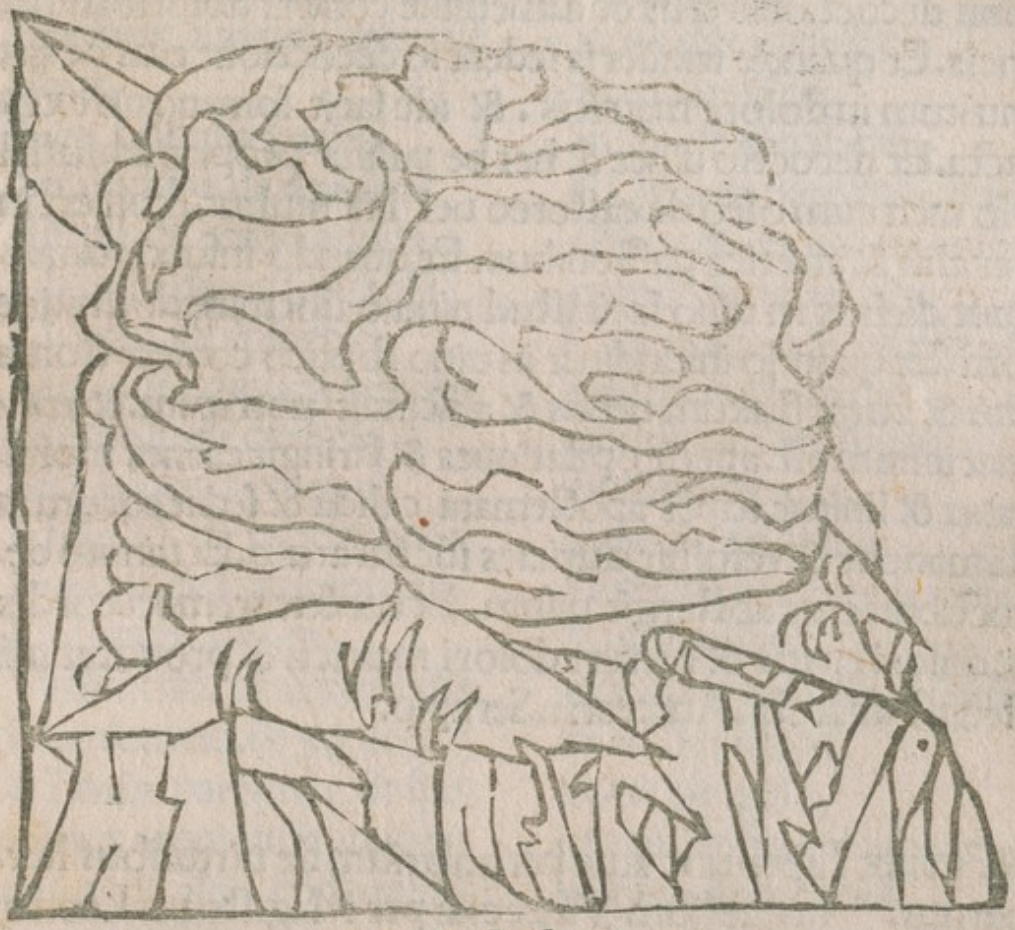

VSNEA

¶ Vsnea est res nascens super arborem quercus uel nucis uel super lapides. Et melius horum est qd reperitur sup arborem nucum & quod est magis odoriferum & albidioris coloris. & peius ea est que ad nigredinem estendens. sapor eius est stipticus temperate. & uirtus eius est que non infrigidat frigiditate forti. sed prope tepiditatem. Et uirt' alia est que resoluit & mollificat & proprie illud qd est super arborem nucum. Et estimauerunt quidam q̃ est calida in primo gradu & sicca in scdo gradu qd. Pan. inuit in cap. de usnea auctoritate Auicenne. ubi dicit usoeã cor

confortare.qd' idem uult. Auicenna de uiribus cordis. Et uinũ decoctionis eius & artheme ſie confert doloribus matricis. Et quando mulieris ſedent in decoctione eius cõfert multum in dolore matricis. & idẽ facit fomentatio ex ea facta. Et decoctio uſnee & herbe paliſis proprie ſchluſſel blomen cum oleo de caſtoreo uel lini multum confert in paraliſi & artetica paſſionibus. Et quando infunditur aliquot diebus in uino facit iſtud uinum ũormire dormitiõe forti. Et quando infunditur in uino ſtiptico confert ſtomacho & curat fluxum uentis & abſcindit uomitum. & aromat ichum eſt. aperit opilationes & ſtringit carnes moliſicatas & linitur ſuper apoſtemata calida & ſedat eorum inflãmationẽ & reſoluit duricies iũcturarum. Et uinum decoctionis eius abſtergit uiſum. Et confert tremori cordis & dolori epatis & confert dolori matricis & prouocat mẽſtrua. Pandecta. Auicenna. Serapio.

¶Finiunt Liber uocatur herbolarium de uirtutibus herbarum. Impreſſum Vincẽciæ per Magiſtrum Leonardum de Baſilea & Guilielmum de papia Socios. Anno ſalutis .M.cccclxxxxi.die.xxvii.meñ.Octob.

Deo. Gratias.

¶ Particula ſecunda De ſimplicibus laxatiuis liniti uis ſeu lubricatiuis ſuperioribus antiquis deſeruientibus.

Cap.i.de aloepatico.
Secundum.de agarico.
Tertio.de coloquintida.
Quarto de caſſiafiſtula.
Quinto.de euſorbio.
Sexto.de emblicis kebulis mirabolonis citrinis.
Septimum.de manna.
Octauũ. de reubarbaro.
Nonum de ſcammonea.
Decimum.de ſene.
Vndecimũ. de tamarindis
Duodecimũ.de zucaro.

¶ Tertia particula de ſpeciebus aromaticis conſortatiuis & aliis conſimilib' conſortatiuis.

Cap.xiii.de cinamomo.
xiiii.de cardamomo.
xv.de croco.
xvi.de calamo aromatico.
xvii.de garioffilis.
xviii.de galanga.
xix.de genciana.
xx.de liquiricia.
xxi.de macibus.
xxii.de nuce muſcata.
xxiii.de pipere.
xxiiii.de reupontico.
xxv.de ſandalo albo: citrino & rubeo
xxvi. de tamariſco.
xxvii.de uiſco.
xxviii.de zincibere.

¶ Quarta particula d̃ fructibus & ſeminibus herbarum & ortis ab eis.

Cap.xxix. De amigdalis dulcibus & amaris.
xxx.de citoniis & piris.
xxxi.de caparis.
xxxii.de caſtaneis.
xxxiii.de ficubus & pineis & uuiſpaſſulis.
xxxiiii.de iuiubis & ſebſtẽ
xxxv.de brunis.
xxxvi.de aniſo.
xxxvii.de baccis lauris.
xxxviii.de cubebis.
xxxix.de carui.
xl.de fabis.
xli.de fenugreco.
xlii.de ſemine lini.
xliii.de lupinis.
xliiii.de milio.
xlv. de nucis & auellanis.
xlvi de ordeo.
xlvii.de orobo.
xlviii.de oliuis & oleo oliuarum.
xlix.de pomis granatis.

L. de uino & aceto.
¶ Quinta particula de gũmis & aliis uerisimilibus.
Li. de camphora.
Lii. de draganto.
Liii. de gummi arabico.
Liiii. de laudano.
Lv. de mastice.
Lvi. de mirra.
Lvii. de pice.
Lviii. de resina.
Lix. de storace sicca & humida.
Lx. de serpentina.
¶ Sexta particula de generibus salis & mineris terre & lapidibus.
Lxi. de albumine.
Lxii. de argento uiuo.
Lxiii. de bolarmeno.
Lxiiii. de ceruſa.
Lxv. de calceuiua.
Lxvi. de corallis rubeis & albis.
Lxvii. de emantite.
Lxviii. de litargiro.
Lxix. de lapide lazuli.
Lxx. de perilis.
Lxxi. de sulphure.
Lxxii. de sale communi.
Lxxiii de tartaro.
Lxxiiii. de thucia.
Lxxv. de uitriolo.
Lxxvi. de uiridi eris.
¶ Septima particula đ animalibus & ortis ab eis.
Lxxvii. de aneta & ansere.
Lxxviii. de bobus.
Lxxix. de capris.
Lxxx. de cancris.
Lxxxi. de columbis.
Lxxxii. de castorio.
Lxxxiii. de ceruo.
Lxxxiiii. de hedis.
Lxxxv. de lepore.
Lxxxvi. de porcis
Lxxxvii. de uitulis.
Lxxxviii. de uulpe.
Lxxxix. de butiro.
xc. de coagulo.
xci. de caseo.
xcii. de cera.
xciii. de lacte.
xciiii. de melle.
xcv. de spodio.
xcvi. de sapone.

Finis.

Del Sig.re Pietro Paracci

All'Leone

MDCXLVIII.

Telluris si forti uelis cognoscere cultus,
Virgilium legito; si magis nosse laboras
Herbarum uires ~~herbo~~ Macer tibi carmine dicit
Si Romana cupis, et Punica noscere bella
Lucanum quaeras, qui Martis prelia dixit. Cat.

Maledictus homo, qui confidit in homine

¶Capitulum primum.

Loepaticum calidum eſt & ſiccum in ſecundo gradu. & fit ex ſucco cuiuſdaꝫ herbe que ſimili modo appellatur. Et ſũt tria genera ſcꝫ cico citrinum epaticum & caballinum. Optimum aloe dicitur citrinum & diſcernitur ex citrino colore ſeu ruo. & precipue cum frangitur apparet crocei coloris. Epaticum autem colori epatis aſſimilatur .i. ſubnigrum & citrinum. & habet foramina & obſcuram ſubſtantiaꝫ. Caballinum autem nigrũ eſt & amariſſimaꝫ & feculentam habꝫ ſubſtantiam & horribilem odorẽ. Aloe uirtutẽ habet purgandi flegma & coleram & mũdificãdi melancoliã. Habꝫ etiam uirtutem confortandi omnia membra neruoſa. unde ualet contra ſuperfluitatem humoꝝ frigidoꝝ in ſtomacho contentorum quẽ confortat & ipſuꝫ caput a dolore preſeruat qui ex groſſo uentoſitate ſtomachi cauſatur. Viſuꝫ clarificat cum aqua roſarum miſcendo. opilationeꝫ ſplenis & epatis aperit. menſtrua prouocat. ulcerationem uirge conſolidat & ſcabiem curat. Et ualet contra ydropiſim ex cauſa frigida. Detur aloe. ʒ. i. & maſticis. ʒ. ß. cum ſucco abſinthei in ebdomada bis in mane amminiſtrando. Iteꝫ puluis eius cum melle datus lumbricos interficit. Platearius.

Cap. ii.

Agaricus calidus eſt in ſecundo: ſiccus in tertio.

a Et agaricus eſt fungus qui circa radicẽ abietis creſcit. & ſunt due ſpecies. Aliud eſt maſculinũ. aliud femininum. Femininum eſt melius & habet formam rotũdam & cum deſiccatur fit albiſſimum. Maſculinum habet formam oblongam & non adeo album. Et agaricus principaliter purgat flegma ſecundario melancoliam. Et ualet contra quotidianam ex flegmate. Detur agaricus in quantitate duaꝝ dragmaꝝ cũ. ʒ. i. ſquinanti cũ decoctione ſene & radicis eſule. & ualet idem contra yliacam paſſionem. &

contra diffuriam accipe ſaxifragam coctam i uino in quo diſſolue agarici.℥.ſ.& da patienti. Contra fiſtulaꝫ. R. agaricum puluerizatum cũ ſale tartari cum ſale cõi mixtum cum melle conficiatur & cũ tenta i uncta mitte in fiſtulaꝫ & oſſa fracta extrahit & malam carneꝫ corrodit & fiſtulã ſanat. Et ꝑtra morpheam accipe ſal cõmune uſtum & agaricum & tartarum equaliter & ſcarificatiõe facta ſuppone puluerem & fortiter frica.

Cap.iii.

c Oloquintida calida in tertio ſicca in ſecundo. Pomum eſt cuiuſdam fruticis quod etiam cucurbita alexandria appellatur. & ſola recepta mortifera eſt. Valet ꝑtra quartanam aqua decoctionis coloquintide.ʒ.ſ.&.℥.ſ. ſene. cuius colatura dulcoretur cũ ʒucaro & detur ante acceſſionis horam. Et decoctio coloquintide in aceto cũ quo abluatur os in modũ gargariſmi ualet cõtra dolorẽ dentium. & puluis coloquintide cũ melle mixtus ualet ꝑtra lũbricos. Et pueris fiat emplaſtruꝫ ex coloquintida & ſucco abſinthee circa umbilicũ applicando. & ad menſtrua prouocanda fiat fomentum decoctiõis interioris coloquintide cum arthemiſia. & ualet etiã contra duriciem ſplenis & epatis decoctio interioris coloquintide cuꝫ aqua ſcolopendrie & ʒucaro miſcendo.

Cap.iiii.

c Aſſiafiſtula calida & humida tempate habet uirtutem mundificãdi. leniendi feruorẽ ſanguinis mirabiliter mitigandi. coleram depurat a ſanguine. unde ualet in acutis paſſionibus uel febribus & ante purgationẽ uentrem mollificat & aptum purgationi facit. Et caſſiafiſtula gargarizata cuꝫ melle roſato apoſtemata faucium diſſoluit.

Cap.v.

Vforbium calidum eſt & ſiccuꝫ in quarto gradu

e Gummi eſt eiuſdẽ arboris in india qd' in dieb' ca

nicularibus colligitur. habet uirtutez purgandi flegma & attrahendi. Contra arteticā & podagraz ualet. & datur in mima doſi cum bdellio miſcendo & parx gerepigri galieni precedente digeſtione cū oximelle ſquillitico. Cōtra fiſtulam ualet euforbiū & maſtix puluerizata cū ſapone miſcēdo & ori fiſtule apponatur humiditatē conſumit & ſternutatio fit inde optima cū quo euacuatur materia a capite. & precipue ualet in litargia puluis narib' inflatus.

Cap. vi.

e Mblici ſunt fructus creſcentes ultra mare & mirabolonī citrini & kebuli ꝛc. Emblici purgant flegma & melācoliam cū decoctione radicis eſule minoris & ſene. Et puluis emblici cū decoctione taxibarbati miſcendo ualet cōtra emoroidas ſup annuz ſuppoſitum. Item puluis emblici cū puluere aloes i oleo diſtempatus & inde inungat caput ualet cōtra caſuz capillorx. Omnes mirabolonī ſūt frigidi & ſicci i ſecūdo gradu. & mirabolonī citrini purgant colerā. ſed kebuli emblici bellerici purgāt flegma. ſed indi purgāt melācoliaz. Autores dicunt q̄ oēs mirabolonī purgāt coleraz. ſed quidā minus. Citrini principaliter colerā ſecūdario flegma. kebuli pricipaliter flegma ſecūdario colerā. Indi pricipaliter melācoliā ſecūdario colerā. Pla.

Cap. vii.

m Anna calida eſt & humida tēpate. Eſt autē ros inuent' ſup quaſdā herbas diureticas q̄ cadit i quadam parte grecie & indie. & iuiſcat circa herbas & colligitur poſtea ſicut mel & eſt magne efficatie. Quidam ſophiſticant cū melle & zucaro. quidā cuz ſucco liqritie. Pura aūt manna ē ſubalbida & interi' habz quaſdaz concauitates. Et nil dulcius eſt pura manna. Sophiſticata autem dulcis eſt in quodam acumie. uirtutem habet mundificandi ſanguinem. unde ualet in acutis ſebribus cuz caſſiaſiſtula miſcendo.

Cap. viii.

r Eubarbarum est calidũ & siccum in secundo gradu. Dicitur reubarbarum. quia in barbara regiõe reperitur. uel in india uel in transmarinis partib⁹. Et est radix in pondere grauis non perforata cum frangit̃ habens uenulas interius distinctas hinc rufas hinc subpallidas. & cum masticatur tingit istud est eligendum: ꝓtrarium uero non eligendum. uirtutem habet purgandi colerã principaliter. & ꝓfert ꝓtra callefactionem epatis & splenis ex humoribus calidis. Confert etiam ꝓtra tercianam simplicem & duplicem isto modo. In aqua decoctionis quatuor seminum frigidorum ut citrulli melonũ ꝛc. resoluat̃ cassiafistula & tamarindi & in colatura misceatur reubarbari puluerizati. ʒ. ii. & spice. ℈. ß. & sumatur in mane. Idẽ ualet ꝓtra ycteritiam cum aqua endiuie miscendo.

Cap. ix.

f Cammonea est calide & sicce ꝓplexionis. Solitiõe educit coleram cum fortitudine attrahendi eam a sanguine & a uenis uehementer. Et doſ ei⁹ est granis tribus usq; ad. ℈. ß. cui additur parum masticis propter claudere orificia uenaruʒ que scammonea se solo sumpta aperire habet. Confert etiam admiscendo sibi medicinas cordiales stomaticales & epaticales. sicut sunt crocus cinamomum & spica & de sandalo rubeo.

Cap. x.

f Ene calide & sicce est ꝓplexionis. & crescit in trãsmarinis partibus. ualet ꝓtra melancolicas passiones & ꝓtra epilentiã & sincopi & ꝓtra opilationem splenis & epatis. Confert etiam aduersus febrẽ quartanaʒ & ꝓtra fluxum emoroidarum. Et sirupus factus ex decoctione sene & scolopendrie & boraginis cũ ʒucaro miscẽdo ꝓuenienter ꝓuenit ad predictas passiones. Et doſʒ eius est a. ⅔. ß. ad. ⅔. i. cũ parum ʒinciberis miscendo.

Cap.xi.

Amarindi ſolutione educunt coleraz & reprimũt
t feruorem eius & mundificant ſanguinem & conſe
runt inflationi epatis & ſtomachi. Eſt medicina ue
ra febris acute que indiget lenificatione. Doſis eius eſt ab.
℥.ʒ.ad.℥.i.cũ ſucco ſeniculi uel ſucco endiuie uel apii uel
ſero caprino aminiſtrando.

Cap.xii.

Vcarum calidum eſt & humidum tempate circa
ʒ primũ graduz. Virtutem habet humectandi. lu
bricandi & aliqualiter infrigidãdi ſi fuerit album
uel triũ decoctionuz. & uirtutem habet lenitiuã & abſter
ſiuam & lauatiuã quia iteſtina reddit lubrica & lenit pect⁹
& confert ſtomacho.

¶ Tertia particula de ſpeciebus aromaticis cõfortatiuis &
aliis conſimilibus conſortatiuis.

Cap.xiii.

Inamomuz calidũ eſt in ſecũdo gradu & ſiccum i
c tertio. Eligit eniz per guſtũ & diſcernit bonum.
Virtutez habet cõfortandi cerebrũ ex aromatici
tate. ⁊ ſolidandi ex ⁊ glutioſitate. Valet contra debilitatem
ſtomachi ex frigiditate. Det puluis cinamomi cũ puluere
carui i cibis. Cõpetenter etiã in ſalſamẽtis ponitur ad appe
tituz prouocãdũ. Cinamomũ maſticatuz reddit os aroma
ticum. Cõtra ſincopim & cordiacã paſſionẽ det puluis ei⁹
cum puluere garioffiloꝝ in ſorbili de ouis.

Cap.xiiii.

Ardamomũ ca. eſt & ſic. in ſecũdo. Semen eſt cu
c iuſdaz arboris. & ſũt due ſpẽs maius & min⁹. Ma
ius dicit domeſticũ. minus dicit ſiluaticum. Ma
ius eſt melius. qa magis aromaticũ & i colore ſubruſum.
Virtutẽ habet cõfortandi ex aromaticitate. diſſoluendi ⁊ ſu
mẽdi ex qualitatib⁹ ſuis⁹. Valet cõtra cordiacã paſſionem

ex frigida causa. fiat decoctio eiꝰ i uino aromatico cũ parꝗ aque rosarꝗ miscendo detur patienti. Ad digestionẽ cõfortandam & debilitatẽ stomachi puluis cinamomi cũ semine anisi detur i cibis. Contra debilitatẽ cerebri ex reumate. Puluis eius cũ puluere cubebarꝗ naribus iflatus confert.

Cap. xv.

Rocus ca. & sic. ẽ i primo gradu. Cuiꝰ due sunt
c spẽs. s. ortensis q i ortis repit. & crocꝰ orientalis q
i ptibꝰ orientalibꝰ repit. Virtutez hz ꝓfortãdi ex qualitatibꝰ suis ex arõaticitate sua. Confer ꝓtra debilitatez stomachi & cõtra sincopi. Et ualet ꝓtra yliacã strãguriam & diffuriã passiões: fiat decoctio croci i oleo & melle & loco doleti cathaplasma fiat.

Cap. xvi.

Alamus aromaticus ca. est & siccus i se. gra. Ra/
c dix est cuiusdã fruticis & ualde aromatica ẽ. Vir/
tutẽ hz confortandi & consumẽdi. Cõtra dolorem stomachi & itestiorꝗ ex frigiditate & uentositate certum est remediuz. Puluis eiꝰ i q̃titate. ʒ. ß. cũ succo absinthei & parum uini miscẽdo detur patiẽti ad digestionẽ cõfortandã. & si addatur puluis cinamomi ualebit eo meliꝰ. Idem ualet ad cordiacã passionez.

Cap. xvii.

Arioffili calidi & sicci i tertio qdã dicunt i se. gra.
g Habet aũt uirtutẽ confortandi ex aromaticitate &
uirtutez dissoluẽdi & cõsumẽdi ex q̃litatibꝰ. Valet ad digestionez cõfortandã. detur uinuz decoctiõis gariofilorꝗ & masticis mire ꝓdest. Confert etiã ad dolorem stomachi ex frigida cã uel ex uentositate: detur uinuz decotionis eorꝗ cuz semine feniculi. Valet etiã contra suffocationez matricis. Puluis gariofilorꝗ conficiatur cum uino odorifero & superponatur uel iniciatur ꝑ pessarium fumus eorꝗ & receptus i seriꝰ ualet. Ad p̃cipitationem matricis odorentur gariofili. Et uinum decoctionis eorꝗ etiã detur. Ad cerebrum confortandum applicentur gariofili naribus & confert.

Cap.xviii.

Alanga calida eſt & ſic.i ſe.gradu. Radix eſt & eli
g gitur que ſubruſa eſt nodoſa & ponderoſa & acutũ
ſapores habens. Que aũt ſubalbida & leuis & fe
re nullũ ſaporem habens & pforata abicienda eſt. Habet
aũt uirtutes confortandi ex aromaticitate ſua & diſſoluen
di & conſumendi ex qualitatib'. Det uinũ decoctionis ei'
ad digeſtionem confortandã & dolorem ſtomachi ex frigi
da cauſa uel uentoſitate. Et ad cerebꝝ confortandũ puluis
galange applicet narib'. Ad cordiacã paſſiones & contra
ſincopi det puluis ei' cũ ſucco boragis. Cap.xix.

Entiana calida eſt & ſic.in ſe.gradu. Eſt herba cu
g ius radix eodem mõ appellat & radices uſui me
dicine cõpetunt. Et q ſolida citrinũ habens colorẽ
& non pforata incolumior eſt ſimiliter multã habens ama
ritudines bona eſt. Virtutes habet diſſoluendi. cõſumendi
attrahendi. eſt enĩ diureticũ. Valet aduerſus antiquũ aſma
det puluis cũ uino addita aqua ordei. epilenticis det pul
uis ei' cũ ſucco pionie. Et ſuppoſitoriũ uel peſſariũ factũ
ex puluere gentiane cũ ſucco arthemiſie cũ paꝝ mellis ua
let ad menſtruũ puocandus & fetum mortuũ & ſecundi
nam excludit. Cap.xx.

Iquiricia calida eſt & hũida tempate. Eligena eſt
l que tota interius crocea eſt. & cus frangitur non
pulueriza t. & que ponderoſa eſt. que autem ſub
albida uel ſubnigra & lenis uel uiridis abicienda eſt. Et ſu
cus eius eſt eiuſdes efficacie. Valet decoctio ei' cus aqua
contra omnia uicia pectoris & maxime pleureticis & peri
pulmoniacis. Et uinũ decoctionis eius ualet contra tuſſis.
& liquiricia maſticata & ſub lingua retenta ſitis & aſperi
tatem ſtomachi & gutturis mitigat. Cap.xxi.

Acis cali. & ſic.i ſecundo gradu flos eſt. Et maces
m reperiuntur circa nuces muſcatas in circũferẽtia.

Virtutem habet ꝓfortandi ex aromaticitate. diſſoluẽdi. cõ-
ſumẽdi ex q̃litatib⁹ ſuis. Eligendus ẽ q ſubruſus eſt q ẽt
acutũ hꝫ ſaporẽ cũ aliq̃li amaritudie. niger aũt & terreus
qui nõ habet acutũ ſaporeꝫ abiciat. Et uinũ decoctionis
ei⁹ ualet ꝓtra idigeſtionẽ ex frigiditate. Et maſticatõ ma
cis ualet ad cõfortandũ cerebꝝ. Et puluis macis i cibo &
potu datus ualet contra cordiacam paſſionem.

Cap. xxii.

n Vx muſcata calida & ſicca in ſecundo gradu. fru-
ctus eſt cuiuſdã arboris que i india naſcit. eligen
da eſt que põderoſa ẽ & cuꝫ frangit interi⁹ nõ pul
uerizat. & ẽ acuti ſaporis ſi iſta deſũt non ẽ ponẽda in me
dicinis. Virtutẽ hꝫ ꝓfortandi ex aromaticitate & cõſumẽdi
ex qualitatib⁹. Nux muſcata media uel itegra i mane come
ſta ualꝫ ꝓtra idigeſtionẽ ſtõachi & diſcolorationẽ faciei ex
frigiditate iſtud patet p expientiaꝫ. Et uinũ decoctiõis nu-
cis muſcate & maſticis ualet ꝓtra frigiditatẽ ſtõachi: epa-
tis & iteſtiorꝫ.

Cap. xxiii.

p Iper ca. eſt circa quartũ gradũ. ſic. in medio eius.
& ſunt tria genera piperis. eſt enim piper nigrũ qd
melio piper dicit. & pip longũ qd macropip di-
citur. & piper albũ qd leucopip dicit & eſt fructus arbo
ris i india naſcentis. Dicũt quidã piper nigrũ fieri p deco-
ctionem. cũ enim debet colligi ꝓpter copiã ſerpentum ap
ponitur ignis circa arbores. Piper nigrũ uirtutẽ habet diſ-
ſoluendi pricipaliter & conſumẽdi. Pip albũ ſecũdario &
longum. Puluis piperis i cibis mixt⁹ digeſtionem ꝓfortat
& precipue piper longum ſed ſanguineis & colericis nocet
uſus piperis. diſſoluit enim nimis & quibuſdam qñq; lepram
inducit.

Cap. xxiiii.

r Eponticũ ca. & ſicce. eſt cõplexionis. Et eſt fere ſi
mile reubarbaro quantũ ad iteriora. Virtutem ha
bet mũdificandi ex ponticitate. & diureticũ eſt ſua amari-

tudine uel ex qualitatib⁹ ſuis. Vinũ decoctionis ei⁹ cũ ſuc co feniculi cũ par zucari miſcendo ſobrie datũ ſoluit opi/ lationẽ ſplenis & epatis ex frigida cã. Et puluis ei⁹ cũ mel le datus ualet cõtra lũbricos.& cerotũ ſeu emplaſtruz fa/ ctum ex puluere ei⁹ cũ oleo & cera ualet cõtra debilitatẽ ſtomachi. Cap.xxv.

Andalũ frigiduz eſt i tertio ſiccuz i ſecũdo. Cui⁹
f tres ſũt ſpẽs ſcz albũ:ruſum citrinũ. Et melius ex ſandalo eſt citrinũ pigue.poſt citrinũ rubeuz.poſt rubeũ album.& conferũt dolori ſtomachi & epatis ex colera ru bea.& rubeũ eſt frigidus albo & citrino & eſt magis iuua tiuuz.Nã ipſuz ꝓhibet fluxũ hũoꝝ ad mẽbrũ . Et confert cordiace paſſioni cũ febre qñ humectat̃ i aqua endiuie & i de linit̃ cor.& talis linitio ſup epar applicata cũ pãno linio cõfert epati calefacto ex febre . Et qñ puluis ſandali rubei miſcet̃ cũ paꝝ camphore & aqua roſaꝝ & tpib⁹ applicet̃ confert dolori capitis qui ſit ex caliditate.Et puluis ſanda/ li rubei mixtus cũ aqua ſolatri uel ſempuiue uel portula/ ce ualet i dolore podagre calide. Cap.xxvi.

Amariſcus ca.& ſicce eſt cõplexionis. Vinũ deco
t ctionis ei⁹ ualet ad opilationeꝝ ſplenis & epatis & ſtranguriã & diſſuriã & diureticus eſt . Et puluis corticis eius i cibis decoct⁹ . & frequens eis uſus cõfert ad eaſdem paſſiones.Et potus i quo bibit̃ tamariſcus confert ad ideꝝ & cortices eius ſunt maioris efficatie. Cap.xxvii.

Iſcus naſcit̃ i arbore gládiũ.& reperit̃ etiã i arbo
u re piroꝝ.Eſt auteꝝ optimus q̃ i arbore querc⁹ na ſcit̃.& manet diu uiridis.Virtuteꝝ hꝝ ſubtiliãdi at trahendi & diſſoluendi.Et q̃ ex eo bonus eſt recens plan⁹ coloris porri iteri⁹ uiridis exteri⁹.& non calefacit niſi poſt moraꝝ & i ipo eſt humditas ſupflua idigeſta.& eſt calidus & ſic.i tertio.& eſt reſolutiu⁹.r̃ſoluit enĩ humiditates groſ ſas ex proſũdo corpis propter ſortitudiem uirtutis atracti

ue & lenit apostemata & maturat cũ rasina pini miscendo. Idẽ duricies splenis curat & lenit iuncturas cuz tanta cera q̃tuz ẽ ipm & cuz rasina pini miscendo. Cap.xxviii.

Inciber ca.i tertio & hu.i prio est. Radix in trasma
z rinis ptib⁹ nascẽs. Vinũ decoctionis ei⁹ & ficuz sic
carꝝ & passularꝝ ualz ad tusim frigidã & spũalium
frigiditatẽ. Et puluis ei⁹ cuz ficub⁹ siccis imissus & cõeda
tur ꝓfert ad idẽ. Et uinuz decoctionis zici. & cimini ualet
ad dolorez stomachi & itestinorꝝ ex uentositate & digestio
nez ꝓcurat. Puluis zin. cõ baubace supposit⁹ ualz ꝓtra te
nasmonẽ. & puluis ei⁹ narib⁹ inflat⁹ ꝓfert ꝓtra apoplexiaz
actu affligentez. ¶ Quarta particula de fructib⁹
& seminib⁹ herbarꝝ & ortis ab eis. Cap.xxix.

Migdale dulces & amare. Dulces sũt calide & hu
a mide i prio gra. Amare calide & sic. in se. gra. Et a
mare ꝓpetunt medicine. Dulces cõferũt esui. Ama
re ualẽt ꝓtra asma & tussim ex frigida cã. terant amigdale
amare & addito zucaro ꝓpter amaritudinẽ & fiant pultes.
Oleuz amigdalarꝝ amararꝝ ualet ad sorditatez aurium. Et
usus amigdalarꝝ amararꝝ ualet cõtra lũbricos. Et empla
strũ ex eis factuz & applicatũ sup umbilicuz ualet ad idẽ.
Et pessarium factuz ex ei⁹ oleo & trifera magna prouocat
menstrua. Cap.xxx.

Itonia sunt diuersarꝝ qualitatũ. quedã sunt dulcia.
c quedã pontica seu stiptica. quedã acetosa. In dulci
bus est humiditas tpata. in acetosz & aliis ẽ frigi
ditas manifesta. Et uirt⁹ citoniorꝝ est ꝓglutinatiua uulnerꝝ.
& phibz illud qd currit ad aprata in principio eorꝝ. & for
tificat os stomachi. & ꝓfert stõacho laxo & ꝓtra fluxũ uen
tris stipticitate eorꝝ. sed dulcia sũt min⁹ stiptica. Et oleum
ei⁹ ualet ad idẽ. & semẽ ei⁹ est linitiuũ sine stipticitate. & e
i us usus ualet ꝓtra sudorẽ. & oleuz ei⁹ ualz scissuris frigo
ris. & est utile ulceribus scabiosis. Et succ⁹ citoniorꝝ ualz

contra sputũ sanguinis. Et semen ei⁹ ualet cõtra asperitatẽ gutturis & lenit pect⁹ seu cãnã pulmonis. Ad idem ꝓdest ipoꝫ muscilago. Et citonia ualent contra uomitũ & sitim sedãt & cõtra ebrietatẽ ualent. ⁊t sirupus citonioꝫ confert ad easdem passiones. & pira ualent similiter licet remissus.

Cap. xxxi.

c Aparis ca. est & sic. i scdo gra. Radix cortex folia fruct⁹ & flores cõferũt usui medicine. Virtutẽ habẽt cõfortandi appetitũ ⁊ ifrigidatu ⁊ stomachũ calefaciunt. Cõtra epatis & splenis uiciũ & eoꝫ duriciẽ conferunt. uinũ decotiõis corticis cappari optie ualet. Ad idem ualet electuariũ factu ⁊ de puluerib⁹ corticũ cappari & tamarisci cu ⁊ ⁊ucaro. Ad lũbricos conferũt fruct⁹ caparoꝫ & ad splenis discrasiã. Valent etiã ad yliacã passionem isto modo. Accipe lib. ⁊. corticu ⁊ cappari & coquat i suco radicis ebuli & addat ⁊ucarũ & fiat sirup⁹ & sumat mane & sero. Idem sirup⁹ ualet ad arteticã.

Cap. xxxii.

c Astanea est frigida frigidatione pauca & circa primũ gradũ caliditatis & siccitatis existit & in comperatiõe ad glandes sunt maioris digestiõis. tussiẽtibus sunt nociue castanee. dolorẽ capitis prestãt ꝓpter duriciẽ digestiõis. nocumentũ aufertur. cũ assant sunt constipatiue. & conferũt medicine mortifere. Sera.

Cap. xxxiii.

f Icus pinee & uuepassule. sic⁹ sunt recẽtes & sicce & uirt⁹ recẽtiu ⁊ est debilis ꝓpter humiditatẽ. eaꝫ supfluã. & sicce sunt meliores & maxie carnole. Et uirtus ficuũ est calida i fine primi gra. & sic. i pricipio secundi. Et alia ei⁹ uirt⁹ ẽ maturatiua & resolutiua apostematũ qñ miscet cũ farina ordei aut cũ medulla panis frumẽti. & recẽtes & sicce laxãt uentrẽ. Et aqua decoctionis ficu ⁊ similis est melli i uirtute. sua. Et sicce ualent esui & inducunt sitim & molliunt uentrem & sunt conuenientes gutur & cãne pulmõis & uesice & rẽibus & asmaticis et disco

loratis. Et decoctio earꝫ cũ ysopo purgat pectꝰ a supfluitatibꝰ & ꝓfert tussi antique & dolori pulmonis. Pan. Pinee sunt calide & humide i prio gradu. Valét asmaticis & i dolore pulmonis & ꝓferũt etiaꝫ cõsumptis. Virtutẽ habẽt leniendi mundificãdi & humectandi. Et est optimus cibus laborantibꝰ i dolore pulmonis & apostematibꝰ pectoris. Vuepassule uirtutẽ habent leniẽdi & humectandi. Vinum decoctionis earꝫ ualet ꝓtra frigidã tussim & i cibis date ualent contra uomitum colericum.

Cap. xxxiiii.

i Viube est & sebesten sunt calide & humide. Iuiube habent extiguere acuitatẽ sanguinis colerici & cõferunt pectori & pulmoni & cõferunt uesice & dolori renũ & pectoris ex caliditate. & ẽ malũ stomacho & nutrimentuꝫ earum est paucum & digestio earꝫ dura & generant flegma. Serapio. Sebesten est medicamẽ mediuꝫ in ꝓplexione sua in caliditate & frigiditate. laxat uentrem febricitantiũ & ꝓferũt tussi calide & leniũt pectus & sedãt cataꝫ calidum & cõferunt ardori urinẽ que fit ꝓpter mordicationẽ colere i uesica & renibꝰ. Pandecta.

Cap. xxxv.

p Runa sunt frigida & humida. Prunoꝫ alia sunt nigra alia rubea. Que nigra sunt & aliq̃tulũ dura magis ualẽt & precipue damascẽa. Virtutẽ habẽt infrigidãdi & leniendi itestia. & ualẽt acute febricitantibꝰ. & ꝓsunt ꝓtra ꝓstipationẽ uentris ex siccitate uel ex colera rubea desiccãte. Pla.

Cap. xxxvi.

a Nisum calidum & siccum in tertio. Est semen dulce cuiusdam herbe simili nomine appellate. Habet uirtutem consumendi dissoluendi uentositateꝫ extenuandi. Valet contra uentositates & aridam eructuationem & indigestionem. uinum decoctionis anisi & mastices & cinamomi. Ad menstrua prouocanda detur triffera

magna cum decoctiõe anisi. Contra opilationẽ splenis & epatis ualet decoctio anisi cũ scolopendria. Et puluis anisi sumptus in cibo ac potu ualet ad augmẽtationẽ spermatis & lactis.

Cap. xxxvii.

b Accalauri est fructus arboris lauri. sunt ea folia que etiam medicie cõpetunt. & sunt calide & sicce cõplexiõis. sed grana sunt fortiora. Virtutẽ habẽt confortandi ex aromaticitate & dissoluendi & cõsumendi. Fructus lauri ꝓtriti & in esca calefacti & cuꝫ facculo capiti applicati multum confert cerebro flegmatico. Et cõtra frigidum reuma capitis decoquant baccelauri & rose i aliquo uase ore eius opilato & recipiat patiẽs fumuꝫ ꝑ os & ex illa aqua lauentur frõs & tꝑa. oleũ bac. lau. ualet cõtra doloré stomachi ex frigiditate & cõtra arteticã. Fomẽtum ex aqua decoctionis foliorꝫ lauri matricẽ ꝓfortat & mũdificat & ꝓceptu ipeditum ex frigiditate adiuuat. Pandecta. Pla.

Cap. xxxviii.

c Vbebe sunt calide & sicce temperate: sunt fructus cuiusdam arboris in india nascentes. Virtutẽ habent confortandi ideo ualent contra sincopim cuꝫ aqua borraginis exhibendo. Et uinum decoctionis eius multum ualet cordiacis. Idem confert epilenticis. & contra frigidum reuma. Conferunt cubebe cum ꝫucaro confecte & earum odor similiter multum prodest.

Cap. xxxix.

c Arui calidum & siccum in tertio gradu: est semẽ unius herbe sic appellate. Virtutem habet diureticam. Vinum decoctionis ualet contra stranguriam & dissuriam. Puluis etiam eius in cibo sumptus digestionem confortat. uentositates secludit. semine in salsamentis utimur. appetitum prouocat. & semine tantum in

medicinis utimur.

Cap.xl.

Aba est frigide & sicce complexionis. Et cum est
f uiridis est humida in primo: parum nutrit. humo
res grossos generat & stomaco nocet. sanguinem
grossum & melancolicum creat & fumum grossum. ideo
cerebrum offendit & somnia uana inducit sed per decoctõ
nem & assationem remittitur earum malitia. Et aqua deco
tionis fabarum mundificat faciem cum amigdalo miscen
do. Aqua florum fabarum ualet contra obscuritatem ocu
lorum.

Cap.xli.

Enumgrecum ca. & sic. complexionis est. Virtutẽ
f habet conglutinandi: maturãdi. relaxandi. Ad ma
turandum apostemata exterius accipiatur farina
fenugreci cum uitello oui conficiatur & supponatur matu
rat & attenuat. Ad maturãdũ & rumpendũ conficiatur cũ
termentina maturat & rumpit. & si misceatur cum farina se
minis lini & cum sẽminis altee maiorem habebit efficatiaꝫ.
Item fiat decoctio ex farina fenugreci & seminis lini & al
tee super apostemata stomachi & intestinorum applicata
ualebit.

Cap.xlii.

Semen lini calidũ in primo & ĩ humiditate & sicci
f tate mediocre inflatiuũ ẽ stomacho nociuũ & pa
rũ diureticũ est pag nutrit. ad tussim frigidã ualꝫ
pectus purificat a flegmatica supfluitate ĩ cibis sumpt & &
ab extra farina eius cũ farina feminis lini cũ butiro miscẽ
do ualet cũ tali ungere pectus mollificat materiã flegmati
cam ibidẽ peccantẽ. & idem sedat doloré uniuscuiusq; mẽ
bri. Idẽ ualet in spasmo. & uirtus seminis lini proxima est
uirtuti fenugreci.

Cap.xliii.

Vpinuꝫ calidus & siccus in tertio. Virtuteꝫ habꝫ
l diureticam. & sunt lupini dulces & amari. Et ama
ri precipue usui medicine competunt. Et farina lu

pinorum amaroru3 confecta cũ melle confert contra lum bricos.& ſi puluis abſinthei uel eius ſuc? additur ſit eo ef ficatius. Et emplaſtrum factũ ex farina lupinor amarorũ & ſucco abſinthei addendo parũ aloepatici ualet pueris cõ tra lũbricos ſuper umbilicũ applicando. Vinũ decoctiõis eius ualet ydropicis & contra opilationem ſplenis & epa tis de cauſa frigida. Cap.xliiii.

m Ilium frigidũ in prio: ſiccum in ſecundo.ſemen ẽ. Et uirtus eius eſt deſiccatiua ideo deſiccat uentrẽ ſeu conſtipat. ſed qñ ponitur exterius ifrigidat in primo & exiccat in ſine tertii. Et milliũ modicũ dat nutri mentum.Et quando applicat ab extra in ſaccellis actu ca lidum ſuper inteſtia ualet cõtra fluxum uentris & prouo cat urinam. Cap.xlv.

n Vces & auellane.Nux uſualis indigeſtibilis eſt & coleram nutrit & dolorẽ capitis cõmouet. tuſſien tibus contraria eſt a ieiunis comeſta nauſeam pro uocat.uenenis contraria eſt comeſta ſi fuerit.Et nuces cu3 cepis & melle & ſale mutuo mixta morſu3 homis & canis ad ſanitatem perducit. Veteres nuces contrite & cancro ca thaplaſmate proſunt.Nuces calide & ſicce ſunt que multũ comeſte faciunt paraliſim lingue & prouocãt uomitu3 & laxãt uentrẽ.Auerrois.Auellane in cibo ſumpte dolorẽ ca pitis incutiũt.ſtomachum iflant.corpori ſano pinguedinẽ cõferunt & ſedãt moleſtiã tuſſis uentuſtiſſime.& auellana nutribilior eſt nuce.Auicẽna.quoniã ẽ magis ſolida & mi nus unctuoſa.declinat ad caliditatẽ & ſiccitatẽ.& ẽ tardio ris digeſtiõis & exitat ad uomitũ.Pan. Cap.xlvi.

o Rdeum frigidum eſt & ſiccum in ſecundo gradu Eius nutrimentum minus eſt tritico.Ex farina or dei & aqua fit mixtura cum 3ucaro albo & uuis paſſulis miſcendo confert loco cibi febricitatibus & a qua Ordei loco potus . Ex farina ordei & aceto fit em

plastrum contra apostemata calida in principio ad reper cussionē. & aqua ordei mixta cum amido ualet pro mundificatione faciei.

Cap.xlvii.

Robus in primo siccus in secundo. Habet uirtutē aperiendi. abstergendi & inscidēdi. Habet saporez amarum & prouocat urinam. & q nimiū eo utuntur facit urinari sanguinem. Et quando boues de eo comedunt ipinguantur. Farina orobi laxat uentrē & prouocat urinam & meliorat colorem corporis. ex quando miscet cum melle mundificat ulcera & lentigines. & faciem mūdificat eius mixtura cum farina ordei & amidi. Idē delet pruritum mēbrorum. Et farina eius cuz aceto cocta & posita super pectinem confert strangurie & curat tenasmonez & punctiones menstruorz. Serapio.

Cap.xlviii.

Liua & oleum oliuarz. Oliue uirides sunt frigide & sicce. stringūt uentrem. & oliue aquatice excoriant stomachum propter eorz ponticitatē. & quando ponuntur i aceto sunt plus excoriatiue stomachi. & nigre ex eis sunt calide cum pauca stipticitate indigestibiles plus aliis. Et humor qui generatur ex oliuis uituperat. & que comedūtur i medio prandii acuunt apetitū & magne ex eis sunt maioris operationis. Oliue paucū dant alimentum corpori. & qñ sunt mature complete sunt calidi caliditate tempata. & imature frigide & stiptitiores. Et oliue noue stringunt uentrē & sunt bone stomacho. sed nigre oliue mature sunt parate corruptioni & sunt male stomacho. Et emplastrū ex eis factum prohibz ulcera quorz nomen est antrox. id est apostema ignitū. Et emplastruz ex foliis oliue cū melle super umbilicū occidit lumbricos. Et quādo fit ex eis emplastrū cum farina ordei confert fluxui uētris antiquo & fluxui humiditatū que a matrice emanant.

Oleum oliuarꝫ maturarꝫ confert ſanis & eſt bonuꝫ ſtomacho propter ſtipticitatē que eſt in eo. & reſtringit gigiuas & confortat dentes quando tenet in ore. & prohibet ſudorē & lenit corpus & ꝓhibet aduentuꝫ frigoris corpori & tale oleum debilitat uirtutē medicinarꝫ uulnerantiū. & datur i potu cōtra medicinā mortiferā ut uomatur ab eo. Se. Pā.

Cap. xlix.

p Oma granata: quedam ſunt dulcia. quedā acetoſa & acetoſa ſunt maioris ſtipticitatis. Omnia granata ſunt boni humoris & ſunt bona ſtomacho pauci tñ nutrimenti. & dulcia quidē ſunt boni ſaporis niſi quia inferunt caliditatem ſtomacho licet paucam ideo non ſunt multū conuenientia febricitantib'. ſed acetoſa magis cōferunt. Et ſuccus granatorꝫ uentris compeſcit fluxum. & ifuſus in aqua & potui datus emoptoicis & diſſintericis medetur. Et ſuccus eorꝫ cū melle ualet ad ulcerationē oris. Granatū quod dulce eſt frigidū eſt in primo & humiduꝫ in ſecundo. & acetoſum eſt frigidū & humidū in ſecūdo. & acetoſuꝫ reprimit colerā & prohibet curſuꝫ ſuperfluitatū ad uiſceram proprie uinum eius. Pandecta. Auicenna ꝛc.

Cap. l.

u Inum & acetum. Vinū eſt calidum in ſecūdo gradu. & uetus ex eo in tertio. Et muſtū in primo. & manifeſtat unūquodq; uinum in quo gradu eſt p eſtimationē caliditatis inuente in eo. Vinū imoderate ſumptum nocet neruis & ſenſibus. & uinum uetus albū prouocat urinā niſi quia facit dolorē capitis. & qui ex eo bibit ſatis nocet ſtomacho. Nouum uinū generat inflationē & eſt difficilis digeſtionis inducit ſomnia mala. Et uinuꝫ album ſubtile eſt bonū ſtomacho & conuenit uſus eius magis in ſanitate & egritudine q̄ rubeum quod inter albuꝫ & nigrū medium eſt. Et uinum nigrum eſt groſſum & tarde digeſtionis & inebriat & ingroſſat carnem. & confert in fluxu

uentris & est inflatiuum. Dulce uinum est tarde resolutionis. iflat stomachuz. laxat uentrem sicut mustũ & confert uesice & renib'. Acetum frigidũ est i prio gradu & siccuz in tertio. Virtutẽ habet penetrandi & subtiliandi & constrigendi ex qualitatib'. Valet acetũ cõtra uomitũ & fluxum uentris buliantur in aceto rose & cortex quercus & ibibatur in tali aceto lana & ponat super stomachuz uel super umbilicum. Et appetituz icitat carnes cũ eo comeste. Et acetum stomachũ cuz inuenit plenũ laxat: uacuatũ autẽ restringit. Et ualet contra frenesim fricatio facta circa uolas manuum & pedũ cuz sale & aceto. Platearius Serapio ꝛc.

¶ Quinta particula de gummis & consimilibus.

Cap. li.

c Amphora frigida est & sicca in tertio grãdu. Est eligenda alba & lucida. Valet ꝓtra geomorreaz. i. inuolũtariã spermatis emissionẽ. Distempetur cãphora cum succo solatri uel lacte ꝛc. & supponat pectini uel renib' & confert. Idẽ ualet cõtra dyaboticã passionem & ꝓtra calefactionẽ epatis cũ pannis humectatis apponat regiõi epatis. Et camphora mixta cũ succo sanguinarie ualet cõtra fluxuz sanguinis nariũ. Et ꝓtra libidinẽ odoretur camphora ꝑ nares. & camphora satis competenter ponit i electuariis contra acutas egritudines

Cap. lii.

d Rragantũ frigidum est in scdo: humidũ in primo gradu. est gummi. & quod albuz est claruz & puruz est maioris efficatie. Contra siccitatẽ pectoris detur patienti decoctio draganti & gummi arabici in aqua ordei. Item aqua decotionis ordei & succi liquiricie in qua dissoluatur dragantum ualet contra tussiz siccam. Electuarium etiã confectũ ex partibus. ii. draganti &. i. parte liquiricie cum zucaro conficiat qd' ualet contra tussim ex calida causa. Et aqua ordei decoctionis draganti ualet contra

ſitim & contra diſſinteriam ualet aqua pluuialis in qua diſ
ſolutum ſit dragantũ. Dragantum cum albumine oui mix
tum contra ignis cõbuſtionẽ optimuz eſt. Plateari⁹. Sera.

Cap. liii.

Vmmi eſt arabicũ calidum eſt & humidum ſimi
g le eſt draganto. & dicitur arabicuz. quia in arabia
reperitur melius eſt. Habet autẽ uirtutem relaxã
di & leniendi. Valet contra aſperitatẽ lingue. diſſolutũ gũ
mi arabicum in aqua in qua frigetur lingua. Contra uomi
tum ex debilitate uirtutis retentiue detur puluis eius cum
puluere cinamomi. Puluis gũmi arabici miſceatur cũ ſuc
co plantaginis & cõfert. Et puluis eius cũ puluere ſanguis
draconis in aqua roſarum miſcendo confert contra fluxuz
menſtruorum & ſanguinis.

Cap. liiii.

Audanum calidum & humidũ in ſecundo gradu.
l eſt ros in quibuſdam herbis inuiſcatus & eſt eligẽ
dum quod eſt ponderoſuz & nigrum. Odor eius
ualet contra catarrum ex frigida cauſa. Et laudanuz & ma
ſtix miſceantur & circa gingiuas & dentes ĩtus & extra po
natur dentes relaxatos confirmat. Ad ſuffocationẽ matricis
recipiat patiens fumũ per inferius. & contra precipitationẽ
matricis recipiat patiens fumũ laudani per os. Et ſuppoſi
torium ex eo factũ & matrici imiſſum confortat matricez
& innuat ad conceptionem.

Cap. lv.

Aſtix calida eſt & ſicca in ſecundo gradu. gummi
m eſt cuiuſdam fruticis. eligẽda eſt maſtix que alba
eſt & clara. que uero obſcura abicienda. Virtutẽ
habet confortandi: conglutinandi: conſolidandi & conſtri
gendi. Et uinum diſſolutionis maſticis & olibani cuz albu
mine oui miſcendo & temporib⁹ ſuperponatur ualet con
tra humores fluentes ad oculos & ad dentes. & confert

etiam contra dolorẽ tempoꝝ qui fit ex fumositate ascendẽte a stomacho ad caput. Mastix masticata deuoluta in ore cõprimendo in dentibus pluribus uicibus facit descendere humiditates per sputuꝫ eiciẽdo. Emplastrũ factuꝫ ex mastice boloarmeno & albumie oui & aceto & super orificia stomachi positum uomitũ colericũ constringit. positũ supꝛenes & pectinem fluxum colericum restrigit.

Cap. lvi.

m Irra est calida & sicca in scdo gradu. gũmi est cuiusdam arboris in india nascentis. Eligẽda est que clara & citrina & lucida est. Virtutẽ habet ꝓfortãdi ex glutinositate conducendo ꝓtes in unũ. & uirtutem dissoluendi & cõsumendi mediocriter ex qualitatibus suis. & etiã preseruat a putredine. unde corpora cõdita cuꝫ mirra cõseruantur. Et ualet mirra contra saniem oris: stomachi & intestinoꝝ. & mirra ualet cõtra putrida ulcera. E fumus eius per os receptus cerebrum cõfortat & per uuluã matricem calefacit & confortat ad conceptionem. Et mirra ualet contra fetorem oris uicio humoꝝ putridoꝝ. Et uinum decoctionis eiꝰ & siccum siccaꝝ ualet ꝓtra asma & uitium pectoris & contra tussiꝫ. Et pillule de storace calamita & mirra ualent contra catarrũ & ualent etiam ad digestioneꝫ confortandam.

Cap. lvii.

p Ix alia naualis alia liquida. & est calida & sicca in scdo gradu. Naualis minꝰ est calida & sicca. & pix liquida uirtutẽ habꝫ ꝓsumendi laxandi & dissoluẽdi. Vnguentũ ex ea factuꝫ cũ litargiro & oleo lauri & parum aceti ualet contra scabiẽ. Contra dolorẽ splenis fit emplastrum ex pice resoluta cũ puluere absinthei & cera & oleo. & pix naualis in emplastris ponit̃ que fiunt ad uulnera. Et dicit̃ naualis qa abraditur a nauibus & ipsa desiccat superfluitates & dissoluit eas propter morã quaꝫ facit in aqua maris. Dicũt quidam dissoluit superfluitates qa acq

ſiuit uirtutem ipſam ab aqua marina. Serapio.

Cap. lviii.

Eſina diuerſificat ſ̃m diuerſitates arborum a quibus colligit. & omnes reſine ſunt calefactiue & diſ
r
ſolutiue & mũdificatiue. Et eſt i reſina res que abſtergit adeo q̃ curat ſcabiẽ & ipſa quidẽ attrahit ab iterrio rib̃ pl̃ q̃ alie ſpẽs glutinis. & dicũt q̃dam q̃ reſina ſit ſudor arboris pini. Et reſina igredit unguenta faciens ea odoriferra & bene colorata. & conſert ad ulcera corpis humiditates putridas attrahendo. Pandecta.

Cap. lix.

Torax calamita ſicca & liquida. ſunt calide i prio
ſ
& ſicce i ſcdo gradu. Eligendo ẽ ſtorax calamita rubea. ualet ꝓtra frigiditatem & debilitatẽ cerebri cum laudano & ſtorace liquida miſcendo i modum pomi ambre naribus applicãdo multũ ꝓfert cerebro. Ad idẽ ualet melius fumigium de ea poſita ſuper carbones. Vinũ decoctionis eius gargarizatũ humiditatẽ uue ſeu uuele deſiccat. Et pillule de ea facte ualent ꝓtra frigiditatem ſtomachi & frigidum reuma capitis. & fumigiũ eius ualet ꝓtra ſuffocationẽ matricis per inferĩ applicatum. Et ualet etiã cõtra precipitationem matricis. i. caſum eius per ſuperius applicatum. Storax liquida multũ ualet i emplaſtris cõtra tineam & puſtulas. & ſimiliter ualet ad plura emplaſtrata & reddit ea multum odorifera.

Cap. lx

Erepentina calida eſt & ſicca. Fumus eĩ receptus
t
circa annum curat tenaſmonẽ. Similiter ualet eius ſuccus cõtra ſuffocationẽ matricis iferĩ recipiat. & ꝓtra precipitationẽ matricis ſuperĩ recipiat fumum terepentine uel fiat ſuppoſitoriũ matrici cum bombice i uoluta termentina i ſuffocatiõe matricis. Ad rũpenda apoſtemata fiat ex ea & farina ordei emplaſtrum.

¶ Sexta particula de generibus salis & mineris terre & lapidibus.

Cap.lxi.

a Lumen calidũ est & siccũ in quarto gradu. habet virtutẽ ꝓsumendi & fortiter desicandi. Puluis eius sperſus ſuper cãcrum malã & putridam carnẽ eradicat. Et alumen mixtuꝫ cuꝫ' paꝫ mellis cũ quo licinium ungatur & imissuꝫ fistule multum prodest. prius lauet ulcus cancri cuꝫ aceto iflationes gigiuaꝫ sanat si fiat ablutio earum cũ aceto mixto cũ alumie precedẽte uentositatione cũ sacrificatione circa caput & spatulas. Cõtra scabiem sulphur & litargirũ & alumen bulianꝫ i aceto & oleo & iunge in balneo. post ea ablue cũ aqua calida & post iterum inunge. Balneum aque alumis ualet ydropicis scabiosis arteticis.

Cap.lxii.

a Rgentũ uiuũ calidũ ẽ & hũidũ i q̃rto. Quidaꝫ dicunt q̃ sit frigidũ in quarto ex effectu eiꝰ calidũ ꝓbat. quia dissoluit iscidis penetrat. licet actu sit frigidũ potentialiter est calidus. Contra scabiẽ recipiat litargirum & ceruſa & oleũ lauri misceant i patella circa ignẽ ifrigidato adde argentũ uiuuꝫ & usui reserua. Contra pannum faciei post partuꝫ accipiat axungia galline cuꝫ ceruſa & argento uiuo & inde ungat facies.

Cap.lxiii.

b Olus armenus frigidus est & siccus i scdo gradu Est quedã uena terre. Virtutẽ habet ꝓstringendi. Et eligendus est q est subrufus ꝓm omnes eiꝰ partes. Confert bolus contra emoptoicam passionẽ. i. fluxum sanguinis per os. sumat aqua ordei i qua sit dissolutuꝫ gũmi arabicũ uel dragantũ cuꝫ bolo armeno. Et prodest idẽ ꝓtra dissinteriã cuꝫ succo plantaginis amministrãdo. Vel fiat emplastrũ sup itestina cũ albumie oui & boli armeni & emine plantaginis. Et cõtra fluxuꝫ sanguinis ex narib⁹ miceat bol⁹ cũ succo sanguiarie ex imponat narib⁹ & ꝓfert.

Cap.lxiiii.

Eruſa frigida eſt & ſicca in ſecũdo gradu.eſt flos
c plumbi Habet uirtutem mũdificandi.extenuandi
ſupfluitatez & extergendi. Aqua reſolutionis ceru
ſe & amidi mudificat facie mulieres ea utunt. Et ceruſa ua
let ad creandã bonaz carne i uulneribꝰ & ad ſananda uul
nera.& qui ceruſaz faciũt ſepius incurrũt apolexiam.epile
tiam.paraliſim.artecicam propter malitiaz uapoꝝ plũbi.

Cap.lxv.

Alxuiua calida e & ſicca in ſcdo gradu. Mixta cũ
c ſepo & oleo uz ad putrida apoſtemata.& uirtꝰ cal
cis eſt inflatiua.mordicatiua aduſtiua cauteriſati
ua . ſed ſi miſcet cum axungia aut oleo fit maturatiua. &
optet ꝙ ſit noua uiua quã non tetigit aqua & eſt fortior q̃
illa quam tetigit aqua.& quãdo lauatur calx fit ſine mordi
catiõe Pandecta.

Cap.lxvi.

Orallus rubeus & albus frigidus eſt & ſiccus in
c ſecundo gradu.Eſt autẽ eligendus rubeꝰ groſſus
& clarus.& quantoplus accedit ad rubedinem tã
to melior qui nulla habet foramia uel pauca. Albus ſimili
ter eligendus quanto albior tanto melior:qui etiã non ſit p
foratus foramibus. Virtutem habet confortandi.depurãdi
conſtringendi. uirtutem habet occultam contra epilentiã.
Contra fluxum ſanguinis narium iponatur puluis coralli
rubei cum ſucco ſanguinarie naribus & confert.Et puluis
eius in ouo ſorbili ualet contra diſſinteriam. uel dat cum
aqua plantaginis.Et contra emoptoicam paſſionem.i.ſpu
tum ſanguineum fiant pillule ex duabꝰ partibus pulueris
coralli rubei & una parte draganti cum aqua ordei miſcẽ
do.& fiant pillule que tenentur in ore & traſglutiat poſt re
ſolutionem earum.

Cap.lxvii.

Mantites frigide & ſicce eſt cõplexionis ẽ lapis.
e Habet uirtutem cõſtringendi fluxuꝫ ſanguinis in
teſtinorꝫ. Fiat emplaſtruꝫ ex puluere emantitis &
albumine oui & oleo roſarꝫ & aceto & applicet ſuper inte
ſtina. Idẽ ualet ꝓtra fluxuꝫ menſtruorꝫ cũ aqua uel ſucco
plantagis. Idẽ ualet ꝓtra fluxuꝫ ſanguinis nariũ cuꝫ ſucco
ſanguinarie narib' iponendo. & fiant pillule ex puluere e
mantitis & gummi arabici & dragãti cũ aqua roſarꝫ ꝓficiã
tur & teneant pillule i ore ſub lingua & tranſglutiat tranſ
ſolutas. Cap. lxviii.

Itargirũ temporate frigidum ẽ & ſiccum ſ̃ꝫ quoſ
l daꝫ frigidũ & ſiccum i quarto. Et litargirũ ẽ du
plex. quoddã dicit ſpuma auri. & quoddam dicit
ſpuma argenti. Virtutem habꝫ cõſolidandi depurãdi con
ſtringendi. Puluis litargiri uulnerib' ipoſitus ſaniem cõſu
mit & ulcera cõſolidat. Valet cõtra ſcabiem precipue cuꝫ
ſit ex flegmate ſalſo ſumat litargirũ buliat cum oleo nu
cum & parꝫ aceti & inde liniant loca ſcabioſa. Et confert
etiã litargirum cõtra ulcerationem uirge. Puluis eius ap
plicat' ulceri prius cum aqua alumis mundificet. Con
fert ẽt cõtra pãnũ oculorꝫ cũ aqua roſarꝫ fiat colirtũ. Et ad
faciẽ depurandã fiat unguẽtuꝫ ex axunge galline cum pul
uere litargiri & oleo roſarꝫ miſcendo.

Cap. lxix.

Apis lazuli frigidus eſt & ſiccus. ſimiliter lapis ar
l menus ſed eorꝫ exeſſus nõ eſt determinat' ab au
torib'. Eſt autẽ lapis lazuli eligend' qui multuꝫ
aſſimiliat colori celeſti. purgat principalit melancoliaꝫ.
Valet lapis lazuli ꝓtra uicium ſplenis & emoroidarꝫ. Det
cũ uino decotiõis ſene & ſeminis feniculi. ualet ꝓtra cordia
cam paſſionẽ. det cum ſucco boraginis & puluer oſſis de
corde cerui. Et ut breuiter dicã ualet ꝓtra omnes paſſiões
factas de malancolia. Cap. lxx.

Erili siue margarithe frigide sunt & sicce. lapis q
m i quibusdã piscibus reperit. eligende sunt albe &
clare & lucide. Virtutẽ habẽt confortandi. Cõtra
sincopim & debilitatẽ ex medicina uel fluxu uentris uel sã
guinis & contra cordiacã passionẽ & in febrib⁹ detur pul
uis margarithaꝝ cum ʒucaro rosarum.

Cap. lxxi.

Vlphur calidũ est & siccum in quarto. Est aliud
s sulphur uiuũ quod ex terra sulphurea producit
Aliud est mortuum quod artificiose prepatur. &
istud nõ est tante efficatie. Est autẽ eligendũ quod uiride
est. Virtutẽ habet dissoluẽdi. consumẽdi. Vnguentũ factũ
ex puluere sulphuris & ellebor albi & oleo lini & cera
multum ꝓfert contra paralisim. arteticã. podagrã. & epilen
tiam ꝛc. Valet etiã contra asma inueteratũ det. ʒ. s. in ouo
sorbili.

Cap. lxxii.

Al calidũ est & siccuʒ. Ex sale & aceto & oleo in a
s qua resolutis potest prouocari uomit⁹ digt⁹ i ore
imissus uel penna. ad dolorẽ ex uentositate fiat sa
tellatio ex sale torrefacto & calefacto & superponat loco
patienti. & ex sale & melle fit suppositoriũ ad uentris cõsti
pationem.

Cap. lxiii.

Artarus calidus & siccus i quarto. quod de uino
t puriore existit melius est. Et fit ex tartaro & litar
giro & oleo nucũ & paꝝ aceti cõmixtio ad ignes
in modum unguenti quod confert ad malas spẽs scabiei.
& puluis tartari i cibis datus pinguedinẽ consumit & ex te
nuat. Puluis etiam eius scʒ. ʒ. ii. datus cũ mel e rosaꝝ uel
conserua rosaꝝ uel cũ alio consimili ducit ad. v. uel. vi. asel
las puluere masticis addito.

Cap. lxxiiii.

Vthia est infrigidatiua stiptica replet ulcera carne
t & cõglutinat & est desiccatiua. Et tuthia prepara
tur quando pluries extinguit i aqua rosarum tiic

ingreditur coliria oculorꝝ. Et uirtus tuthie ablute multuꝫ confert oculis fluentib' & ad plures alias egritudines oculorꝝ. Et puluis tuthie disiccat ulcera uirge & humiditates ibidem consumit. Pandecta. Cap. lxxv.

Itrioluꝫ est minorale est adustiue cõstrictiue uir/
u tutis. calidũ est & siccuꝫ i quarto. & quando sumi
tur ex eo i potu .ʒ.ʒ. cũ ydro melle expellit lum/
bricos. Et qñ sumit ipotu. ʒ. i. aufert nocumentũ fungorũ faciens euomere. Et puluis eius imissus i nares cõstringit sanguinẽ fluentez ex eis & mũdificat ulcera nariuꝫ. Et pul uis eius positus in aures occidit uermes earum Pandecta.

Cap. lxxvi.

Irideeris calidũ & siccuꝫ. carnem superflam cosu/
u mit undecũq; nascit: precipue i narib' cuꝫ melle
mixtuꝫ. & mixtuꝫ cum aqua mellis fistulas curat & gingiuas putridas sanat & canceratas carnes emendat. Et mixtuꝫ cũ sale armonico. & terepentina & resina in modum unguenti leprosos curat. Pandecta.

¶ Septima particula de animalibus & ortis ab eis.

Cap. lxxvii.

Neta & anser. Anas ẽ calidior oibus auibus dome
a sticis. dicũt quidam ipsa calefacit ifrigidatuꝫ & fa
cit calefactuꝫ possidere febrem. Eius pinguedo ẽ maxima doloré sedando & est melior piguedibus auium. & caro eius est grauis digestionis & auget sperma. Et eius piguedo clarificat coloré. & eius caro impiguat & clarifi/cat uocem & caro anseris est grauis & tardat i stomacho. sed leuius & melius qd' est i ipsa sunt ale. Cũ autẽ caro digeretur haꝝ auium est nutribilior omnibus carnibus auium. augmentum efficit i coitu & multiplicat sperma. Pan.

Cap. lxxviii.

Os carnibus suis reficit & nutrit. Vnde nihil est i
b boue quod diuersis usibus utile non sit. Vnde eius

fimus ut dicit Plinius li.xxviii.ca.xi. Fimus bouis cũ aceto iuuat contra dolorem articulorꝝ ydropicis etiam singulare remedium est si inde ungant ad solem cõsumit enim humorẽ inter cutaneum. Est aũt aial non solum usibus hominum necessarium sed etiã ad plura alia quantuꝫ ad eorꝝ cornua ut pelles ex quib⁹ uaria fiunt. Bartho. anglicus.

Cap.lxxix.

c Apra est uelocissima i cursu: leuissima i saltu. acutissima in aspectu. dulcissima i gustu & sanissima quo ad esum. sagacissima quo ad pastũ. nam uisu gustu & olefactu discernit inter herbas & arborꝝ ramuscu los quorꝝ extremitates teneras comedit & depascit. Capre uiuunt per undecim annos. & frequentant coitum usq; ad senectutem. & aliquãdo generant gemellos. Vrina etiaꝫ caprarum calefacta auribus instillata dolentes aures sanat. Bartholomeus anglicus.

Cap.lxxx.

c Ancri fluuiales multum conueniunt in egritudinibus calidis. & quando comburuntur & fiant inde cineres qui misceantur cum parum gentiane & bibitur cum uino est optimũ medicamẽ contra morsum canis rabidi. Et talis cinis cancrorꝝ mixtus cum melle scissuris manuum & pedũ & ani & excoriationi que fit a frigore & cancro & confert. Et quando coquuntur & potat de iure confert ulceribus pulmonis. Serapio.

Cap.lxxxi.

c Olumba est auis mansueta hominum frequentiã consortium diligens quam antiqui auem ueneriaꝫ nuncupabant. eo ꝙ frequentat nidos & osculo & amore concipit & ueneri multum uacat ideo columba dicitur quasi colens lumbos. Sanguinem medicinalem habet sanguis eius sub dextera ala extractus & sanguis calidus oculis impositus instillatus dolorem mitigat & obtal-

miam ſanat oculoꝝ. Caro columbarꝝ dura eſt ad digerendum & uiſcoſa. unde groſſuꝫ dat nutrimẽto ſed quãdo uolare icipiũt ratione motus ſunt melioris digeſtiõis: quanto autem uetuſtior tanto durior & peior ad digerendum.

Cap. lxxxii.

Aſtor animal eſt cõmorans cuꝫ piſcib⁹ ſub aquis
c & graditur ſub terris. & dicit̃ caſtor a caſtrando.
Nam eoꝝ teſticuli medicine ſũt apti. cũ ſenſerit uenatorẽ ipſe ſe caſtrat & morſib⁹ ſua uirilia amputat. Caſtorium uirtuteꝫ habet diſſoluendi conſumendi & attenuandi loca neruoſa maxime cõfortandi. unde ualet epilentiĉis & ꝯtra frigidas paſſiones capitis & paraliſim lingue ſoluit & loquelam reddit ſubito ablatam ſi ſub lingua reſoluat̃. Et ualet cõtra uniuerſalẽ corpis paliſim ſi decoctum cuꝫ uino fuerit & ruta & ſaluia i potu ſepius ſumatur.

Cap. lxxxiii.

Eruus eſt animal diutiſſime uiuẽs plus q̃ centuꝫ
c annis. Et eſt aial fel nõ habens niſi i inteſtinis ideo habet iteſtina amara & fetida. ut dicit Ariſtoteles & Auicẽna. Item ſanguis cerui & leporis nunq̃ coagulat̃. & oſſa inueniunt̃ in eoꝝ cordib⁹ conferunt ad multas paſſiones notanter cordiales & in nobilib⁹ cõfectionib⁹ amminiſtrentur. Dicit̃ ꝙ lapis quidã reperit̃ in ceruis qui miro modo dicit̃ iuuare mulieres qñ ſunt pregnantes. Bartholomeus anglicus. Cap. lxxxiiii.

Dus ab edendo dict⁹. Paruus enĩ eſt & pinguis et
e iocundi ſaporis. ut dicit Iſidor⁹. li. xii. & ẽ tempate ꝯplexionis. unde melior & digeſtioni cõpetentior maxime ſi ẽ maſculus unde ei⁹ caro bene nutrit & ſanguineꝫ bonũ gignit. ideo carnes eduline maxie ꝯueniũt humane nature maxie hiis qui delicoſe uiuũt. Et pelles edorum ſanãt morſus uenenoſos ſi calide deſup ponant̃. & aduſtio piloꝝ odore fugat ꝯpentes. Cap. lxxxv.

Epus dicit habere utrũq; sexum ideo multi puta
l tarunt leporẽ gigni & gignere sine mare. ut Plini?
Sunt autẽ lepores aialia ita fecunda q; uno fetu na
scente statim altero feto uterus grauidat. unde utile est a/
nimal quo ad esum cũ fuerit iuuenis. Nã eius coagulũ ua/
let ꝓtra uenenũ. restrigit uentris fluxũ. sanguis ei? mitigat
dolores oculoꝝ. & quanto coagulũ eius est ueterius tanto
melius. Bartholomeus anglicus.

Cap. lxxxvi.

Orcus nascit dentatus & multis ifirmitatib? subia
cet. & qñ ifirmat obliquus tenet caput. & in luto
plus iacet i dextro latere q̃ i leno. Et meliores sũt
filii qui nascunt in hyeme & peiores in estate. Est autẽ ani/
mal imundus & gulosus auide deuorãs quodlibs fetidus
& inmũdus: ideo caro eius licet sit facilis digestiõis tñ ex
ea multũ comesta plures ide generant supfluitates flegma
tice putrefactiõi abiles & ipinguat porcus uel sus iquiete
& septima ps sui cibi ꝓuertit in pilos & i sanguinẽ & i lac
dicit Aristoteles libro. vii.

Cap. lxxxvii.

Itulus stati quando nascit a uirtute ppria ad que
u rendũ matris ubera erigit & statim reficit matris
uberibus. Nascitur ei sicut & equo i fronte pustu
la quedã nigra quam magi asserunt icensiuus fore amoris
hanc pustulam stati mater amputat nec admittit ad ubera
nisi predictus uirus auferat. Et sunt boni nutrimenti & fa/
cilis digestionis & multum uehetare habent.

Cap. lxxxviii.

Vlpis ẽ animal multus dolosus. qñ eni canes inse
u quunt eum caudã inter crura recollgit. & qñ ui/
det se nõ posse euadere i cauda recolligit urinam
quã super canes isequentes ipm proicit & diffundit. cuius
fetorem canes abhorẽtes aliquãtulũ ei cedunt. Adeps eni
eius & medulla multũ dicunt ualere cõtra neruoꝝ cõtra

ctionem. Sanguis eius dicit diureticus unde multum uale re creditur ad lapidē renum & uesice. ut dicit Plini libro xxviii. Et dicitur Plinius ibidē q̄ si quis linguā uulpis habuerit in annulo talis non patietur caliginem oculorum Bartholameus anglicus.

Cap. lxxxix.

Vtirum accipitur ex lacte uaccarum caprarum & ouium. Et butirū resoluit & maturat. & propter hāc causam amministrati apostematibus que fiunt sub aure quando uolumus ea mollificare & maturare. Et ualet in tūoribus gingiuarum infantium eas linientes cum butiro quando uolumus q̄ dentes cito oriantur & sine dolore & confert aliis apostematibus oris. Et miscet etiam cum emplastris conferentibus ad dolorē lumborum & aliorum membrorum. Et quando sumitur butirum mixtum cum melle iuuamentum magnum spuentibus sanie ex apostemate pulmonis confert. & similiter ualet i pleuresi. & ualet etiam sine melle ad excreandum saniem ab itra & ab extra amministrando. Serapio.

Cap. xc.

Oagulum ē substantia lactis i stomacho coagulata. Et omne coagulū ē subtiliatium. resolutiuum & siccum. & coagulum leporis i omnib hys qualitatibus ē fortius. Confert i fluxib uentris & menstruorum & debilitati uirtutis retentiue quando datur i modū castanee i potu uini. & dat contra sanguiem coagulatum. & quādo mulier facit sibi pessariū cum eo & butiro post mundificationē menstruorum ꝓfert ipregnatōni. Et quādo sumit ex eo i potu prohibet ipregnationē. Cap. xci.

Aseus a carendo dicit q̄ sepatur ab aquosa substātia lactis qua caret. Est autem case sex lactis frigida & grossa et ad digerendū dura. & magis attinet stipticitati q̄ laxatōi. & est grauis stomacho & epati & sple

ni maxime si illa loca fuerint opilationib⁹ preparata & cal
culum i renibus ipregnat. Ideo dicit cõstantinus q̃ omnis
caseus uniuersaliter est malus. tñ caseus q̃ lacti est uicinus
minus est nociu⁹. & caseus nimis salsus nimis est desiccati
uus & stomacho nociuus & carẽs sale magis est nutritiu⁹
& corpis hũectatiuus. stomacho tamẽ est nociu⁹ & defa
cili i fumositates resolutiuus si stomachus fuerit calidus si
uero fuerit frigidus i acetositatẽ defacili est conuersiu⁹. Et
uetus caseus oino nõ ualet q̃a ualde exiccatiuus & dure di
gestionis. Bartholameus anglicus.

Cap. xcii.

Era est fex mellis. Est enim cera multis usib⁹ neces
c saria. Valet enim in medicinis i confectiõibus uariis
& unguentis. Nã uirtutẽ habet calefactiuã. resolu
tiuã. apitiuam. maturatiuam. attractiuam. euaporatiuaꝫ &
consumptiuã. Cera quanto recentior tanto odorabilior. du
ctibilior & purior ad diuersaꝫ ipressionum & figurarũ su
sceptionuꝫ aptior. Bartholameus anglicus de proprietati
bus reꝝ.

Cap. xciii.

Ac est liquor dulcis & candid⁹ in mamillis p ac
l tionem caloris i sanguine generat⁹. Eadem est enim
materia menstrui sanguinis & lactis. & ideo natu
ra creat lac propter cibũ nati quo cibatur extra. non ergo
debet esse lac ante temp⁹ part⁹ nec post multum nisi acce
dat cõtra naturam. & lac dulce est magis sapidũ uicinum
sanguini in ipsuꝫ defacili ꝓuersiuum. & ideo laudabile est
ipsi⁹ nutrimentuꝫ. Est autẽ composita ex trib⁹ substantiis
i uirtute scꝫ ex serositate que est subtiliatiua & acuta. & ex
caseali substãtia que ẽ grossa ideo opilatiua. & butirosa &
unctuosa que ẽ mollificatiua. Vnde seruꝫ ẽ de opilatiuum
& grossoꝝ humoꝝ inscisiuum & uentris solutiuum preci
pue serum caprinum. Bartho. angli.

Cap. xciiii.

El est liquor dulcissimus a materia purissima so-
m lercia apium generatus. Vnde mellis dulcedo ce-
teris est magis calida: sed minus humida. & iudi-
catur mel calidum & siccum in secdo gradu. est mūdificatium lauatiuum & subtiliatiuū & suo calore grossorū hūorum in corpe inscisiuuz & humorū putridorū expulsiuum & amaritudinis tpatiuum. ideo ponitur in medicinis ad cō seruandum medicinas mixtas cū eo. Et mel crudū non bene despumatuz ualde est uentosum & inflatiuuz rugitum uentre generatiuum. in malos humores faciliter conuersiuum. splenis & epatis uiscositate sua opilatiuuz. colere iflāmatiuuz. yliacis & colicis nociuuz. Serapio. Pandecta.

Cap. xcv.

Podium frigidum in ter tio. siccuz in primo. Spon
s diuz est os elephantis habens medullam & comburitur sed ossa dentiū non comburunt. unde illud spondium eligendū est quod subpalliduz est nimis leue habēs tamen quasdam partes subnigras non multum tamen efficatie. Confert in dissinteria & contra emoptoicam passionē Datus puluis eius cum aqua plantaginis uel succo eius. Et puluis spodii naribus inflatus sanguinem narium sistit. Platearius.

Cap. xcvi.

Apo calide & sicce complexionis. Valet contra cō
s bustionem ex aqua uel ex igne & mox debet ap-
poni membro leso & ibi morari per tres uel quat
tuor horas. Confert etiam ad scabiem cum ungitur locus scabiosus cum eo. Et dealbat sapo carnem inde lotam. Valet etiaz ut inde fiant suppositoria desuper spergantur pulueres de esula et prouocabunt assellationem.

F I N I S

Deo Gratias.

Lem.

ARNOLDUS. de.
VILLA NOVA:
HERBARIUS.